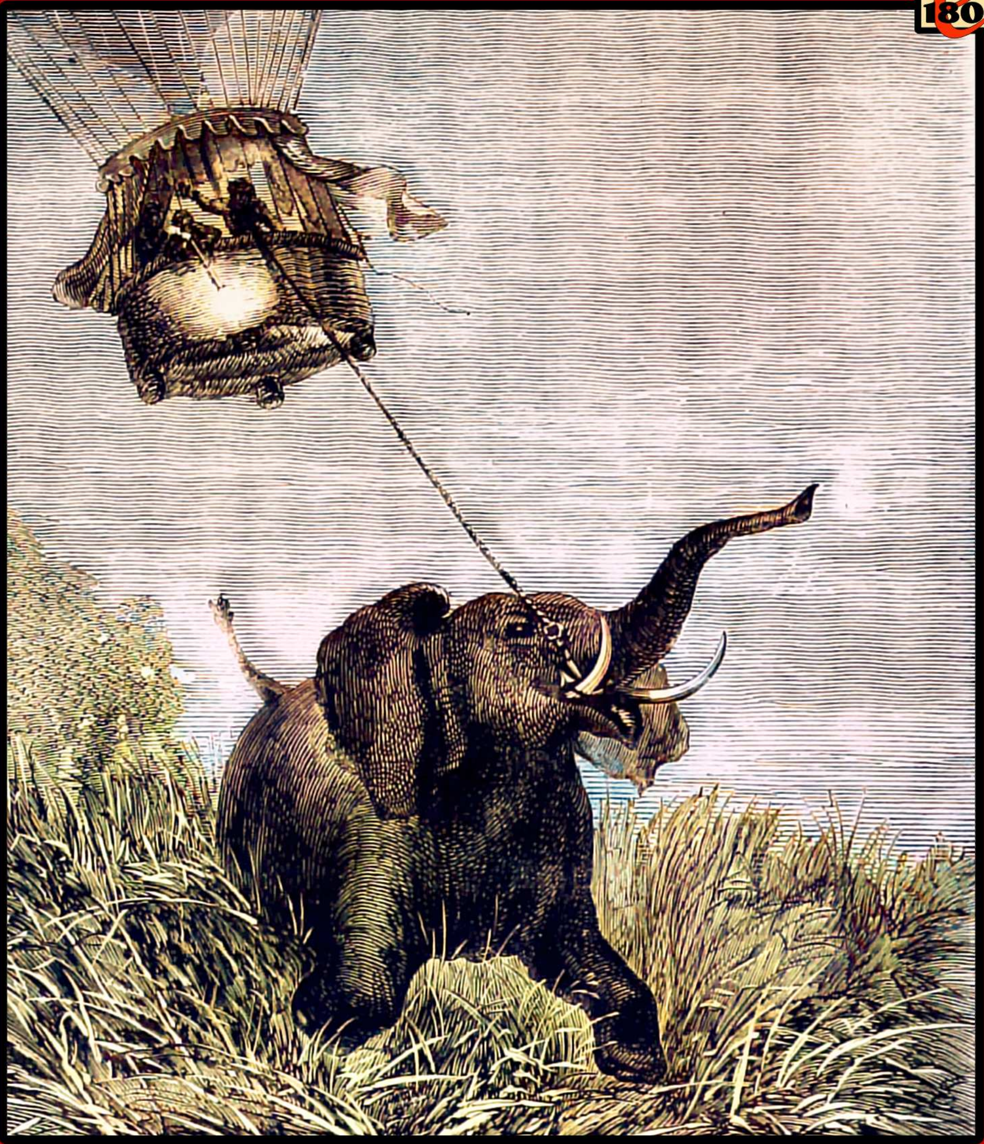

Fem uger i ballon

JULES VERNE

Jules Verne

Fem uger i ballon

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Jules Verne: *Fem uger i ballon* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Jules Verne: *Fem uger i ballon* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

BY NC SA

Indhold

Forside

Ophavsret og brugsbetingelser

1.
En stærkt applauderet tale – Doktor Samuel Fergusson præsenteres – "Excelsior" – Doktorens portræt – En fatalist – Diner i Travellers-klubben – Adskillige skåler i anledningen.

2.
En artikel i Daily Telegraph – Strid mellem de lærde – Petermann støtter sin ven doktor Fergusson – Man indgår væddemål – Der stilles doktoren forskellige forslag.

3.
Doktorens ven – Hvorfra deres venskab skrev sig – Dick Kennedy i London – Et uventet og lidet beroligende forslag – En del navne fra på afrikanske martyrer – Fordele ved en ballon – Doktor Fergussons hemmelighed.

4.
Opdagelsesrejsende i Afrika.

5.
Kennedys drømme – Det personlige pronomen i pluralis – Dicks indvendinger – En tur over Afrikakortet – Hvad der er mellem passerens to spidser – Speke og Grant – Andre opdagelsesrejsende.

6.
En eksemplarisk tjener, der kan se Jupiters måner – Dick og Joe –

Tvivl og Tro – Man bliver vejet – Joe og Wellington – Han får en halvkrone.

7.
Geometriske detaljer – Beregninger over ballonens løfteevne – Den dobbelte ballon – Hylstret – Gondolen – Det mystiske apparat – Forrådslager – Det afsluttende regnskab.

8.
Føreren af Resolute – Kennedys arsenal – Gensidige behageligheder – Afskedsmiddag – Afrejsen 21. februar – Doktoren underviser – Duveyrier – Livingstone – Om rejsens enkeltheder – Kennedy bringes til tavshed.

9.
Man passerer Kap – Bakken – Foredrag om kosmografi af professor Joe – Om at styre balloner – Om at finde de atmosfæriske strømme – Eureka!

10.
De første eksperimenter – Doktorens fem beholdere – Gascylinderen – Opvarmningskammeret – Manøvreringssystemet – Sikker succes.

11.
Ankomst til Zanzibar – Den engelske konsul – Uvenligt sindede indfødte – Øen Koumbeni – Regnmagerne – Ballonen pustes op – Afrejse den 18. april – Et sidste farvel – Victoria

12.
Over strædet – Mrima – Dicks bemærkning og Joes forslag – Om at lave kaffe – Uzaramo – Den ulykkelige Maizan – Duthumi-bjerget – Doktorens kort – Nat under en nopal.

13.

Vejret ændrer sig – Kennedy får feber – Doktorens medicin – Imenges Bassin – Rubehobjerget – Seks tusinde fods højde – Man gør holdt.

14.

En skov af gummitræer – Den blå antilope Signal til samling – Et uventet angreb – Kanyeme – En nat i luften Mabunguru – Jihoue-la-Mkoa – Vand – Ankomst til Kazeh.

15.

Kazeh – Markedspladsens støj – Victoria viser sig – Waganga – Månens sønner – Doktorens spadseretur – Befolkningen – Den kongelige tembé – Sultanens koner – En kongelig dranker – Joe bliver tilbedt – Hvorledes man danser på Månen – Stemningen skifter – To måner på himlen – Om guddommelig storheds ustadighed.

16.

Tegn på storm – Månelandet – Afrikas fremtid – Den allersidste maskine – Udsigt over landet ved solnedgang – Flora og fauna – Stormen – Ildzonen – Stjernehimlen.

17.

Månebjergene – Et græsocean – Man kaster anker – Elefanten trækker – Man skyder – Tykhudens død – En feltovn – Middag i det grønne – En nat på jorden.

18.

Karagwah – Søen Oukereoue – En nat på en ø – Ækvator – Over søen – Vandfaldene – Udsigt over landet – Nilens kilder – Øen Benga – Andrea Debonos navnetræk – Flaget med Englands våben.

19.

Nilen – Det rystende Bjerg – En erindring om landet – Victoria

krydser – Forskellige ballonopstigninger – Fru Blanchard.

20.

Flasken fra himlen – Figenpalmen – Kæmpetræerne – Krigstræet – Det vingede forspand – Kamp mellem to folkestammer – En massakre – Guddommelig mellemkomst.

21.

Sære lyde – Et natligt angreb – Kennedy og Joe i træet – To skud – Nødråb – Et svar på fransk – Missionæren – Planen til frelse.

22.

Det elektriske lys – Missionæren – Redning i en lysstråle – Lazariterpræsten – Kun lidet håb – Doktorens omsorg – Et liv i forsagelse – En vulkan.

23.

Joes vrede – Missionærens død – Ligvagten – Tørke – Begravelsen – Kvartsblokkene – Joes syner – En kostbar byrde – Undersøgelse af guldbjergene – Joe begynder at blive fortvivlet.

24.

Vinden lægger sig – Ørkenen er nær – Vandmangel – Nætter ved Ækvator – Dr. Fergussons bekymringer – Den virkelige stilling – Kennedy og Joes energiske svar – Endnu en nat.

25.

En smule filosofi – En sky i horisonten – Midt i tågen – Den uventede ballon – Signalerne – Victorias spejlbillede – Palmetræerne – Karavanespor – Brønden i ørkenens spejlbillede – Palmetræerne – Karavanespor – Brønden i ørkenen.

26.

45 grader – Doktorens tanker – Desperat søgen – Blæserøret går ud –

50 grader – Ørkenen – En nattevandring – Ensomhed – Almindelig svækkelse – Joes forslag – Han giver sig selv endnu en dag.

27.
Forfærdelig hede – Hallucinationer – De sidste dråber vand – En fortvivlet nat – Forsøg på selvmord – Samum – Oasen – Løven og løvinden.

28.
En dejlig aften – Joes køkken – Om råt kød – James Bruce – Bivuakken – Joes drømme – Barometret falder og stiger atter – Forberedelser til afrejsen – Orkanen.

29.
Tegn på plantevækst – En fransk forfatters fantastiske ide – Et smukt landskab – Kongeriget Adamova – Speke, Burton og dr. Barths opdagelser forenes – Atlantika-bjergene – Floden Benoué – Byen Yola – Bagélé – Bjerget Mendif.

30.
Mosfeia – Sheiken – Denham, Clapperton, Oudney – Vogel – Hovedstaden i Loggum – Toole – Vindstille over Kernak – Herskeren og hans hof – Angrebet – Brændende duer.

31.
Afrejse om natten – Alle tre – Kennedys instinkt – Forholdsregler – Sharifloden – Tchad-søen – Søens vand – Flodhesten – En spildt kugle.

32.
Bornus hovedstad – Biddiomaernes øer – Gribbene – Doktorens bekymringer og hans forholdsregler – Et angreb i luften – Ballonen rives op – Faldet – Virkelig selvopofrelse – Søens nordlige bred.

33.
Gisninger – Ballonen kommer atter i ligevægt – Doktor Fergussons nye beregninger – Kennedys jagt – Tchadsøen undersøges – Tangalia – Tilbagekomsten – Lari.

34.
Orkanen – Tvungen afrejse – Et tabt anker – Sørgelige tanker – Beslutsomhed – Sandstormen – Den begravede karavane – Modsatte vinde – Atter mod syd – Kennedy er på sin post.

35.
Joes historie – Biddiomaernes ø – Tilbedelsen – Den sunkne ø – Søens bredder – Slange-træet – Rejse til fods – Svære lidelser – Moskitoer og myrer – Sult – Victoria kommer og forsvinder atter – Fortvivlelse – Sumpen – Et sidste skrig.

36.
Noget i horisonten – En trop arabere – Forfølgelsen – Det er ham! – Hestens fald – Den kvalte araber – En kugle fra Kennedys karabin – En behændig manøvre – Fanget op i luften – Joe er frelst.

37.
Vejen mod vest – Joe vågner – Joes stædighed – Enden på hans historie – Tagelel – Kennedys uro – Mod nord – En nat i nærheden af Aghades.

38.
Hurtig rejse – Fornuftige beslutninger – Karavaner – Vedholdende regn – Gao – Nigerfloden – Golberry, Geoffroy, Gray – Mungo Park – Laing – René Caillié – Clapperton – John og Richard Lander.

39.
Ved Nigerfloden – En fantastisk udsigt over Homboribjergne – Kabra

– Timbuktu – Dr. Barths kort – En by i forfald – Hvorhen Himlen vil.

40.
Doktor Fergusson er urolig – Stadig retning mod syd – Græshopper – Djenna – Sego – Vinden slår om – Joes beklagelser.

41.
Man nærmer sig Senegal – Victoria daler – Alt kastes ud – Marabuten El Hadji – Messieurs Pascal, Vincent og Lambert – Muhammeds rival – Vanskelige bjerge – Kennedys våben – En manøvre af Joe – Ophold over en skov.

42.
Kappestrid i ædelmodighed – Det sidste offer – Hele Fergussons apparatur kastes ud – Joes behændighed – Midnat – Fergussons nattevagt – Kennedys nattevagt – Han falder i søvn – Branden – De indfødtes hyl – Uden for rækkevidde.

43.
Marabuterne – Forfølgelsen – Et øde land – Vinden løjer af – Victoria synker – Den sidste proviant – Den hoppende ballon – Bøsseskud – Vinden frisker op – Floden Senegal – Vandfaldene – Varm luft – Over floden.

44.
Slutning – Protokollen – Den franske koloni – Fortet Medina – Basilic – Saint Louis – Den engelske fregat – Tilbagekomst til London.

Bilag: Kort over Afrika med dr. Fergussons rute.

Om "Fem uger i ballon"

1.

En stærkt applauderet tale – Doktor Samuel Fergusson præsenteres – "Excelsior" – Doktorens portræt – En fatalist – Diner i *Travellers*-klubben – Adskillige skåler i anledningen..

Den 14. januar 1862 holdt *Det Kongelige Geografiske Selskab* i London et af talrige tilhørere besøgt møde på Waterloo Place nummer 3. Præsidenten, sir Francis M... gav sine ærede kollegaer en vigtig meddelelse i en tale, der hyppigt blev afbrudt af stærkt bifald.

Og denne tale endte endelig med nogle begejstrede fraser, i hvilke patriotismen gav sig luft:

"England er altid gået i spidsen for nationerne" (for nationerne går, som man vil have lagt mærke til, altid i spidsen for hinanden) "ved den uforfærdethed, hvormed dets sønner har begivet sig ud på geografiske opdagelsesrejser" (almindeligt bifald). "Doktor Samuel Fergusson, en af dets berømteste sønner, vil ikke svigte sin herkomst" (fra alle sider: Nej! Nej!). "Dette forsøg vil, dersom det lykkes" (det skal lykkes!) "komplettere og forbinde de spredte kundskaber om Afrikas beskaffenhed" (heftigt bifald), "og dersom det strander" (Aldrig! Aldrig!) "vil det i det mindste stå som en af menneskeåndens dristigste planer" (heftig banken med stokke!).

"Hurra! Hurra!" udbrød forsamlingen, der følte sig ganske elektrificeret af disse bevægende ord.

"Leve den dristige doktor Fergusson!" råbte en af de ivrigste i auditoriet.

Entusiastiske råb genlød fra alle sider, Fergussons navn var på alles læber, overalt udtalte man den mest levende beundring for ham.

Det var så meget desto mere smigrende, som forsamlingen overvejende bestod af uforfærdede rejsende, hvis bevægelige temperament havde ført og stadig førte dem rundt til alle fem verdensdele. Alle var de mere eller mindre, fysisk eller moralsk, undsluppet fra skibbrud, fra ildebrande, fra indianernes tomahawker, fra afrikanske menneskeædere og fra hundrede andre farer og rædsler. Men intet kunne dæmpe deres hjerters banken under Sir Francis M…'s tale og i mands minde havde ingen taler sikkert gjort så megen lykke i *Det Kongelige Geografiske* selskab i London.

Men i England bliver entusiasmen ikke ved ord alene. Den slår mønt endnu hurtigere end selve "The Royal Mint". Der blev endnu under mødet bestemt en opmuntringspræmie til fordel for doktor Fergusson, og den kom til at beløbe sig til to tusind og fem hundrede pund sterling. Den betydelige sum stod i forhold til det betydelige foretagende.

Et af selskabets medlemmer afbrød præsidenten. Han ønskede at vide, om doktor Fergusson ikke ville blive forestillet for medlemmerne.

"Doktoren er rede til at hilse på forsamlingen," svarede Sir Francis M….

"Lad ham komme!" råbte man, "lad ham komme! Det er godt med sine egne øjne at se en mand, der er i besiddelse af en så uhørt dristighed."

"Måske," sagde en gammel apoplektisk kaptajn, "har dette næsten utrolige forslag ikke haft nogen anden hensigt end at

mystificere os."

"Og hvad nu, hvis doktor Fergusson ikke eksisterede!" råbte en ondskabsfuld stemme.

"Så må vi da bare opfinde én"! svarede et spøgefuldt medlem af dette ellers værdige selskab.

"Lad doktoren komme," bemærkede Sir Francis M… stilfærdigt.

Og under en sand bifaldstorden trådte doktoren ind – ikke i mindste måde bevæget over modtagelsen.

Det var en mand på omtrent fyrre år, af almindelig højde og vækst. Hans sangvinske temperament forrådte sig i en stærk rød ansigtsfarve, han havde regelmæssige træk med en meget skarpt formet næse, en næse *à la* skibsstavn, således som den passer for en mand, der er bestemt til opdagelsesrejser; hans milde øjne, der havde et betydeligt mere intelligent end dristigt udtryk, gav hans fysiognomi en høj grad af ynde; hans arme var lange, og han bevægede sine fødder fremad med faste, sikre skridt.

En rolig alvor åbenbarede sig gennem hele doktorens person, og det var, når man så ham, umuligt at tro, at han kunne være redskab for blot den uskyldigste mystifikation.

Hurraråbene og bifaldstilkendegivelserne hørte ikke op før i det øjeblik, da doktor Fergusson selv med en elskværdig gestus forlangte tavshed. Han gik hen til den lænestol, der var forbeholdt ham. Derpå løftede han stående og idet der kom en fast, energisk glans i hans blik, pegefingeren på den højre ånd op imod himlen, åbnede munden og udtalte det ene ord:

"Excelsior!"

Aldrig havde en uventet afbrydelse af d'hrr. Bright eller Cobden, aldrig havde et forlangende om ekstraordinære bevillinger til Englands oprustning fra Sir Palmerston gjort en så glimrende lykke. Sir Francis M...'s tale var langt overgået. Doktoren viste sig på en gang sublim, stor, ædruelig og mådeholden; han havde sagt det ord, der passede til situationen:

"Excelsior!"

Den gigtplagede gamle kaptajn forlangte, at hele Fergussons tale skulle indføres i *Det Kongelige Geografiske Selskabs* forhandlingsprotokol.

Hvem var da denne doktor, og hvilket foretagende var det, han ville hengive sig til?

Den unge Fergussons fader, en dygtig kaptajn i den engelske marine, havde lige fra drengens tidligste tid gjort sin søn fortrolig med sin stillings farer og eventyr. Og dette barn, der aldrig syntes at have kendt til frygt, viste hurtigt en livlig ånd, en fremadstræbende intelligens, en øjensynlig tilbøjelighed for videnskabelige arbejder. Men han blev ikke af den grund en upraktisk person; han åbenbarede samtidig en ingenlunde almindelig behændighed til at finde sig til rette under alle forhold. Han havde aldrig været forlegen med noget, ikke engang med sin første gaffel, der dog ellers plejer at forvolde børn så mange genvordigheder.

Hans fantasi opflammedes tidligt ved at læse om dristige maritime foretagender og undersøgelser; han fulgte med lidenskab opdagelserne fra den første halvdel af det nittende århundrede, han drømte om den hæder, der var vundet af folk som Mungo Park, Bruce, Caillié, Levaillant og rimeligvis også

om Selkirks, jeg mener Robinson Crusoes, der ikke forekom ham mindre end de andres. Hvor mange timer tilbragte han ikke med ham på hans ø! Undertiden billigede han den forladte matros' ideer, undertiden diskuterede han hans planer med ham: Han ville i enkelte ting have handlet anderledes og måske bedre! Men sikkert er det, at han aldrig ville have forladt denne ø, hvor han var lykkelig som en konge uden undersåtter, aldrig, om han så kunne være blevet admiral over hele den engelske flåde.

Selvfølgelig udviklede disse tilbøjeligheder øg sværmerier sig i løbet af hans eventyrlige ungdom, da han fulgte sin fader til alle fire verdenshjørner. Denne, der var en dannet og oplyst mand, undlod heller ikke at lede barnets letpåvirkelige sind ved alvorlige studier i hydrografi, i fysik og mekanik, blandet med en let tilsætning af botanik, medicin og astronomi.

Ved den brave kaptajns død havde Samuel Fergusson, der dengang var toogtyve år gammel, allerede rejst verden rundt; han lod sig optage i det bengalesiske officerskorps og udmærkede sig ved flere lejligheder. Men denne soldatertilværelse huede ham ikke; han brød sig kun lidt om at kommandere, og han holdt endnu mindre af at adlyde. Han indgav da sin demission, og halvt jagende, halvt botaniserende vandrede han gennem den indiske halvø fra Calcutta til Surat. Det var for ham en ganske simpel spadseretur.

Fra Surat tog han til Australien og deltog i 1845 i den ekspedition, som kaptajn Sturt førte, og som havde til hensigt at udforske Det nye kaspiske Hav, som man formoder skal findes i det indre af Ny Holland.

Samuel Fergusson kom tilbage til England omkring 1850, og mere end nogensinde besat af opdagelsesdjævelen ledsagede han indtil 1853 kaptajn MacClure på hans ekspedition omkring det amerikanske fastland fra Beringstrædet til Kap Farvel.

Fergussons konstitution modstod udmærket alle anstrengelser og trodsede ethvert klima. Han befandt sig ypperligt, selv hvor han var udsat for de største afsavn; han var typen på en komplet rejsende, hvis mave trækker sig sammen eller udvider sig efter forgodtbefindende, hvis ben bliver længere eller kortere ganske efter det improviserede lejes beskaffenhed, som kan falde i søvn på hvilken som helst tid af dagen og vågne op på hvilken som helst tid af natten.

Det vil derfor heller ikke på nogen måde kunne forbavse, at man fra 1855 til 1857 genfinder vor utrættelige rejsende i Østtibet som brødrene Schlagintweits ledsager, hvorfra han medbragte yderst interessante etnografiske iagttagelser.

Under disse forskellige rejser var Samuel Fergusson en såre aktiv og såre interessant korrespondent til *Daily Telegraph*, dette blad, hvis oplag løber op i et hundrede og fyrre tusinde om dagen, og som bliver læst af mange millioner læsere. Man kendte ham derfor også godt, denne doktor, om end han ikke var medlem af noget lærd selskab, hverken af de kongelige geografiske selskaber i London, Paris, Berlin, Wien eller St. Petersborg eller af nogen klub for opdagelsesrejsende, ja ikke engang af *Royal Polytechnic Institution*, hvor hans ven statistikeren Cockburn havde sæde.

Denne lærde herre foreslog ham en dag at løse følgende problem: Hvis det antal mil var givet, som doktoren havde gennemløbet på sine rejser, hvor mange havde da hans hoved

gjort flere end hans fødder på grund af radiernes forskellige længde? Eller hvis dette antal mil var kendt, både for hovedets og føddernes vedkommende, da at beregne hans størrelse nøjagtigt på en linje nær. Men Fergusson ville ikke indlade sig på disse beregninger; han fandt sin tid bedre anvendt ved at gøre opdagelser og undersøgelser end ved at spekulere over den slags ting.

Man fortæller, at en englænder en dag kom til Geneve i den hensigt at bese søen; man lod ham stige op i en af disse gammeldags vogne, hvor man sad på langs ligesom i omnibusserne, og det hændte da tilfældigvis, at vor englænder kom til at sidde således, at han vendte ryggen til søen. Vognen kørte ganske roligt rundt, uden at han tænkte på at vende sig om en eneste gang, og han kom tilbage til London henrykt over den herlige Genfersø.

Doktor Fergusson derimod havde vendt sig om. Han havde gjort det mere end en gang på sine rejser, og han havde gjort det så godt, at han havde set meget. Men heri adlød han for resten kun sin natur, og vi har gode grunde til at tro, at han var en smule fatalist, men en meget ortodoks fatalist; han påstod, at der var en ubetvingelig magt, som drev ham fremad på hans rejse, og at han gennemløb verden ligesom et lokomotiv, hvis retning vejen og ikke det selv bestemmer.

Man kan da ikke forbavses over den koldblodighed, hvormed han modtog selskabets bifaldsytringer. Han var hævet over den slags sager, da han hverken følte sig trykket af stolthed eller forfængelighed. Det forslag, som han havde henvendt til præsidenten, Sir Francis M… forekom ham ganske simpelt, og

han lagde ikke engang mærke til den umådelige virkning, det frembragte.

Efter mødet blev doktoren ført til *Travellers*-klubben i Pall Mall. Et prægtigt festmåltid stod her parat og ventede på ham og hans ledsagere; antallet af de retter og vine, som blev serveret, stod fuldstændigt i forhold til den vigtige anledning, og støren, som figurerede ved dette prægtige måltid, var ikke en tomme mindre end Samuel Fergusson selv.

Naturligvis blev der udbragt talrige skåler for de stolte rejsende, som havde gjort sig berømte på Afrikas jordbund. Man lod dem leve eller tømte mindebægre for dem, og på sædvanlig engelsk maner lod man disse skåler følge på hinanden i alfabetisk orden. Blandt dem, man således bragte i erindring, var: Abbadie, Adams, Adamson, Anderson, Arnaud, Baikie, Baldwin, Barth, Batouda, Beke, Beltram, Du Berba, Bimbachi, Bolognesi, Bolwik, Belzoni, Bonnemain, Brisson, Browne, Bruce, Brun-Rollet, Burchell, Burckhardt, Burton, Cailland, Caillie, Campbell, Chapman, Clapperton, Clot-Bey, Colomieu, Courval, Cumming, Cuny, Debono, Decken, Denham, Desavanchers, Dicksen, Dickson, Dochard, Du Chaillu, Duncan, Durand, Duroule, Duveyrier, d'Escayrac, De Lauture, Erhardt, Ferret, Fresnel, Galinier, Galton, Geoffroy, Golberry, Hahn, Halm, Harnier, Hecquart, Heuglin, Hornemann, Houghton, Imbert, Kauffmann, Knoblecher, Krapf, Kummer, Lafargue, Laing, Lafaille, Lambert, Lamiral, Lampriere, John Lander, Richard Lander, Lefebvre, Lejean, Levaillant, Livingstone, MacCarthy, Maggiar, Maizan, Malzac, Moffat, Mollien, Monteiro, Morrison, Mungo Park, Neimans, Overweg, Panet, Partarrieau, Pascal, Pearse, Peddie, Penney,

Petherick, Poncet, Prax, Raffenel, Rabh, Rebmann, Richardson, Riley, Ritchey, Rochet d'Hericourt, Rongawi, Roscher, Ruppel, Saugnier, Speke, Steidner, Thibaud, Thompson, Thornton, Toole, Tousny, Trotter, Tuckey, Tyrwhitt, Vaudey, Veyssiere, Vincent, Vinco, Vogel, Wahlberg, Warrington, Washington, Werne, Wild, og sidst, men ikke mindst, doktor Samuel Fergusson, som med sit næsten utrolige forehavende skulle forbinde disse rejsendes arbejder med hinanden og komplettere den lange række af opdagelser i Afrika.

2.

En artikel i *Daily Telegraph* – Strid mellem de lærde – Petermann støtter sin ven doktor Fergusson – Man indgår væddemål – Der stilles doktoren forskellige forslag.

Dagen efter offentliggjorde *Daily Telegraph* i sit nummer for den femtende januar en artikel af følgende indhold:

"Afrika vil nu endelig åbenbare sine store øde egnes hemmeligheder; en moderne Ødipus vil give os nøglen til denne gåde, som de lærde i tres århundreder ikke har kunnet løse. Fordum blev det at søge Nilens kilder betragtet som et vanvittigt foretagende, en fantasi, der aldrig ville kunne realiseres. Men det skal ikke længere vedblive at være således.

Tre veje for den moderne civilisation er blevet åbnet, af doktor Barth ved indtil Sudan at følge Denhams og Clappertons spor, af doktor Livingstone ved hans utrættelige undersøgelser lige fra det Gode Håbs forbjerg til Zambezi-bassinet, og af kaptajnerne Burton og Speke ved opdagelsen af de store indre søer. Disse vejes skæringspunkt, hvortil endnu ingen rejsende er kommet, er hjertet af selve Afrika. Det er mod dette punkt, at alle bestræbelser nu bør rettes.

Disse bedrifter af videnskabens uforfærdede pionerer skal nu forenes ved et dristigt forsøg af doktor Fergusson, hvis dygtige undersøgelser vore læsere ofte har haft lejlighed til at beundre.

Denne uforfærdede opdagelsesrejsende agter *i ballon* at gennemrejse hele Afrika fra øst til vest. Hvis vi er rigtigt underrettet, vil øen Zanzibar på østkysten blive udgangspunktet for denne overraskende rejse. Hvad endepunktet angår, kan kun Forsynet vide besked med.

Forslaget om denne videnskabelige ekspedition fremsattes i går offentligt i *Det Kongelige Geografiske Selskab*, og en sum af to tusinde femhundrede pund bevilgedes til dækning af de med foretagendet forbundne omkostninger.

Vi vil til stadighed bringe vore læsere meddelelser om dette forsøg, der er enestående i de geografiske annaler."

Som man let kan forestille sig, vakte denne artikel umådelig opsigt. Men i begyndelsen fremkaldte den en storm af mistro, og doktor Fergusson blev ganske simpelt anset for en fingeret person, opfundet af mr. Barnum, der efter at have "gjort" De forenede Stater beredte sig til også at "gøre" de britiske øer.

Et spøgende svar udkom i Geneve i februarhæftet af *Bulletins de la Société Géographique*, hvor man på en meget vittig måde fremstillede *Det Kongelige Geografiske Selskab* i London og deres uhyre stør.

Men doktor Petermann bragte gennem sine i Gotha udkommende *Geografische Mitteilungen* alle disse spottere til fuldkommen tavshed. Doktor Petermann var personlig bekendt med doktor Fergusson og gik i brechen for sin uforfærdede ven.

For øvrigt blev snart enhver tvivl umulig. I London gjorde man talrige forberedelser til rejsen, fabrikkerne i Lyon havde modtaget en betydelig bestilling på silke til tilvirkning af ballonen, og endelig stillede den britiske regering

transportdamperen *Resolute* under kaptajn Pennet, til doktorens disposition.

I alle blade og tidsskrifter læste man lykønskninger og opmuntringer. Kun de amerikanske så ikke uden en vis misfornøjelse en sådan ære forbeholdt England, spøgte over doktorens forslag og opfordrede ham til at fortsætte rejsen helt til Amerika, når han nu var så godt på vej.

Betydelige væddemål blev indgået i London og det øvrige England: 1) om doktor Fergusson var virkelig eller blot opfundet; 2) om selve rejsen, som efter nogles mening ville komme i stand, efter andres ikke; 3) om hvor vidt den ville lykkes eller ikke lykkes, og 4) om sandsynligheden af, at doktor Fergusson ville komme tilbage eller ej.

Alle mennesker, troende og vantro, ukyndige og lærde, havde deres blikke vendt mod doktor Fergusson. Han blev dagens løve, uden at han selv havde nogen anelse om det. Men forhørte man sig hos ham, meddelte han villigt nøjagtige oplysninger angående sin ekspedition. Han var yderst omgængelig og det mest ukunstlede menneske af verden. I øvrigt indfandt der sig, som man let kan tænke, mere end én dristig eventyrer, der ville dele æren og faren ved hans foretagende, men han afslog deres tilbud uden at angive nogen grund.

En mængde opfindere af mekanismer, hvis bestemmelse var at styre luftballoner, indfandt sig for at foreslå ham deres system, men han ville ikke antage noget af dem. Da man spurgte ham, om han havde gjort nogen opdagelse i den retning, nægtede han at udtale sig og beskæftigede sig ivrigere end nogensinde med forberedelserne til sin rejse.

3.

Doktorens ven – Hvorfra deres venskab skrev sig – Dick Kennedy i London – Et uventet og lidet beroligende forslag – En del navne fra på afrikanske martyrer – Fordele ved en ballon – Doktor Fergussons hemmelighed.

Doktor Fergusson havde en ven – ikke et andet jeg, et alter ego, for venskab kan ikke eksistere mellem fuldkommen identiske væsner.

Men selv om de besad forskellige egenskaber, tilbøjeligheder og temperament, så havde dog Dick Kennedy og Samuel Fergusson et og det samme hjertelag.

Dick Kennedy var skotte i ordets fuldeste forstand, en åben, bestemt karakter. Han boede i den lille by Leith i nærheden af Edinburgh. Undertiden var han fisker, men frem for alt og over alt en ivrig jæger, hvad der ikke just er forunderligt hos en Caledoniens søn, der tilmed også er noget fortrolig med højlændernes bjerge. Han havde ord for at være en udmærket skytte. Og hans ry i så henseende var ikke i mindste måde overdrevent.

Kennedys udseende mindede meget om Halbert Glendinning, således som Walter Scott har tegnet ham i *Klosteret*. Han var over seks engelske fod høj, behagelig og utvungen i sin måde at være på og desuden udrustet med en herkulisk styrke. Hans ansigt, der var stærkt brunet af solen, de sorte, livfulde øjne, en naturlig dristighed og i det hele taget

noget godt og sikkert i hele hans personlighed talte i høj grad til skottens fordel.

De to venner havde stiftet bekendtskab i Indien på en tid, da de begge var ansat ved det samme regiment. Mens Dick jagede tigre og elefanter, søgte Samuel efter planter og insekter, og man kunne være adskilligt mindre dygtig end de to var det, hver på sit område. Af og til fandt doktoren for eksempel en plante, der var så sjælden, at fundet var lige så meget værd som erhvervelsen af et sæt elefantstødtænder.

De to unge mænd fik aldrig anledning til at redde hinandens liv eller gøre hinanden nogen tjenester. Men netop af denne grund udviklede der sig et intimt venskab mellem dem. Skæbnen skilte dem af og til ad, men sympatien forenede dem atter med hinanden.

Efter deres tilbagekomst til England kom de fra hinanden på grund af doktorens langvarige ekspeditioner; men når han vendte tilbage, forsømte han aldrig at skænke sin skotske ven sit selskab i nogle uger, selv om hans tid var stærkt optaget.

Dick talte om det forgangne, Samuel rustede sig til det, fremtiden skulle bringe. Den ene så fremad, den anden tilbage, hos Fergusson var der en stadig uro og fremadstræben, hos Kennedy en fuldstændig ro.

Efter sin rejse til Tibet, forholdt doktoren sig i ro næsten hele to år uden at tale om nye opdagelser. Dick antog, at hans tilbøjelighed for rejser, hans begærlighed efter eventyr havde lagt sig, og han for sit vedkommende var meget glad derover. Før eller senere vilde det dog ende skidt, tænkte han; hvor vant man end var til alle slags mennesker, kunne man dog ikke ustraffet blive ved at rejse mellem kannibaler og vilde dyr.

Kennedy opfordrede derfor Samuel til at slå sig til ro, da han allerede havde gjort nok for videnskaben og havde gyldigt krav på menneskenes taknemmelighed.

Doktoren indskrænkede sig til ikke at svare noget på dette. Han vedblev at være tankefuld, hengav sig til hemmelige beregninger og eksperimenterede hele nætter igennem med underlige maskiner, som ingen kunne blive klog på. Det var tydeligt, at der gærede store planer i hans hoved.

"Hvad er det, han grunder på?" spurgte Kennedy sig selv, da hans ven havde forladt ham og i januar måned var vendt tilbage til London.

En morgenstund fik han det så at vide gennem artiklen i *Daily Telegraph*.

"Den galning, den vanvittige!" udbrød han. "Rejse tværs over Afrika i ballon! Det manglede bare! Det er altså det, han har grundet på i to år!"

Når man samtidig med disse udråb tænker sig gentagne, kraftige næveslag i panden, så har man en forestilling om, hvad den skikkelige Dick tog sig for, mens han talte således.

Da hans husholderske, gamle Elsebeth, erklærede, at det muligvis kun var en spøg, svarede han:

"Bah! Kender jeg ham måske ikke? Ligner det ham ikke fuldstændig? Han er vel sagtens misundelig på ørnene, kan jeg tænke, siden han vil rejse gennem luften! Men jeg skal nok forebygge det. Hvis man lod ham gøre, som han ville, rejste han vel en skønne dag til månen!"

I en temmelig urolig stemning tog Kennedy samme aften plads i et tog og indtraf den følgende dag i London.

Tre kvarter efter afleverede en vogn ham ved doktorens lille hus, Soho Square, Greek Street. Han steg af ved trappen og gav sig tilkende ved fem kraftige slag på døren.

Fergusson lukkede selv op for ham.

"Dick! Du her?" udbrød han, dog uden synderlig overraskelse.

"I egen person," svarede Kennedy.

"Hvorledes, min kære Dick – du i London midt under vinterjagten?"

"Ja, som du ser, er jeg i London."

"Og hvorfor kommer du hertil?"

"For at forhindre den største dårskab, der nogensinde er fundet på."

"En dårskab?" gentog doktoren.

"Er det sandt, hvad denne avis fortæller?" spurgte Kennedy, idet han rakte ham nummeret af *Daily Telegraph*.

"Ah, er det det, du taler om? Aviserne er så indiskrete nu til dags. Men tag dog plads, Dick!"

"Tak, jeg skal ikke sidde. Tænker du virkelig på at foretage denne rejse?"

"Ja, det gør jeg unægtelig. Mine forberedelser er godt undervejs, og jeg ..."

"Hvor findes disse forberedelser? Sig mig det, for at jeg kan tilintetgøre dem alle sammen." Den skikkelige skotte blev heftig for fuldt alvor.

"Rolig, kære Dick," vedblev doktoren; "jeg forstår, at du har taget mig det ilde op, at jeg endnu ikke har meddelt dig mine nye planer."

"Han kalder det *sine nye planer*!"

"Jeg har været meget optaget," vedblev Fergusson, uden at lægge mærke til afbrydelsen. "Men jeg forsikrer dig, at jeg ikke ville være rejst uden først at have skrevet det til dig."

"Næh virkelig! Jeg er beæret ..."

"Jeg har nemlig til hensigt at tage dig med mig."

Skotten gjorde et spring til siden, som kunne have gjort en gemse ære.

"Ja så," sagde han. "Du vil altså have, at man skal sætte os begge to i galehuset."

"Jeg har gjort bestemt regning på dig, kære Dick. Og jeg har udvalgt dig med forbigåelse af mange andre."

Kennedy stod aldeles lamslået af forbavselse.

"Når du blot i ti minutter har hørt på, hvad jeg vil sige dig," svarede doktoren roligt, "vil du takke mig."

"Mener du det alvorligt?"

"Fuldstændig alvorligt."

"Men hvis jeg nu nægter at følge med?"

"Det gør du ikke."

"Sæt nu, at jeg gjorde det alligevel?"

"Så rejser jeg alene."

"Lad os sætte os," sagde jægeren, "og tale roligt om sagen. Såfremt du virkelig ikke spøger, er det vel nok umagen værd at diskutere den noget omhyggeligere."

"Lad os da gøre det, og samtidig spiser vi frokost, hvis du ikke har noget imod det, min kære Dick."

De to venner satte sig overfor hinanden ved et lille bord, hvor der stod et helt bjerg af smørrebrød og en uhyre temaskine.

"Min kære Samuel," sagde jægeren, "dit forslag er vanvittigt. Det er uudførligt, og du kan aldrig mene det alvorligt."

"Om det er uudførligt får vi at se, når vi har prøvet det."
"Men det er netop det, som vi ikke vil gøre."
"Vær så god at sige mig hvorfor?"
"Nå ja, farerne, vanskelighederne ved det hele?"
"Vanskeligheder," svarede Fergusson alvorligt, "er opfundet for at overvindes, og hvad farerne angår, hvem kan så undgå dem? Alt er fare her i verden; det kan være yderst farligt at sætte sig ved et bord eller tage hatten på hovedet. Hvad der skal ske, det sker, og hvad der ikke skal ske, sker alligevel ikke, om man så rejser Afrika tyve gange igennem."
"Sludder," afbrød Kennedy med et skuldertræk. "Du er da altså stadig fatalist."
"Stadig; men i ordets gode forstand. Lad os derfor ikke gruble over, hvad skæbnen kan forbeholde os, og lad os aldrig glemme det gode gamle ordsprog: *Den drukner ej, som hænges skal*."
På dette var der intet at svare, hvilket dog ikke forhindrede Kennedy i at fremdrage en lang række argumenter, som man let kan tænke sig til, men som det her ville blive alt for langvarigt at gentage.
"Men," sagde han efter en times diskussion, "hvis du absolut vil gennemrejse Afrika, hvis dette endelig er nødvendigt for din lykke, hvorfor så ikke vælge de almindelige veje?"
"Hvorfor?" svarede doktoren livligt, "fordi alle forsøg ad dem hidtil er mislykkedes. Fordi så overordentlig talrige ofre er indskrevet på de afrikanske martyrers lister, lige fra Mungo Park, som blev myrdet ved Niger, til Vogel, som forsvandt ved Wadai, lige fra Oudney, som døde i Murmur, og Clapperton, der fandt sin grav i Sokoto, til franskmanden Maizan, lige fra

major Laing til Roscher fra Hamborg, der blev myrdet i 1860. Fordi det er umuligt at kæmpe mod elementerne, mod sulten, tørsten, feberen, mod de vilde dyr og endnu vildere folkeslag! Fordi det, som ikke kan bringes i stand på den ene måde, må foretages på en anden! Og endelig, fordi man må gå ved siden af eller over, hvor man ikke kan passere lige frem!"

"Ja, hvis det blot gjaldt om at komme over," svarede Kennedy. "Men at rejse gennem luften!"

"Jeg har ingenting at frygte," svarede doktoren med den største ro af verden. "Du kan nok tænke, at jeg har taget mine forholdsregler, så at jeg ikke behøver at være bange for at falde ned med min ballon. Hvis der skulle indtræffe noget uheld, vil jeg igen befinde mig på jorden under en opdagelsesrejsendes normale vilkår; men du må ikke regne med, at min ballon skal svigte mig."

"Det må man jo netop håbe."

"Nej, min kære Dick. Jeg agter ikke at skille mig af med den, før jeg kommer til Afrikas vestkyst. Med den er alt muligt; uden den er jeg hjemfalden til alle sådanne ekspeditioners sædvanlige farer og hindringer. Med den behøver jeg hverken at frygte hede eller regn eller storme eller usundt klima, hverken vilde dyr eller mennesker. Hvis det er for varmt, stiger jeg i vejret, når jeg fryser, daler jeg, møder jeg et bjerg, hæver jeg mig over det. Jeg går over afgrundene og floderne, jeg behersker stormene! Jeg iler fremad uden anstrengelse og standser uden trang til at tvivle! Jeg svæver hen over nye byer! Jeg flyver med stormens fart, snart højt oppe i luften, snart hundrede fod over jorden, og Afrika oprulles under mine øjne som et stort kort!"

Den brave Kennedy begyndte at føle sig bevæget, og alligevel svimlede han ved det skuespil, der fremmanedes for hans blik, han betragtede Samuel med beundring, men også med frygt; han følte sig allerede gynget frem og tilbage oppe i det uendelige rum.

"Nå således, min kære Samuel," sagde han, "du har altså fundet en måde til at styre ballonen?"

"På ingen måde! Det er en utopi."

"Men så går du ..."

"Hvorhen Forsynet vil; men alligevel fra øst til vest."

"Hvordan det?"

"Fordi jeg gør regning på at benytte mig af passatvindene, der har en permanent retning."

"Åh ja," svarede Kennedy og syntes på ny at overveje sagen. "Ja, ganske vist ... Det er en omstændighed ..."

"En omstændighed! Nej, min udmærkede ven, det er alt! Den engelske regering har stillet et transportfartøj til min disposition, og vi er ligeledes enige om, at tre eller fire fartøjer skal krydse på Vestkysten på den tid, vi tør antage, at jeg kommer dertil. Om højst tre måneder vil jeg være i Zanzibar, hvor jeg vil fylde min ballon, og derfra vil vi stige op ..."

"Vi!" udbrød Dick.

"Har du stadig nogen indvendinger?"

"Nogen indvendinger! Jeg har tusindvis. Sig mig blandt andet: Når du regner med at se landet og på at sænke og hæve dig efter behag, kan du ikke gøre det uden at tabe din gas; der findes til nu ingen anden måde at gøre det på, og det er netop det, der har hindret lange luftrejser."

"Min kære Dick, jeg vil blot sige dig en eneste ting: Jeg vil ikke komme til at tabe et eneste atom gas; ikke den mindste smule, kan jeg forsikre dig."

"Og du stiger alligevel ned efter behag?"

"Som det passer mig."

"Hvorledes kan du gøre det?"

"Det er min hemmelighed, kære Dick. Hav tillid til mig og lad mit valgsprog også være dit: *Excelsior*."

"Lad gå med Excelsior," svarede jægeren, der ikke forstod et ord latin.

Men han var fast bestemt på, med alle mulige midler at sætte sig mod sin vens afrejse. Imidlertid lod han, som om han gik ind på hans planer og nøjedes med at anstille sine iagttagelser. Hvad doktoren angik, fortsatte han ihærdig med sine forberedelser.

4.

Opdagelsesrejsende i Afrika.

Den luftvej, doktor Fergusson agtede at følge, var ikke blevet valgt på lykke og fromme; han havde alvorligt studeret sagen; og det var ikke uden grund, at han besluttede at stige op fra øen Zanzibar. Denne ø ligger tæt ved Afrikas østkyst under 6 graders sydlig bredde, det vil sige fire hundrede og tredive geografiske mil nedenfor ækvator.

Fra denne ø var den sidste ekspedition udgået, der afsendtes over de store søer for at opdage Nilens kilder.

Men det kan måske her være passende at angive, hvilke undersøgelser doktor Fergusson håbede at forbinde med hinanden. Det var hovedsagelig to, nemlig doktor Barths fra 1849 samt løjtnanterne Burtons og Spekes fra 1858.

Doktor Barth var en hamburger, der for sig og sin landsmand Overweg udvirkede tilladelse til at slutte sig til englænderen Richardsons ekspedition til Sudan.

Dette vidtstrakte land ligger mellem 15 grader og 10 grader nordlig bredde, det vil sige, at man for at komme til det må trænge mere end femten hundrede engelske mil ind i det indre af Afrika.

Indtil da havde man kun kendt til dette område fra rejser foretaget af Denham, Clapperton og Oudney mellem 1822 og 1824. Richardson, Barth og Overweg udgik ligesom deres forgængere fra Tunis og Tripolis til Murzuk, hovedstaden i Fezzan.

Der forlod de den lige linje og tog en omvej mod vest hen imod Ghat. Efter at have lidt plyndringer og forfølgelser af enhver art nåede deres karavane i oktober til den store oase Asben. Doktor Barth skiltes der fra sine ledsagere, tog en afstikker til byen Aghades og forenede sig derpå atter med ekspeditionen, der fortsatte rejsen den 12. december. Den nåede til provinsen Damerghu, hvor de tre rejsende skiltes, idet Barth tog vejen til Kano, hvortil han ankom efter store anstrengelser.

Til trods for en heftig feber forlod han denne by den syvende marts, kun fulgt af en eneste tjener. Hensigten med hans rejse var at opdage søen Tchad, hvorfra han endnu var trehundrede og halvtreds mil. Han drager derfor mod øst, og når frem til byen Zouricolo i Bornu, hjertet af det store centralafrikanske rige. Dér hører han om Richardsons død, bukket under for udmattelse og afsavn. Derpå ankommer han til Kuka, Bornus hovedstad ved Tchad-søens bred. Endelig den 14. april, tolv og en halv måned efter at have forladt Tripolis, når han frem til byen Ngornu.

Vi genfinder ham den 29. marts 1851, hvor han sammen med Overweg drager ud for at besøge kongeriget Adamova, syd for søen, hvorfra han yderligere trænger frem til byen Yola, lige under den 9. nordlige breddegrad. Dette var den sydlige grænse for denne dristige rejsendes ekspeditioner.

I august måned vendte han tilbage til Kuka; med denne by som udgangspunkt gennemrejser han Mandara, Barghim og Khanem til sine rejser østlige yderpunkt, byen Masena, der ligger på 17° og 20' længde.

Den 25. november, efter sin sidste fælle Overwegs død, trængte han mod vest, besøgte Sokoto, krydse Nigerfloden, og nåede endelig til Timbuktu, hvor han måtte tilbringe otte lange måneder under stadige plagerier fra sheiken, dårlig behandling og allehånde elendigheder. Men så ville man ikke længere tåle en kristens nærværelse i byen, og fullanerne truede med at belejre dem.

Doktoren forlod den derfor den syttende marts 1854, trak sig tilbage til grænsen, hvor han opholdt sig i treogtyve dage under de mest usle forhold. Det lykkedes ham at komme til Kano i november måned, derfra til Kuka, hvor han fortsatte på Denhams rute med fire måneders forsinkelse. Han genså endelig Tripolis i slutningen af august 1855 og ankom til London den sjette september som den eneste overlevende fra ekspeditionen.

Dette var Barths dristige rejse.

Doktor Fergusson optegnede omhyggeligt, at han var standset under 4° nordlig bredde og 17° østlig længde.

Lad os nu se, hvad løjtnanterne Burton og Speke opnåede i det østlige Afrika.

De tidligere ekspeditioner, der var blevet sendt op ad Nilen, havde trods alle anstrengelser aldrig formået at nå til denne flods skjulte kilder. Ifølge den tyske læge, dr. Ferdinand Werne, prøvede en ekspedition udsendt af Mehemet Ali, i 1840, men stoppede ved Gondokoro, mellem den fjerde og femte nordlige breddegrad.

I 1855 søgte en mand fra Savoyen, Brun-Rollet, konsul i Sardegna i det østlige Sudan, at træde i stedet for Vaudey, der netop var død. Han rejste ud fra Khartoum under navn af

købmand Yacoub, rejsende i gummi og elfenben, nåede så langt som til Belenia syd for den fjerde breddegrad, men måtte vende syg hjem til Khartoum, hvor han døde i 1857.

Hverken dr. Penney, lederen af Ægyptens lægekorps, som i en lille dampbåd nåede én grad syd for Gondokoro, og vendte syg tilbage til Khartoum, hvor han døde i 1857; eller venetianeren Miani, der nåede vandfaldene syd for Gondokoro, og nåede den 2. breddegrad, kunne overkomme den tilsyneladende uovervindelige grænse, lige som heller ikke den maltesiske handelsrejsende, Andrea Debono, som trængte endnu længere frem ad Nilen.

I 1859 udsendte den franske regering monsieur Guillaume Lejean. Han nåede Khartoum via Det røde Hav, og stod ud på Nilen med en besætning bestående af 21 lejede mænd og 22 soldater, men kunne ikke komme forbi Gondokoro, skønt han udsatte sig for store farer blandt negerstammerne, der var i fuldt oprør. En ekspedition under ledelse af monsieur d'Escayrac de Lauture gjorde derpå et lige så uheldigt forsøg på at nå Nilens berømmelige kilder.

Denne skæbnesvangre grænse syntes at bringe alle rejsende til standsning. I oldtiden nåede Neros udsendinge den niende breddegrad, men i de næste atten århundreder indtog man kun fem eller seks grader, svarende til mellem trehundrede og trehundrede og tres geografiske mil.

Mange rejsende søgte at nå Nilens kilder ved at udgå fra Afrikas østkyst.

Mellem 1768 og 1772 udgik den skotske rejsende, Bruce, fra Massowah, en af Abessiniens havnebyer, kom igennem Tigré, besøgte ruinerne ved Axum, mente at se Nilens kilder på et

sted, hvor de ikke var, og vendte hjem uden noget virkeligt resultat.

I 1844 grundlagde dr. Krapf, en anglikansk missionær, en missionsstation ved Monbaz på Zanzibars kyst, og opdagede sammen med præsten dr. Rebmann to bjergkæder omkring trehundrede mil fra kysten. Dette var Kilimanjaro og Kenyabjergene, som d'hrr. de Heuglin og Thornton netop delvis har besteget.

I 1845 kom den franske opdagelsesrejsende Maizan alene til Bagamayo, lige ud for Zanzibar, og nåede så langt som til Deje-la-Mhora, hvor den lokale høvding lod ham dræbe under de grusomste pinsler.

I august 1859 fulgte den unge rejsende Roscher fra Hamburg ud med en karavane bestående af arabiske købmænd, nåede til Nyassasøen, hvor han blev myrdet, mens han sov.

I året 1857 udsendtes endelig løjtnanterne i den bengalesiske arme Burton og Speke af det *Geografiske Selskab* i London for at undersøge de store afrikanske søer; den syttende juni forlod de Zanzibar og trængte lige frem mod vest.

Efter fire måneders uhørte lidelser nåede de, udplyndrede og efter at deres bærere var blevet slået ihjel, til Kazeh, en slags mødeplads for handlende og karavaner. De befandt sig midt i Månelandet og samlede der yderst værdifulde oplysninger om disse egnes sæder og skikke, regering og religion, dyre- og planteliv. Derefter drog de mod den første af de store søer, Tanganyika, der ligger mellem 3 og 8 graders sydlig bredde. De nåede dertil den fjortende februar 1858 og besøgte folkeslagene ved dens bredder, der for størstedelen var kannibaler.

De drog tilbage den seksogtyvende maj og kom atter til Kazeh den tyvende juni. Medtaget af anstrengelserne måtte Burton ligge syg der i flere måneder, mens Speke tog en udflugt mod nord på mere end tre hundrede engelske mil til søen Oukereoue, som han opdagede den tredje august; han kunne dog kun skimte begyndelsen af den.

Han kom tilbage til Kazeh den femogtyvende august og begav sig så sammen med Burton på rejsen hjemad. *Det Geografiske Selskab* i Paris tilkendte dem sin årlige prisbelønning, efter at de var vendt tilbage til England.

Dr. Fergusson mærkede sig, at de hverken havde overskredet den anden grad sydlig bredde eller den niogtyvende grad østlig længde.

Det drejede sig altså om at forene Burtons og Spekes undersøgelser med dr. Barths, altså at gennemrejse en landstrækning på mere end tolv grader.

5.

Kennedys drømme – Det personlige pronomen i pluralis – Dicks indvendinger – En tur over Afrikakortet – Hvad der er mellem passerens to spidser – Speke og Grant – Andre opdagelsesrejsende.

Dr. Fergusson påskønnede kraftigt forberedelserne til sin rejse. Han ledede selv konstruktionen af sin forandrede ballon; han iagttog derved fuldstændig tavshed om forandringerne, han foretog.

Allerede længe havde han syslet med studiet af det arabiske sprog samt med de forskellige arter af mandingo-sproget, og han gjorde hurtige fremskridt, takket være hans naturlige anlæg for sprog.

Imidlertid veg hans ven jægeren ikke et skridt fra hans side. Formodentlig frygtede han for, at doktoren skulle tage flugten uden at sige et ord. Han holdt til stadighed de mest overbevisende taler for Samuel Fergusson, men den uforfærdede doktor ville ikke lade sig overbevise.

Den stakkels skotte var virkelig at beklage. Han kunne ikke betragte den azurblå himmelhvælving uden mørke anelser. Han havde stadig i søvne en svimlende fornemmelse af at blive gynget højt oppe i luften, og hver nat drømte han, at han faldt ned fra umådelige højder.

Vi bør tilføje, at han under disse forfærdelige drømme et par gange rullede ud af sengen, og det første, han gjorde, efter at

være kommet på fode igen, var at vise Fergusson en stærk bule, som han havde fået i hovedet.

"Og dette," tilføjede han godmodigt, "fra kun tre fods højde! Når man får en sådan bule efter et så lille fald, så kan du selv dømme om, hvorledes det vil gå på din tur."

Men ikke engang denne melankolske appel gjorde noget indtryk på doktoren.

"Vi kommer ikke til at falde," sagde han.

"Men hvis vi nu *alligevel* falder ned!"

"Det gør vi *ikke*!"

Dette blev sagt så bestemt, at Kennedy ikke havde noget at svare.

Hvad der især irriterede Dick var, at doktoren syntes fuldstændig at negligere ham; han betragtede ham som uigenkaldelig bestemt til at blive hans ledsager i luften. Dette kunne ikke være genstand for nogen tvivl. Samuel ødslede på en aldeles utålelig måde med pluralisformen af første persons pronomen.

"Vi" tager afsted ... "Vi" vil være færdige ... "Vi" rejser den ... og så videre.

Og ligeledes med det possessive pronomen:

"Vor" ballon ... "Vore" forberedelser ... "Vore" opdagelser ... "Vor" opstigning ... og så videre.

Dick var, som sagt, bestemt på ikke at rejse, men han ville dog undgå at sige sin ven alt for meget imod. Vi må desuden tilstå, at han, uden at gøre sig selv rede for hvorfor, i al stilhed havde ladet sig sende klæder fra Edinburgh samt sine bedste jagtgeværer.

Efter at han en dag havde erkendt, at man, når man var ualmindelig heldig, kunne have én chance ud af tusinde for at rejsen lykkedes, lod han, som om han bøjede sig for doktorens ønske. Men for at opsætte sagen fandt han på en lang række af de mest forskelligartede udflugter. Han stillede atter ekspeditionens nytte til diskussion ... Var opdagelsen af Nilens kilder virkelig nødvendig? ... Ville man derved virkelig arbejde for menneskehedens lykke? ... Ville Afrikas folkeslag blive lykkeligere, når de var blevet civiliseret? ... Var man i øvrigt sikker på, at civilisationen ikke snarere fandtes der end i Europa? – Hvem vidste? – Og kunne man ikke i det mindste vente lidt? ... Afrika ville dog sikkert engang blive gennemrejst på en mindre eventyrlig måde ... Om en måned, et halvt år, et år ville der uden tvivl komme en eller anden sådan opdagelsesrejse i stand.

Men alle disse indvendinger frembragte en virkning aldeles modsat den, skotten tilsigtede. Fergusson rystede af utålmodighed.

"Vil du have, at den ære skal tilfalde en anden?" spurgte han. "Vil du da have, at jeg skal fornægte hele mit foregående liv, vige tilbage for aldeles betydningsløse hindringer og ved fej nølen vise min erkendtlighed for, hvad både den engelske regering og *Det geografiske Selskab* i London har gjort for mig?"

"Men ...," bemærkede Kennedy, der var blevet meget vant til at benytte denne vending.

"Ved du ikke," vedblev doktoren, "at jeg har konkurrenter? Er du uvidende om, at nye opdagelsesrejsende allerede nærmer sig Afrikas centrum?"

"Men ..."

"Hør vel på mig, Dick, og se på dette kort!"

Dick så på det med resignation.

"Følg nu Nilens løb opad," sagde Fergusson.

"Det gør jeg," svarede skotten.

"Gå til Gondokoro!"

"Jeg er der allerede."

Og Kennedy tænkte på, hvor let en sådan rejse var – på kortet.

"Tag nu den ene spids af denne passer," vedblev doktoren, "og stil den på denne by, som selv de dristigste næppe har overskredet."

"Den står der."

"Søg så at finde øen Zanzibar ved kysten på seks graders sydlig bredde."

"Jeg har den."

"Følg dens breddegrad lige til Kazeh."

"Det er sket."

"Gå nu op ad den tre og tredivte længdegrad til begyndelsen af søen Oukereoue, hvor løjtnant Speke standsede."

"Nu er jeg der. En lille smule længere, og jeg ville være faldet i søen."

"Godt! Ved du, hvad man har grund til at antage som følge af de oplysninger, man har fået af folkene ved dens bredder?"

"Jeg har ikke nogen anelse derom."

"Man har grund til at antage, at denne sø, hvis nedre ende befinder sig under to grader og tredive minutters sydlig bredde ligeledes strækker sig to og en halv grad nord for ækvator."

"Virkelig?"

"Og fra denne nordlige ende udgår der et vanddrag, der nødvendigvis må forene sig med Nilen, hvis det ikke er Nilen selv."

"Det var da mærkværdigt!"

"Sæt nu passerens anden spids på denne ende af søen Oukereoue."

"Det er gjort."

"Hvor mange grader tæller du mellem disse to spidser?"

"Knap nok to."

"Og ved du, hvor meget det udgør, Dick?"

"Nej."

"Det udgør næppe hundrede og tyve engelske mil, altså næsten ingenting."

"Næsten ingenting, Samuel."

"Ved du, hvad der går for sig i dette øjeblik?"

"Nej!"

"Nuvel, så hør. *Det geografiske Selskab* har anset undersøgelsen af denne sø, som Speke så, for yderst vigtig. Under dets auspicier har løjtnant, eller som han nu er, kaptajn, Speke forenet sig med kaptajn Grant fra den indiske arme og stillet sig i spidsen for en talrig og rigelig understøttet ekspedition, der skal følge søen opad og komme tilbage til Gondokoro. De har fået en understøttelse på mere end fem tusind pund, og regeringen i Kap har stillet hottentotsoldater til deres disposition. De afgik fra Zanzibar i slutningen af oktober 1860. Imidlertid har englænderen John Petherick, konsul i Khartoum, fra Udenrigsministeriet modtaget omtrent syv hundrede pund for at udruste et dampskib, forsyne det med tilstrækkelig proviant og begive sig til Gondokoro, hvor han skal afvente

kaptajn Spekes karavane og være rede til at forsyne det med levnedsmidler."

"Godt udtænkt!" sagde Kennedy.

"Du ser altså, at vi har travlt, hvis vi vil deltage i disse opdagelser. Og det er endda ikke alt. For mens man med sikre skridt stræber efter at komme nærmere mod Nilens kilder, drager andre rejsende tappert fremad mod selve hjertet af Afrika."

"Til fods?" spurgte Kennedy.

"Til fods," svarede doktoren uden at bryde sig om stikpillen. Doktor Krapf har til hensigt at trænge frem mod vest langs floden Djob, der ligger under ækvator. Baron von Decken har forladt Monbaz og nået bjergene Kenya og Kilimanjaro og trænger videre frem mod verdensdelens centrum.

"Og det foregår alt sammen til fods?"

"Til fods eller på muldyr."

"Det er i mine øjne akkurat det samme," svarede Kennedy.

"Endelig," vedblev doktoren, "har den østrigske vicekonsul i Khartoum, von Heuglin, for nylig organiseret en meget vigtig ekspedition, hvis vigtigste mål er at opsøge doktor Vogel, som 1853 sendtes til Sudan for at deltage i doktor Barths arbejde. Han forlod Bornu 1856 og besluttede at undersøge det ubekendte land, der strækker sig mellem søen Tchad og Darfur. Men siden har man ikke hørt noget til ham. Breve, der kom til Alexandria i juni 1860, berettede, at han var blevet dræbt på befaling af kongen i Wadai; men andre breve fra doktor Hartmann til Vogels fader påstår ifølge oplysninger fra en fellatah i Bornu, at han kun skulle holdes tilbage som fange i Wara, og alt håb er således ikke tabt endnu. En komite har

dannet sig under ledelse af hertugregenten af Sachse-Coburg-Gotha, ved hvilken min ven Petermann er sekretær, og en nationalsubskription har skaffet midler til at dække omkostningerne ved ekspeditionen, med hvilken mange lærde har forenet sig. Hr. von Heuglin afrejste fra Massuah i juni måned, og samtidig med at han opsøger sporene efter doktor Vogel vil han undersøge hele landet mellem Nilen og Tchad, det vil sige forbinde kaptajn Spekes og doktor Barths opdagelser med hinanden. Og så er Afrika gennemvandret fra øst til vest. Note 1)"

"Men," sagde skotten, "når alt dette er så godt ordnet, hvad skal vi så derned efter?"

Doktor Fergusson svarede ikke, han indskrænkede sig til at trække på skuldrene.

6.

En eksemplarisk tjener, der kan se Jupiters måner – Dick og Joe – Tvivl og Tro – Man bliver vejet – Joe og Wellington – Han får en halvkrone.

Doktor Fergusson havde en tjener, der lød navnet Joe. Det var en fortræffelig fyr, der havde en uindskrænket tillid til sin herre og var ham inderlig hengiven. Han kom endog doktorens befalinger i forkøbet og fortolkede dem altid på en forstandig måde, han knurrede aldrig og var altid i godt humør; det var et menneske, som ikke kunne have været bedre, selv om han var blevet skabt alene og netop til det, hvortil han blev brugt. Fergusson stolede fuldstændig på ham i alt, og det gjorde han med god grund. Skikkelige, sjældne Joe! Det var en tjener, der forstod sig på at arrangere en middag, hvis smag var den samme som hans herres, som pakkede hans vadsæk og hverken glemte skjorter eller strømper, som var i besiddelse af alle hans nøgler og hemmeligheder uden at misbruge nogen af dem!

Men hvilken herre var ikke også doktoren for den skikkelige Joe; med hvilken agtelse og tillid kunne han ikke også lytte til Fergussons ord? Når doktoren havde talt, kunne kun en gal mand finde på at modsige ham. Alt hvad han tænkte var rigtigt, alt hvad han sagde var klogt, alt hvad han befalede var tydeligt, alt hvad han gjorde var beundringsværdigt. Joe ville før have ladet sig hugge i småstykker, end han havde forandret mening med hensyn til sin herre. Da derfor doktoren havde fattet sin plan om at gennemrejse Afrika i ballon, var det en afgjort sag

for Joe; for ham fandtes der ingen hindringer; i det øjeblik doktoren havde besluttet sin rejse var det det samme, som om de allerede var på vej. At han skulle følge med var der ganske vist ikke blevet talt om, men den skikkelige fyr vidste godt, at hans herre ikke kunne tage af sted uden ham.

Han kunne desuden være til største nytte på grund af sin klogskab og sin beundringsværdige behændighed. Hvis man havde fundet det passende at udnævne en professor i gymnastik for aberne i den zoologiske have, der dog slet ikke er så ubehændige endda, ville Joe ganske sikkert have fået denne post. At springe, klatre, flyve omkring og gøre tusinde for andre umulige kunststykker var for ham en leg.

Var Fergusson hovedet og Kennedy armen, så var Joe hånden. Han havde allerede fulgt sin herre på rejser og vidste et og andet, som han havde opfattet på sin egen måde. Men frem for alt udmærkede han sig ved en mild, elskværdig karakter; han fandt alting let, logisk, naturligt og følte følgelig ikke mindste trang til at beklage sig eller være misfornøjet.

Blandt andre gode egenskaber besad han et forbavsende skarpt syn og delte med Keplers lærer Moestlin den sjældne evne at kunne se Jupiters måner uden kikkert samt at kunne tælle fjorten stjerner i Plejadernes gruppe, af hvilke de mindste tilhørte niende klasse. Men han var slet ikke stolt af denne evne; han indskrænkede sig til ved påkommende lejlighed at gøre fortræffelig brug af sine øjne.

Med den tillid, han nærede til doktoren, må man ikke undre sig over de uophørlige debatter, der opstod mellem Kennedy og den skikkelige tjener. Den ene tvivlede, den anden troede, den

ene repræsenterede den klare forstand, den anden den blinde tillid.

"Nå, hr. Kennedy?" sagde Joe.

"Hvad er der, min ven?"

"Øjeblikket nærmer sig. Det lader til, at vi skal af sted til månen."

"Du mener Månelandet, der ikke ligger helt så langt borte. Men det kommer for resten ud på et, rejsen dertil er lige så farlig."

"Farlig! Når vi har en sådan mand med som doktor Fergusson?"

"Jeg vil ikke berøve dig dine illusioner, min skikkelige Joe, men hvad han nu agter at gøre, er ganske simpelt vanvid. Han kommer ikke til at rejse."

"Kommer han ikke til at rejse? Har De da ikke set hans ballon på Mittchells værksted i Borough?"

"Jeg agter ikke at se den."

"Så går De glip af et prægtigt syn, herre. Hvor den er smuk! Og hvilken prægtig gondol! Vi vil få det ganske udmærket bekvemt i den."

"Du tænker for alvor på at følge med din herre?"

"Ja," svarede Joe bestemt. "Jeg følger ham, hvorhen han vil. Det manglede blot, at jeg skulle forlade ham, efter at vi har rejst Jorden rundt sammen. Hvem skulle så hjælpe ham, når han blev træt? Hvem skulle række ham en kraftig hånd for at sætte over en afgrund, hvem skulle passe ham, hvis han blev syg? Nej, hr. Kennedy, Joe vil altid være på sin plads hos doktor Fergusson."

"Du er en brav fyr."

"I øvrigt følger De jo også med os," fortsatte Joe.

"Javel," svarede Kennedy, "jeg følger med jer – for lige til det sidste at hindre Samuel i at begå en sådan dårskab. Jeg vil følge ham lige til Zanzibar, for at en vens hånd endnu dér kan standse udførelsen af hans vanvittige plan."

"Om forladelse, hr. Kennedy, De kommer ikke til at standse noget som helst. Min herre er ikke noget brushoved; han overvejer længe, hvad han har i sinde at gøre, og når hans beslutning er fattet, kan ikke Djævelen selv formå ham til at afstå fra den."

"Vi får at se."

"Det nytter ikke, at De nærer et sådant håb. Desuden er Afrika jo netop et fortræffeligt land for en jæger som Dem; De vil aldrig komme til at angre en sådan rejse. Men apropos. De ved vel, at vejningen skal gå for sig i dag?"

"Hvad? Vejningen?"

"Javel; doktoren, De og jeg skal vejes alle tre."

"Ligesom jockeyer?"

"Ligesom jockeyer. Men vær De kun rolig; De behøver ikke at sulte Dem, hvis De er for tung. Han tager Dem, som De er."

"Jeg går ikke ind på at lade mig veje," sagde skotten bestemt.

"Men, hr. Kennedy, det er vist nødvendigt for doktorens maskine."

"Maskinen må finde sig i at undvære det!"

"Ja, det kunne jo være kønt, om vi ikke kunne komme op."

"Det så jeg ellers gerne!"

"Å jo, De gør ham nok den tjeneste."

"Nej, jeg gør ikke."

"Ja," sagde Joe leende, "det siger De jo blot, fordi han ikke er her; men når han selv kommer og siger til Dem: Dick – ja, jeg

tænker mig sådan, hvad han vil sige – Dick, det er nødvendigt for mig at vide nøjagtigt, hvad du vejer – så går De, det indestår jeg for."

"Jeg går *ikke*."

I dette øjeblik trådte doktoren ind i sit arbejdsværelse, hvor denne samtale blev holdt. Han så på Kennedy, og skotten var slet ikke fri for at føle sig urolig ved at møde hans blik.

"Dick," sagde doktoren, "gå med Joe, jeg må have at vide, hvad I vejer."

"Men ..."

"Kom nu bare med!" – og Kennedy gik. De begav sig alle tre til d'hrr. Mittchell's værksted, hvor en stor decimalvægt blev stillet parat. Det var virkelig i højeste grad nødvendigt for doktoren at vide, hvor tunge hans to ledsagere var, for at han kunne bestemme sin ballons ligevægt. Han lod derfor Dick stille sig op på vægten, hvilket denne gjorde uden modstand, mens han dog halvhøjt mumlede:

"Godt, godt, men det forpligter mig da ikke til noget."

"Hundrede og tre og halvtreds pund," sagde doktoren og optegnede dette tal i sin lommebog.

"Er jeg for tung?"

"Nej, på ingen måde, hr. Kennedy," svarede Joe, "og desuden er jeg til gengæld noget lettere."

Med disse ord indtog Joe fornøjet jægerens plads, og i sin begejstring var han endog nær ved at vælte hele vægten omkuld. Han stod der som selve Wellington, hvis statue ved indgangen til Hyde Park er formet efter Achilles, og han gjorde det oven i købet glimrende, selv uden skjold.

"Hundrede og tyve pund," skrev doktoren.

"Så," sagde Joe med et tilfreds smil. Men hvorfor lo han? Ja, det har han aldrig kunnet gøre rede for.

"Nu er det min tur," sagde Fergusson og noterede for sit vedkommende hundrede og fem og tredive pund.

"Alle tre," sagde han, "vejer vi således ikke mere end fire hundrede pund tilsammen."

"Men herre," bemærkede Joe, "hvis det er nødvendigt for Deres ekspedition, så kan jeg jo godt gøre mig en tyve pund lettere."

"Hvordan det?"

"Ganske simpelt ved, at jeg ikke spiser så meget."

"Det behøves ikke, min ven," svarede doktoren; "du kan spise lige så meget du vil, og her har du en halv krone til at indkøbe den behørige ballast."

7.

Geometriske detaljer – Beregninger over ballonens løfteevne – Den dobbelte ballon – Hylstret – Gondolen – Det mystiske apparat – Forrådslager – Det afsluttende regnskab.

Doktor Fergusson havde længe beskæftiget sig med de til hans ekspedition hørende detaljer. Man forstår let, at ballonen, dette mærkelige befordringsmiddel, hvori han skulle tiltræde sin lange rejse, var genstand for hans stadige omsorg.

Først og fremmest og for ikke at give ballonen alt for store dimensioner, besluttede han at fylde den med brint, der er fjorten og en halv gang lettere end luften. Denne gas er let at frembringe, og det er den, der har givet de bedste resultater ved alle luftsejladser.

Efter yderst nøjagtige beregninger fandt doktoren, at han i uundværlige rejseeffekter og sit apparat havde en vægt på fire tusinde pund at transportere. Han måtte altså beregne opdriften hos en ballon, der skulle være i stand til at medføre den nævnte byrde.

44.847 kubikfod luft vejer omtrent fire tusinde pund. Ved nu at gøre ballonen dette antal kubikfod stor, og ved i stedet for med luft at fylde den med brint, der er fjorten og en halv gang lettere og således ikke vejer mere end 266 pund, bliver der en forskel tilbage på 3.724 pund. Det er denne forskel mellem vægten af den i ballonen indesluttede gas og tyngden af den omgivende luft, der giver ballonens opdrift.

Men hvis man indelukkede de nævnte 44.847 kubikfod gas i ballonen, ville denne blive fuldstændig fyldt; det må man imidlertid ikke, for efterhånden som ballonen stiger op i de mindre tætte luftlag, søger den indelukkede gas at udvide sig, og den ville snart sprænge sit hylster. Man sørger derfor i almindelighed for, at ballonen ikke bliver mere end to tredjedele fyldt.

Men på grund af en beregning, som doktoren alene kendte, besluttede han kun at fylde sin ballon halvt og følgelig give den omtrent dobbelt så stort et rumfang som de 44.847 kubikfod gas, han skulle føre med.

Han konstruerede den i den aflange form, som erfaringen har vist er at foretrække. Den horisontale diameter udgjorde halvtreds fod og den vertikale femoghalvfjerds. Han fik således en sfæroide, hvis rumfang beløb sig med et rundt tal til halvfems tusinde kubikfod.

Hvis doktor Fergusson kunne anvende to balloner, ville hans udsigter stille sig heldigere; for i tilfælde af, at den ene gik itu i luften, ville han kunne holde sig oppe med den anden ved at kaste ballast. Men at manøvrere med to luftballoner er meget vanskeligt, når det gælder at holde samme opdrift hos dem begge.

Efter længe at have overvejet sagen skaffede Fergusson sig imidlertid på en sindrig måde fordelen af at have to balloner, uden at han dog fik ubekvemmelighederne derved. Han konstruerede nemlig to af ulige størrelse, af hvilke den ene kunne rummes i den anden. Hans ydre ballon, der fik de dimensioner, vi netop har angivet, indeholdt en mindre af samme form, hvis rumfang kun var 67.000 kubikfod. En ventil

førte fra den ene ballon til den anden, og de kunne således sættes i forbindelse, når det gjordes behov.

Denne indretning medførte en betydelig fordel. Når man nemlig måtte slippe gas ud for at dale nedefter, kunne man først lade den strømme ud af den store ballon; selv om man også tømte den helt og holdent, ville den lille dog forblive urørt. Og skulle den ydre ballon blive revet itu, ville man dog stadig have den indre tilbage.

Begge ballonerne tilvirkedes af tykt lyonersilke, der blev dækket med en uigennemtrængelig gummiharpiks, som ikke alene var vandtæt, men også kunne modstå både syre og gas.

Nettet, som var bestemt til at bære gondolen, var tilvirket af meget stærkt hampereb.

Gondolen, der var rund og målte femten fod i diameter, var forfærdiget af flettede vidjer og forstærket ved en let jernbeklædning samt i bunden forsynet med elastiske fjedre, der skulle afparere mulige stød. Dens vægt sammen med nettet oversteg ikke 250 pund.

Doktoren lod blandt andet forfærdige fire kasser af jernplader, der havde to linjers [Note 2)] tykkelse. Disse kasser var indbyrdes forbundne ved rør, som var forsynet med haner; han forbandt med dem en slange af omtrent to tommers diameter, der endte med to lige arme af forskellig længde, og af hvilke den største målte femogtyve fod i højden og den mindste kun femten.

Disse kasser udgjorde et apparat, der gennem forskellige temperaturgrader skulle udvide eller sammentrænge den i ballonen værende gas og derved bevirke luftskibets stigen og dalen. De blev anbragt i gondolen, så at de optog så lidt plads

som muligt; slangen indpakkedes særskilt ligesom et meget stærkt, elektrisk Buntzen-batteri, der var blevet så sindrigt fremstillet, at det ikke vejede mere end 700 pund.

Instrumenterne, der blev taget med på rejsen, var to barometre, to termometre, to kompasser, en sekstant, en kunstig horisont og en altazimuth til at bestemme højden på fjerne objekter.

Greenwich-observatoriet havde stillet sig til doktorens rådighed; han havde dog ingen planer om at indlade sig på fysiske eksperimenter. Alt hvad han ønskede var at kunne beregne, hvorhen han var på vej og bestemme positionen for de vigtigste floder, bjerge og byer, de ville passere.

Doktoren forsynede sig desuden med tre jernankre, med en stærk silkestige af omtrent halvtreds fods længde, og endelig med levnedsmidlerne, der bestod af te, kaffe, biscuits, saltet kød og pemmican, et præparat, der indeholder meget næring indenfor et ringe rumfang. Sammen med et tilstrækkeligt reservefond af brændevin forsynede han sig med to store kasser vand. Desuden glemte han heller ikke et telt til at dække en del af gondolen med, tæpper, der var hele det forråd af sengeklæder, man havde med, samt jagtgeværer og et forråd af krudt og kugler.

Beregningen af, hvor meget de forskellige ting vejede, opstillede han således:

Fergusson	135 pund
Kennedy	153 pund
Joe	120 pund

Den yderste ballons vægt	650 pund
Den inderste ballons vægt	510 pund
Gondol og net	280 pund
Ankre, instrumenter, våben, tæpper, telt og forskellige klædningsstykker osv.	190 pund
Kød, pemmican, biscuits, te, kaffe og brændevin	386 pund
Vand	400 pund
Buntzen-apparat	700 pund
Gassens vægt	276 pund
Ballast	200 pund
I alt	4000 pund

Således var de fire tusind pund fordelt, som doktor Fergusson agtede at føre med sig. Han indtog kun to hundrede pund ballast for uforudsete tilfældes skyld, sagde han; for takket være det omtalte apparat gjorde han regning på slet ikke at behøve ballast.

8.

Føreren af *Resolute* – Kennedys arsenal – Gensidige behageligheder – Afskedsmiddag – Afrejsen 21. februar – Doktoren underviser – Duveyrier – Livingstone – Om rejsens enkeltheder – Kennedy bringes til tavshed.

Den 10. februar nærmede forberedelserne sig deres slutning. Ballonerne var blevet afprøvet under stærkt tryk, og prøven viste dem udmærket solide og bar vidnesbyrd om den omhyggelighed, der var blevet lagt for dagen ved deres konstruktion.

Joe var ude af sig selv af glæde og vandrede uophørligt fra Greek Street til d'hrr. Mittchell's værksteder, altid ivrigt beskæftiget, altid rede til at meddele oplysninger om rejsen, men frem for alt stolt over, at han skulle følge med sin herre.

Den 16. februar lagde *Resolute* sig for anker ud for Greenwich. Det var et skruedampskib på 800 tons og en fortræffelig sejler, det selv samme fartøj, der var blevet sendt ud til polaregnene for at proviantere sir James Ross' sidste ekspedition. Dets chef, kaptajn Pennet, var et yderst elskværdigt menneske, der interesserede sig meget for doktorens rejse. Pennet var egentlig mere en videnskabens mand end en krigsmand, hvilket dog ikke forhindrede hans skib i at være udstyret med fire karronader, der dog aldrig havde skadet nogen.

*Resolute*s lastrum indrettedes til at kunne modtage ballonen, der den 18. februar blev nedpakket i bunden af fartøjet. Gondolen med tilbehør, ankrene og tovene, levnedsmidlerne,

vandcisternerne, der skulle fyldes, når man nåede bestemmelsesstedet, alt blev indladet, mens Fergusson så til.

Man førte ti tons svovlsyre og ti tons gammelt jern ombord for at kunne producere gas. Dette kvantum var mere end tilstrækkeligt, men man måtte være forberedt på mulige tab. Apparatet til gasudviklingen blev placeret underst i lasten.

Disse forskellige forberedelser afsluttedes om aftenen den 18. februar. To bekvemt indrettede kahytter ventede på doktor Fergusson og hans ven Kennedy. Denne sidste, der stadig svor på, at han ikke ville rejse, begav sig ombord med et formeligt jagtarsenal, to fortræffelige dobbeltløbede jagtgeværer med baglademekanisme og en ypperlig karabin fra Purdey Moore & Dicksons fabrik i Edinburgh. Med et sådant våben var det en let sag for jægeren på to tusinde skridts afstand at skyde en kugle i øjet på en stenbuk. Hertil føjede han to seksløbede Koll'ske revolvere bestemt for uforudsete tilfælde, men hans forråd af krudt og kugler oversteg dog ikke grænserne for den vægt, doktoren havde bestemt.

De tre rejsende gik ombord den 19. februar og modtoges med opmærksomhed af kaptajnen og hans officerer. Doktoren var reserveret som altid, og tænkte kun på sin ekspedition. Dick syntes at være noget bevæget, men ville ikke vise det, mens Joe nærmest dansede og idelig kom med morsomme bemærkninger, hvilket gjorde ham yderst velset i underofficerernes messe, hvor der var blevet anvist ham plads.

Den 20. gav det *Kongelige geografiske Selskab* en stor afskedsmiddag for doktor Fergusson og Kennedy. Kaptajn Pennet og hans officerer deltog i denne fest, der var yderst animeret, og ved hvilken der blev drukket en ganske utrolig

mængde skåler. Sir Francis M... præsiderede med megen værdighed og dybt bevæget.

Til sin store ærgrelse modtog Dick Kennedy en betydelig del af de bakkanalske lykønskninger. Efter at man havde drukket "for den uforfærdede Fergusson, Englands hæder og ære", måtte man også drikke "for den ikke mindre modige Kennedy, hans dristige ledsager".

Dick rødmede stærkt, hvilket man tilskrev beskedenhed, og bravoråbene fordobledes. Men de bevirkede kun, at Dick rødmede endnu mere.

Ved desserten ankom der et telegram fra dronningen, som udtalte sin interesse for de to rejsende og ønskede dem held og lykke med deres foretagende. Dette gav naturligvis anledning til nye skåler for "Hendes allernådigste Majestæt".

Efter en rørende afsked og varme håndtryk skiltes gæsterne ved midnatstid.

*Resolute*s både ventede ved Westminster-broen, kaptajnen tog plads i dem sammen med sine passagerer og officerer, og Themsens hurtige strøm førte dem snart til Greenwich.

En time senere sov alle ombord.

Den følgende dag. den 21. februar, klokken tre om morgenen, blev ankeret lettet, og fartøjet gled ud mod Themsens munding.

Vi behøver ikke at sige, at samtalen ombord udelukkende drejede sig om doktor Fergussons ekspedition. Både udtrykket i hans ansigt og hans ord indgav en sådan tillid, at der snart ikke var andre end skotten, der tvivlede om, at foretagendet ville blive kronet med et heldigt udfald.

I de lange timer, i hvilke man ikke havde noget at tage sig for, gav doktoren et formeligt kursus i geografi for officererne. Han

fortalte dem om Barths, Burtons, Spekes og Grants undersøgelser. Han beskrev for dem dette hemmelighedsfulde land, der nu på alle leder og kanter var genstand for videnskabelige undersøgelser. Mod nord udforskede den unge Duveyrier Sahara, og bragte tuaregernes høvdinge med sig til Paris. To ekspeditioner under fransk ledelse udgik dels fra nord, dels fra vest, og ville krydse hinandens spor ved Timbuktu. Sydfra trængte den utrættelige Livingstone frem mod ækvator; siden marts havde han, sammen med Mackenzie, overskredet floden Rovoonia. Det nittende århundrede, mente doktoren, ville ikke løbe ud, uden at Afrika var blevet tvunget til at afsløre de hemmeligheder, hun havde gemt på i seks tusinde år.

Men interessen hos Fergussons tilhørere steg dog højest, da han begyndte at fortælle dem om sin egen plan. De ville kontrollere hans beregninger, de diskuterede sagen, og doktoren deltog med liv og iver i deres samtale.

I almindelighed undrede man sig over det forholdsvis ubetydelige kvantum levnedsmidler, han førte med sig. En dag rettede en af officererne et spørgsmål til ham i så henseende.

"Det forundrer Dem?" spurgte Fergusson.

"Ja, det gør det unægtelig."

"Men hvor langvarig antager De da min rejse vil blive? Flere måneder? Det er en stor misforståelse. Hvis den varede så længe, ville vi være fortabte. De ved vel, at der ikke er mere end tre tusinde fem hundrede eller lad os sige fire tusinde engelske mil fra Zanzibar til kysten af Senegal. Når vi regner to hundrede og fyrre mil på tolv timer, hvilket ikke er mere end

den hastighed, hvormed vore jernbaner kører, så er syv dage nok til at gennemrejse Afrika, hvis man da rejser nat og dag."

"Men så kan De jo ikke se noget eller gøre geografiske opdagelser eller undersøge landet."

"Nej," svarede doktoren, "men da jeg er herre over min ballon, og da jeg kan hæve og sænke den efter behag, så gør jeg ophold, når jeg finder for godt, især når alt for stærke vinde truer med at føre mig bort."

"Og dem vil De træffe på," sagde kaptajn Pennet, "der er orkaner, som går mere end to hundrede og fyrre mil i timen."

"Nu vel, så ser De jo selv," svarede doktoren, "at man med en sådan hastighed ville kunne gennemrejse Afrika på tolv timer; man kunne stå op i Zanzibar og gå til sengs i Saint Louis."

"Men," indvendte en officer, "kunne en ballon føres frem med en sådan hastighed?"

"Det har man før set prøver på," svarede Fergusson.

"Og ballonen holdt?"

"Ja, fuldstændig. Det var på den tid Napoleon blev kronet – i 1804. Luftskipperen Garnerin afsendte i Paris klokken elleve om aftenen en ballon med denne inskription i forgyldte bogstaver: '*Paris, den 25. Frimaire, år 13. Kejser Napoleons kroning af H. H. pave Pius den Syvende.*' Klokken fem den følgende morgen så Roms indvånere den samme ballon svæve over Vatikanet, fare hen over den romerske campagne og dale ned i søen Bracciano. De ser altså, mine herrer, at en ballon kan klare en sådan hurtighed."

"Ja, en ballon kan måske gøre det, men et menneske kan vel ikke?" indvendte Kennedy.

"Jo, et menneske kan også. For ballonen er altid ubevægelig på grund af dens forhold til den omgivende luft; det er ikke den, der går, men selve luftmassen; og når man derfor tænder et lys i gondolen, vil dets flamme ikke engang blafre. En luftskipper, som var fulgt med Garnerins ballon, ville slet ikke have følt sig generet af dens hurtighed. For øvrigt tænker jeg ikke på at eksperimentere med en sådan fart; tværtimod, hvis jeg om natten kan gøre mit luftskib fast ved et træ eller en hvilken som helst anden genstand, vil jeg ikke undlade at gøre det. Desuden medfører vi levnedsmidler til to måneder, og intet hindrer vor dygtige jæger i at forsyne os med vildt i overflod, når vi går ned på jorden."

"Herr Kennedy, det vil blive en prægtig jagt," bemærkede en ung kadet, der betragtede skotten med misundelige blikke.

"Mine herrer," svarede jægeren stammende, "jeg – er glad – for – Deres komplimenter – men – jeg rejser – ikke."

"Hvad?" spurgte man fra alle sider; "rejser De ikke?"

"Nej, jeg rejser ikke."

"Følger De ikke med doktor Fergusson?"

"Jeg følger ikke alene ikke med ham, men jeg er her endog kun for at lægge ham hindringer i vejen lige til det sidste øjeblik."

Alles øjne vendtes mod doktoren.

"Hør ikke på ham," sagde denne i sin roligste tone. "Det er et punkt, hvorom man ikke kan tale med ham; han ved i grunden meget godt, at han *alligevel* rejser."

"Ved den hellige St. Patrick!" udbrød Kennedy, "jeg sværger ..."

"Sværg ikke, kære Dick! Du er jo vejet, både du og dit krudt og dine geværer og kugler; lad os derfor ikke tale mere om den

ting."

Og Dick åbnede virkelig fra denne dag ikke munden, lige til de nåede Zanzibar. Han talte ikke mere hverken om denne eller andre ting; han tav fuldstændig.

9.

Man passerer Kap – Bakken – Foredrag om kosmografi af professor Joe – Om at styre balloner – Om at finde de atmosfæriske strømme – Eureka!.

Resolute ilede hurtigt fremad mod det Gode Håbs forbjerg, og vejret vedblev at være smukt, skønt søen gik højt.

Den tredivte marts, syvogtyve dage efter afrejsen fra London, aftegnede Taffelbjerget sig mod horisonten. Kapstaden, der ligger ved foden af et amfiteater af høje, kunne allerede ses gennem søkikkerten, og snart kastede *Resolute* anker i havnen. Men kaptajnen standsede der kun for at indtage kul; det var gjort på en dag, og den følgende styrede fartøjet mod syd for at passere Afrikas sydlige spids og gå ind i Mozambiquekanalen.

Det var ikke første gang, Joe var til søs, og han følte sig snart hjemme ombord. Alle syntes godt om ham på grund af hans ligefremhed og hans gode humør. En stor del af hans herres anseelse faldt desuden tilbage på ham, og man lyttede næsten til ham som til et orakel.

Så mens doktoren holdt sine forelæsninger for officererne, tronede Joe på bakken og fortalte historier på sin maner.

Der var naturligvis tale om luftsejladsen. Joe havde noget besvær med at få disse simple sømænd til at forstå foretagendet, men da de en gang havde fået sagen klaret op, var intet for utroligt for matrosernes fantasi, som opildnedes af Joes beretninger.

Den begejstrede fortæller overbeviste sine tilhørere om, at man efter denne rejse ville gøre flere sådanne. Den udgjorde kun begyndelsen til en lang række overmenneskelige foretagender.

"Ser I, mine venner, når man har fået smag for den måde at rejse på, så kan man ikke mere undvære den. På vor næste ekspedition vil vi også, i stedet for at holde af til siden, gå lige frem og stadig opad."

"Til månen altså?" afbrød en af de forbavsede tilhørere.

"Til månen!" svarede Joe. "Nej, det er alt for almindeligt. Alverden rejser til månen. Desuden findes der ikke noget vand; man er nødt til selv at føre umådelige forråd med sig, ja man må endog have luft med sig derop i flasker, for så vidt man gør regning på at kunne trække vejret."

"Gud ved, om der findes brændevin?" sagde en matros, der nærede stor kærlighed til denne drik.

"Ikke en dråbe. Nej, gamle dreng, ikke på månen. Men vi vil hilse på de smukke stjerner og på de kønne planeter, som min herre så ofte har talt til mig om. Vi vil således begynde med at besøge Saturn ..."

"Den, der har en ring?" spurgte højbådsmanden.

"Ja, en forlovelsesring. Men man ved ikke, hvor dens kone er blevet af."

"Nej, vil I virkelig rejse så højt op?" spurgte en forundret jungmand. "Det må da være Pokker selv, din herre?"

"Nej, det er han virkelig alt for god til."

"Nå, og når I så har besøgt Saturn?" spurgte en af de utålmodigste tilhørere.

"Så aflægger vi visit hos Jupiter, det er et pokkers morsomt sted, skal jeg fortælle jer. Dagene er der ikke på mere end 9 ½ time, hvad der er meget bekvemt for dem, der er dovne. Men, kan I tænke jer, på et af Jupiters år går der tolv af vore, hvilket kan være yderst nyttigt for personer, der ikke har mere end et halvt år at leve i. Det forlænger deres liv en del."

"Tolv år?" gentog jungmanden.

"Ja, min unge ven; og i det land ville du altså endnu ligge ved brystet hos din fru mama, og gråskæggen der henne, der har nået det halve hundrede, ville kun være en fire-femårs dreng."

"Det lyder utroligt!" udbrød hele forsamlingen med en mund.

"Og dog er det den rene sandhed," sagde Joe med sikkerhed. "Men Herregud, når man vedbliver at vegetere i denne verden, så lærer man ingenting og bliver en døgenigt alle sine dage. Nej, kom blot op til Jupiter, så skal I se! Der må man tage sig sammen, for han har drabanter, som ikke er til at spøge med."

Man lo, men man troede dog halvvejs på Joe. Videre talte han til dem om Neptun, hvor man tog godt imod søfolk, og om Mars, hvor militærfolk er de vigtigste af alle, hvilket til sidst bliver ubehageligt. Hvad Merkur angik, så var det en simpel verden, fuld af tyve og købmænd, der alle sammen lignede hinanden på et hår. Endelig gav han dem til afslutning en glimrende beskrivelse af Venus.

"Og når man kommer tilbage fra denne ekspedition," sagde fortælleren, "vil man pryde os med korset, der stråler deroppe i Vorherres knaphul."

"Og I har ærligt fortjent det!" sagde matroserne.

Således gik de lange aftener på bakken under munter passiar. Og imens gik også doktorens lærerige foredrag deres rolige

gang.

En dag talte man om måden at styre balloner på, og Fergusson opfordredes til at ytre sin mening i så henseende.

"Jeg tror ikke," sagde han, "at det kan lykkes at styre balloner. Jeg kender alle mulige systemer, der er blevet forsøgt eller foreslået, men man har ikke haft held med et eneste, ikke et eneste er udførligt. De ser vel, at jeg har været nødt til at beskæftige mig med dette spørgsmål, der selvfølgelig er af stor interesse for mig; men jeg har ikke kunnet løse det ved hjælp af de midler, nutidens mekaniske opfindelser byder os. Der måtte opdages en ualmindelig mægtig bevægende kraft, som samtidig havde en ganske usædvanlig lethed. Og man ville alligevel ikke kunne modstå nogenlunde stærke luftstrømninger. Hidtil har man desuden snarere styret gondolen end ballonen, og det er en stor fejl."

"Der er alligevel," svarede man, "stor lighed mellem en ballon og et skib, som man styrer aldeles efter behag."

"Nej," svarede doktor Fergusson, "der er såre ringe eller slet ingen lighed. Luften er uendelig meget mindre tæt end vandet, hvori fartøjet kun er halvvejs nedsænket, mens derimod ballonen svømmer helt og holdent i luften og forbliver ubevægelig i forhold til det den omgivende element."

"Tror De da, at kunsten at sejle i luften har talt sit sidste ord?"

"Nej, aldeles ikke, man må blot søge at gøre opdagelser i andre retninger, og når man ikke kan styre en ballon, i det mindste søge at holde den i de gunstige luftstrømninger. I samme grad som man kommer højere op, bliver disse mere ensartede og er konstante i deres retning. De forstyrres ikke af bjerge og dale, der gør Jordens overflade ujævn, hvilket, som De

ved, er den væsentlige grund til vindens forandringer og forskellige styrke. Når disse zoner en gang er blevet bestemt, vil man kun behøve at placere ballonen i de luftstrømninger, der passer for den."

"Men for at nå dem," indvendte kaptajn Pennet, "vil man blive nødsaget til ustandselig at stige eller dale, og det er den egentlige vanskelighed, min kære doktor."

"Hvorledes det, bedste kaptajn?"

"Lad os forstå hinanden ret. Det bliver kun en vanskelighed og en hindring på lange rejser, ikke på ubetydelige udflugter."

"Og grunden, om jeg tør spørge?"

"Er den, at De ikke kan stige uden at kaste ballast ud og ikke dale uden at tabe gas. På den måde vil forrådet af gas og ballast snart være udtømt."

"Min kære kaptajn, det er netop det, sagen drejer sig om. Det er den eneste vanskelighed, og den bør videnskaben søge at overvinde. Sagen drejer sig ikke om at styre ballonerne, men om at sætte dem i bevægelse oppe fra og nedefter uden at tabe gas, der udgør deres kraft, deres blod, deres sjæl, om man så tør sige."

"De har ret, kære doktor; men denne vanskelighed er endnu ikke løst, dette middel er endnu ikke opfundet."

"Jo, jeg beder om forladelse, det *er* opfundet."

"Af hvem?"

"Af mig!"

"Af Dem?"

"De indser vel, at jeg uden dette ikke ville risikere at rejse tværs over Afrika i ballon. Efter fireogtyve timers forløb ville jeg have mistet al min gas!"

"Men det talte De jo slet ikke om i England?"

"Nej, jeg ønskede ikke af at blive genstand for almindelig diskussion. Det forekom mig unødvendigt. Men jeg gjorde i al hemmelighed forberedende forsøg, og de tilfredsstillede mig. Jeg håber, ja jeg er sikker på, at jeg virkelig under min rejse vil være i stand til at stige eller dale efter behag."

"Nuvel! Vil det da være upassende at spørge, hvori hemmeligheden består?"

"Se blot her, mine herrer – den simpleste ting i verden!"

Hans tilhøreres yderste opmærksomhed rettede sig nu mod doktoren, idet han stilfærdigt fortsatte sin forklaring.

10.

De første eksperimenter – Doktorens fem beholdere – Gascylinderen – Opvarmningskammeret – Manøvreringssystemet – Sikker succes.

"Man har ofte forsøgt, mine herrer," sagde doktoren, "at stige og falde efter forgodtbefindende, uden at tabe ballast eller gas fra ballonen. En fransk luftskipper, monsieur Meunier, forsøgte at opnå denne virkning ved at sammenpresse luft i en indre beholder. En belgier, dr. van Hecke, opnåede ved hjælp af vinger og padleårer en vertikal styring, der ville have været nok i de fleste tilfælde, men de praktiske erfaringer, der er overleveret, er kun ganske få.

Jeg besluttede derfor at gå mere direkte til sagen; så til at begynde med undlod jeg helt at tage ballasten med i mine beregninger, bortset fra til brug i særlige tilfælde, som for eksempel hvis mit styreapparat blev ødelagt, eller hvis jeg havde brug for at stige meget pludseligt for at undvige uforudsete forhindringer.

Mit middel til at stige og falde består simpelt hen i en anordning til at få gassen i ballonen til at udvide sig eller trække sig sammen ved hjælp af varme.

De så, at jeg bragte adskillige kasser eller beholdere med ombord, som De næppe kunne forstå betydningen af. Der er i alt fem.

Den første indeholder omkring 250 liter vand, hvori jeg blander nogle dråber svovlsyre for at forbedre vandets

elektriske ledningsevne. Derved kan jeg spalte vandet ved hjælp af et kraftigt Buntzen-batteri. Vand indeholder, som De måske ved, to dele brint og én del ilt.

Dette sidste passerer ved batteriets positive pol ind i beholder nummer to. Brinten, som fremkommer ved batteriets negative pol, ledes ind i en tredje beholder med dobbelt så stort rumindhold, som er placeret oven på beholder nummer to.

Stophaner, hvoraf den ene har dobbelt så stort gennemløb som den anden, forbinder disse to beholdere med en fjerde, som jeg kalder blandingskammeret, fordi de to gasser, der fremkom ved spaltningen af vandet, blandes deri. Denne fjerde beholder har et rumindhold på ca. 41 kubikfod.

Øverst på denne tank er anbragt et platinrør, der ligeledes er udstyret med en stophane.

Som De kan se, mine herrer, er det apparat, jeg har beskrevet for Dem, i virkeligheden en gasbeholder og et blæserør, hvis varmeudvikling overstiger varmen i en smeds esse.

Jeg vil nu beskrive for Dem den anden del af mit apparatur. Fra min ballons nederste del, som er hermetisk tillukket, udgår med en smule afstand imellem, to rør. Det ene begynder inde i ballonen i gassens øverste region, det andet i gassens nederste region.

Disse to rør er med mellemrum udstyret med stærke sammenføjninger af kautchuk, som gør dem i stand til følge ballonens bevægelser.

De når begge ned til gondolen, hvor de går ind i en rund jernbeholder, som jeg kalder *varme-tanken*, og som er lukket i begge ender med kraftige plader, også af jern.

Det rør, der udgår fra den nedre del af ballonens gas, er forbundet med denne tank gennem den nederste ende; den antager inde i beholderen form af en skrueformet spiral, hvis ringe, den ene oven på den anden, optager næsten hele tankens højde. Spiralen ender i en lille kegle med en konkav grundflade, der vender nedad.

Fra spidsen af denne kegle udgår det andet rør, der, som jeg allerede har sagt, går til ballonens øvre regioner.

Den lille kegles grundflade er fremstillet af platin, således at den ikke smelter, når flammen fra "blæselampen", der er placeret i bunden af cylinderen midt i spiralen, således at dens flamme lige akkurat rammer keglen.

De ved alle, mine herrer, hvad en kalorifere – et opvarmningskammer – som dem man anvender til opvarmning af huse, er. De ved, hvordan den virker. Luften fra husets værelser tvinges gennem dens rør, og frigives derpå med en højere temperatur. Nuvel, hvad jeg netop har beskrevet for Dem er ikke andet eller mere en kalorifere.

Og hvad er det så egentlig, der finder sted? Når blæselampen tændes, vil gassen i spiralen og keglen blive opvarmet, og hastigt forlade cylinderen gennem det rør, der går til den øverste del af ballonen. Derved skabes et tomrum underneden, som tiltrækker gassen fra ballonens nederste dele; dette opvarmes og udskiftes; på denne måde dannes en overordentlig hastig strøm af gas i rørene og spiralen, som kommer fra ballonen, opvarmes og går tilbage til den, igen og igen.

Gassen udvider sig med 1/480 for hver grad, den opvarmes. Hvis jeg altså opvarmer den med 18°F., vil ballonen indhold udvide sig med 18/480, hvilket er 1614 kubikfod, hvilket igen vil

give den en yderligere opdrift på 160 pund. Dette svarer til at kaste den tilsvarende mængde ballast. Hvis jeg forøger temperaturen med 180°F., vil gassen udvides med 180/480, og dens opdrift vil forbedres med 1600 pund.

De ser altså, mine herrer, at jeg på denne måde let kan afstedkomme endog meget betydelige ændringer i ballonens ligevægt. Ballonens rumfang er beregnet således, at den halvt udspilet kan bære vægten af ballonen selv med gondolen, tre passagerer og alle dens apparater og tilbehør. Når den er halvt oppustet, er den altså i perfekt ligevægt, og hverken stiger eller falder.

For at stige, opvarmer jeg således ballonens gas til en højere temperatur end den omgivende luft ved hjælp af min cylinder. Dette medfører, at ballonen udspiles yderligere. Den vokser altså i omfang, når jeg forøger gassens temperatur.

Nedstigning vil selvfølgelig kunne udvirkes ved at skrue ned for varmen i cylinderen, og lade gassens temperatur falde. Opstigning vil sædvanlig være hurtigere end nedstigning; men det er kun heldigt, eftersom det ikke har nogen betydning for mig at komme hurtigt ned, mens det omvendt vil være ved hjælp af en hurtig opstigning, jeg vil kunne undgå forhindringer. De virkelige farer lurer nedefra, ikke fra oven.

Desuden vil jeg, som sagt, medbringe en vis ballast, som vil gøre mig i stand til at stige endnu hurtigere, når det gøres nødvendigt. Ventilen øverst på ballonen er i virkeligheden ikke andet end en sikkerhedsventil. Ballon indeholder altid den samme mængde gas, og ændringerne i denne indelukkede gas' temperatur er nok til at bevirke alle disse op- og nedgående bevægelser.

Lad mig, som en lille praktisk detalje, tilføje dette:

Forbrændingen af brinten og ilten i cylinderen skaber vanddamp. Jeg har derfor forsynet den nederste del af cylinderen med en fløjte – en ventil, der åbnes ved et tryk på to atmosfærer. Så snart dette tryk opnås, vil dampen således forsvinde af sig selv gennem ventilen.

Her er altså de nøjagtige tal: 250 liter vand, delt i dets grundbestanddele, giver 200 pund ilt og 25 pund brint. Dette svarer til, ved almindeligt atmosfærisk tryk, 1800 kubikfod ilt og 3780 kubikfod brint, i alt 5670 kubikfod. Stophanen på min cylinder tillader 27 kubikfod at passere i timen, ved en flamme, der er seks gange så kraftig som den, man bruger til at oplyse gaderne med. I gennemsnit – og for at kunne holde mig i en fast, lav højde over jordoverfladen, bør jeg ikke skulle forbruge mere ende højst ni kubikfod i timen, så mine 250 liter vand svarer altså til sekshundrede og seksogtredive timers flyvning – lidt mere end 26 dage.

Og da jeg jo kan stige og dale som det passer mig, og således forny mit lager af vand, vil min rejse kunne forlænges i al evighed.

Dette, mine herrer, er min hemmelighed. Den er simpel, og som de fleste simple ting, vil den ikke kunne undgå at lykkes. Udvidelse og sammenpresning af gassen i ballonen er mine midler til bevægelse; jeg har ingen brug for besværlige vinger eller en mekanisk motor. Et varmekammer til at udvirke ændringerne i temperaturen og en cylinder til at foretage opvarmningen i er hverken besværlige eller særlig tunge. Jeg tror derfor at have forenet alle de ting, der behøves for at mine planer vil lykkes."

Dr. Fergusson havde nu tilendebragt sit foredrag, og modtog et hjerteligt bifald herfor. Der var intet at indvende imod noget; alt var forudset og tilrettelagt.

"Jamen," sagde kaptajnen, "den tingest kan vise sig at være farlig."

"Hvad betyder det?" svarede doktoren, "når blot den virker?"

11.

Ankomst til Zanzibar – Den engelske konsul – Uvenligt sindede indfødte – Øen Koumbeni – Regnmagerne – Ballonen pustes op – Afrejse den 18. april – Et sidste farvel – *Victoria.*

En stabil gunstig vind havde fremskyndet *Resolute*s ankomst til hendes bestemmelsessted. Sejladsen i Mozambiquekanalen var forløbet særdeles heldigt, og den vellykkede rejse på søen gav et godt varsel for rejsen i luften.

Endelig fik skibet byen Zanzibar i sigte, der er beliggende på øen af samme navn. Man kastede anker i havnen den 15. april klokken elleve om formiddagen.

Øen Zanzibar tilhører imamen af Muscat, der er allieret med Frankrig og England, og det er uden tvivl hans bedste koloni. En stor mængde skibe fra de tilgrænsende lande anløber havnen.

Fra den afrikanske kyst skilles øen blot ved en kanal, hvis største bredde ikke overstiger tredive engelske mil.

Den driver stor handel med gummi og elfenben, og er tillige en betydelig markedsplads for "levende ibenholt" – altså slaver. Her samles alle krigsfangerne, som tages i de bataljer, høvdingene i det indre af landet uophørligt leverer hinanden. Denne trafik er udbredt langs hele den østlige kyst. Mr. G. Lejean har endog rapporteret, at han har set denne handel gå åbenlyst for sig under fransk flag.

Ved *Resolute*s ankomst indfandt den engelske konsul i Zanzibar sig ombord og stillede sig til doktorens disposition.

De europæiske aviser havde allerede for en månedstid siden gjort ham bekendt med Fergussons planer. Hidtil havde han imidlertid tilhørt den talrige skare af ikke-troende.

"Jeg tvivlede," sagde han, idet han rakte Fergusson hånden, "men nu gør jeg det ikke længere."

Han tilbød de rejsende sin egen bolig, og ved hans velvilje blev doktoren gjort bekendt med forskellige breve, som han havde fået fra kaptajn Speke. Kaptajnen og hans ledsagere havde, inden de nåede Ugogo, udstået svære lidelser, mest på grund af sult og dårligt vejrlig. De trængte kun frem med den største vanskelighed og troede ikke, at de så snart ville være i stand til at sende nye meddelelser.

"Disse farer og savn vil vi vide at undgå," sagde doktoren.

De tre rejsendes bagage blev ført til konsulens hus. Man beredte sig til at føre ballonen i land på en stor plads i nærheden af en mægtig tårnbygning, der beskyttede den mod de østlige vinde. Dette store tårn lignede en oprejst tønde, ved siden af hvilket det berømte Heidelbergerfad kun ville have været et lille anker. Det tjente til fæstning, og på dets tag stod en vagt af lansebevæbnede beluschier, en slags dovne og yderst snakkesalige garnisonssoldater.

Men da ballonen skulle føres i land, blev konsulen underrettet om, at befolkningen på øen agtede at sætte sig imod det med magt. Man syntes slet ikke om den nyhed, at der var kommet en kristen, som ville rejse i luften; for negrene, der er langt mere ømfindtlige end araberne, så i dette forslag fjendtlige planer mod deres religion. De tænkte sig nemlig, at man havde i sinde at forulempe solen og månen, og disse to lysende himmellegemer er, som bekendt, genstand for de

afrikanske folks tilbedelse. Man besluttede derfor at forhindre denne gudsbespottende ekspedition.

Da konsulen havde fået underretning om denne bevægelse, overvejede han sagen sammen med doktoren og kaptajn Pennet. Denne sidste ville ikke vige for truslerne, men hans ven formåede ham til for denne gangs skyld at lade sig overtale.

"Vi ville ganske vist ende med at blive de sejrende," sagde han, "og imamens garnisonstropper ville også hjælpe os, hvis det gjordes nødvendigt, men, bedste kaptajn, en ulykke indtræffer let. Der behøves kun en ubetydelighed for at tilføje ballonen ubodelig skade, og rejsen ville så blive fuldstændig umulig. Vi må derfor forhandle med stor forsigtighed."

"Men hvad er der at gøre? Hvis vi steg i land på kysten af Afrika, ville vi møde de samme vanskeligheder! Hvad skal vi gøre?"

"Intet er simplere," svarede konsulen. "De ser de småøer, som ligger udenfor havnen. Landsæt ballonen på en af dem og omgiv den med matroser, så behøver De ikke at frygte for nogen som helst fare."

"Fortræffeligt," sagde doktoren, "vi kan jo så i al bekvemmelighed afslutte vore udrustninger."

Kaptajnen føjede sig efter dette råd, og *Resolute* nærmede sig øen Koumbeni. Om morgenen den sekstende april bragtes ballonen i sikkerhed op på en åben plads mellem nogle store træer, der voksede her.

Man rejste to master, der var firs fod høje og stod i en lignende afstand fra hinanden; til den øverste ende af dem fastgjordes der trosser, så at man med et tov, der løb mellem dem, kunne løfte ballonen, der nu var aldeles tom. Den indre

ballon var fæstet til spidsen af den ydre, så at den løftedes på samme tid som denne. Hele dagen den syttende gik med at ordne apparaterne til gasfremstillingen; de bestod af tredive tønder, i hvilke vandets opløsning gik for sig. Brinten ledtes ind i en stor tønde i midten, efter at den var blevet renset, og gik derfra til begge ballonerne, så at de fyldtes med et ganske bestemt kvantum gas.

Hele dagen den 17. blev anvendt til at opstillet det apparatur, der skulle skabe gassen; det bestod i omkring tredive tønder, hvori vandet blev spaltet ved hjælp af jernfilspåner og svovlsyre, der anbragtes deri. Brinten passerede ind i en enorm fælles tønde efter at være blevet renset undervejs, og derfra ind i hver af de to balloner. På denne måde påfyldtes de hver for sig en nøje afmålt mængde gas. Til formålet blev der anvendt atten hundrede seksogtres pund svovlsyre, seksten tusinde og halvtreds pund jern, og ni tusinde og seksogtres *gallons* vand. Arbejdet begyndte omtrent klokken tre den følgende morgen, og tog næsten otte timer. Dagen efter gyngede ballonen, dækket af sit net, over gondolen, som blev holdt nede af adskillige sække fyldt med jord. Alt det, der skulle med på rejsen, blev anbragt på det sted, der var bestemt til det i gondolen, vandkasserne blev fyldt i Zanzibar, og de to hundrede punds ballast var fordelt i halvtreds sække, der lå inden for rækkevidde i bunden af gondolen.

Hen imod klokken fem om aftenen var endelig alle forberedelserne afsluttede. Der havde hele tiden været udsat poster rundt omkring øen, og *Resolute*s både krydsede i kanalen.

Negrene blev ganske vist ved at tilkendegive deres vrede ved høje skrig og gestus, men når nogen af de mest fanatiske forsøgte at svømme over til øen, fjernede man dem snart igen. Derpå begyndte troldkunsterne og besværgelserne: "Regnmagerne", der påstod, at de rådede over skyerne, nedkaldte storm og "stenregn" Note 3) til deres hjælp. I denne hensigt plukkede de blade af alle forskellige slags træer på øen og lod dem koge ved en sagte ild, mens man dræbte et får ved at stikke en nål ind i hjertet på det. Men til trods for alle disse ceremonier vedblev himlen at være klar.

Negrene hengav sig da til vanvittige orgier, berusede sig med *tembo*, en stærk drik, der tilberedes af kokospalmen, eller med noget yderst berusende øl, som kaldtes *togwa*. Deres sange, i hvilke man ikke kunne opfatte nogen melodi, men hvis takt var særdeles skarpt markeret, vedvarede til langt ud på natten.

Omtrent klokken seks om aftenen samledes de rejsende med kaptajnen og hans officerer til en afskedsmiddag ombord. Kennedy, der ikke længere blev spurgt til råds af nogen, mumlede halvhøjt uforståelige ord, og hans øjne forlod ikke doktor Fergusson. Måltidet var i øvrigt temmelig trist. De sidste øjeblikkes nærhed opfyldte alle med alvorlige betragtninger. Hvad havde skæbnen bestemt for disse dristige rejsende? Ville de nogensinde gense hinanden i deres venners kreds eller ved den huslige arne? Hvis deres transportmiddel svigtede dem, hvad ville der så blive af dem midt imellem vilde folkeslag i disse ukendte egne. Disse tanker, der hidtil havde indfundet sig af og til, uden at man tog synderlig hensyn til dem, kom nu så overvældende til alle, at man ikke kunne afvise dem. Doktor Fergusson talte med sin sædvanlige ro om alle

mulige forskellige ting, men forgæves søgte han at fjerne den almindelige bekymring.

Da man frygtede fjendtlige demonstrationer mod doktoren og hans ledsagere, lå de alle tre ombord på *Resolute*. Klokken seks om morgenen forlod de deres kahytter og begav sig til øen Koumbeni. Ballonen gyngede let for østenvinden. Sandsækkene, der hidtil havde holdt den nede, var blevet erstattet af tyve matroser. Kaptajn Pennet og hans officerer var til stede ved den højtidelige afrejse.

I dette øjeblik gik Kennedy hen til doktoren, greb hans hånd og sagde:

"Er det ganske bestemt, Samuel, at du rejser?"

"Det er aldeles afgjort, min kære Dick."

"Jeg har dog ellers gjort alt, hvad der stod i min magt for at forhindre denne rejse?"

"Ja, ganske vist."

"Så er min samvittighed beroliget i den henseende, og jeg følger med dig."

"Det var jeg sikker på," svarede doktoren, hvis ansigt viste spor af en ikke ringe bevægelse.

Afskedens sidste øjeblik nærmede sig. Kaptajnen og hans officerer omfavnede varmt deres uforfærdede venner uden at glemme den skikkelige Joe, der følte sig både stolt og glad. Enhver af de tilstedeværende ville trykke doktor Fergussons hånd.

Klokken ni tog de tre rejsekammerater plads i gondolen, og efter nogle minutters forløb begyndte ballonen at hæve sig. Matroserne måtte fire lidt på tovet, som holdt den fast. Gondolen løftede sig omtrent tyve fod over jorden.

"Mine venner," råbte doktoren, der stod mellem sine to ledsagere og blottede hovedet, "lad os give vort luftskib et navn, der bringer lykke! Lad os kalde det *Victoria*!"

Et rungende hurraråb genlød.

"Leve dronningen! Leve England!"

I dette øjeblik forøgedes ballonens opdrift stærkt. Fergusson, Kennedy og Joe sendte deres venner et sidste farvel.

"Los overalt!" råbte doktoren, og Victoria skød hastigt op mod himlen, mens de fire karronader om bord på *Resolute* sendte dem en kraftig afskedssalut.

12.

Over strædet – Mrima – Dicks bemærkning og Joes forslag – Om at lave kaffe – Uzaramo – Den ulykkelige Maizan – Duthumi-bjerget – Doktorens kort – Nat under en nopal.

Luften var klar, og der blæste en jævn vind. *Victoria* steg næsten lodret op til en højde af femten hundrede fod, hvilket lod sig se af et fald på barometret på to tommer.

Da den var nået så højt op, førtes den af en stærkere luftstrøm mod sydvest. Hvilket pragtfuldt skuespil oprulledes ikke for de rejsendes øjne. Øen Zanzibar kunne ses fuldstændigt og viste sig i en mørkere farvetone end omgivelserne, ligesom på en stor planiglobus; markerne så ud som forskelligt farvede mønstre, og store områder med mørkere grønt antydede skove og lunde.

Øens beboere viste sig som insekter, hurraråbene og skrigene døde lidt efter lidt hen i atmosfæren, og kun fartøjets kanonskud vibrerede endnu mod ballonens nedre konkave del.

"Hvor alt dette er smukt!" udbrød Joe, idet han som den første brød stilheden.

Han fik ikke noget svar. Doktoren var beskæftiget med at observere barometrets forandringer, og med at optegne forskellige ting vedrørende opstigningen.

Kennedy så rundt omkring sig og kunne ikke blive træt af at se på alt, hvad der viste sig for ham.

Solstrålerne bidrog til cylinderens opvarmning af ballonen, og *Victoria* nåede en højde af 2.500 fod.

Resolute så ud sig som en ganske lille muslingeskal, og den afrikanske kyst aftegnede sig tydeligt i vest ved en stor skumbræmme.

"De siger ingenting?" sagde Joe.

"Vi ser os om," svarede doktoren, der vendte sin kikkert mod kontinentet.

"Men jeg kan ikke slet ikke lade være med at tale."

"Du behøver ikke at genere dig, Joe, tal du kun så meget du har lyst til."

Og Joe fortsatte med at udstøde en mængde beundrende udråb i alle mulige tonarter.

Doktoren fandt det rådeligst under farten over havet at holde sig i denne højde, hvorfra han kunne observere kysten i en større udstrækning. Termometret og barometret, der var ophængt inde i det halvåbne telt, var altid indenfor hans synskreds, og et andet barometer, som var ophængt udenfor, var bestemt til at gøre tjeneste under nattevagterne.

Efter to timers forløb havde *Victoria*, der blev drevet frem med en hastighed af noget over otte mil, nærmet sig kysten betydeligt. Doktoren besluttede at dale nærmere ned mod jorden, og snart var ballonen kun oppe i tre hundrede fods højde.

Den befandt sig over Mrima, som denne del af Afrikas østlige kyst kaldes. Tætte rækker mangrovetræer beskyttede dens bredder; når det var ebbe, så man deres tykke rødder, gnavet af det Indiske Oceans tand. De sandrevler, som fordum dannede kystlinjen, afrundede sig i horisonten, og bjerget Nguru hævede sin top i nordvest.

Victoria svævede over en by, som doktoren på kortet fandt hed Kaole. Hele befolkningen var forsamlet og udstødte høje råb af vrede og forfærdelse, og pil efter pil blev forgæves sendt op efter dette luftens vidunder, der gyngede sig majestætisk højt over alt det afmægtige raseri.

Vinden var sydlig, men doktoren følte sig ikke urolig over denne retning; den tillod ham tværtimod at følge den vej, kaptajnerne Burton og Speke havde taget.

Kennedy var efterhånden blevet lige så talelysten som Joe, og de gav nu gensidigt deres beundring luft for hinanden.

"Diligencerne er en uting," udbrød den ene.

"Ja, og dampskibene ligeså," istemte den anden.

"Ja, og jernbanerne er heller ikke bedre," sagde Kennedy, "man rejser jo med dem gennem et land uden at se det allermindste af det."

"Nej balloner, det er en anden historie," fortsatte Joe. "Man føler ikke, at man rejser, mens naturen gør sig den ulejlighed at oprulle sig for ens øje."

"Hvilket skuespil! Hvor beundringsværdigt og henrivende! Det er en drøm i en hængekøje!"

"Men hvad om vi nu spiste frokost?" bemærkede Joe, der havde fået god appetit af den friske luft.

"Det er en fortræffelig ide, min ven."

"Og anretningen skal ikke tage lang tid. Biscuits og konserveret kød."

"Og kaffe bagefter," tilføjede doktoren. "Du kan få lidt ild ved mit blæserør" – en vigtig del af doktorens hævnings- og sænkningsapparatur – "og på den måde behøver vi heller ikke at frygte for nogen ildebrand."

"Det ville være forfærdeligt," svarede Kennedy, "vi har jo et formeligt krudthus over os."

"Det vil jeg ikke just sige," svarede Fergusson, "men hvis der gik ild i gassen, ville den efterhånden forbrænde, hvilket ikke ville være synderlig behageligt. Men vær I kun uden frygt, vor ballon er hermetisk lukket."

"Jamen, lad os så spise," sagde Kennedy.

"Der er serveret, mine herrer," svarede Joe, "og mens jeg selv tager for mig af retterne, skal jeg lave Dem en kaffe, som De ikke før har smagt mage til."

"Sagen er," bemærkede doktoren, "at Joe mellem andre meriter har et overordentligt talent for at tillave denne delikate drik. Han tilbereder den af en blanding, hvis hemmelighed han aldrig har villet røbe mig."

"Men, hr. doktor, siden vi nu er her oppe mellem himmel og jord, tør jeg vel nok betro Dem den. Det er ganske simpelt en blanding af lige store dele Mocca, Bourbon og Rio-Nunez kaffebønner."

Nogle øjeblikke efter serveredes tre rygende kopper kaffe, der afsluttede en frokost, som var blevet krydret af gæsternes gode humør, og alle tre begav sig derefter til deres observationsposter.

Landet udmærkede sig ved en overordentlig frugtbarhed. Smalle og bugtede stier slyngede sig under grønne hvælvinger. Man svævede over marker, hvor der dyrkedes tobak, majs og korn, som nu var fuldt modent. Hist og her sås vidtstrakte rismarker, man så får og geder lukket inde i store bure, som var sat op på pæle for at beskytte dem mod leopardernes overfald. En yppig vegetation bredte sig overalt over denne rige jord.

I mange byer gentoges de scener, som man havde været vidne til i Kaole. Beboerne skreg af forfærdelse ved synet af *Victoria*, og doktor Fergusson holdt sig forsigtigt udenfor pilenes skudvidde. Beboerne stod samlet om deres nær ved hinanden liggende hytter, og de fulgte længe de rejsende med deres forbandelser.

Ved middagstid så doktoren på sit kort og opdagede, at han befandt sig over landet Uzaramo. Markerne var bevokset med kokospalmer og papayatræer samt store bomuldsbuske, en vegetation, som Joe fandt fuldstændig naturlig, efter at han først havde gjort sig fortrolig med tanken om, at han virkelig var i eller rettere over Afrika.

Kennedy så harer og vagtler, der ikke syntes at forlange noget bedre end at modtage et bøsseskud. Men det ville have været spildt krudt på grund af, at det jo var umuligt at få fat på vildtet.

Luftsejlerne fo'r af sted med en temmelig betydelig hastighed og befandt sig snart over den lille by Tounda.

"Her var det," sagde doktoren, "at Burton og Speke blev angrebet af en hidsig feber, der bragte dem til et øjeblik at anse deres ekspedition for forfejlet. Og dog var de endnu ikke kommet særlig langt bort fra kysten. Anstrengelserne og farerne havde imidlertid trukket store veksler på dem."

I denne egn hersker der nemlig en bestandig malaria, og doktoren selv kunne ikke undgå faren ved den på anden måde end ved at hæve ballonen over de uheldbringende dunster fra den fugtige jord.

Undertiden kunne man se en karavane, der holdt rast i en *kraal* og ventede på aftenens kølighed for at fortsætte sin rejse.

Disse *kraaler* er store pladser, omgivet af hække og krat, hvor de rejsende søger beskyttelse, ikke alene mod de vilde dyr, men også mod de plyndrende folkestammer i landet. Man så de indfødte løbe bort og spredes ved synet af *Victoria*. Kennedy ønskede at betragte dem på nærmere hold, men Samuel satte sig straks imod dette ønske.

"Høvdingene er bevæbnede med musketter," sagde han, "og vor ballon ville blive en alt for let skive for en af deres kugler."

"Ville da et hul af en kugle have til følge, at vi faldt ned?" spurgte Joe.

"Nej, ikke straks, men dette hul kunne snart blive en stor revne, hvorigennem al vor gas strømmede ud."

"Ja, så er det vist bedst, vi holder os i en ærbødig afstand fra dem dernede. Gud ved, hvad de tænker ved at se os svæve således i luften. Jeg er overbevist om, at de i grunden har en hel del lyst til at tilbede os."

"De må gerne tilbede os, men på afstand. Det vinder man altid ved. Se, landet forandrer allerede udseende; byerne bliver sjældnere. Mangrovetræerne er forsvundet, de hører op med at vokse på denne breddegrad. Terrænet bliver kuperet, der må være et bjerg i nærheden."

"Det forekommer mig virkelig," sagde Kennedy, "at jeg ser et højdedrag på denne side."

"Mod vest ... det er de første kæder af Ourizarabjergene, uden tvivl Duthumibjerget, hvor jeg håber at finde beskyttelse for natten på den anden side. Jeg vil gøre flammen her ved blæserøret lidt stærkere, for vi er nødt til at holde os i en højde af fem eller seks hundrede fod."

"Det er i grunden en glimrende idé, De har fået der," sagde Joe. "Man drejer på en hane, og så kommer vi op og ned."

"Nu er det behageligere," sagde jægeren, efter at ballonen var steget noget, "Solstrålernes refleksion på det røde sand blev næsten utålelig."

"Hvilke prægtige træer!" udbrød Joe. "Der skal næppe et dusin af dem til for at danne en hel skov."

"Det er abetræer," svarede doktor Fergusson. "Se, der står et til, hvis stamme er så omtrent en hundrede fod i omkreds. Måske var det ved foden af dette træ, at Maizan omkom i 1845, for vi befinder os netop i dette øjeblik over byen Deje-la-Mhora, hvortil han vovede sig alene. Han blev grebet af høvdingen i dette land og bundet til et abetræ, hvor den grumme neger langsomt skar lemmerne af ham led for led, mens der rundt omkring blev istemt vilde krigssange. Derefter begyndte han at skære i struben på ham, standsede for at hvæsse sin sløve kniv og rev hovedet af den ulykkelige, inden det endnu var skåret af. Den ulykkelige Maizan var seksogtyve år gammel."

"Og Frankrig har ikke fordret hævn for en sådan forbrydelse?" spurgte Kennedy.

"Frankrig har klaget, og saïden af Zanzibar har gjort alt for at få fat i morderen, men det er ikke lykkedes."

"Jeg beder Dem ikke standse på vejen," sagde Joe. "Lad os stige, herre, lad os stige, hvis De vil følge mit råd."

"Vi bliver alligevel nødt til at gøre det, Joe, for bjerget Duthumi rejser sig foran os. Hvis mine beregninger er rigtige, vil vi have passeret det før klokken syv i aften."

"Skal vi rejse om nætterne?" spurgte jægeren.

"Nej, så vidt det er muligt vil vi søge at undgå det. Med forsigtighed og påpasselighed kan vi gøre det uden fare; det er ikke nok at rejse gennem Afrika, man må også se landet."

"Hidtil har vi ikke haft nogen grund til at beklage os. Landet er et af de mest dyrkede og frugtbare i verden, ikke en ørken, som geograferne fortæller os."

"Lad os vente, Joe, lad os vente; det er ikke sikkert, det er sådan hele tiden."

Hen imod klokken halv syv om aftenen befandt *Victoria* sig lige for bjerget Duthumi; den måtte hæve sig til mere end tre tusinde fods højde og for at opnå et sådant resultat, behøvede doktoren kun at lade temperaturen stige til atten grader.

Klokken otte dalede den på den anden side af bjerget, hvis skrænt her var mindre brat. Ankrene kastedes ud fra gondolen, det ene af dem ramte grenene af en vældig nopalbusk og hagede sig fast ved det.

Joe lod sig straks glide ned ad tovet og gjorde ankeret sikkert fast. Man firede silkestigen ned til ham, og han steg behændigt op igen. Ballonen forblev næsten ubevægelig, i læ, som den lå, for østenvindene.

Aftensmaden blev anrettet, og de rejsende, der var blevet sultne på deres rejse gennem luften, lod proviantforrådet vederfares al mulig retfærdighed.

"Hvor langt har vi rejst i dag?" spurgte Kennedy, idet han slugte nogle foruroligende store mundfulde.

Doktoren gjorde sit bestik og rådspurgte det fortræffelige kort, der tjente ham til vejviser. Det hørte til et *Atlas over de nyeste Opdagelser i Afrika*, udgivet i Gotha af hans lærde ven dr. Petermann og sendt ham som gave fra denne selv. Dette kort

skulle tjene doktoren under hele rejsen, for det indeholdt Burton og Spekes rejsedagbog, Sudan efter dr. Barth, Senegal efter Guillaume Lejean og Nigerdeltaet, af dr. Blaikie. Fergusson havde desuden medtaget et arbejde, som indeholdt en samlet fremstilling af alle hidtil kendte optegnelser om Nilen, med titlen *Nilens Kilder, en Oversigt over denne Flods Hovedstrøm, tillige med Nilens Opdagelseshistorie*, af Charkes Beke, dr.theol. Endelig havde han de udmærkede kort, som var blevet offentliggjort af Londons *Geografiske Selskab*, og intet område på rejsen ville derfor kunne undgå ham, for så vidt det allerede måtte være opdaget.

Ved at regne efter på kortet fandt han, at han havde tilbagelagt to breddegrader eller hundrede og tyve engelske mil mod vest. Og denne retning var netop belejlig for doktoren, der så meget som muligt ville følge sine forgængeres spor.

Man besluttede sig til at dele natten i tre vagter, for at hver efter tur kunne våge over de to andres sikkerhed. Doktoren skulle tage den første vagt fra klokken ni, Kennedy fra midnat, og Joe fra klokken tre om morgenen.

Kennedy og Joe svøbte sig altså ind i deres tæpper, lagde sig under teltet og sov roligt, mens doktor Fergusson vågede.

13.

Vejret ændrer sig – Kennedy får feber – Doktorens medicin – Imenges Bassin – Rubehobjerget – Seks tusinde fods højde – Man gør holdt.

Natten var stille, men da Kennedy vågnede lørdag morgen, klagede han imidlertid over træthed og kuldegysninger. Vejret forandredes. Himlen dækkedes af tykke skyer og syntes at samle forråd til en ny syndflod. Dette Zungomero er et trist, uhyggeligt land, hvor det altid regner med undtagelse måske af fjorten dage i januar måned. Det varede heller ikke længe, før vore rejsende blev overfaldet af en heftig regn, og under den gennemskares vejene af heftige regnfloder og blev endnu mere ufarbare, end de tidligere havde været som følge af de høje buskvækster og gigantiske lianer, hvormed de var overvokset. Man mærkede tydeligt de uddunstninger af svovlbrinte, som kaptajn Burton omtaler.

"Ifølge hans opgivelser," sagde doktoren, "og jeg tror, han har ret, kunne man være fristet til at tro, at et lig lå skjult bag hver busk."

"Det er et grimt land," bemærkede Joe, "og så vidt jeg kan se, har hr. Kennedy det heller ikke videre godt efter den ene nat vi har tilbragt her."

"Jeg har faktisk en temmelig stærk feber," sagde jægeren.

"Det er der intet underligt i, min kære Dick, vi befinder os i en af Afrikas mest usunde egne, men vi vil ikke blive her længe. Videre!"

Takket være en behændig manøvre af Joe blev ankeret gjort løs, hvorefter klatrekunstneren kom tilbage til gondolen. Doktoren udvidede gassen, og *Victoria* begav sig atter på flugt, drevet frem af en temmelig skarp vind.

Man så kun nogle enkelte hytter gennem den pestopfyldte tåge. Men landet forandrede imidlertid snart udseende, således som det i Afrika ofte hænder, at en usund egn af betydelig udstrækning grænser tæt op til fuldkommen sunde steder.

Kennedy led synligt, og feberen overvældede hans kraftige natur.

"Det er en højst ubelejlig tid den sygdom vælger," sagde han, indsvøbte sig i sit tæppe og lagde sig under teltet.

"Blot en smule tålmodighed, min kære Dick," svarede doktor Fergusson, "så skal du snart blive rask igen."

"Tror du det? Ja, Samuel, hvis du i dit rejseapotek har et eller andet medikament, som formår at bringe mig på benene igen, så giv mig straks. Jeg sluger det øjeblikkelig, hvad det så er."

"Jeg har noget bedre end det, kære Dick, og jeg skal på fuldstændig naturlig måde give dig et feberstillende middel, som ingenting koster."

"Hvordan vil du bære dig ad med det?"

"Det er meget simpelt. Jeg agter blot at stige op over disse skyer, som omgiver os, og fjerne mig fra denne forpestede luft. Jeg skal blot bruge ti minutter for at udvide gassen."

Inden de ti minutter var forløbet, var de allerede passeret over den fugtige zone.

"Vent lidt, Dick," sagde Fergusson, "så skal du snart føle indflydelsen af den friske luft og solen."

"Ja det er et lægemiddel, der duer," sagde Joe. "Men det er nu alligevel mærkværdigt."

"Nej, det er ganske naturligt. Jeg sender Dick til et sted, hvor der er frisk luft, ligesom man hver dag gør det i Europa, og ligesom jeg på Martinique ville sende ham til Pitons, øens højeste bjerg, for at undgå den gule feber."

"Men så er denne ballon jo et rent paradis," sagde Kennedy, der allerede begyndte at befinde sig bedre.

De under gondolen samlede skymasser frembød et ejendommeligt skue. De rullede sig, den ene over den anden, og blandede sig i pragtfuld glans, idet de reflekterede solstrålerne. *Victoria* nåede en højde af fire tusinde fod. Termometret angav, at temperaturen dalede noget. Man så ikke længere jorden. I omtrent halvtreds engelske miles afstand mod vest løftede bjerget Rubeho sit strålende hoved og dannede grænsen for landet Ugogo. Vinden blæste med en hastighed af fem mil i timen, men de rejsende følte sig ikke generet af den.

Tre timer senere opfyldtes doktorens forudsigelse. Kennedy havde ikke længere feber og spiste frokost med god appetit.

"Nej, dette her overgår virkelig svovlsurt kinin," sagde han tilfreds.

"Til dette sted kunne det i grunden være ret fornuftigt at trække sig tilbage, når man begynder at blive gammel," bemærkede Joe.

Omtrent klokken ti om morgenen blev luften klarere. Der viste sig en åbning i skyerne, og jorden blev atter synlig. *Victoria* nærmede sig den umærkeligt. Doktor Fergusson søgte en luftstrøm, der kunne føre ham mere mod nordøst, og han fandt en sådan i seks hundrede fods højde fra jorden. Landet blev nu

ujævnt, ja endog bjergfuldt. Distriktet Zungomero forsvandt i øst sammen med de sidste kokospalmer på denne breddegrad.

Snart antog de øverste kamme af en bjergkæde en mere bestemt form. Nogle toppe ragede op hist og her. Man måtte hvert øjeblik tage sig i agt for skarpe spidser, der syntes pludselig at rejse sig.

"Vi befinder os ligesom midt i brændinger," sagde Kennedy,

"Vær kun rolig, Dick, vi skal nok lade være med at tørne imod."

Og doktoren passede virkelig også sin ballon med forbavsende behændighed.

"Hvis vi havde været nødt til at vandre over dette fugtige terræn," sagde han, "ville det ikke være gået så nemt som nu. Efter vor afrejse fra Zanzibar ville halvdelen af vore dragere allerede være styrtet af anstrengelse. Vi ville have set ud som spøgelser, og fortvivlelsen ville have rådet i vore hjerter. Vi ville uophørligt have ligget i strid med vore vejvisere og været udsat for deres tøjlesløse råhed. Om dagen en fugtig, utålelig, overvældende varme, om natten en ofte ulidelig kulde og stik af en slags fluer, hvis brod trænger endog gennem det tykkeste tøj, og som gør en vanvittig. Og så ikke at tale om vilde dyr og vilde folkeslag."

"Tak, den historie vil jeg rigtignok helst være fri for at afprøve," sagde Joe.

"Jeg overdriver ikke," fortsatte doktor Fergusson, "og tårerne ville komme jer i øjnene, hvis I kunne høre de rejsende fortælle, der har haft den dristighed at vove sig ind gennem disse lande."

Omtrent klokken elleve fløj man over Imenges Bassin, mens de på højderne boende folkeslag forgæves truede *Victoria* med

deres våben. Og endelig nåede man de sidste bølgeformede egne nærmest Rubeho, der danner den tredje og højeste kæde af Usagarabjergene.

"Pas på," sagde doktor Fergusson. "Vi nærmer os Rubeho, hvilket på landets sprog betyder "Vindenes Vej". Vi gør klogest i at passere disse skarpe toppe i temmelig betydelig højde. Hvis mit kort er pålideligt, bliver vi nødt til at stige op til en højde af fem tusind fod."

"Vil vi ofte komme op i så høje regioner?"

"Nej, kun sjældent; de afrikanske bjerges højde synes at være ringe i forhold til Europas og Asiens bjergtoppe. Men i hvert tilfælde vil vor *Victoria* ikke have vanskelighed med at passere over dem."

Inden kort tid udvidede gassen sig under varmens indflydelse, og ballonen begyndte at stige kendeligt. Barometret, der næsten var gået otte tommer ned, angav en højde på seks tusinde fod.

"Kan vi blive længe sådan ved?" spurgte Joe.

"Jordens atmosfære har en højde på seks tusind favne," svarede doktoren, "og med en stor ballon ville man kunne nå langt op. Det gjorde også Brioschi og Gay-Lussac; men da trængte blodet ud gennem mund og ører på dem, fordi de manglede luft, der kunne indåndes. For to år siden vovede to modige franskmænd, Barral og Bixio, sig også op i de højere luftlag, men deres ballon gik itu."

"Og de faldt ned?" spurgte Kennedy.

"Naturligvis, men som lærde mænd bør falde, uden at komme til skade."

"Ja, men jeg er ikke lærd," sagde Joe, "og jeg foretrækker at blive på en middelhøjde, der hverken er for høj eller for lav. Man må ikke være alt for ærgerrig."

I seks tusind fods højde er luften allerede kendeligt tyndere. Lyden forplanter sig kun med vanskelighed, genstande bliver utydelige for øjet, og blikket opdager kun store, temmelig ubestemte masser; menneskene og dyrene bliver fuldstændig usynlige. Vejene ligner tynde snore og søerne svampe.

Doktoren og hans ledsagere følte, at de ikke befandt sig i deres sædvanlige element. En yderst hurtig luftstrøm førte dem hen over nøgne bjerge, på hvis toppe man forundrede sig over at se store snenflader. Solen stod lysende midt på himmelhvælvingen, og dens stråler faldt lige ned på de øde spidser.

Victoria sænkede sig snart ned langs den modsatte skrænt af Rubeho, idet den fulgte en skovrig egn, der var oversået med træer med mørkegrønt løv. Derefter kom højder og hulveje i en slags ødemark, der lå nærmest landet Ugogo. Længere nede udbredte sig gule, halvtørrede sletter, hist og her bevokset med planter og takkede buske. Nogle lunde, som længere borte gik over til skov, forskønnede horisonten. Doktoren nærmede sig jorden, ankrene kastedes ud, og det ene af dem fik snart fat i grenene af et stort morbærfigentræ.

Joe lod sig hurtigt glide ned i træet og gjorde omhyggeligt ankrene fast.

"Hør nu," sagde Fergusson, "nu synes jeg, at du, Dick, og Joe kunne tage hver sin bøsse og forsøge på at skaffe os et stykke godt antilopekød, der ville kunne blive yderst brugbart til middag."

"På jagt!" udbrød Kennedy fornøjet.

Han steg hurtigt ud af gondolen og kom ned på jorden. Joe havde klatret fra gren til gren og ventede på ham, mens han strakte sig så lang som han var. Befriet fra den vægt, som hans to ledsagere repræsenterede, kunne doktoren næsten fuldstændig slukke sit blæserør.

"Flyv ikke Deres vej, herre," råbte Joe.

"Nej, vær du kun rolig, min ven, jeg er gjort sikkert fast. Lykke på jagten og vær forsigtig; jeg vil imens gøre mine optegnelser. Jeg kan desuden her oppe fra overse egnen, og ved det mindste, der forekommer mig mistænkeligt, løsner jeg et skud med karabinen. Det er signal for jer til at komme tilbage."

"Godt," svarede jægeren, og begav sig af sted med Joe.

14.

En skov af gummitræer – Den blå antilope Signal til samling – Et uventet angreb – Kanyeme – En nat i luften Mabunguru – Jihoue-la-Mkoa – Vand – Ankomst til Kazeh.

Det nøgne, hentørrede land, der havde en leragtig overflade, som havde slået store sprækker i varmen, syntes at være fuldstændig øde. Kun hist og her så man spor efter karavaner.

Efter en halv times gang fordybede Dick og Joe sig i en skov af gummitræer, hele tiden seende omkring sig med forsigtige blikke og med fingeren på geværets aftrækker. De vidste ikke, med hvem de kunne få at gøre. Uden at være skytte af fag håndterede Joe dog sit våben ganske godt.

"Det gør godt at gå, hr. Kennedy," sagde han. "Skønt terrænet her er ikke just synderlig bekvemt," tilføjede han, idet han var nær ved at snuble over en af de talrige klippeblokke på vejen.

Kennedy gav sin ledsager et tegn til at forholde sig tavs og stå stille. De måtte undvære hunde, og hvor behændig Joe end var, kunne han dog ikke have støverens eller myndens lugtesans.

En flok på omtrent ti antiloper stillede deres tørst i en lille bæk. De smukke dyr anede en fare og syntes urolige. Hovederne strakte de i vejret og snøftede med deres bevægelige næsebor efter jægerne.

Mens Joe blev stående ubevægelig, gik Kennedy rundt om nogle tætte buske; det lykkedes ham at komme dyrene på skudvidde, og han skød. Flokken forsvandt på et øjeblik, men en af dem, der var blevet truffet af jægerens kugle, faldt død

om. Kennedy skyndte sig hen til sit bytte. Det var en "*blauwbok*", et prægtigt blegblåt dyr, men snehvidt under bugen og på indersiden af benene.

"Prægtigt skudt," råbte jægeren; "det er en meget sjælden antilopeart, og jeg håber jeg vil kunne tilberede skindet, så det kan gemmes."

"Virkelig, tror De det?"

"Ja, se blot, hvilket prægtigt skind!"

"Men doktor Fergusson vil ikke gå ind på en sådan forøgelse af lasten."

"Du har ret, Joe; men det er unægtelig harmeligt at skulle lade et så smukt dyr blive helt og holdent tilbage."

"Helt og holdent, nej vist ikke. Vi vil drage al den fordel af det, som det kan byde med hensyn til føde, og hvis De tillader, skal jeg besørge den ting lige så godt som oldermanden for det hæderlige slagterlaug i London."

"Som du vil, min ven; men du ved nok, at jeg i egenskab af jæger ved lige så god besked, når det gælder at skære et stykke vildt i stykker, som når det drejer sig om at fælde det."

"Det tvivler jeg ikke om. Men så generer det Dem vel heller ikke at indrette et ildsted på tre sten. Vi kan få tørre grene i massevis, og jeg skal kun bruge nogle minutter for at drage nytte af deres glødende kul."

"Det skal ikke vare længe," svarede Kennedy. Han begyndte straks at bygge et ildsted, hvor ilden flammede efter nogle øjeblikkes forløb.

Joe havde skåret et dusin koteletter ud af antilopen samt de bedste stykker af selve fileten, der snart forvandledes til lækre stykker bøf.

"Dette vil more vor ven Samuel," sagde jægeren.

"Ved De, hvad jeg tænker på, hr. Kennedy?"

"Formodentlig på det, du er i færd med – på din bøf."

"Nej, aldeles ikke. Jeg tænker på, hvad vi nu ville sige, hvis vi ikke fandt ballonen igen."

"Det var da en køn ide. Du mener altså, at doktoren kunne falde på at forlade os?"

"Nej, men hvis hans anker nu pludselig gik løs?"

"Umuligt! Og desuden ville Samuel ikke have nogen vanskelighed ved atter at dale ned med sin ballon; han manøvrerer den jo så fortræffeligt."

"Men hvis nu vinden førte ham bort, så han ikke kunne komme tilbage til os?"

"Jeg vil ikke høre på dine antagelser, Joe, de er slet ikke hyggelige."

"Ak, herre, alting kan hænde her i verden, og man må derfor også forudse alt."

I dette øjeblik hørtes knaldet af et bøsseskud lyde gennem luften.

"Hvad?" råbte Joe.

"Min karabin! Jeg kender dens lyd."

"Et signal!"

"En fare truer os!"

"Måske også ham," svarede Joe.

"Lad os komme af sted!"

Jægerne samlede hurtigt udbyttet af deres jagt, og de begav sig på tilbagevejen, ledet af de mærker, Kennedy havde afsat. Kratskovens tæthed hindrede dem i at se *Victoria*, som de ikke kunne være langt borte fra.

Et nyt skud hørtes.

"Det haster" sagde Joe.

"Atter et skud!"

"Det lader virkelig til, at der er fare på færde."

"Lad os skynde os!"

De begyndte at løbe så hurtigt de kunne. Da de var kommet til skovkanten, opdagede de straks *Victoria* på dens plads, og doktoren i gondolen.

"Hvad er der?" udbrød Kennedy.

"Store Gud!" råbte Joe.

"Hvad ser du?"

"En flok negre, der belejrer ballonen."

I en halv mils afstand fra dem trængtes virkelig omtrent en tredive individer omkring ballonen, gestikulerende, skrigende og springende under morbærfigentræet. Nogle af dem var klatret op i træet og vovede sig helt ud på de yderste grene. Faren syntes overhængende.

"Min herre er fortabt," råbte Joe.

"Fremad, Joe, med koldt blod og sikkert øje. Vi har fire af disse kanaljers liv i vore hænder. Fremad!"

De havde tilbagelagt en engelsk mil i stor fart, da et nyt skud løsnedes fra gondolen og traf en af belejrerne, der klatrede op i ankertovet. Et livløst legeme styrtede ned fra gren til gren og blev hængende omtrent tyve fod over jorden med begge armene og begge benene svævende i luften.

"Hvordan går det til?" udbrød Joe og standsede, "hvordan holder den fyr sig fast?"

"Det er ligegyldigt," svarede Kennedy; "lad os skynde os, lad os skynde os!"

"Nej se, hr. Kennedy," råbte Joe og brast ud i latter; "det er med halen! Det er aber alle sammen."

"De er endnu værre end mennesker," svarede Kennedy og styrtede ind midt i den larmende skare.

Det var en flok store bavianer, vilde og uhyggelige at se til med deres hundelignende snuder. Nogle bøsseskud var imidlertid tilstrækkelige til at jage dem skræk i blodet, og hele skaren forsvandt med undtagelse af de, der var blevet på pladsen.

I det næste øjeblik havde Kennedy fat i stigen, og Joe klatrede op i træet og gjorde ankeret los. Gondolen sænkede sig ned til ham, så at han med lethed kunne stige over i den. Nogle minutter efter svævede *Victoria* oppe i luften og tog vejen mod øst, drevet fremad af en let brise.

"Det var et ordentligt anfald!" sagde Joe.

"Vi troede, at du blev belejret af de indfødte."

"Heldigvis var det kun aber," svarede doktoren.

"Forskellen er ikke stor, når man ser dem på afstand, min kære Samuel!"

"Heller ikke på nært hold," tilføjede Joe.

"Men dette angreb af aber kunne dog have haft de alvorligste følger," sagde Fergusson; "hvem ved, hvorhen vinden kunne have ført mig, hvis ankeret var gået løs?"

"Hvad sagde jeg Dem, hr. Kennedy?"

"Du havde ret, Joe; men dengang var du netop i færd med at lave din antilopebøf, og det blotte syn af den gav mig allerede appetit."

"Det tror jeg nok," svarede doktoren, "antilopekød er udmærket."

"De kan nu selv dømme om sagen, herre; der er serveret."

"På min ære," sagde jægeren, "dette kød har i sandhed er vildtlugt, der ikke er at foragte."

"Jeg havde ikke noget imod at leve af antiloper lige til min død," svarede Joe med munden fuld; "men jeg ville rigtignok så også helst have en grog til at lette fordøjelsen med."

Joe tillavede denne drik, der blev drukket med stor begærlighed.

"Hidtil er det hele dog ikke gået så tosset endda," sagde han.

"Nej, det er virkelig gået ganske godt," istemmede Kennedy.

"Men hør nu, hr. Kennedy, sig mig, angrer De, at De fulgte med os?"

"Jeg gad nok have set, hvordan man skulle have hindret mig i det," svarede jægeren med en bestemt mine.

Klokken var nu fire om eftermiddagen. *Victoria* mødte en hurtigere luftstrøm, terrænet syntes efterhånden at blive højere, og snart angav barometret en højde af femten hundrede fod over havfladen. Doktoren så sig derfor nødsaget til at hjælpe på sin ballon ved en betydelig udvidelse af gassen, og blæserøret var i stadig virksomhed.

Omtrent klokken syv svævede *Victoria* over Kanyemes Bassin. Doktoren genkendte straks dette store, dyrkede distrikt, der er ti mil i omkreds, og har en mængde små byer, som ligger malerisk strøet ind mellem høje skove. Der residerer her en af sultanerne i Ugogo, hvor civilisationen muligvis er en smule mere fremskreden end ellers i disse egne. Man sælger der sjældnere medlemmer af sin egen familie, men folk og kreaturer lever dog venskabeligt sammen i runde hytter, der ligner høstakke.

Efter at man havde forladt Kanyeme, blev terrænet nøgent og fuldt af sten, men efter endnu en times fart fik vegetationen igen hele sin fylde i en frugtbar dal, noget borte fra Mdaburu. Da dagen omtrent var til ende, døde vinden hen, og hele atmosfæren syntes at slumre ind. Forgæves søgte doktoren i forskellige højder efter en luftstrøm, og da han så, at naturen overalt var i ro, besluttede han at tilbringe natten oppe i luften. For større sikkerheds skyld hævede han sig omtrent tusinde fod op. *Victoria* stod så ubevægelig der. Natten var pragtfuldt stjerneklar og gik hen i dyb tavshed.

Dick og Joe strakte sig på deres rolige leje og faldt snart i en dyb søvn, mens doktoren vågede, indtil han ved midnatstid afløstes af Kennedy.

"Hvis der sker det mindste," sagde han, "så væk mig, og tab frem for alt ikke barometret af syne; det er vort kompas."

Natten var kold. Forskellen mellem dens temperatur og dagens beløb sig til 27°. Ved mørkets frembrud begyndte en natlig koncert af dyr, som af sult og tørst dreves ud af deres huler. Frøerne lod deres sopranstemmer høre, akkompagneret af sjakalernes bjæffen, mens løverne leverede en mægtig bas i dette levende orkester.

Da doktor Fergusson om morgenen igen indtog sin plads og rådspurgte sit kompas, fandt han, at vinden var sprunget om i løbet af natten. *Victoria* havde i omtrent to timer drevet næsten tredive engelske mil i nordvestlig retning. Den passerede over Mabunguru, der er et stenet land, oversået med smukke syenitblokke. Hist og her så man talrige skeletter af bøfler og elefanter; der fandtes kun få træer undtagen mod øst, hvor man opdagede store skove, mellem hvilke nogle byer skjulte sig.

Omtrent klokken syv viste en rund klippe af næsten en halv mils udstrækning sig som en umådelig skildpadde.

"Vi er på rette vej," sagde doktor Fergusson, "der ligger Jihoue-la-Mkoa, hvor vi vil standse nogle øjeblikke. Jeg må indtage nyt forråd af vand, der er nødvendigt for mit apparat."

"Men der findes kun meget få træer, vi kan hage os fast i," sagde jægeren.

"Lad os imidlertid forsøge; Joe, kast ankeret ud!"

Ballonen tabte lidt efter lidt sin opdrift og nærmede sig jorden. Et af ankrene tog fat i en bjergrevne, og *Victoria* svævede ubevægelig i luften.

Kortene angav vidtstrakte, sumpede egne på den vestlige side af Jihoue-la-Mkoa. Joe begav sig alene på vej med en tønde, der kunne rumme omtrent ti gallons. Han fandt uden vanskelighed det opgivne punkt, ikke langt fra en lille øde by, indtog sit vandforråd og kom tilbage på mindre end tre kvarter. På vejen havde han ikke lagt mærke til noget usædvanligt, undtagen nogle store faldgruber for elefanter; han var endog nær ved at falde ned i en af dem, hvor der lå et halvt fortæret skelet.

Vandet blev uden vanskelighed indladet, for gondolen sænkede sig næsten helt ned til jorden; Joe kunne rykke ankeret los og klatrede behændigt op til sin herre, der straks satte sit apparat i gang, så *Victoria* kunne fortsætte rejsen.

Den befandt sig nu i omtrent hundrede engelske mils afstand fra Kazeh, der er et vigtigt punkt i det indre Afrika, hvortil de rejsende, takket være en sydøstlig luftstrøm, kunne håbe at nå samme dag. De rejste med betydelig hast, og doktoren søgte så meget som muligt ikke at forcere

gasudviklingen, hvad der imidlertid var temmelig vanskeligt, da landet havde en højde af tre tusinde fod.

Omtrent klokken to svævede *Victoria* i et herligt vejr og under en brændende sol over byen Kazeh, der ligger omtrent tre hundrede og halvtreds engelske mil fra kysten.

"Vi afrejste fra Zanzibar klokken ni om morgenen," sagde doktor Fergusson, idet han rådførte sig med sine optegnelser, "og efter to dages fart har vi tilbagelagt næsten fem hundrede geografiske mil. Kaptajnerne Burton og Speke anvendte fire og en halv måned til den samme vej!"

15.

Kazeh – Markedspladsens støj – *Victoria* viser sig – Waganga – Månens sønner – Doktorens spadseretur – Befolkningen – Den kongelige tembé – Sultanens koner – En kongelig dranker – Joe bliver tilbedt – Hvorledes man danser på Månen – Stemningen skifter – To måner på himlen – Om guddommelig storheds ustadighed.

Skønt Kazeh er et vigtigt punkt i Centralafrika, kan det dog ikke kaldes en by, for dem findes der ingen af i det indre af landet. Det er kun en samling af nogle bedre boliger, nogle slavehytter og nogle små omhyggeligt dyrkede haver, hvor løg, kartofler, vandmeloner og svampe lykkes fortræffeligt.

Unyamvezy udgør det egentlige Måneland, Afrikas frugtbare og strålende have. Midt i det ligger distriktet Unyanembe, et fortryllende land, hvor nogle omani-familier, der er arabere af det reneste blod, henlever et dovent liv i luksus.

De har længe drevet handel i det indre af Afrika og i Arabien og gjort forretninger i gummi, elfenben, bomuldsstof, og slaver. Deres karavaner gennemstrejfer disse under ækvator liggende egne, og de kommer endog helt ned til kysten for at søge luksusartikler til de rige købmænd, der, omgivet af deres kvinder og slaver, lever det prægtigste liv i dette forjættede land, stadig hvilende, leende, sovende eller rygende.

Omkring deres boliger findes der talrige hytter, som tilhører de indfødte, samt rummelige markedspladser med smukke træer og herlig skygge.

Kazeh er nemlig den almindelige mødeplads for karavanerne, både for dem, der kommer fra syd med deres slaver og elfenben, og for dem, der kommer fra vest og eksporterer bomuld og glasvarer til stammerne ved de store søer.

På disse markedspladser hersker der da også et stadigt liv, en ubeskrivelig larm, sammensat af mestizernes råb, lyden af trommer og horn, æslernes skryden, kvindernes sange, børnenes gråd og *jemadarens* [Note 4)] piskesmæld, når han slår takten til denne landlige symfoni.

Der findes her en i charmerende uorden udstillet mængde af brogede tøjer, glasperler, elfenben, rhinocerostænder, hajtænder, honning, tobak og bomuld. Og der afsluttes her de besynderligste handler, ved hvilke varernes værdi bestemmes udelukkende efter det begær, de vækker.

Pludselig ophørte al denne bevægelse, al denne trængsel og støj. *Victoria* havde vist sig, svævende majestætisk i luften, og den dalede nu lidt efter lidt uden at afvige fra den vertikale retning. Mænd, kvinder, børn, slaver, købmænd, arabere og negre, alle forsvandt og listede sig ind i deres hytter.

"Min kære Samuel," sagde Kennedy, "hvis vi stadig frembringer den samme virkning, vil det falde os vanskeligt at tilvejebringe nogen handelsforbindelser med disse mennesker."

"Man ville imidlertid," sagde Joe, "kunne udføre en meget simpel handelsoperation, nemlig ved ganske roligt at stige ned og bortføre de kostbareste af varerne uden at bryde sig om handelsmændene. På den måde kunne man samle sig rigdom."

"Ganske vist," svarede doktoren, "de indfødte er blevet bange i det første øjeblik, men det vil ikke vare længe, før de kommer

tilbage, drevet til det enten af overtro eller af nysgerrighed."

"Tror De virkelig det?"

"Vi får vel at se; men det er klogest ikke at komme dem alt for nær, for *Victoria* har intet panser, og er hverken beskyttet mod pile eller kugler."

"Tænker du da virkelig, min kære Samuel, på at sætte dig i forbindelse med disse afrikanere?"

"Hvorfor ikke, hvis det lader sig gøre," svarede doktoren. "Der må her i Kazeh findes mere oplyste og mindre vilde arabiske købmænd. Jeg mindes, at Burton og Speke ikke fandt grund til andet end at rose indbyggernes gæstfrihed. Vi kan altså godt vove forsøget."

Victoria havde imidlertid sagte nærmet sig jorden og gjort et af sine ankre fast i toppen af et træ tæt ved markedspladsen.

Hele befolkningen stak i dette øjeblik igen forsigtigt hovederne frem. Flere *wagangas*, kendelige på deres sneglesmykker, vovede sig dristigt frem; det var stedets troldmænd. Ved bæltet bar de små, sorte, fedtede flasker og en del andre, trolddomsredskaber, i øvrigt ganske professionelt, helt igennem – beskidte.

Lidt efter lidt samlede skaren sig om dem. Trommerne kappedes med hinanden i buldrende spektakel, alle slog hænderne mod hinanden og strakte dem op mod himlen.

"Det er deres måde at bede på," sagde doktor Fergusson; "hvis jeg ikke tager fejl, er vi bestemt til at spille en stor rolle."

"Så lad os spille den, herre!"

"Du kan muligvis selv komme til at agere gud, min ven."

"Nå ja, det er da for resten ikke det værste, der kan ske."

I dette øjeblik gjorde en af troldmændene – en *myanga* – et tegn, hvorved al larmen forvandledes til ny tavshed. Han ytrede nogle ord til de rejsende, men i et for dem ukendt sprog.

Doktor Fergusson, der ikke forstod ham, henkastede på lykke og fromme nogle arabiske ord, og man svarede ham øjeblikkelig på det samme sprog.

Manden dernede holdt nu en ordrig, blomstersmykket tale, som man lyttede opmærksomt til, og doktoren indså snart, at *Victoria* ganske simpelt antoges for at være månen i egen person, og at man troede, at denne elskværdige guddom havde nedladt sig til at nærme sig byen i selskab med sine to sønner, en ære, som man aldrig ville glemme i dette af solen elskede land.

Doktoren svarede med megen værdighed, at månen hvert tusinde år gjorde en slags rundrejse, fordi den følte trang til at vise sig på nært hold for sine tilbedere. Han bad dem derfor ikke være forlegne, men benytte sig af hans guddommelige nærværelse og gøre ham bekendt med deres ønsker og forhåbninger.

Troldmanden syntes at befinde sig meget vel ved denne opfordring og erklærede, at sultanen, *mwanien*, havde ligget syg i flere år og anråbt Himlens hjælp, samt indbød månens sønner til at besøge ham.

Doktoren meddelte sine ledsagere indbydelsen.

"Og du tænker virkelig på at begive dig til denne negerkonge?" spurgte Kennedy.

"Ja, det gør jeg unægtelig. Folkene her synes at være venligtsindede. Atmosfæren er rolig, ikke et vindpust bevæger sig, vi har intet at frygte for med hensyn til *Victoria*."

"Men hvad agter du at gøre?"

"Vær kun rolig, min kære Dick; med en smule medicin redder jeg mig ud af forlegenheden."

Og idet han vendte sig om til folkemængden, sagde han derpå:

"Månen har forbarmelse med herskeren, der elskes af Unyamvezys børn og har betroet os omsorgen for hans helbredelse. Lad ham berede sig på at tage imod os!"

Råbene, sangene, venskabstegnene fordobledes, og hele denne myretue af sorte hoveder satte sig i bevægelse.

"Nu, mine venner," sagde doktor Fergusson, "må vi forudse alt, for vi kan hvad øjeblik det skal være blive nødt til skyndsomst at begive os herfra igen. Dick bliver altså tilbage i gondolen og sørger ved hjælp af blæserøret for, at der stadig er tilstrækkelig opdrift til stede. Ankeret er stadig gjort fast, og der er således ingen ting at befrygte. Jeg går ned på jorden, og Joe følger mig, men bliver ved foden af stigen."

"Vil du ikke have, at jeg skal følge dig?"

"Nej, jeg går alene; disse gode folk mener, at måneguden er kommet for at besøge dem, og deres overtro vil beskytte mig. Frygt intet og bliv hver på sin post!"

"Nå ja, som du vil," svarede jægeren.

De indfødtes råb fordobledes, og man fordrede vedholdende de himmelske magters mellemkomst.

"Så sagte, så sagte," sagde Joe; "jeg finder dem virkelig noget fordringsfulde mod deres gode måne og dens guddommelige sønner."

Forsynet med sit rejseapotek steg doktoren ned på jorden, fulgt af Joe, der opførte sig alvorligt og værdigt, som det

sømmede sig. Han satte sig ved enden af stigen med korslagte ben på arabisk vis, og en del af skaren omgav ham i ærbødig kreds.

Imidlertid gik doktor Fergusson, ledsaget af musik og modtaget med religiøse danse, langsomt til det kongelige *tembé*, der lå temmelig langt borte fra byen. Klokken var omtrent tre, og solen lyste klart. Den kunne vel sagtens ikke gøre mindre ved denne sjældne lejlighed.

Doktoren gik med højtidelige, værdige skridt, mens troldmændene omgav ham og holdt folkeskaren i ro. Han mødte snart sultanens naturlige søn, en ung, temmelig velvoksen knøs, der ifølge landets skik og brug var arving til fædrenegodset med udelukkelse af de legitime børn. Han kastede sig så lang han var ned for månens søn, som dog med en nådig gestus bød ham rejse sig igen.

Tre kvarter senere ankom denne entusiastiske procession ad skyggefulde gangstier og midt i en tropisk vegetations pragt til sultanens palads, der var et slags firkantet bygning, kaldet *Ititenya* og beliggende på skrænten af en høj.

En veranda, dannet af halmtaget, strakte sig udenfor huset og hvilede på træpiller. Lange friser af ler prydede væggene og skulle forestille billeder af mennesker og slanger, af hvilke de sidste naturligvis lignede bedre end de første. Taget på denne bygning hvilede ikke umiddelbart på væggene, men luften kunne cirkulere frit; for øvrigt fandtes der ikke vinduer og næppe nok en dør.

Doktor Fergusson blev modtaget med store hædersbevisninger af garden og sultanens favoritter, folk af en smuk race, *wanyamwezis*, den rene type på de centralafrikanske

folk, der er stærke og kraftfulde, velskabte og velnærede. Deres hår var sat op i en stor mængde små fletninger og faldt ned på deres skuldre; de tatoverede deres ansigter med sorte eller blå striber lige fra tindingerne til munden; i deres umådelig store ører sad der runde stykker træ og stykker af kopalgummi. De var klædte i tøj med spraglede farver; soldaterne var bevæbnet med spyd, bue og pile med giftig euphorbia-saft, dolke, *simes* [Note 5)] samt små stridsøkser.

Doktoren trådte ind i paladset. Til trods for sultanens sygdom fordobledes ved hans komme den allerede i forvejen forfærdelige larm. Han bemærkede, at der ved dørposten var ophængt harehaler og zebramaner i egenskab af talismaner. Han blev modtaget af Hans Majestæts damer med harmoniske toner af en *upatu*, en slags cymbel, forfærdiget af bunden af en kobberkedel, og med buldren af en *kilinder*, en fem fod høj tromme, udhulet af en træstamme, og på hvilken to virtuoser arbejdede med knyttede næver.

De fleste af kvinderne var ret smukke, lo og røg tobak og *thang* af store sorte piber. De syntes at være velvoksne under deres lange, smukt draperede dragt, og bar en "kilt" af kalabastrævler fæstet om livet.

Seks af dem, der sad afsides og var forbeholdt en grusom død, syntes ikke at være de mindst fornøjede. Når sultanen døde, skulle de begraves levende med ham for at more ham i den lange evighed.

Efter at han med et blik havde opfattet hele denne scene, gik doktor Fergusson hen til herskerens træseng og så der en fyrreårig mand, der var fuldstændig tilintetgjort af udsvævelser af alle slags, og ved hvem der ingen ting var at gøre.

Sygdommen, som havde varet i flere år, bestod kun i en bestandig rus. Den kongelige delirant var næsten uden bevidsthed, og alverdens ammoniak ville ikke have formået at bringe ham på fode igen.

Favoritterne og kvinderne faldt på knæ og blev liggende i denne stilling under det højtidelige besøg. Med nogle dråber af et hurtigt styrkende middel oplivede doktoren for et øjeblik dette sløve legeme. Sultanen gjorde en bevægelse, og da han ikke i flere timer havde givet noget tegn til liv, blev dette symptom modtaget med fornyede råb til lægens ære.

Denne, der allerede havde fået nok af det hele, fjernede med en hurtig bevægelse sine alt for ivrige tilbedere, forlod paladset og tog vejen til *Victoria*. Klokken var da seks om aftenen.

Under hans fravær havde Joe roligt ventet ved foden af stigen, hvor han var genstand for ligefrem tilbedelse. Som en virkelig månens søn tog han imod den. Men for resten så han af en gud at være ud som en temmelig beskeden fyr; han var ikke stolt, ja endog fortrolig mod de unge afrikanere og afrikanerinder, der ikke blev trætte af at betragte ham. Han talte oven i købet venligt til dem.

"Tilbed mig kun, mine damer," sagde han; "skønt jeg er søn af en guddom, er jeg dog særdeles omgængelig."

De tilbød ham gaver som forsoningsofre og ville navnlig absolut pånøde ham en slags stærkt øl, der lod til at skulle være yderst delikat. Joe troede sig forpligtet til at smage på denne drik, men skønt han jo unægtelig var ret godt vant til whisky, var den ham alligevel for stærk. Han gjorde en forfærdelig grimasse, der imidlertid af de omstående blev opfattet som et elskværdigt smil.

Derpå istemmede de unge piger en slæbende sang og udførte en højtidelig dans omkring ham.

"Ah, så I danser," sagde han. "Godt, jeg vil ikke stå tilbage for jer i høflighed; jeg skal også vise jer en dans fra mit hjem."

Og dermed begyndte han en vild *gig*; han svingede sig omkring, vred og kastede sig, dansede på fødderne, på knæene og hænderne, udførte de overordentligste svingninger med hele sit legeme, indtog de mest utrolige stillinger, gjorde de mest umulige grimasser og gav på den måde befolkningen en højst aparte forestilling om, hvorledes guderne dansede på månen.

Alle afrikanerne, der i så henseende syntes nær beslægtet med aberne, var snart i fuld gang med at gøre efter hvad de så ham gøre. De glemte ikke en bevægelse og ikke en eneste stilling, og der opstod således et virvar og en støj, som det er vanskeligt at danne sig blot den svageste forestilling om.

Men netop som festen var kommet i den bedste gænge, fik Joe øje på doktoren, der vendte tilbage i største hast, omgivet af en larmende folkehob. Troldmændene og høvdingene syntes at nære meget ophidsede. Fra alle sider omringede man doktoren og truede ham på alle måder.

Det var unægtelig en besynderlig forandring!

Hvad var der da sket? Havde sultanen været taktløs nok til at dø midt under sin himmelske læges behandling?

Fra sin post i ballonen så Kennedy faren uden at fatte grunden til den.

Doktoren nåede til foden af stigen. En overtroisk frygt holdt endnu folkehoben tilbage og hindrede den i at falde over ham. Han klatrede skyndsomst op ad stigen, og Joe fulgte ham med lethed.

"Vi har ikke et øjeblik at give bort," sagde hans herre. "Søg ikke at få ankeret løs; vi må kappe tovet! Følg mig!"

"Men hvad er der da på færde?" spurgte Joe, idet han steg over i gondolen.

"Hvad er der hændt?" sagde Kennedy og greb karabinen.

"Se!" svarede doktoren og pegede ud mod horisonten.

"Hvad er det?"

"Se selv, månen!"

Det var virkelig månen, der steg op, rød og strålende, en ildkugle på azurblå bund. Månen og *Victoria*!

Enten fandtes der således to måner eller også var de fremmede kun bedragere, rænkesmede og falske guder.

Det havde ganske naturligt måttet være folkemængdens tankerække, og det var grunden til det omslag, som var foregået hos dem. Joe kunne ikke tilbageholde en høj latter. Beboerne af Kazeh, der forstod at deres bytte var i færd med at undslippe dem, udstødte høje råb, mens buer og geværer rettedes mod ballonen.

Men da gav en af troldmændene et tegn, våbnene sænkedes, og han klatrede op i træet i den hensigt at gribe ankertovet og trække maskinen ned til jorden. Joe styrtede frem med en økse i hånden.

"Skal jeg kappe?" spurgte han.

"Vent!" svarede doktoren.

"Men den neger der ...?"

"Vi kan måske redde vort anker, og det ville jeg gerne, hvis det kunne lade sig gøre. Der bliver altid tid nok til at kappe linen."

Efter at være kommet op i træet gjorde troldmanden sine sager så godt ved at brække grene af, at det lykkedes ham at få

ankeret los. Dette blev hurtigt halet op af ballonen og tog fat mellem benene på fyren, der således kom til at rejse op i luften på en højst aparte befordring.

Hobens bestyrtelse var grænseløs, da den så en af sine *wagangas* svinge sig ud i rummet.

"Hurra!" råbte Joe, mens *Victoria* hævede sig med stor hastighed.

"Han holder sig nok fast," sagde Kennedy, "og en lille rejse kan ikke gøre ham noget ondt."

"Skal vi lade fyren dratte?" spurgte Joe.

"Nej vist ikke," svarede doktoren; "vi sætter ham ganske roligt ned på jorden igen, og jeg tror nok, at hans trolddomsmagt efter et sådant eventyr vil forøges betydeligt i hans landsmænds øjne."

"De er i stand til at gøre ham til gud," udbrød Joe.

Victoria havde nået en højde af omtrent tusind fod. Negeren holdt sig fast ved tovet med overordentlig energi. Han var tavs, og hans øjne stod stive i hovedet. Hans forskrækkelse blandedes med forbavselse, mens en let vestenvind drev ballonen bort fra byen.

En halv time senere nærmede doktoren sig jorden igen. Da negeren var oppe i kun tyve fods højde, tog han hurtigt sit parti. Han lod sig falde ned og skyndte sig af sted til Kazeh, mens *Victoria*, befriet for sin byrde, atter hævede sig i luften.

16.

Tegn på storm – Månelandet – Afrikas fremtid – Den allersidste maskine – Udsigt over landet ved solnedgang – Flora og fauna – Stormen – Ildzonen – Stjernehimlen.

"Ja, sådan går det," sagde Joe, "når man uden tilladelse forsøger at optræde som månens sønner. Jeg skal love for, at den var i færd med at spille os et slemt puds."

"Nå," sagde jægeren, "men fortæl os så, hvad det var for en fyr, denne sultan i Kazeh?"

"Det var en gammel halvdød fyldebøtte," svarede doktoren, "hvis død ikke vil komme til at føles synderlig dybt. Men moralen af alt dette er, at den slags hyldestbeviser er flygtige, og at man ikke må få al for stor smag for dem."

"Desværre," svarede Joe, "jeg holdt ellers nok af at blive tilbedt og at kunne spille gud efter behag. Men hvad skal man sige? Månen skulle jo dog stå op, og at den luer aldeles rød oven i købet, beviser at den var fornærmet."

Under disse og lignende samtaler, hvorunder Joe betragtede nattens stjerne fra et fuldstændig nyt synspunkt, begyndte himlen i nord at dækkes med tætte, ulykketruende og tunge skyer. En temmelig stærk vind drev *Victoria* mod nord-nordøst; den blå kuppel over dem var klar, men luften føltes tæt og tung.

Omtrent klokken otte om aftenen befandt de rejsende sig på 32° og 40' længde og 4° og 17' bredde. Under indflydelse af en nært forestående storm dreves luftstrømmene frem med en hastighed af fra enogtredive til femogtredive engelske mil i

timen. Under de rejsendes fødder passerede hurtigt Mfutos bølgende, frugtbare sletter. Udsigten over dem var beundringsværdig, og blev også beundret.

"Vi befinder os midt i Månelandet," sagde doktor Fergusson. "Det har beholdt dette navn, som det fik i gamle dage, uden tvivl fordi månen altid har været dyrket der. Det er i sandhed et herligt land."

"Man kan vanskeligt finde en rigere vegetation."

"Hvis man havde dette her i omegnen af London," sagde Joe, "ville det unægtelig være meget behageligt. Hvorfor er alle disse herligheder da også forbeholdt så barbariske lande?"

"Men ved man da," svarede doktoren, "om denne egn ikke engang bliver civilisationens midtpunkt? Fremtidens folk vil måske udvandre hertil, når Europas lande er blevet alt for fattige til at kunne føde deres beboere."

"Tror du det?" spurgte Kennedy.

"Det er mere end rimeligt, min kære Dick. Læg mærke til begivenhedernes gang. Betragt folkenes successive udvandringer, og du vil komme til det samme resultat som jeg. Asien var menneskenes første vugge, ikke sandt? I omtrent fire tusinde år arbejdede det, var frugtbart og producerede, men da nøgne sten skød frem, hvor man på Homers tid så en gylden høst, da forlod børnene dets udtømte bryst. Du ser dem da kaste sig over Europa, der dengang var ungt og mægtigt, og som nu har fødet dem i to tusinde år; men dets frugtbarhed begynder allerede at tage af, dets produktive kræfter formindskes for hver dag der går. Tænk på de nye sygdomme, der hvert år rammer jordens produkter, på så mangen fejlslagen høst, og på de utilstrækkelige subsistensmidler – det

er alt sammen tegn på en svindende livskraft, en forestående afmattelse. Derfor ser vi også folkene styrte sig til Amerikas rige bryst ligesom til en ganske vist ikke uudtømmelig, men endnu uudtømt kilde. Dette nye kontinent vil imidlertid også engang blive gammelt, dets jomfruelige skove vil falde under industriens økse, dets jord vil svækkes ved at frembringe for meget af det, man forlanger af den. Hvor der hvert år udviklede sig en dobbelt høst, vil den kraftløse jord næppe være i stand til at frembringe en enkelt. Og da vil Afrika komme til at tilbyde folkeslagene de skatte, som gennem sekler er blevet opsamlet i dets skød. Det for fremmede farlige klima vil blive renset ved dyrkning og dræning, og alle de spredte vande vil blive forenet i en fælles seng og danne en sejlbar pulsåre. Og dette land, hvorover vi svæver, der er frugtbarere, rigere og mere livskraftigt end de andre, vil blive et stort kongedømme, hvor endnu mere forbavsende opdagelser end dampen og elektriciteten skal se dagens lys."

"Det havde jeg nok lyst til at være med til at se," sagde Joe.

"Du er kommet lidt for tidligt til verden, min ven."

"Og desuden," sagde Kennedy, "ville det måske nok blive en meget kedelig periode, hvori industrien tog sig alt til indtægt. Menneskene opfinder maskiner til de selv opsluges af dem! Jeg har altid forestillet mig, at verdens sidste dag vil komme derved, at en eller anden forfærdelig dampkedel sprænger hele jordkloden i luften, efter at være ophedet til et tryk af tre milliarder atmosfærer."

"Jeg vil tilføje," sagde Joe, "at amerikanerne ikke har været de sidste til at arbejde på den maskine."

"De er virkelig store maskinbyggere," svarede doktoren, "men lad os nu uden at fordybe os i sådanne diskussioner nøjes med at beundre dette måneland, siden vi nu engang har fået lejlighed til at se det."

Solen, der kastede sine sidste stråler frem under skymasserne, forgyldte selv de mindste ujævnheder nede på jorden med en guldrand; de tætte træer, buske og planter, der næppe skød sig en tomme op i vejret, alt fik sin andel af denne lysflod. Snart sås søen Malagazari, den vigtigste af de vande, der løber ud i Tanganyika, slynge sig frem mellem de grønklædte bredder. Den optager de talrige vandløb, der opstår, når bækkene i regntiden svulmer, eller som dannes af vandsamlingerne fra den lavere jord. For en betragter, der befandt sig så højt oppe som ballonen, lignede den et net af kaskader, kastet over hele den vestlige del af landet.

Okser med store pukler græssede på de frugtbare enge og forsvandt under det høje græs, skovene viste sig for øjet som umådelige, vellugtende buketter, men mellem dem tog løver, leoparder, hyæner og tigre ophold, når dagens hede generede dem. Undertiden fik en elefant trætoppene til at bølge frem og tilbage, og man hørte stammerne brage under stødet af dens elfenbenstænder.

"Hvilket land for en jæger!" udbrød Kennedy henrykt. "Hvis man på må og få slyngede en kugle midt ud i skoven, ville den altid træffe et værdigt vildt. Skulle man ikke gøre et forsøg?"

"Nej, min kære Dick, natten bryder frem, og det bliver en slem nat; stormene er forfærdelige i disse egne, hvor den ophedede jord ligner et umådeligt elektrisk batteri."

"De har ret, herre," sagde Joe, "varmen er blevet fuldstændig kvælende, og vinden er ganske hørt op; man føler, at der er noget i gære."

"Luften er mættet med elektricitet," svarede doktoren. "Ethvert levende væsen er modtageligt for påvirkning af de luftforandringer, der går forud for elementernes kampe, og jeg for min part har aldrig været så gennemtrængt deraf som netop nu."

"Men sig mig," spurgte jægeren, "er der så ikke grund til at dale?"

"Tværtimod, jeg ville hellere stige højere op, Dick. Jeg frygter kun for at blive drevet ud af min kurs af de krydsende luftstrømninger."

"Vil du da forlade den retning, som vi har fulgt lige fra kysten?"

"Hvis det er mig muligt," svarede Fergusson, "vil jeg styre kursen syv-otte grader mere lige imod nord og forsøge at nå til de breddegrader, hvor man forudsætter, at Nilens kilder findes. Måske vil vi være i stand til at forfølge nogle spor efter kaptajn Spekes ekspedition eller endog efter Heuglins karavane. Hvis mine beregninger er rigtige, befinder vi os på 32° 40' længde, og jeg ville gerne gå lige frem på den anden side af ækvator."

"Se!" udbrød Kennedy, idet han afbrød sin rejsekammerat," se dog på disse flodheste, der kravler op mellem sivene, og på disse krokodiller, der indånder luften med buldrende spektakel."

"De kvæles!" sagde Joe. "Hvad det dog er for en prægtig måde at rejse på, og hvor man heroppe i luften kan foragte alle disse

skadefro uhyrer. Kan De se de skarer af dyr, som går i tætte rækker derhenne. Der er nok et par hundrede. Det er ulve!"

"Nej, Joe, det er vilde hunde, en ypperlig race, der ikke er bange for at angribe selve løven. Det er de farligste dyr, rejsende kan møde, for de bliver øjeblikkelig sønderrevet af dem."

Lidt efter lidt indtrådte der en dyb tavshed. Det syntes, som om den fortættede luft tabte evnen til at kunne forplante lyden. Atmosfæren syntes ligesom at være vatteret og at tabe al lydbarhed som et værelse med stofbeklædte vægge. En masse fugle forsvandt under de store træer. Hele naturen frembød forvarsler på en nærforestående oversvømmelse.

Klokken ni om aftenen svævede *Victoria* ubevægeligt over Msene, en stor strækning af små landsbyer, der med nød og næppe kunne øjnes i mørket. Af og til viste en enkelt lysstråles genspejling på det stillestående vand de regelmæssigt fordelte indhegninger, og ved et sidste lysglimt kunne blikket opfatte de rolige og mørke former af palmer, tamarinder, sycomorer og gigantiske euphorbier.

"Jeg kvæles," sagde skotten, idet han med begærlighed indsugede det størst mulige kvantum af den sparsomme luft. "Vi rører os ikke af stedet. Skal vi ikke dale længere ned mod jorden?"

"Og stormen da?" indvendte doktoren uroligt.

"Hvis du er bange for at blive ført bort af vinden, synes jeg ikke du har nogen anden udvej at vælge."

"Stormen bryder måske ikke ud i nat," bemærkede Joe; "skyerne er meget høje."

"Det er netop den eneste grund til, at jeg nøler med at gå op over dem. Vi ville da blive nødsaget til at stige op til en betydelig

højde, tabe jorden af syne, og hele natten igennem ikke vide, om vi kom fremad, eller i hvilken retning vi kom af sted."

"Tag en beslutning, min kære Samuel, men tag den hurtigt."

"Det er kedeligt, at vinden er faldet af," vedblev Joe, "den kunne have ført os langt bort fra stormskyerne."

"Ja, det er beklageligt, mine venner. Skyerne er farlige for os; de indeholder modsatte strømme, der kunne drage os ind i deres hvirvler, og lyn, der kunne stikke os i brand. På den anden side kan stormens voldsomhed slynge os til jorden, hvis vi kaster anker i et eller andet træ."

"Hvad skal vi da gøre?"

"Vi må holde *Victoria* oppe i en middelhøjde og svæve mellem farerne på jorden og farerne fra himlen. Vi har vand i tilstrækkelig mængde til blæserøret, og vore to hundrede pund ballast er urørte. Hvis det bliver nødvendigt, kan jeg benytte mig af dem."

"Vi vil våge med dig," sagde jægeren.

"Nej, mine venner, bring vore forråd i ly under teltet og gå så til hvile. Jeg skal vække jer, hvis det bliver nødvendigt."

"Men, herre, vil De ikke gøre klogest i selv at unde Dem lidt hvile, siden endnu ingen fare truer os."

"Nej tak, min ven; jeg foretrækker at våge. Vi står ubevægelige, og hvis omstændighederne ikke forandrer sig, vil vi i morgen befinde os præcis på det samme punkt."

"God nat da, herre!"

"Ja, en god nat, hvis det er muligt."

Kennedy og Joe strakte sig ud under deres tæpper, og doktoren alene var vågen i det uendelige rum omkring ballonen.

Imidlertid blev det efterhånden fuldstændig mørkt. Den sorte hvælving rundede sig omkring jordkloden ligesom for at knuse den.

Men pludselig furedes mørket af et voldsomt og hurtigt lyn. Revnen, som det frembragte i skymuren, havde endnu ikke lukket sig, da et forfærdeligt tordenskrald rystede alt.

"Vågn op!" råbte Fergusson.

De to sovende, som det forfærdelige bulder havde vakt, stod rede til at lytte til hans befalinger.

"Skal vi gå ned?" spurgte Kennedy.

"Nej, ballonen vil ikke kunne holde til det. Lad os stige højere op, før disse skyer opløses i vand og vinden bryder løs," svarede han.

De tropiske landes storme udvikler sig med en hastighed, der fuldstændig står i forhold til deres heftighed. Et nyt lyn søndersled skyerne og efterfulgtes øjeblikkelig af mindst tyve andre. Himlen var oversået med elektriske gnister, der lyste mellem de tunge regndråber.

"Vi har ventet alt for længe," sagde doktoren. "Nu må vi vove os gennem et bælte af ild med vor ballon, der er fyldt med brændbar gas."

"Men så lad os dog gå ned til jorden," vedblev Kennedy.

"Faren for at blive ramt af lynene ville være næsten den samme, og vi ville hurtigt blive sønderflængede af trægrenene."

"Vi stiger, hr. doktor!" udbrød Joe.

"Men vi må hurtigere, meget hurtigere af sted," svarede Fergusson.

I denne del af Afrika er det slet ikke usædvanligt, at man under ækvatorialstormene kan tælle tredive til femogtredive lyn

i minuttet. Himlen står bogstaveligt talt i flammer, og tordenen ruller uden ophør.

Vinden brød ud med forfærdelig voldsomhed og slyngede de flammende skyer rundt mellem hinanden, som var det en gigantisk blæsebælg.

Doktor Fergusson gav cylinderen så meget varme, han kunne, og ballonen udvidede sig og steg. Kennedy lå på knæ midt i gondolen og holdt teltets forhæng sammen. Ballonen hvirvlede omkring i svimlende fart, og de rejsende måtte finde sig i højst foruroligende rystelser. Et slags hagl, der fulgte efter et tumlende bulder, fo'r gennem luften og slyngedes mod *Victoria*, der imidlertid fortsatte sin vej op ad. Lynet tegnede flammende tangenter mod dens periferi, der syntes at stå i lys lue.

"Guds vilje ske!" sagde doktor Fergusson. "Vor skæbne ligger nu i Hans hånd, og Han alene kan frelse os. Vi må være forberedt på alt, selv på at der går ild i ballonen."

Doktorens ord kunne næppe høres af hans ledsagere, men de kunne se hans rolige ansigt midt gennem lynene, og det gjorde også dem rolige. Ballonen hvirvledes uophørligt omkring, men gik stadig opad. Efter et kvarters forløb var den kommet forbi stormskyernes bælte; de elektriske udladninger flammede neden for den ligesom et stort fyrværkeri, der var fæstet til gondolen.

Det var et af de skønneste skuespil, naturen kan vise mennesket. Neden for ballonen rasede stormen, oven for dem lå den stjernebestrøede himmel rolig og tavs, og månen kastede sine fredelige stråler på de fremadstormende skyer.

Doktor Fergusson rådførte sig med barometret, der viste 12.000 fods højde. Klokken var da elleve om aftenen.

"Himlen være lovet! Al fare er forbi," sagde han. "Nu behøver vi blot at holde os i denne højde."

"Det var forfærdeligt!" svarede Kennedy.

"Men det skaffer lidt afveksling i rejsen," sagde Joe, "og jeg er slet ikke ked af at have set et uvejr, der tog sig så prægtigt ud."

17.

Månebjergene – Et græsocean – Man kaster anker – Elefanten trækker – Man skyder – Tykhudens død – En feltovn – Middag i det grønne – En nat på jorden.

Hen imod klokken fire mandag morgen hævede solen sig over horisonten, skyerne spredte sig, og en behagelig vind opfriskede det første morgengry.

Jorden viste sig atter for de rejsendes øjne. Ballonen havde holdt sin plads mellem de modsatte luftstrømninger og var ikke drevet ud af sin kurs. Doktoren lod gassen trække sig sammen og dalede for at søge en mere nordlig retning. Længe var hans forsøg forgæves. Vinden førte ham mod vest og så langt frem, at de fik øje på de berømte Månebjerge, der hæver sig i en halvcirkel omkring spidsen af søen Tanganyika. Deres noget ujævne kæde aftegnede sig mod den blålige horisont, og de stod der som en naturlig befæstning, uoverstigelig for dem, der ville udforske Centralafrika. Nogle enkelte kegler bar spor af evig sne.

"Nu," sagde doktoren, "er vi i et aldrig udforsket land. Kaptajn Burton trængte langt frem mod vest, men han formåede ikke at nå disse berømte bjerge. Han benægtede endog deres tilværelse, skønt den bekræftedes af hans rejsekammerat, Speke. Han påstår, at de kun findes i den sidstnævntes indbildning, men for os, mine venner, er ingen tvivl mulig."

"Skal vi passere over dem?" spurgte Kennedy.

"Nej, med Guds hjælp håber jeg at træffe på en gunstig vind, der kan føre mig mod ækvator. Jeg vil endog vente på den, hvis det gøres nødvendigt, og gøre med *Victoria* som med et fartøj, der kaster anker indtil den rette vind indtræffer."

Doktorens forudsigelser skulle snart gå i opfyldelse, og efter at have prøvet i forskellige højder, svævede *Victoria* mod nordøst med jævn hastighed.

"Vi er kommet ind på en god retning," sagde han med et blik på kompasset, "og vi befinder os næppe to hundrede fod fra jorden, så at i det hele taget alt stiller sig heldigt for undersøgelsen af disse nye egne. Da kaptajn Speke søgte at opdage søen Oukereoue, gik han længere mod øst i lige linje oven for Kazeh."

"Kommer vi til at fortsætte længe på denne måde?" spurgte Kennedy.

"Måske! Vort mål er at komme til et punkt i omegnen af Nilens kilder, og vi har mere end seks hundrede engelske mil tilbage endnu, før vi når den yderste grænse, til hvilken tidligere opdagere er kommet nord fra."

"Og vi kommer imens slet ikke ned på jorden?" spurgte Joe.

"Jo naturligvis; vi må desuden spare på vor proviant, og undervejs må du, min fortræffelige Dick, forsyne os med fersk kød."

"Når du vil, Samuel."

"Vi behøver også vand; for hvem ved om vi ikke vil blive ført til tørre egne, og man kan derfor ikke være for forsigtig."

Ved middagstid befandt *Victoria* sig på 29° 15' længde og 3° 15' bredde. Den gik forbi byen Uyofu, den yderste nordlige grænse

af Unyamwezy, tværs over søen Oukereoue, som man endnu ikke kunne skelne.

Folkene, der bor i nærheden af ækvator, synes at være noget mere civiliserede og styres af enevældige monarker, hvis despotisme er uden grænse. Det største samfund blandt dem danner riget Karagwah.

De tre rejsende besluttede at gå ned til jorden på det første gunstige sted. Man agtede at gøre et længere ophold og omhyggeligt undersøge ballonen. Blæserørets flamme formindskedes. Ankerne kastedes ud af gondolen og strøg snart langs det høje græs, der dækkede en umådelig slette. Set heroppe fra højden syntes den kun at være dækket af et jævnt grønsværstæppe, der dog i virkeligheden var syv til otte fod højt.

Victoria sværmede som en umådelig sommerfugl hen over det høje græs uden at bøje det. Så langt øjet kunne nå, bredte det høje, grønne ocean sig jævnt og uafbrudt.

"Vi kan nok komme til at rejse længe på denne måde," sagde Kennedy. "Jeg ser ikke et eneste træ, som vort anker kan tage fat i, og jagten bliver der nok denne gang ingen ting af."

"Vent, min kære Dick. Du kunne alligevel ikke jage i dette græs, der er højere end du selv, og vi finder nok til sidst en gunstig holdeplads."

Det var i sandhed en henrivende sejlads hen over dette grønne, næsten gennemsigtige hav, der gik i lette bølger for vindens brise. Gondolen retfærdiggjorde sit navn og syntes at kløve virkelige bølger, kun at en flok fugle med lysende farver af og til under høje skrig fløj op af det høje græs. Ankrene sank

ned i denne blomstersø og dannede en fure, der atter lukkede sig efter dem, ligesom kølvandet efter et fartøj.

Pludselig følte man et stærkt stød. Ankeret havde uden tvivl grebet fat i en eller anden klipperevne, der skjultes under dette gigantiske græstæppe.

"Nu hænger vi fast," udbrød Joe.

"Så kast stigen ned," faldt jægeren ind. Men disse ord var næppe udtalt, før et gennemtrængende skrig genlød i luften.

"Hvad er det?"

"I sandhed, et besynderligt skrig!"

"Vi går stadig fremad!"

"Ankeret er kommet los igen."

"Nej, endnu sidder det fast," sagde Joe, der halede i tovet.

"Det er klippen, der går fremad!"

En stærk bevægelse viste sig i græsset, og snart så man ovenover dette en langagtig skikkelse, der bugtede sig fremad.

"En slange!" udbrød Joe.

"En slange!" gentog Kennedy og greb sin karabin.

"Nej, nej," sagde doktoren, "det er en elefantsnabel."

"En elefant, Samuel!"

Og med disse ord lagde Kennedy sit våben til skulderen.

"Vent, Dick, vent," sagde doktoren.

"Javist, dyret bugserer os jo," tilføjede Joe.

"Og det netop i den retning vi vil."

Elefanten avancerede hurtigt fremad og kom snart til en åben plads, hvor man kunne se den helt. Af dens kolossale størrelse så doktoren, at det var en han af den prægtigste art, udrustet med to hvide stødtænder på omtrent otte fods længde. Det var mellem disse, at ankeret havde grebet fat, og dyret

søgte forgæves med sin snabel at frigøre sig for tovet, der bandt den til gondolen.

"Fremad, fremad!" råbte Joe ude af sig selv af glæde, idet han efter bedste evne påskyndede dyrets fart. "Hvad mener De, herre? Jeg tør nok indestå for, at der ikke er mange, der har rejst på den måde før os."

"Men hvor fører den os hen?" spurgte Kennedy, hvis karabin brændte ham i hånden.

"Den fører os i den retning, vi vil, min kære Dick! En smule tålmodighed blot!"

"*Wig-a-more! Wig-amore!*, som de skotske bønder siger," råbte Joe. "Fremad, fremad!"

Dyret slog nu over i en rask galop. Det svingede snablen til højre og venstre og gav derved gondolen vældige stød. Doktoren stod med øksen i hånden parat til at kappe tovet, hvis det skulle gøres nødvendigt.

"Men," sagde han, "vi vil ikke skille os fra vort anker før i det sidste øjeblik."

Denne fart på slæbetov efter en elefant varede omtrent halvanden time, og dyret lod slet ikke til at blive træt. Disse gigantiske pattedyr kan tilbagelægge meget betydelige strækninger, og fra den ene dag til den anden finder man dem på langt fra hinanden adskilte steder ligesom hvalfiskene, som de ligner både med hensyn til størrelse og hurtighed. Joe faldt også på denne sammenligning.

"Det er en hvalfisk, vi har harpuneret," sagde han, "og vi efterligner blot hvalfangernes manøvrer under deres fangst."

En forandring i egnens beskaffenhed nødte imidlertid doktoren til at indstille denne befordringsmåde. En tyk skov sås

nemlig mod nord på græssletten i omtrent tre engelske mils afstand, og man måtte i den anledning skille ballonen fra dyret, som slæbte den.

Kennedy fik da det hverv at standse elefanten i dens løb. Han lagde karabinen til skulderen, men han stod ikke således, at han kunne anbringe et heldigt skud. Den første kugle, der rettedes mod hovedet, prellede af som mod en jernplade og syntes slet ikke at forurolige dyret, der kun påskyndede sine skridt ved lyden af skuddet og nu travede så hurtigt som en hest i fuld galop.

"For en ulykke!" udbrød Kennedy.

"Det var unægtelig en hård pandeskal," sagde Joe.

"Lad os forsøge med nogle spidskugler neden for skulderen," fortsatte Dick, idet han med stor omhyggelighed ladede sin karabin og derpå gav ild.

Dyret udstødte et forfærdeligt skrig, men skyndte sig videre af sted.

"Det går nok ikke," sagde Joe, idet han tog et af geværerne. "Jeg må nok komme Dem til hjælp, hr. Dick, hvis der skal blive nogen ende på den historie."

To kugler borede sig nu ind i dyrets side. Elefanten standsede, strakte snablen i vejret og fortsatte derpå sit løb hen imod skoven, så hurtigt den kunne. Den rystede på sit store hoved, og blodet begyndte at løbe i strømme ud af dens sår.

"Lad os fortsætte ilden, hr. Dick!"

"Det bliver nok det bedste," bemærkede doktoren, "for vi er nu næppe tyve favne borte fra skoven."

Der løsnedes yderligere to skud. Elefanten gjorde et vældigt spring, det knagede i ballonen og gondolen, så man skulle tro at

alt var knust, og ved rystelsen tabte doktoren øksen ned på jorden.

Situationen blev nu virkelig i allerhøjeste grad farefuld. Ankertovet var gjort stærkt fast og kunne hverken løsnes eller kappes med knive. Ballonen nærmede sig mere og mere skoven, da elefanten pludselig fik en kugle i øjet, idet den løftede hovedet i vejret. Den standsede, dens knæ vaklede, og den vendte siden til jægeren.

"Nu en kugle i hjertet," sagde denne, og affyrede for sidste gang sin karabin.

Elefanten udstødte et brøl af smerte og dødsangst. Den rejste sig et øjeblik op og faldt derpå med hele sin vægt ned på den ene af stødtænderne, der gik midt over. Den var død.

"Dens stødtand er brækket af," udbrød Kennedy. "Det er elfenben, som man i England ville give femogtredive guineas for stykket af."

"Så meget," sagde Joe, idet han langs ankertovet lod sig glide ned til jorden.

"Hvad nytter det dig, kære Dick," svarede doktor Fergusson. "Er vi måske elfenbenshandlere? Og er vi kommet hertil for at samle os en formue?"

Joe undersøgte ankeret og fandt det stadig gjort fast til den ubeskadigede tand. Samuel og Dick sprang ned på jorden, mens den halvtomme ballon gyngede over dyrets legeme.

"Et prægtigt dyr!" udbrød Kennedy. "Jeg har ikke set så stor en elefant i hele Indien."

"Det er ikke underligt, min kære Dick; for Centralafrikas elefanter er de smukkeste. De bliver nu så stærkt jagede nede

ved Kap, at de drager mod ækvator, hvor man ofte kan træffe dem i større flokke."

"Foreløbig," sagde Joe, "håber jeg, at vi kan smage lidt på denne her. Jeg påtager mig at skaffe Dem et lækkert måltid på dette dyrs bekostning. Hr. Kennedy kan gå ud at jage en times tid eller to og hr. doktoren undersøge *Victoria*, så skal jeg imidlertid lave maden til."

"Det er godt," svarede doktoren; "gør som du vil."

"Jeg for min part," sagde jægeren, "benytter mig gerne af de to timers frihed, som det har behaget Joe at indrømme mig."

"Gå, min ven, men ingen uforsigtighed! Pas på, at du ikke kommer for langt bort!"

"Vær du kun ganske rolig."

Og Dick fordybede sig i skoven, bevæbnet med sin bøsse.

Derefter tog Joe fat på sine forretninger. Først gravede han et to fod dybt hul i jorden og fyldte det med tørre grene, som i stor mængde lå spredt omkring hist og her og skrev sig fra de gennembrydninger, der var blevet gjort i skoven af elefanter, efter hvilke man så talrige spor. Da hullet var fuldt, stablede han et to fod højt bål oven på og tændte ild i det hele.

Han vendte derpå tilbage til elefanten, der lå næppe ti favne fra skoven, og afskar behændigt snablen, som ved grunden var omtrent to fod bred. Af den udvalgte han det lækreste stykke, samt tog tillige en af dyrets fødder. Disse er i virkeligheden det bedste på hele elefanten, ligesom puklen på bisonoksen, labberne på bjørnen og hovedet på vildsvinet.

Da bålet fuldstændig var brændt ud både over og under jorden, rensedes hullet for aske og kul og frembød en temmelig høj varmegrad. Stykkerne af elefanten blev indhyllet i

vellugtende blade og lagdes ned på bunden af denne improviserede ovn samt dækkedes med hed aske, hvorefter Joe lagde et nyt bål oven på det hele. Da dette var brændt ned, var kødet færdigt til at spises.

Joe tog da middagsmaden op af ovnen, lagde det appetitlige kød på grønne blade og serverede måltidet på den prægtige grønsvær. Han bragte desuden fra ballonen biscuits, brændevin og kasse samt hentede frisk og klart vand fra en nærliggende bæk.

Således anordnet frembød måltidet et yderst behageligt skue, og Joe tænkte ved sig selv, at det ville smage endnu bedre.

"En rejse uden møje og uden fare!" gentog han; "middag til rette tid! En hængemåtte, når som helst man forlanger det! Hvad kan man forlange mere? Og endda ville den gode hr. Kennedy ikke følge med!"

Doktor Fergusson havde imidlertid foretaget en alvorlig undersøgelse af ballonen, der heldigvis ingen skade havde lidt.

Det var nu fem dage siden, vore rejsende havde forladt Zanzibar; endnu havde de ikke rørt pemmicanen, deres lager af biscuits og dåsekød var endnu slet ikke rørt, og alt, hvad der var brug for at forny af deres forsyninger var vand.

Efter to timers forløb vendte Kennedy tilbage med et bundt fede agerhøns og et lårstykke af en oryx, en slags gemsebuk, der hører til de hurtigste antilopearter. Joe tilbød sig til at tillave denne forøgelse af provianten.

"Nu er middagen serveret," sagde han derpå i sin høfligste tone.

De tre rejsende behøvede kun at sætte sig ned på det grønne græstæppe.

Man var enige om at finde elefantens fødder og snabel fortræffelige; man drak som altid en skål for England, og fortræffelige havannacigarer spredte for første gang deres duft i dette fortryllende land.

Kennedy spiste, drak og passiarede for fire. Han var i det fortræffeligste humør, og han foreslog for fuldt alvor sin ven doktoren at bosætte sig i denne skov, bygge sig en løvhytte og grundlægge et nyt dynasti af afrikanske robinsoner. Men forslaget havde dog ingen videre følger, skønt Joe nok havde lyst til at påtage sig Fredags rolle.

Alt syntes så roligt og så øde, at doktoren besluttede at tilbringe natten på dette sted. Joe tændte et cirkelformet bål som en nødvendig beskyttelse mod de vilde dyr; for hyæner, kuguarer og sjakaler strejfede rundt i nærheden, lokkede ved lugten af elefantkødet. Kennedy måtte flere gange fyre sin karabin af på disse alt for dristige gæster, men natten gik dog hen uden noget uheld.

18.

Karagwah – Søen Oukereoue – En nat på en ø – Ækvator – Over søen – Vandfaldene – Udsigt over landet – Nilens kilder – Øen Benga – Andrea Debonos navnetræk – Flaget med Englands våben.

Klokken fem den følgende morgen begyndte forberedelserne til afrejsen. Med øksen, som han heldigvis havde fundet igen, knuste Joe elefantens stødtænder. *Victoria* blev fri og førte hurtigt de rejsende mod nordøst.

Doktoren havde efter stjernernes højde den foregående nat omhyggelig beregnet, hvor han var. Han vidste, at han befandt sig på 2° 40' bredde eller omtrent hundrede og tres geografiske mil neden for ækvator. Han passerede talrige byer uden at bekymre sig om den forundring og skræk, som hans tilsynekomst fremkaldte.

Fra Kafuro, der er en stor samlingsplads for landets købmænd, opdagede man omsider i horisonten den så længe eftersøgte sø Oukereoue, som kaptajn Speke opdagede den 3. august 1858.

Samuel Fergussons hjerte bankede stærkt. Han befandt sig tæt ved et af de vigtigste punkter for ekspeditionen, og idet han hele tiden holdt kikkerten for øjet, undgik ikke en krog af dette hemmelighedsfulde land hans blik.

Under ham lå et i det hele taget fattigt land, hvor man blot så nogle enkelte dyrkede dale. Terrænet var oversået med middelhøje bjergkegler, men blev jævnere, jo nærmere man

kom søen. Kornmarker erstattede rismarkerne. Der voksede her den art vejbred, hvoraf landets vin tilberedes, samt *mwani*, en vild plante, der benyttes i stedet for kaffe. En samling af omtrent halvtreds runde, sivdækkede hytter udgjorde hovedstaden Karagwah.

Man skelnede tydeligt de overraskede ansigter af et folk af en temmelig smuk race med gulbrun ansigtsfarve. Fruentimmer, der var utroligt fede, slæbte sig omkring mellem hytterne, og doktoren forundrede højlig sine ledsagere ved at meddele dem, at denne fedme, der skattes højt her i landet, kommer af, at en stor del af deres føde kun består af oplagt mælk.

Ved middagstid befandt *Victoria* sig på 1° 45' sydlig bredde, og klokken et blev den af vinden drevet ud over søen.

Denne sø blev af kaptajn Speke kaldt *Nyanza Victoria* [Note 6)], og kunne på dette sted være omtrent halvfems engelske mil bred. Ved den sydlige ende fandt kaptajnen en gruppe af øer, som han kaldte det bengalesiske arkipelag. Han fortsatte sine undersøgelser lige til Muanza, men han kunne ikke skaffe sig en båd til at sætte over den i eller til at besøge den store ø Oukereoue, der er temmelig folkerig og styres af tre sultaner.

Victoria nærmede sig søen længere mod nord, til stor ærgrelse for doktoren, der gerne ville have undersøgt dens nedre grænser. Bredderne syntes at være bevoksede med tornede buske, der imidlertid bogstavelig talt forsvandt under myriader af lysebrune moskitoer. Dette land måtte være ubeboeligt og ubeboet, og man så da også kun store flokke af flodheste vælte sig i skove af siv eller dukke ned under søens hvidglinsende vand.

Når man oppe fra ballonen betragtede søen, viste den mod vest en horisont, der var så vidtstrakt, at man kunne betragte den som et hav. Afstanden mellem dens bredder er tilstrækkelig stor til at lægge hindringer i vejen for al kommunikation, og desuden er stormene her både talrige og heftige.

Doktoren havde vanskeligt ved at styre sit luftskib. Han frygtede for at blive drevet mod øst, men heldigvis kom der en luftstrøm, der førte ham lige mod nord, og klokken seks om aftenen dalede *Victoria* ned over en lille øde ø, der lå tyve engelske mil fra kysten på 0° 30' bredde og 32° 52' længde.

De rejsende gjorde sig fast til et træ, og da vinden hen ad aften lagde sig, lå de roligt for deres anker. Man kunne ikke tænke på at stige ned på jorden, for her, ligesom på Nyanzas bredder, vrimlede det med moskitoer. Joe kom tilbage fra træet aldeles dækket med stik, men han holdt sig rolig, fordi han mente, at det var en helt naturlig ting for moskitoer at gøre ved ham, således som de gjorde.

Doktoren firede do alligevel på tovet så meget han kunne for at undgå disse besværlige insekter, der allerede begyndte at stige op mod ballonen under en truende summen.

Doktoren fandt, at søens højde over havfladen var 3.750 fod, således som kaptajn Speke havde opgivet.

"Vi befinder os altså nu på en ø!" udbrød Joe, mens han kradsede og kløede sig, som ville han rive sine negle ud.

"Men vi kommer forhåbentlig snart bort fra den igen," sagde jægeren, "og med undtagelse af disse elskværdige insekter ser man her intet levende væsen."

"Øerne her, med hvilke søen er oversået," bemærkede doktor Fergusson, "er i virkeligheden ikke andet end toppene af

oversvømmede bjerge. Men vi er heldige her at have fundet et tilflugtssted, for søens bredder bebos af vilde stammer. Sov I altså kun, siden Himlen har forundt os en rolig nat."

"Agter du ikke at gøre det samme, Samuel?"

"Nej, jeg vil ikke kunne lukke øjnene. Mine tanker vil forjage al søvn. I morgen vil vi, mine venner, hvis vinden er god, styre lige mod nord, og måske opdage Nilens kilder, denne hidtil uigennemtrængelige hemmelighed. Så nær den store flod kan jeg ikke sove."

Kennedy og Joe, der ikke i den grad foruroligedes af videnskabelig begejstring, tøvede derimod ikke med at falde hen i en dyb slummer, mens doktoren holdt vagt.

Onsdagen den treogtyvende april klokken fire om morgenen befandt *Victoria* sig igen på vej under en grålig himmel. Søen lå indhyllet i en tæt tåge, der imidlertid snart joges på flugt af en heftig vind. *Victoria* gyngede nogle minutter frem og tilbage, men steg derpå opad og gik i nordlig retning.

Doktor Fergusson klappede i hænderne af glæde.

"Det går udmærket!" råbte han. "I dag eller aldrig vil vi få Nilen at se. Mine venner, nu passerer vi ækvator og går over i den nordlige hemisfære."

"Så, herre," sagde Joe, "tror De virkelig, ækvator løber her?"

"Netop her, min fortræffelige ven."

"Nå, så ville det vel med Deres tilladelse være hensigtsmæssigt at vande den lidt."

"Ja, lad os få en grog," svarede doktoren leende. "Du har en måde at forstå kosmografi på, der ikke er så tosset endda."

Således passerede man Linjen på passende vis ombord på *Victoria*.

Ballonen ilede hurtigt fremad. Ude mod vest så man den lave og næsten jævne kyst, i baggrunden de noget højere plateauer Ugunda og Usoga. Vindens hastighed blev efterhånden meget betydelig, op imod tredive engelske mil i timen.

Nyanzas vand blev sat i stærk bevægelse og skummede som bølgerne på et hav. Kun et eller to klodsede fartøjer sås under deres hurtige overfart.

"Denne sø," sagde doktoren, "er så højt beliggende, at den sandsynligvis må være beholder for floderne i Afrikas østlige del. Himlen giver den tilbage i form af regn, hvad den berøver dens afløb ved fordampning. Det forekommer mig sikkert, at Nilen må have sine kilder her."

"Vi får vel at se," svarede Kennedy.

Hen imod klokken ni nærmede man sig den østlige kyst, der syntes ubeboet og skovbevokset. Vinden slog lidt om til øst, og man kunne skimte søens anden bred. Den bøjede sig således, at den på 2° 40' nordlig bredde endte med en meget åben vinkel. Høje bjerge rejste deres nøgne toppe ved denne ende af Nyanza, men mellem dem gav et dybt svælg plads for en skummende flod.

Doktor Fergusson undersøgte landet med ivrige blikke, samtidig med at han passede sin ballon.

"Se!" udbrød han, "se, mine venner! Arabernes opgivelser var rigtige! De talte om en flod, hvorigennem søen Oukereoue udtømte sig mod nord, og denne flod findes. Vi rejser i dette øjeblik ned langs den, og den flyder med en hastighed, der er lig vor egen. Og disse bølger, der flyder bort under vore fødder, vil sikkert blande sig med Middelhavets! Det er Nilen!"

"Det *er* Nilen!" gentog Kennedy, der begyndte at blive revet med af Samuel Fergussons entusiasme.

"Hurra for Nilen!" faldt Joe ind, der gerne råbte hurra for hvad som helst, når han var fornøjet.

Store klipper hindrede hist og her flodens løb. Vandet skummede, og der dannedes talrige vandfald, som bestyrkede doktorens formodninger. Fra de omgivende bjerge styrtede talrige bække sig ned, der brusede i deres fald. Øjet kunne tælle dem i hundredvis. Op af jorden så man springe små spredte vandløb, der krydsede hinanden og blandedes, idet de kappedes i hurtighed og alle løb til den nyfødte strøm, der voksede til en flod, efter at den havde optaget dem.

"Det er ganske sikkert Nilen!" gentog doktoren med overbevisning. "Oprindelsen til dens navn har ligesom oprindelsen af dens vande, bragt de lærdes forestillingsevne til a løbe over; man har søgt at spore det fra græsk, koptisk, sanskrit, men alt dette betyder nu kun lidet, efter at vi har opdaget hemmeligheden om dens udspring!"

"Men," sagde jægeren, "hvorledes skal man kunne overbevise sig om, at denne flod er den samme, som nord fra kommende rejsende har opdaget?"

"Vi vil få sikre, uigendrivelige og usvigelige beviser," svarede Fergusson, "hvis vinden begunstiger os blot en time endnu."

Bjergene skilte sig og gav plads for talrige byer og for marker, opdyrket med sesam, durra og sukkerrør. Folkestammerne i disse egne viste sig urolige og fjendtligtsindede. De syntes mere tilbøjelige til at vise vrede end tilbedelse, for de så i de fremmede kun rejsende, men ikke guder. De syntes at tro, at man ville berøve dem noget, når man trængte frem til Nilens

kilder, og *Victoria* måtte omhyggeligt holde sig udenfor skudvidde.

"Her ville det være vanskeligt at stige ned," sagde skotten.

"Så meget desto værre for de indfødte," svarede Joe. "De får så ikke den fornøjelse at tale med os."

"Jeg må alligevel derned," svarede doktor Fergusson, "selv om det blot bliver for et kvarter; for ellers kan jeg ikke konstatere resultatet af vor opdagelse."

"Det er altså nødvendigt, Samuel?"

"Aldeles nødvendigt! Vi må gå ned, selv om vi bliver nødt til at affyre nogle skud."

"Det har jeg intet imod," svarede Kennedy, idet han kærtegnede sin karabin.

"Når De vil, herre," sagde Joe og gjorde sig klar til kamp.

"Det bliver ikke første gang," sagde doktoren, "at man har studeret med våben i hånd. Det samme hændte en lærd franskmand i Spanien, da han var i færd med at måle jordmeridianen."

"Vær rolig, Samuel, og stol på dine to livvagter."

"Er vi rede, herre?"

"Endnu ikke. Vi må tilmed gå lidt højere op for at kunne overskue landets beskaffenhed."

Snart svævede *Victoria* i en højde af 2.500 fod over havfladen. Derfra så man tydeligt et uopløseligt net af bække, som floden optog i sit skød og endnu flere kom vestfra mellem talrige bjergkamme midt imellem frugtbare marker.

"Vi er ikke halvfems mil fra Gondokoro," sagde doktoren, idet han pegede på kortet, "og mindre end fem mil fra det punkt,

der er blevet nået af udforskere nordfra. Lad os nu forsigtigt nærme os jorden."

Victoria sænkede sig omkring to tusind fod.

"Nu, mine venner, må I være forberedt på hvad som helst."

"Vi er forberedt," svarede Dick og Joe.

"Godt!"

Victoria fulgte flodsengen i næppe hundrede fods afstand. Nilen måler her blot halvtreds favne i bredden, og de indfødte var i stærk bevægelse i byerne, som lå ved dens bredder. Ved den anden grad danner den et lodret vandfald af ti fods højde og er af denne årsag ufremkommelig for både.

"Det er det vandfald, som er blevet angivet af Debono!" udbrød doktoren.

Flodbassinet udvidede sig, bestrøet med en mængde holme, som Fergusson slugte med øjnene. Han syntes at søge et bestemt punkt, som han endnu ikke kunne se.

Nogle negre havde begivet sig ud i en båd lige under ballonen, men Kennedy hilste dem med et bøsseskud, der vel ikke traf dem, men fik dem til skyndsomst at vende tilbage til bredden.

"Lykkelig rejse!" ønskede Joe dem. "I deres sted ville jeg ikke risikere at komme igen. Jeg ville være adskilligt bange for et vidunder, der udslynger lyn efter behag."

I det samme greb doktor Fergusson pludselig sin kikkert og rettede den mod en lille ø midt i floden.

"Fire træer!" udbrød han; "se, se der nede!"

Ved holmens yderste ende hævede der sig virkelig fire træer.

"Det er øen Benga! Det er ganske sikkert den!"

"Nå, og så?" spurgte Dick.

"Der går vi ned, om Gud vil!"

"Men den synes at være beboet, hr. doktor," sagde Joe.

"Joe har ret. Hvis jeg ikke tager fejl, ser jeg der en skare på tyve indfødte dernede," sagde Dick.

"Det kan ikke blive vanskeligt at drive dem på flugt," sagde Fergusson.

"Nej, det skal ikke blive svært!" svarede jægeren.

Solen stod i zenith, og *Victoria* nærmede sig øen.

Negrene, der tilhørte makado-stammen, udstødte høje råb. En af dem svingede sin barkhat i luften. Kennedy tog den til skive, affyrede et skud, og hatten gik i stykker.

Nu blev der almindelig flugt. De indfødte kastede sig i floden og svømmede over den. Fra begge bredderne kom der en hagl af kugler og en regn af pile, dog uden fare for ballonen, hvis anker havde hugget sig fast i en klipperevne. Joe gled ned til jorden.

"Stigen!" råbte doktoren. "Følg mig, Kennedy!"

"Hvad agter du at gøre?"

"Lad os gå ned. Jeg må have et vidne."

"Jeg er parat."

"Vær rolig, herre, jeg passer på det hele."

"Kom, Dick," sagde doktoren, og satte foden på jorden.

Han førte derpå sin ven til en gruppe af klipper, som rejste sig på det højeste punkt af holmen. Der søgte han en stund mellem buskene og rev sine hænder til blods.

Pludselig greb han heftigt jægerens arm.

"Se her!" sagde han.

"Bogstaver!"

To bogstaver fandtes virkelig indridset i klippen og sås fuldstændig klart. Man læste tydeligt:

"A.D." gentog doktor Fergusson, "Andrea Debono! Begyndelsesbogstaverne af den rejsendes navn, der er trængt længst frem langs Nilen."

"Det er uomtvisteligt, min ven."

"Er du nu overbevist?"

"Det *er* Nilen, ingen tvivl er mere mulig!"

Doktoren kastede endnu et blik på disse dyrebare bogstaver, hvis form og dimensioner han nøjagtigt aftegnede.

"Og nu til ballonen," sagde han.

"Men det må være hurtigt, for der henne er nogle indfødte allerede i færd med at vende tilbage over floden."

"Det gør os ingen ting nu. Hvis vinden blot i nogle timer fører os imod nord, vil vi nå Gondokoro, hvor vi kan trykke nogle af vore landsmænds hænder."

Ti minutter efter hævede *Victoria* sig majestætisk, mens doktor Fergusson til tegn på held udfoldede Englands flag.

19.

Nilen – Det rystende Bjerg – En erindring om landet – *Victoria* krydser – Forskellige ballonopstigninger – Fru Blanchard.

"Hvilken retning følger vi?" spurgte Kennedy, da han så sin ven se efter på kompasset.

"Nord-nordvest."

"For pokker! Jeg troede, det var mod nord vi skulle."

"Nej, Dick, vi flyver ikke mod nord; og jeg tror vi får vanskeligt ved at komme til Gondokoro. Jeg beklager det, men vi har dog forbundet opdagelserne fra øst med dem fra nord, og vi har således ingen grund til at klage."

Victoria fjernede sig lidt efter lidt fra Nilen.

"Lad os kaste et blik," sagde doktoren, "på denne uoverstigelige breddegrad, som de mest uforfærdede rejsende aldrig har kunnet overskride. Her finder vi de umedgørlige folkestammer, der omtales af Petherick, Arnaud, Miani og den unge rejsende Lejean, som vi har at takke for de bedste arbejder om den øvre Nil."

"Vore opdagelser," spurgte Kennedy, "stemmer altså overens med videnskabens formodninger?"

"Fuldkomment! Kilderne til den Hvide Flod, Bahr-el-Abiad, kommer fra en sø, der er stor som et hav. Det er der, den udspringer. Poesien vil ganske vist tabe derved, for man ville gerne antage et himmelsk udspring for denne flodernes konge, som de gamle kaldte Oceanus og var nær ved at tro kom direkte

fra solen. Men man bliver nødt til at slå af på den ting og antage, hvad videnskaben lærer os."

"Man kan endnu se katarakter," sagde Joe.

"Ganske rigtigt, det er katarakterne ved Makedo, på den tredje breddegrad. Det stemmer fint. Åh, kunne vi dog blot have fulgt Nilen nogle få timer."

"Og dernede foran os," sagde jægeren, "ser jeg toppen af et bjerg."

"Det er bjerget Logwek, arabernes *Rystende Bjerg*, hvorom traditionen vil vide, at det ryster, når en muslim sætter foden på det. Hele denne egn er blevet undersøgt af Debono, der gennemrejste den under navn af Latif Effendi. De stammer, som bor i nærheden af Nilen, er fjender og fører en udryddelseskrig med hinanden. Du kan vel let indse, hvilke farer han måtte udstå."

Vinden førte nu *Victoria* mod nordvest. For at undgå bjerget Logwek, måtte man søge en anden luftstrøm.

"Mine venner," sagde doktoren til sine to ledsagere, "først nu begynder vi virkelig vor afrikanske rejse. Hidtil har vi kun fulgt vore forgængeres spor, men fra nu af kommer vi til at færdes i ubekendte egne. Tror I modet vil svigte jer?"

"Nej, nej," råbte Dick og Joe på engang. "Fremad, og Himlen være med os!"

Klokken ti om aftenen nåede de rejsende over skove og byer til skrænten af det *Rystende Bjerg*.

På denne mindeværdige dag, den tre og tyvende april, havde de i løbet af femten timer og under påvirkning af en stærk vind tilbagelagt en strækning på mere end tre hundrede og femten engelske mil.

Men denne sidste del af rejsen havde gjort et trist indtryk på dem, og der herskede fuldstændig tavshed i gondolen. Var doktor Fergusson beskæftiget med sine opdagelser? Tænkte hans to ledsagere på den forestående rejse gennem ubekendte egne? Uden tvivl kom disse tanker til dem, blandet med lysere minder fra England og fjerne venner. Kun Joe viste en filosofisk sorgløshed og fandt det ganske naturligt, at fædrelandet ikke både kunne være her og der, men han respekterede Samuel Fergussons og Dick Kennedys tavshed.

Klokken ti om aftenen lagde *Victoria* sig for anker på siden af bjerget. Man indtog et måltid og lagde sig derpå til at sove.

Den følgende dag, da man vågnede, vendte lysere tanker tilbage. Vejret var smukt, og vinden blæste fra den rigtige kant. En frokost, oplivet af Joes spøgefuldheder, satte dem alle tre i godt humør.

Det land, som de i øjeblikket rejste igennem, var overordentlig stort. Det grænser til Månebjergene og til Darfurs bjergkæder og har omtrent samme størrelse som hele Europa.

"Vi rejser uden tvivl gennem det land, som man antager for at være kongeriget Usoga," sagde doktoren. "Geograferne har påstået, at der skulle findes en stor sænkning, en umådelig centralsø i hjertet af Afrika. Vi får nu at se, om denne formodning er sand."

"Men hvorledes har man kunnet formode noget sådant," spurgte Kennedy.

"Gennem arabernes fortællinger. Disse mennesker holder meget, måske alt for meget, af at fortælle historier. Nogle rejsende, der er nået til Kazeh eller til de store søer, har mødt slaver fra centrallandene og udspurgt dem om deres hjem, og

på den måde samlet en mængde forskellige beretninger, og på grundlag af dem opstillet deres systemer. På bunden af alt dette findes der rimeligvis dog noget sandt. Som du ser, havde man i det mindste ikke taget fejl med hensyn til Nilens kilder."

"Intet kan være mere rigtigt end hvad man har formodet om dem," svarede Kennedy.

"Støttet af disse oplysninger har man også forsøgt at lave udkast til kort, og jeg tænker under fortsættelsen af vor rejse at benytte et sådant og gøre mine optegnelser på det."

"Er hele dette land beboet?" spurgte Joe.

"Uden tvivl, og tilmed med ubehagelige folk. De spredte stammer indbefattes under den fælles benævnelse, Nyam-Nyam, der er et onomatopoietisk ord og udtrykker den lyd, som fremkommer, når man tygger."

"Meget rigtigt," sagde Joe, "Nyam-nyam!"

"Min gode Joe, hvis du var den umiddelbare anledning til fremkaldelsen af denne lyd, ville du ikke finde det så fortræffeligt."

"Hvad mener De?"

"At disse folkestammer er menneskeædere."

"Er det sikkert?"

"Uden al tvivl. Man påstod også, at de indfødte her var forsynet med hale ligesom almindelige pattedyr, men man har senere fået at vide, at disse haler skriver sig fra dyrehuderne, hvori folkene her klæder sig."

"Så meget desto værre! En hale er meget bekvem til at jage moskitoerne bort med."

"Det er meget muligt, Joe, men man må dog henlægge dette til sagnenes område ligesom de hundehoveder, som den

rejsende Brun-Rollet tilskriver visse folkeslag. Hvad man imidlertid uheldigvis er ganske sikker på, det er, at disse folkeslag er særdeles grusomme og holder overordentlig meget af menneskekød."

"Så vil jeg håbe," sagde Joe, "at de ikke forelsker sig alt for meget i mit."

"Ser man det," sagde jægeren.

"Ja, hr. Kennedy, hvis jeg nogensinde skulle blive spist, så vil jeg dog håbe det må ske til nytte for Dem og min herre, men simpelt hen at tjene til føde for disse kanaljer – føj for en ulykke!"

"Godt, godt," svarede Kennedy; "vi gør regning på dig ved påkommende lejlighed."

"Jeg er til Deres tjeneste, mine herrer."

"Ja, det siger nu Joe blot," sagde doktoren, "for at vi skal sørge godt for ham og fede ham op."

"Måske," svarede Joe, "mennesket er jo et egennyttigt dyr."

Om eftermiddagen dækkedes himlen af en hed tåge, der steg op fra jorden. Man kunne næppe skelne genstandene under sig, og da doktoren frygtede for at støde på en eller anden uformodet bjergtop, gav han omtrent klokken fem signal til at standse.

Natten gik hen uden mærkelige tildragelser, men i dette dybe mørke havde man været nødt til at fordoble sin årvågenhed.

Den følgende morgen blæste passatvinden med overordentlig voldsomhed. Vinden trængte ind i ballonens nedre hulheder og rystede heftigt den del af dem, hvorigennem rørene til gassens udvidelse gik ind i ballonen, så at man måtte

binde dem fast med tov; et arbejde, der behændigt udførtes af Joe.

Han overbeviste sig på samme tid om, at ballonens åbning stadig var hermetisk tillukket.

"Dette er af dobbelt betydning for os," sagde doktor Fergusson. "Først og fremmest undgår vi at tabe en kostbar gas, og for det andet efterlader vi ikke en brændbar strime, som vi måske kunne komme til at stikke ild i."

"Det ville være et ubehageligt rejseeventyr," sagde Joe.

"Ville vi da styrte til jorden?" spurgte Kennedy.

"Styrte ned? Nej! Gassen ville brænde langsomt op, og vi ville synke lidt efter lidt. Således gik det en fransk luftskipperske, fru Blanchard, der stak ild på sin ballon ved at brænde fyrværkeri af. Men hun faldt ikke, og hun ville ganske sikkert ikke være omkommet, hvis gondolen ikke havde tørnet mod en skorsten, hvorfra hun slyngedes til jorden."

"Lad os håbe, at noget lignende ikke sker for os," sagde jægeren. "Hidtil synes vor rejse mig ikke at have været farlig, og jeg ser intet, der hindrer os i at nå vort mål."

"Det gør jeg heller ikke, min kære Dick. Ulykkerne er desuden altid blevet fremkaldt ved ufornuft hos luftskipperne eller ved dårlig konstruktion af deres balloner. Mellem flere tusinde opstigninger finder man ikke mere end tyve ulykkestilfælde, der har medført døden. I almindelighed er det op- og nedstigningen, der fremkalder de største farer, og i disse tilfælde kan vi ikke være forsigtige nok."

"Det er frokosttid," sagde Joe. "Vi må nøjes med konserveret kød og kaffe, indtil hr. Kennedy har fundet udvej til at forsyne os med et stykke vildt."

20.

Flasken fra himlen – Figenpalmen – Kæmpetræerne – Krigstræet – Det vingede forspand – Kamp mellem to folkestammer – En massakre – Guddommelig mellemkomst.

Vinden blev voldsom og uregelmæssig, og *Victoria* krydsede ligefrem i luften. Undertiden slyngedes den mod nord, undertiden mod syd og kunne ikke finde nogen stabil luftstrøm.

"Vi rejser meget hurtigt uden at komme særlig langt," sagde Kennedy, der iagttog magnetnålens stadige svingninger.

"*Victoria* flyver med en hastighed af mindst tredive engelske mil i timen," sagde Fergusson. "Bøj jer fremover, så kan I se, hvor hurtigt landet forsvinder under jeres fødder. Se blot, hvor den skov dér løber af sted."

"Den er allerede blevet en åben plads," svarede jægeren.

"Og den åbne plads til en by," tilføjede Joe nogle øjeblikke efter. "Jeg skal love for, at negrene er forbavsede dernede."

"Det er ganske naturligt," svarede doktoren. "Bønderne i Frankrig skød på den første ballon, de så, fordi de antog den for et luftens uhyre. Og så må det vel være en neger i Sudan tilladt at blive forbavset."

"Jeg tror," sagde Joe, idet *Victoria* i omkring hundrede fods højde strøg hen over en by, "at jeg med Deres tilladelse vil kaste en tom flaske ned til dem. Hvis den kommer ned hel og ubeskadiget, vil de tilbede den, og hvis den går itu, vil de bruge stykkerne som talismaner." Med disse ord slyngede han en

flaske ud, der naturligvis knustes i tusinde stykker, mens negrene styrtede ind i deres hytter og udstødte høje råb.

Da de rejsende var kommet endnu lidt længere, udbrød Kennedy:

"Se på dette besynderlige træ. Det er af en slags foroven og en anden slags forneden."

"Bravo," sagde Joe; "nå, så dette her er et land, hvor træerne vokser på hinanden."

"Det er ganske simpelt en figenstamme," svarede doktoren, "hvorpå der har samlet sig en smule muldjord. En skønne dag har vinden kastet et palmefrø derhen, og palmen er vokset op ligesom på åben mark."

"En prægtig ny mode for havebruget," sagde Joe, "som jeg vil indføre i England. Det vil gøre godt i Londons parker, og tilmed blive et middel til at fordoble frugttræernes antal. Vi vil kunne få haver i luften, og det tror jeg nok vil falde i de små jordbesidderes smag."

I dette øjeblik måtte man lade *Victoria* stige for at gå over en skov med trehundrede fod høje træer, en art århundredgamle banyantræer.

"Hvilke prægtige træer!" udbrød Kennedy. "Jeg ved intet så smukt som synet af sådanne ærværdige skove. Se engang, Samuel!"

"Disse træer er virkelig overordentlig høje, min kære Dick; men de ville alligevel ikke være så forbavsende i den nye verdens skove."

"Hvad? Vokser der endnu højere træer dér?"

"Ja, mellem dem, som vi har givet navnet mammut-træer. Således har man i Californien fundet et cedertræ, der er fire

hundrede og halvtreds fod højt, og altså højere end den store pyramide i Ægypten. Ved roden var det hundrede og tyve fod i omkreds, og de koncentriske ringe i træet udviste en alder af mere end fire tusinde år."

"Men, herre, så er det jo ikke underligt. Når man lever i fire tusinde år, så er det jo rimeligt, at man kan blive stor."

Under doktorens meddelelser og Joes svar var skoven imidlertid veget for en stor samling hytter, der lå i en cirkel rundt om en åben plads. Midt imellem dem stod et isoleret træ, ved synet af hvilket Joe udbrød:

"Gud ved, om det træ også har båret sådanne blomster i fire tusinde år!"

Han pegede på en jættestor sycomor, hvis stamme fuldstændig skjultes af en dynge menneskeben. Blomsterne, om hvilke Joe havde talt, bestod af nyligt afhuggede hoveder, ophængt på dolke, der var stødt ind i barken.

"Kannibalernes krigstræ," sagde doktoren. "Indianerne tager huden af hovedskallen, men afrikanerne tager hele hovedet."

"En modesag," henkastede Joe.

Byen med de blodige hoveder forsvandt allerede i horisonten. En anden længere borte frembød imidlertid et andet, ikke mindre modbydeligt syn, nemlig af halvtfortærede lig, skeletter, der faldt sammen til støv, og menneskelemmer spredt hist og her, givet til bytte for hyæner og sjakaler.

"Det er ganske sikkert forbrydere," bemærkede doktoren. "I Abessinien plejer man at sætte dem ud til de vilde dyr, der først dræber dem med et bid og siden fortærer dem i god ro og mag."

"Det er ikke meget grusommere end galgen," svarede skotten. "Det tager sig en smule mere uhyggeligt ud, det er det hele."

"I de sydlige egne af Afrika," vedblev doktoren, "nøjes man med at lukke forbryderen inde i hans egen hytte sammen med hans husdyr og undertiden med hans familie. Man sætter så ild på, og alt brænder op på én gang. Det kalder jeg grusomhed, men jeg må medgive, ligesom Kennedy, at galgen er lige så grusom, lige så barbarisk."

Med sit fortræffelige syn, der var ham til god nytte, opdagede Joe nogle flokke rovfugle, der svævede ude i horisonten.

"Det er ørne," udbrød Kennedy, efter at han havde betragtet dem gennem sin kikkert. "Prægtige fugle, der flyver lige så hurtigt som vi."

"Himlen bevare os for et angreb fra dem," sagde doktoren. "De er langt farligere for os end både vilde dyr og vilde folkeslag."

"Åh hvad!" svarede jægeren, "vi har jo vores geværer."

"Jeg ville hellere ønske, kære Dick, at jeg ikke behøvede at lægge beslag på din dygtighed som jæger. Vor ballon vil ikke kunne modstå et eneste hug af deres næb. Men heldigvis tror jeg, at disse frygtelige fugle vil blive mere forskrækket end lokket af vor ballon."

"Hm, jeg har en ide," sagde Joe. "Hvis det kunne lykkes os at fange et par levende ørne, kunne vi spænde dem for vor gondol og lade dem trække os gennem luften."

"Dette middel er før blevet foreslået," svarede doktoren, "men jeg tror, at det vanskeligt ville lade sig udføre med dyr, der af naturen er så umedgørlige."

"Man kunne nok dressere dem," vedblev Joe. "I stedet for med bidsel kunne man styre dem med skyklapper, der forhindrer

dem i at se. Når kun det ene øje er frit, vil de styre til højre eller venstre, og når de var helt blinde, ville de standse."

"Tillad mig, min fortræffelige Joe, at foretrække en gunstig vind frem for dine forspændte ørne. Den koster mindre at føde og er mere sikker."

"Som De vil, herre, men jeg reserverer mig min ide."

Det var middag. *Victoria* havde i nogen tid bevæget sig mindre hurtigt fremad; landet passerede nu roligt forbi under den, det flygtede ikke længere. Pludselig nåede skrig og hvin de rejsendes øre; de bøjede sig ud over gondolen og så på en åben slette et forfærdeligt skuespil.

To folkestammer kæmpede vanvittigt med hinanden og sendte hele skyer af pile gennem luften. De kæmpende, der kun tænkte på at dræbe hinanden, bemærkede ikke *Victoria*s komme. Omtrent tre hundrede mand var indviklet i et forvirret håndgemæng, og størstedelen af dem var aldeles røde af deres eget eller de besejredes blod.

Ved synet af ballonen blev der et øjebliks ophold. Hylene fordobledes, nogle pile blev skudt af mod gondolen, og en af dem kom så nær, at Joe greb den med hånden.

"Lad os stige udenfor skudvidde!" råbte doktor Fergusson. "Ingen uforsigtighed!"

Blodbadet fortsattes på begge sider. Når en fjende faldt til jorden, skyndte hans modstander sig at afhugge hans hoved. Kvinderne blandede sig i vrimlen, samlede de blodige hoveder og stablede dem op ved begge ender af valpladsen. Ofte kom de i slagsmål med hinanden om at erobre disse uhyggelige trofæer,

"Hvilket afskyeligt skuespil!" sagde Kennedy med dyb afsky.

"De ser ikke godt ud," sagde Joe; "men hvis de havde uniform på, ville de alligevel være som andre soldater."

"Jeg føler en rasende lyst til at intervenere i kampen," udbrød jægeren og svang sin bøsse.

"Nej," sagde doktoren hurtigt, "lad være med det. Ved du vel, hvem der har ret eller uret, så du er i stand til at spille Forsynets rolle? Lad os hellere flygte fra denne modbydelige scene! Hvis de store hærførere, således som vi nu, kunne overskue deres virksomheds skueplads, ville de dog måske til sidst tabe smagen for blod og erobringer."

Høvdingen for det ene af de vilde partier udmærkede sig ved sin atletiske vækst og sin herkuliske styrke. Med sin ene hånd sænkede han sin lanse i fjendens tætte rækker, og med den anden frembragte han store huller i den med sin økse. Men pludselig kastede han den bloddryppende lanse fra sig, styrtede over en såret og afhuggede hans hoved med et eneste hug, tog armen med den ene hånd, førte den til sin mund og bed i den.

"Det dyr!" sagde Kennedy. "Nu kan jeg ikke se roligt på det længere."

Ramt i panden af en kugle styrtede krigeren baglæns om. Ved hans fald blev hans mænd grebet af rædsel, mens denne overnaturlige død opildnede deres modstanderes mod, og inden et øjeblik var valpladsen forladt af den ene halvdel af de kæmpende.

"Lad os søge en luftstrøm højere oppe, som kan føre os bort herfra," sagde doktoren; "jeg holder ikke ud at se den scene, som nu vil følge."

Men han kom ikke bort så hurtigt, at han undgik at se den sejrende stamme kaste sig over de døde og sårede, kæmpe med

hinanden om deres endnu varme kød og med glubskhed æde af det.

"For en ulykke," sagde Joe, "det er virkelig kvalmende!"

Victoria hævede sig. Den vanvittige hobs hyl forfulgte dem nogle øjeblikke; men endelig førtes den mod syd og fjernede sig fra denne blodbadets og kannibalismens scene.

Egnen frembød nu allehånde ujævnheder med talrige vandløb, der gik imod øst.

Uden tvivl løb de ud i bifloderne til Nu-søen eller i Gazellefloden, om hvilken Lejean har givet så ejendommelige oplysninger.

Da natten kom, kastede *Victoria* anker på 27° længde og 4° 20' nordlig bredde, efter en dagsrejse på et hundrede og halvtreds mil.

21.

Sære lyde – Et natligt angreb – Kennedy og Joe i træet – To skud – Nødråb – Et svar på fransk – Missionæren – Planen til frelse.

Natten blev meget mørk. Doktoren havde ikke kunnet undersøge landet, men havde gjort sig fast til et højt træ, hvis form han kun utydeligt kunne skelne i mørket. Efter sædvane tog han vagten fra klokken ni og afløstes ved midnat af Dick.

"Hold godt udkig, Dick, og pas opmærksomt på," sagde doktoren.

"Er der noget nyt," spurgte hans ven.

"Nej, men jeg mener at kunne høre en ubestemt støj nedenunder os. Jeg ved ikke rigtigt, hvorhen vinden har ført os, og forsigtighed kan ikke skade."

"Du har formodentlig hørt nogle vilde dyrs skrig."

"Nej, det forekom mig som noget ganske andet. Som jeg siger, væk os ved den mindste uro."

"Vær du kun rolig."

Efter endnu en sidste gang at have lyttet opmærksomt til, men uden at kunne høre noget, kastede doktoren sig på sin seng og sov snart ind.

Himlen var dækket med tykke skuer, men ikke et vindpust rørte sig. *Victoria*, som kun blev holdt fast af et anker, gyngede ikke det mindste.

Idet han støttede albuen mod gondolens kant, så at han kunne passe blæserøret, der var i virksomhed, så Kennedy ud i det stille rum. Han betragtede horisonten, og stundom, som

det ofte hænder, når sindet er uroligt eller aner noget, troede han at se ubestemte lysskær.

Et øjeblik forekom det ham også bestemt, som om han så et lysglimt i to hundrede skridts afstand, men det forsvandt hurtigt igen, og derpå så han ikke mere. Rimeligvis var det et af de lysfænomener, som øjet opfatter i dybt mørke.

Kennedy beroligede sig og sank atter hen i sine betragtninger, da en skarp piben gennemskar luften.

Var det et skrig af et eller andet dyr, eller kom det fra menneskelæber?

Kennedy følte hele situationens alvor og stod allerede i begreb med at vække sine ledsagere, da det faldt ham ind, at hvad enten det var mennesker eller dyr, befandt de sig i hvert tilfælde udenfor skudvidde. Han undersøgte derfor sine våben og lod atter med natkikkerten for øjet sit blik glide ud i rummet.

Snart troede han at se noget utydeligt bevæge sig nedenfor ham og liste sig frem mod træet. Ved en stråle af månen, der faldt ned mellem to skyer, opdagede han en gruppe figurer bevæge sig i skyggen.

Han mindedes mødet med aberne og lagde hånden på doktorens skulder.

Denne vågnede straks.

"Tys," sagde Kennedy, "tal sagte."

"Er der noget på færde?"

"Ja, væk Joe!"

Så snart Joe havde rejst sig, fortalte Dick, hvad han havde set.

"Er det igen de fordømte aber?" spurgte Joe.

"Det er muligt; vi må under alle omstændigheder tage vore forholdsregler."

"Joe og jeg," sagde Kennedy, "går ad stigen ned i træet."

"Og imens," svarede doktoren, "vil jeg sørge for, at vi bliver i stand til at hæve os meget hurtigt."

"Det er altså i orden."

"Lad os gå ned," sagde Joe.

"Brug ikke dit våben før i det yderste nødstilfælde; der er ingen grund til at lade sig opholde i disse egne."

Dick og Joe nikkede. Uden støj lod de sig glide ned i træet og tog plads på nogle stærke grene, mellem hvilke ankeret havde haget sig fast.

I nogle minutter lyttede de tavse og ubevægelige gennem løvværket. Pludselig greb Joe skottens hånd.

"Hørte De ikke?"

"Jo, og det nærmer sig."

"Hvis nu denne hvislen, som vi hørte, skrev sig fra en slange ..."

"Nej, den havde noget menneskeligt ved sig."

"Jeg for min part vil også hellere have med de vilde at gøre; disse slanger er mig modbydelige."

"Det lyder højere," fortsatte Kennedy nogle øjeblikke efter.

"Ja, noget eller nogen klatrer op i træet."

"Hold udkig på denne side, så skal jeg se efter, hvorledes det forholder sig på den anden."

"Godt!"

De befandt sig begge isolerede i toppen af et mægtigt baobabtræ. Mørket, der forøgedes ved løvværkets tæthed, var

meget dybt, men Joe hviskede alligevel til Kennedy, idet han pegede på den nedre det af træet:

"Negre! De er på vej op til os."

Nogle ord, som blev ytret ganske sagte mellem dem dernede, nåede også til de rejsendes ører. Joe lagde sin bøsse til kinden.

"Vent!" sagde Kennedy.

De vilde var klatret op i baobabtræet. De strømmede til fra alle kanter, slyngende sig på grenene som slanger og krybende langsomt, men sikkert op ad. De var ganske tydeligt at se, men blev også afsløret af deres rædsomme lugt, der skrev sig fra det harske fedt, de anvendte til at smøre sig ind i.

Snart viste sig to hoveder for Kennedy og Joe lige i højde med den gren, hvorpå de selv befandt sig.

"Giv agt," sagde Kennedy, "fyr!"

Det dobbelte knald gav genlyd som et tordenbrag og døde hen, mens man hørte høje skrig af smerte. På et øjeblik var hele skaren forsvundet.

Men midt imellem skrigene hørtes et besynderligt, uventet råb! En menneskestemme havde ganske tydeligt på fransk råbt: "Hjælp! Hjælp!"

Forfærdede skyndte Kennedy og Joe sig op i gondolen.

"Hørte I?" spurgte doktoren dem.

"Naturligvis, der råbtes: '*A moi!*' En franskmand er altså i disse barbarers magt."

"En rejsende!"

"Måske en missionær!"

"Den ulykkelige!" udbrød jægeren, "man myrder ham, man martrer ham til døde!"

Doktoren tog ordet; han søgte forgæves at skjule sin bevægelse.

"Vi kan ikke være i tvivl," sagde han. "En ulykkelig franskmand er faldet i hænderne på disse vilde. Vi kan ikke rejse, før vi har gjort alt, hvad vi formår, for at frelse ham. Af vore bøsseskud har han måttet kunne vente sig en uformodet hjælp, en eller anden mellemkomst af Forsynet, og vi tør ikke lade dette håb glippe. Er det ikke også jeres mening?"

"Naturligvis, Samuel, og vi er fuldstændig beredt til at adlyde dig."

"Lad os da beregne vore bevægelser, før at vi straks i morgen tidlig kan søge at bortføre ham."

"Men hvorledes skal vi få disse elendige negre jaget af vejen?" spurgte Kennedy.

"Det er ganske simpelt," svarede doktoren. "Af den måde, hvorpå de skyndte sig bort, er det klart, at de ikke kender skydevåben. Vi må derfor drage nytte af deres forskrækkelse. Men vi må afvente dagen, for at vor plan om at frelse den ulykkelige kan baseres på kendskab til terrænet."

"Staklen kan ikke være langt borte," sagde Joe, "for ..."

"Hjælp, hjælp," gentog stemmen, men nu svagere.

"De barbarer!" udbrød Joe, skælvende af vrede. "Men hvis de nu dræber ham i nat?"

"Hører du, Samuel," gentog Kennedy og greb doktorens hånd, "hvis de nu dræber ham i nat!"

"Det er ikke troligt, mine venner. Disse vilde folkeslag lader deres fanger dø ved højlys dag; de behøver solen til hjælp."

"Om jeg skulle benytte natten," sagde skotten, "til at liste mig hen til den ulykkelige?"

"Jeg følger Dem!"

"Stands, mine venner, stands! Planen gør jeres hjerte og jeres mod ære, men I ville kun udsætte os alle for fare og endnu mere skade ham, som vi vil frelse."

"Hvordan det?" vedblev Kennedy. "De vilde er forskrækkede og adspredte, de kommer ikke tilbage."

"Dick, følg mit råd; jeg beder dig. Jeg handler med vort fælles bedste for øje. Hvis du ved et tilfælde blev taget til fange, så var alt tabt!"

"Men denne ulykkelige, som venter og håber! Ingen kommer ham til hjælp! Han må tro, at hans sanser har bedraget ham, at han ikke har hørt noget ..."

"Man kan berolige ham," sagde doktor Fergusson.

Han rejste sig op i det dybe mørke, satte hænderne for munden som en råber og råbte så højt han kunne, på fransk: "Hvem De end er, så fat mod! Tre venner våger over Dem!"

Et forfærdeligt hyl fra de vilde blev svaret herpå – og overdøvede uden tvivl fangens svar.

"Man myrder ham, man vil myrde ham!" udbrød Kennedy. "Vor mellemkomst vil kun tjene til at påskynde hans dødsstund! Vi må handle!"

"Men på hvad måde, Dick? Hvad vil du gøre i dette mørke?"

"Ak, hvis det blot var dag!" udbrød Joe.

"Nå ja, og hvis det nu var dag?" spurgte doktoren i en ejendommelig tone.

"Så var det hele den simpleste sag af verden, Samuel," svarede jægeren. "Jeg ville klatre ned på jorden og sprede al dette pak med nogle bøsseskud."

"Og du, Joe?" spurgte Fergusson.

"Jeg ville gå forsigtigere til værks, herre, og gøre fangen begribeligt, at han skulle flygte i den eller den retning."

"Og hvorledes ville du gøre ham det begribeligt?"

"Ved hjælp af denne pil, som jeg har opfanget i flugten, og til hvilken jeg ville fæste en billet, eller også ved ganske simpelt at tale til ham med høj stemme, eftersom negrene ikke forstår vort sprog."

"Jeres planer er uudførlige, mine venner. Det ville netop for denne ulykkelige være den største vanskelighed at flygte, selv hvis det kunne lykkes ham at skuffe sine bødlers årvågenhed. Hvad dig angår, min kære Dick, ville dit forslag måske lykkes ved hjælp af meget mod og ved benyttelsen af den skræk, vore skydevåben fremkalder, men hvis det mislykkedes, ville du være fortabt, og vi ville have to at frelse i stedet for en. Nej, vi må samle alle udsigter til held på vor side og gå til værks på en anden måde."

"Men lad os handle straks!" svarede jægeren.

"Måske du har ret," sagde Fergusson.

"Er de i stand til at sprede dette mørke, herre?"

"Hvem ved, Joe?"

"Hvis De gør det, erklærer jeg Dem uden videre for den lærdeste mand i verden."

Doktoren tav nogle øjeblikke og grundede. Hans to ledsagere betragtede ham uroligt, men det varede ikke længe, før han igen tog til orde:

"Min plan er således," sagde ban. "Vi har to hundrede pund ballast i behold, idet sandsækkene, som vi tog med os, endnu er urørte. Jeg antager, at fangen, der åbenbart er et af lidelser udmattet menneske, ikke vejer mere end en af os. Der bliver

altså endnu tres pund tilbage, som vi kan kaste ud for at stige hurtigere."

"Hvorledes agter du da at bære dig ad?" spurgte Kennedy.

"Hør mig, Dick. Du indser, at hvis vi får fat i fangen og kaster så mange pund ballast, som svarer til hans tyngde, forandrer vi ikke ballonens ligevægt. Men når jeg da vil stige hurtigt for at undgå negrene, må jeg anvende kraftigere midler end blæserøret, og ved i det rette øjeblik at kaste dette overskud af ballast, er jeg sikker på at kunne hæve mig med stor hurtighed."

"Det er klart."

"Ja, men der er det ubekvemme derved, at jeg for senere at sænke ballonen må give slip på så meget gas, som svarer til den udkastede vægt af ballast; og gassen er en kostbar ting for os. Dog, det gælder jo her om at redde et menneske."

"Du har net, Samuel; vi må ofre alt for at frelse ham."

"Lad os da handle og stille disse sække på kanten af gondolen, for at de på en gang kan stødes ned."

"Men mørket ...?"

"Det skjuler vore forberedelser og vil ikke sprede sig, før de er værdige. Sørg for, at vi har våbnene ved hånden, for vi vil sikkert nok blive nødt til at give ild. Vi har et skud i karabinen, fire i de to geværer og tolv i de to revolvere, i alt sytten, der kan affyres på et kvart minut. Men måske slipper vi nemmere. Er vi færdige?"

"Alt er klart!" svarede Joe.

Sækkene var stillet frem og våbnene ladte.

"Godt," sagde doktoren. "Hav et øje på hver finger. Joes hverv bliver det at styrte ballasten ud og Dicks at bortføre fangen.

Men intet må ske uden min ordre. Joe, gå først ned og gør ankeret los og kom så hurtigt op igen."

Joe gled ned af tovet og vendte tilbage efter nogle øjeblikkes forløb. *Victoria* var fri og svævede næsten ubevægelig i luften.

Imens forvissede doktoren sig om, at der fandtes tilstrækkelig megen gas i blandingsbeholderen til i påkommende tilfælde at vedligeholde blæserørets flamme, uden at man behøvede at tage sin tilflugt til Buntzens apparat. Han løftede to fuldstændig isolerede ledningstråde, der benyttedes ned vandets adskillelse, fremtog derpå af sin rejsetaske to tilspidsede stykker kul og anbragte dem ved den yderste ende af hver af trådene.

Hans to venner så på ham uden at forstå noget af det alt sammen. De iagttog dyb tavshed. Da doktoren havde endt sit arbejde, stillede han sig oprejst midt i gondolen, tog de to stykker kul, et i hver hånd, og førte spidserne mod hinanden. Et intensivt og blændende lys udviklede sig pludselig mellem disse spidser, og et voldsomt elektrisk skin gennembrød bogstavelig talt nattens mørke.

"Ah!" udbrød Joe.

"Tys, ikke et ord!" sagde doktoren.

22.

Det elektriske lys – Missionæren – Redning i en lysstråle – Lazariterpræsten – Kun lidet håb – Doktorens omsorg – Et liv i forsagelse – En vulkan.

Fergusson rettede sin mægtige lysstråle mod forskellige punkter i rummet og lod den endelig standse på et sted, hvorfra der hørtes forfærdede råb. Hans to ledsagere vendte ivrigt blikket i denne retning.

Baobab-træet, over hvilket *Victoria* svævede næsten ubevægelig, hævede sig midt på en åben plads mellem marker, bevokset med sesam og sukkerrør, omkring hvilke en talrig menneskemængde myldrede.

Hundrede fod under ballonen stod der en pæl. Ved siden af den lå et menneskeligt væsen, en ung mand på højst tredive år, med langt, sort hår, halvnøgen, afmagret, blodig, dækket med sår og med hovedet sunket ned på brystet ligesom Kristus på korset.

Noget tyndt hår på issen antydede en næsten forsvundet tonsur.

"En missionær, en præst!" udbrød Joe.

"Stakkels ulykkelige!" tilføjede jægeren.

"Vi vil frelse ham, Dick!" sagde doktoren, "vi vil frelse ham!"

Ved synet af ballonen, der lignede en komet med en hale af strålende lys, blev negrene grebet af en let forståelig forfærdelse. Ved deres skrig løftede fangen hovedet i vejret. Hans øjne strålede af et pludseligt håb, og uden rigtig at forstå,

hvad der skete, strakte han hænderne ud mod disse uventede redningsmænd.

"Han lever, han lever!" udbrød Fergusson. "Gud være lovet, han lever! De vilde er slagne med dyb forfærdelse, vi må redde ham! Er I klar, mine venner?"

"Alt er klart, Samuel!"

"Sluk blæserøret, Joe!"

Doktorens ordre blev adlydt. En næppe kendelig brise førte *Victoria* hen over fangen på samme tid, som ballonen umærkeligt sænkede sig ved gassens sammentrækning. I ti minutter vedblev den at svæve i lysbølgerne. Fergusson lod sit tindrende lysknippe falde på negrene. Slagne af ubeskrivelig forfærdelse forsvandt de lidt efter lidt i deres hytter, og der blev tomt omkring pælen. Doktoren havde således haft helt ret i at vente, at *Victoria*, der udsendte solstråler i det dybe mørke, ville frembringe stor virkning.

Gondolen nærmede sig jorden. Men nogle negre, der var dristigere end de andre, og som forstod, at deres bytte var i færd med at undslippe dem, vendte tilbage under høje råb. Kennedy greb sit gevær, men doktoren forbød ham at skyde.

Præsten, der lå på knæ, fordi han ikke havde styrke nok til at holde sig oppe, var ikke engang bundet til pælen, for hans svaghed gjorde alle bånd overflødige. I det øjeblik gondolen kom i nærheden af jorden, kastede jægeren sit våben fra sig, greb præsten om livet og lagde ham ned i gondolen på samme tid som Joe kastede de to hundrede pund ballast ud.

Doktoren forventede, at han ville stige med overordentlig hurtighed, men stik mod hans beregninger blev ballonen

stående ubevægelig efter at have hævet sig tre til fire fod over jorden.

"Hvad er det, der holder os tilbage?" udbrød han forskrækket.

Nogle vilde kom styrtende til, idet de udstødte uhyggelige råb.

"Nå således!" sagde Joe, idet han lænede sig ud over gondolens kant. "En af disse sorte sataner har hængt sig fast under gondolen."

"Dick! Dick!" råbte doktoren, "vandbeholderne!"

Dick begreb straks sin vens mening, løftede en af vandcisternerne, der vejede mere end hundrede pund, i vejret og kastede den overbord. Således pludselig lettet, gjorde *Victoria* et spring på trehundrede fod op i luften under vilde brøl fra negrene, der så fangen undslippe i en blændende lysstråle.

"Hurra!" råbte doktorens to ledsagere. Pludselig gjorde ballonen et nyt spring, der førte den op til mere end tusinde fods højde.

"Hvad er det nu?" spurgte Kennedy, der nær havde tabt ligevægten.

"Ingen ting! Det var blot den krabat, som slap taget," svarede Samuel Fergusson roligt.

Og Joe, der hurtigt lænede sig ud, kunne endnu se den vilde med udstrakte hænder svinge rundt i rummet og straks efter styrte til jorden. Doktoren skilte nu de to elektriske tråde, og der indtrådte lige så dybt mørke som tidligere. Klokken var et om morgenen.

Franskmanden, der havde tabt bevidstheden, slog atter øjnene op.

"De er frelst," sagde doktoren til ham.

"Frelst," svarede han på engelsk med et bekymret smil, "frelst fra en grusom død! Mine brødre, jeg takker jer, men mine dage er talte, jeg har endnu kun få timer at leve i."

Udmattet faldt missionæren atter i afmagt.

"Han dør!" udbrød Dick.

"Nej, nej," svarede Fergusson og bøjede sig ned over ham, "men han er meget svag. Vi vil lægge ham under teltet."

Sagte lagde de den forpinte stakkel ned, der var dækket med ar og endnu blødende sår. Af et lommetørklæde lavede doktoren charpi, som han lagde på dem, efter at han havde vasket dem. Derefter tog han et styrkende middel frem af sit rejseapotek og hældte nogle dråber på præstens læber.

Denne trykkede svagt hans hænder og havde næppe styrke nok til at takke ham.

Doktoren indså, at man måtte lade ham i uforstyrret ro. Han lukkede derfor gardinets forhæng til og vendte tilbage for at passe ballonen. Ved det første daggry førtes den af en mild vind mod nord-nord-vest. Fergusson betragtede nogle øjeblikke den sovende præst.

"Kan vi beholde denne rejsekammerat, som Himlen har sendt os?" spurgte jægeren.

"Jeg håber han kan komme sig i denne rene luft, og hvis vi passer ham godt," svarede doktoren.

Hele denne dag ville han ikke tillade, at den ulykkeliges søvn blev afbrudt.

Hen imod aften standsede *Victoria* midt i det dybe mørke, og i løbet af denne nat afløste Joe og Kennedy hinanden ved den syges side, mens Fergusson vågede over alles sikkerhed.

Den følgende morgen var *Victoria* gået lidt mod vest. Dagen lovede at blive smuk og klar. Man løftede forhængene for teltet til side, og den syge indåndede med velbehag morgenens friske luft.

"Hvorledes befinder De Dem?" spurgte Fergusson ham.

"Bedre," svarede han; "men, mine venner, endnu har jeg kun set jer i en drøm. Jeg formår næppe selv at gøre mig rede for, hvad der har tildraget sig. Sig mig, hvem I er, for at jeg kan tage jeres navn med i min sidste bøn."

"Vi er rejsende englændere," svarede Samuel, "som har gjort forsøg på at gennemrejse Afrika i ballon."

"Videnskaben har sine helte," sagde missionæren.

"Og religionen sine martyrer," svarede skotten.

"Er De missionær?" spurgte doktoren.

"Jeg er præst ved lazariternes mission; Himlen har sendt jer til mig. Himlen være lovet derfor! I kommer fra Europa. Fortæl mig om Europa, om Frankrig. Jeg har ikke hørt noget derfra i fem år!"

"Fem år alene blandt disse vilde!" udbrød Kennedy forfærdet.

"Jeg håbede at frelse deres sjæle. Det er uvidende og barbariske brødre, som kun religionen kan oplyse og civilisere."

Samuel Fergusson opfyldte missionærens ønske, og talte længe om Frankrig. Den stakkels unge mand lyttede begærligt til, og hans øjne fyldtes med tårer. Han tog skiftevis Kennedys og Joe hænder i sine egne, der brændte af feber. Doktoren beredte ham noget te, som han drak med stor fornøjelse. Derpå havde han fået styrke nok til rejse sig en smule op, og han smilede af glæde ved at befinde sig oppe under en så ren, blå himmel.

"De er forvovne rejsende!" sagde han, "Og Deres stolte foretagende vil lykkes for Dem. De vil atter gense Deres slægtninge, Deres venner, Deres hjemland – De –"

Missionærens svaghed overmandede ham igen, og de måtte atter lægge ham ned på hans leje, hvor han faldt i en dødlignende søvn, der varede flere timer. Dr. Fergusson kunne ikke skjule sin bevægelse, for han følte, at dette liv, der var givet i hans hænder, var på vej til at ebbe ud. Skulle de så snart igen miste ham, som de netop havde frelst fra en pinefuld død? Doktoren vaskede og forbandt på ny den unge martyrs frygtelige sår, hvorved han næsten opbrugte resten af deres vandreserver. Den syge genvandt under hans pleje lidt efter lidt sin bevidsthed, om end ikke sin styrke.

Missionæren søgte at fortælle ham sit livs historie, men kun med afbrudte og næsten uforståelige ord, så det kostede doktoren stor anstrengelse at samle det til et hele.

"Tal blot Deres eget sprog," sagde han til patienten, "jeg forstår udmærket fransk, og det vil ikke udmatte Dem så meget."

Missionæren var en fattig ung mand fra landsbyen Aradon i Bretagne. Tidligt havde han følt sig draget til den præstelige virksomhed og med et liv i forsagelse ville han yderligere forene et liv i fare, idet han trådte ind blandt præsterne i den missionsorden, hvis hellige stifter var den bekendte Vincent de Paul.

I en alder af tyve år forlod han sit fædreland for at drage til Afrikas ugæstmilde egne. Trodsende alle farer og hindringer trængte han frem lige til de stammer, der bor omkring den øvre Nils bifloder. Han kom i fangenskab hos et af de grusomste folk

i Nyambarra og blev der genstand for den afskyeligste behandling. Men han lærte, han underviste, han bad alligevel bestandig. Da denne stamme havde lidt et nederlag mod et af de andre vilde folk, var blevet spredt til alle sider og havde efterladt ham som død, fortsatte han sin evangeliske pilgrimsfærd i stedet for at vende om. Hans roligste tid var den, hvor man antog ham for vanvittig. Han havde gjort sig fortrolig med disse landes sprog og underviste i det.

Endnu i to lange år færdedes han i disse barbariske lande, styrket af den overmenneskelige kraft, som kommer fra Gud. Derpå havde han i et år opholdt sig hos denne stamme af Nyam-Nyam, der var den vildeste af dem alle sammen. Høvdingen var død for nogle dage siden. Man tilskrev ham skylden for dette uventede dødsfald og besluttede at ofre ham. Hans lidelser havde allerede varet i fyrre timer, og som doktoren ganske rigtig havde formodet, havde man bestemt at dræbe ham ved middagstid. Da han hørte larmen af skydevåben, fik han kraft til at råbe om hjælp. Han troede at have drømt, da der kom en røst fra himlen og bragte ham trøstens ord.

"Jeg beklager mig ikke over, at dette liv svinder hen," tilføjede han, "mit liv tilhører Gud, og jeg takker ham, fordi han før min død har forundt mig den glæde at trykke en vennehånd og høre mit fædrelands sprog."

Missionæren blev igen svagere, og dagen gik på den måde hen mellem håb og frygt. Kennedy var dybt rørt, og Joe tørrede sine øjne i smug.

Victoria tilbagelagde kun et kort stykke vej, og vinden syntes at ville skåne dens kostbare byrde.

Hen imod aften opdagede Joe et stærkt lysskær mod vest. På højere breddegrader havde man kunnet antage det for et vidtstrakt nordlys. Himlen syntes at stå i flammer. Doktoren iagttog opmærksomt dette fænomen.

"Det kan ikke være andet end en vulkan i udbrud," sagde han.

"Men vinden fører os hen over den," bemærkede Kennedy.

"Vi vil fare over den i tilstrækkelig sikker højde."

Tre timer senere befandt *Victoria* sig midt mellem bjergene. Foran de rejsende udgød et brændende krater floder af lava og slyngede klippestykker højt op i luften. Store strømme af glødende ild styrtede ned i blændende kaskader. Det var et pragtfuldt, men farligt syn, for vinden førte netop ballonen hen imod denne glødende atmosfære.

Man måtte passere over denne hindring, der ikke kunne omgås. Blæserøret skruedes helt op, og *Victoria* steg til en højde af seks tusind fod, idet den lod et rum af mere end tre hundrede favne mellem sig og vulkanen.

Fra sit smertensleje kunne den døende missionær se det ildsprudende krater, hvorfra tusinder af flammer undslap.

"Et storslået syn!" sagde han, "Hvor vidunderlig er ikke Guds magt, selv i dens mest rædselsvækkende udtryk!"

Den glødende lava dækkede bjergets sider med et veritabelt tæppe af flammer; undersiden af ballonen glødede rødt i lyset derfra; en frygtelig hede nåede gondolen, og doktoren forsøgte med alle de midler, han havde til rådighed, at komme bort fra dette farlige sted så hurtigt som muligt.

Omtrent klokken ti om aftenen var vulkanen blot et rødt punkt i horisonten, og *Victoria* fortsatte roligt sin vej i en mindre høj region.

23.

Joes vrede – Missionærens død – Ligvagten – Tørke – Begravelsen – Kvartsblokkene – Joes syner – En kostbar byrde – Undersøgelse af guldbjergene – Joe begynder at blive fortvivlet.

En herlig nat udbredte sig over jorden. Missionæren lå stille i en dyb udmattelsens søvn.

"Han vil ikke overleve det," sukkede Joe. "Stakkels unge mand – næppe tredive år gammel!"

"Han vil dø mellem hænder på os. Hans åndedræt, der hele tiden var svagt, bliver stadig endnu svagere, og der er intet, jeg kan stille op for at redde ham," sagde doktoren desperat.

"Infame forbrydere!" udbrød Joe og skar tænder, i et at disse raserianfald, der kom over ham med lange mellemrum; "og denne gode mand har kun medlidende ord til overs for dem."

"Himlen give ham en lykkelig nat, Joe – det kan meget vel være hans sidste her på Jorden. Han vil ikke lide meget længere, og hans død vil blot være som en fredelig søvn."

Den døende præst ytrede nogle afbrudte ord, doktoren nærmede sig den syge og fandt hans åndedrag tungt. Han forlangte luft. Forhængene for teltet blev da trukket fuldstændig til side, og han indåndede henrykt den gennemsigtige nats milde pust. Stjernerne sendte deres glimtende lys ned til ham, og månen omgav ham med sine strålers hvide skær.

"Mine venner," sagde han med svag stemme, "jeg dør! Måtte den Gud, som gengælder, føre Dem i havn! Jeg vil bønfalde ham om at betale Dem min taknemmelighedsgæld."

"Der er håb endnu," svarede Kennedy ham. "Det er kun en forbigående svaghed. De vil ikke dø! Kan man vel dø i denne smukke sommernat?"

"Jo, jeg ved det. Døden er mig nær," vedblev missionæren. "Lad mig kun se den lige i ansigtet, døden, evighedens begyndelse. Løft mig på knæ, mine brødre, jeg beder Dem."

Kennedy rejste ham op, og det var sørgeligt at se hans kraftløse lemmer falde sammen under ham.

"Min Gud, min Gud!" udbrød den døende, "forbarm dig over mig!"

Hans ansigt strålede. Langt fra denne jord, hvor han aldrig havde følt nogen glæde, midt i denne nat, der kastede sit mildeste lys over ham, på vejen til Himlen, mod hvilken han på denne forunderlige måde hævede sig, syntes han allerede at genoplives af den nye tilværelse.

Hans sidste bevægelse var en velsignelse over de venner, som han kun havde kendt en eneste dag. Og han faldt tilbage i armene på Kennedy, der fældede bitre tårer.

"Død," sagde doktoren idet han bøjede sig ned over ham, "død!"

En stund herskede der en dyb tavshed mellem de tre rejsende.

"I morgen tidlig," sagde derpå Fergusson, "vil vi nedsænke ham i denne jord, der er vædet med hans blod."

Resten af natten vågede de tre rejsende skiftevis over liget, og den højtidelige tavshed forstyrredes ikke af et ord.

Dagen efter var vinden sydlig, og *Victoria* førtes temmelig langsomt over et vidtstrakt bjergplateau med udslukte kratere. Ikke en dråbe vand fandtes i disse øde og ufrugtbare egne.

Da de skulle begrave liget, besluttede doktoren at dale ned ved middagstid. Men på grund af den ballast, han havde tabt ved at bortføre præsten, kunne han ikke længere få ballonen til at dale, undtagen ved at slippe gas ud. Han åbnede derfor ventilen på den ydre ballon, og *Victoria* sænkede sig sagte.

Så snart gondolen berørte jorden, lukkede doktoren sin ventil. Joe hoppede ned på jorden, og mens han med den ene hånd holdt fast ved gondolens ydre kant kastede han med den anden nogle sten op i den, der snart erstattede hans egen tyngde. Derefter kunne han benytte begge sine hænder og havde snart stablet mere end fem hundrede pund sten op i gondolen, så at nu også doktoren og Kennedy kunne stige ud.

For øvrigt behøvede man ikke at anvende nogen stor masse af disse sten, for de sten, Joe samlede viste sig at være i besiddelse af en overordentlig tyngde, hvilken omstændighed for et øjeblik vakte Fergussons opmærksomhed. Jorden var oversået med kvarts og porfyrstykker.

"Det var en ejendommelig opdagelse," tænkte doktoren ved sig selv.

Imidlertid gik Kennedy og Joe nogle skridt bort for at vælge en begravelsesplads. En forfærdelig varme herskede på dette sted, og middagssolen sendte sine brændende stråler lige ned mod ballonen.

Man måtte først rense jorden for de stenhobe, hvormed den var oversået. Derefter blev der gravet en temmelig dyb grav, for at ikke de vilde dyr skulle kunne rode liget op igen.

Andægtigt lagde man martyrens lig ned. Jorden kastedes atter til, og over graven lagde man nogle store sten, så det nogenlunde lignede et egentligt gravsted.

Doktoren forblev ubevægelig og hensunken i tanker. Han hørte ikke sine venner tale til sig, og han fulgte dem ikke for med dem at søge beskyttelse mod solens hede.

"Hvad tænker du på, Samuel?" spurgte Kennedy ham.

"På en besynderlig kontrast i naturen, et ejendommeligt træf af tilfældet. Ved du, i hvilken jord denne forsagelsens mand, denne fattige, er blevet begravet?"

"Hvad mener du?"

"Denne præst, som har aflagt løfte om fattigdom, hviler nu i en guldgrube!"

"En guldgrube!" råbte Kennedy og Joe.

"Ja, en guldgrube," svarede doktoren roligt. "Disse blokke, som I tramper på som værdiløse stene, indeholder guldmalm af stor renhed."

"Umuligt, umuligt!" gentog Joe flere gange.

"I vil ikke behøve at søge længe i disse skiferrevner for at træffe på betydelige guldstykker."

Joe styrtede sig som vanvittig over disse stene, og Kennedy var ikke langt fra at følge hans eksempel.

"Du må slå koldt vand i blodet, min gode Joe," sagde hans herre til ham. "Tænk dig om, hvortil kan vel al denne rigdom nytte os? Vi kan ikke føre den med os!"

"Hvad behager, kan vi ikke føre den med os?"

"Den er lovlig tung for vor gondol. Jeg betænkte mig endog på at meddele dig denne opdagelse af frygt for at vække din begærlighed."

"Hvad!" sagde Joe, "skal vi da lade disse skatte blive her tilbage, det er en formue, der tilhører os med rette!"

"Tag dig i agt, min ven! Er guldfeberen i færd med at angribe dig? Har ikke den døde, som du for nylig har begravet, lært dig at indse forgængeligheden af alt jordisk?"

"Men dette her er dog alligevel guld!" svarede Joe. "Hr. Kennedy, vil De ikke hjælpe mig med at samle lidt af disse millioner?"

"Hvad skal vi gøre med dem, min stakkels Joe?" sagde jægeren, der ikke kunne undertrykke et smil.

"I ballonen kan vi ikke have dem," gentog doktoren.

"Men i det mindste," svarede Joe, der var drevet til det yderste, "kan man vel tage dette guld til ballast i stedet for sandet."

"Nu vel, det samtykker jeg i, men du må ikke sætte for sure miner op, hvis vi bliver nødt til at kaste nogle tusinde pund sterling overbord."

"Nogle tusinde pund!" gentog Joe. "Er det virkelig muligt, at alt dette er guld?"

"Ja, min ven, det er et skatkammer, hvor naturen har samlet sine skatte gennem århundreder. Der findes her nok til at gøre hele lande rige. Det er Australien og Californien forenede i en ødemark."

"Og alt det skal blive her tilbage til ingen nytte?"

"Det er nødvendigt. Men hvis det kan trøste dig, så skal jeg nøjagtigt beregne dette steds beliggenhed. Jeg skal gøre det muligt for dig at kunne genfinde det, og ved din tilbagekomst kan du give dine landsmænd underretning derom, for at de kan følge med dig herover igen."

Joe slog sig da endelig til tåls, begyndte at fylde gondolen med den nye ballast og havde meget snart kastet nogle tusind kvartsstykker op i den.

Doktoren så smilende til, og mens Joe fortsatte sit arbejde, tog han sit bestik, og fandt, at missionærens grav lå på 22° 23' østlig længde og 4° 45' nordlig bredde.

Derpå kastede han et blik på den jordhøj, der viste, hvor den stakkels franskmand hvilede, og gik så tilbage til gondolen.

Han ville gerne have rejst blot et primitivt kors over grav, der lå så alene tilbage midt i den afrikanske ørken, men der var ikke et træ at se i miles omkreds.

"Gud vil kende stedet!" sagde Kennedy.

En anden bekymring indtog nu doktorens sind. Han ville have givet meget af dette guld for at finde lidt vand, for han måtte erstatte det, som han havde kastet ud, da negeren førtes bort. Men det var umuligt i disse tørre egne, og dette gjorde ham meget bekymret. Han måtte hele tiden have vand til sin cylinder, og han havde nu ikke engang nok til at slukke sin og sine ledsageres tørst. Han besluttede altså at udnytte den først givne lejlighed til at genfylde sine forsyninger.

Ved tilbagekomsten til gondolen fandt han denne fuldt lastet med Joes sten. Han steg over i den uden nogen bemærkning. Kennedy indtog sin sædvanlige plads, og Joe fulgte efter dem begge, men dog ikke uden at kaste et bedrøvet blik på skattene, som de lod blive tilbage.

Doktoren tændte sit blæserør. Slangen opvarmedes. Gasstrømmen dannede sig efter nogle minutters forløb, og gassen udvidedes, men ballonen rørte sig ikke af stedet.

Joe betragtede ham uroligt og sagde ikke et ord.

"Joe!" råbte doktoren. Joe svarede ikke.

"Joe, hører du mig ikke? Du må gøre mig den tjeneste at kaste nogle af disse sten bort."

"Men De har jo selv tilladt mig ..."

"Jeg har tilladt dig at erstatte ballasten, men det var også alt."

"Men ..."

"Vil du da have, at vi for bestandig skal blive her?"

Joe kastede et fortvivlet blik på Kennedy, men jægeren havde påtaget sig en mine som en mand, der intet kunne stille op i denne situation.

Derpå kløede han sig bag øret, tog et kvarts-stykke, det mindste han kunne finde, vejede det i hånden, vejede det om igen og lod det endelig falde overbord. Men *Victoria* rørte sig alligevel ikke af stedet.

"Hvad," sagde han, "stiger vi ikke endnu?"

"Ikke endnu," svarede doktoren, "bliv bare ved!"

Kennedy lo. Joe kastede yderligere ti pund ud, men ballonen stod stadig ubevægelig. Den skikkelige fyr blegnede.

"Min stakkels ven," sagde Fergusson, "Dick, du og jeg vejer, hvis jeg ikke tager fejl, omtrent fire hundrede pund. Du må altså befri os for en tyngde, der er mindst lige så stor som vor egen."

"Skal jeg kaste fire hundrede pund bort?" udbrød Joe klagende.

"Oven i købet lidt til, hvis vi skal kunne stige. Se så, fat nu blot!"

Joe begyndte under dybe suk at gøre ballonen lettere.

"Stiger vi?" spurgte han.

"Nej, vi stiger ikke," fik han bestandig til svar.

Endelig hævede *Victoria* sig omtrent hundrede fod og passerede ved blæserørets hjælp over de omkringliggende klippetoppe.

"Nu, Joe," sagde doktoren, "har du alligevel en ret køn formue tilbage, og hvis det kan lykkes os at bevare dette forråd til rejsen er endt, er du tilstrækkelig rig for resten af dine dage."

Joe svarede ingen ting, men strakte sig bekvemt ud på sin stenseng.

"Se blot, kære Dick," sagde doktoren. "Se, hvilken magt dette metal har over selv den kløgtigste fyr i verden. Hvilke følelser, hvilken grådighed, hvilke forbrydelser kendskabet til en sådan mine ville føre med sig. Det er sørgeligt at tænke derpå!"

Hen imod aften havde *Victoria* fløjet halvfems engelske mil mod vest og befandt sig da fjorten hundrede engelske mil i lige linje fra Zanzibar.

24.

Vinden lægger sig – Ørkenen er nær – Vandmangel – Nætter ved Ækvator – Dr. Fergussons bekymringer – Den virkelige stilling – Kennedy og Joes energiske svar – Endnu en nat.

Gjort fast til et enligt stående og næsten hentørret træ tilbragte *Victoria* natten i dyb ro, og de rejsende kunne nyde en hvile, som de unægtelig trængte til. De foregående dages sindsbevægelser havde efterladt sørgelige minder.

Hen imod morgenen fik himlen atter sin strålende klarhed og varme. Ballonen hævede sig i luften, og efter flere frugtesløse forsøg fandt man endelig en – om end ikke synderlig hurtig – luftstrøm, der førte dem mod nordvest.

"Vi bevæger os ikke," sagde doktoren. "Hvis jeg ikke tager meget fejl, har vi gennemført næsten halvdelen af vor rejse på ti dage, men med den fart, vi nu har, vil resten af den tage flere måneder, og det er så meget mere bekymrende, som at vi trues af mangel på vand."

"Vi finder nok noget," sagde Joe. "Kan det ikke tænkes, at vi finder en eller flod eller strøm eller blot en lille dam i hele dette store land?"

"Det håber jeg."

"Du tror vel ikke, at det er Joes sten, der holder igen?"

Kennedy stillede dette spørgsmål blot for at drille Joe. Han havde ganske vist selv i nogle få øjeblikke havde delt den stakkels fyrs forestillinger, men fandt ikke noget tillokkende i

dem, og nøjedes nu blot med at være tilskuer, og more sig over Joe.

Joe kastede et sørgmodigt blik på ham; doktoren sagde intet. Han tænkte – ikke uden en vis hemmelig angst – på Saharas uendelige vidder, hvor hele uger kunne hengå uden at karavanerne fandt vand. Opfyldt af sådanne tanker observerede han hver eneste lille dalsænkning med den yderste interesse.

Denne frygt sammen med de begivenheder, de nylig havde oplevet, havde ikke været uden virkning på de tre rejsendes humør. De talte mindre og var hver for sig mere optaget af deres egne tanker.

Den skikkelige Joe var ikke længere det samme menneske, efter at hans blik havde fordybet sig i dette ocean af guld. Han tav og betragtede begærligt de i gondolen samlede sten, der for øjeblikket var uden værd, men i morgen kunne blive uvurderlige.

Landet antog mere og mere karakter af en ørken. Byer, hytter, plantevækst, alt hørte op. Man så allerede begyndelsen af et hvidagtigt sand og flintesten, nogle mastixtræer og tornede buske, og midt i denne ørken viste der sig skarpe bjergkamme. Doktor Fergusson blev mere og mere urolig.

Nogen karavane syntes aldrig at have besøgt denne øde egn. Den måtte have efterladt synlige spor af sine lejrpladser, men der fandtes intet. Mere og mere blev sandet eneherskende.

Imidlertid kunne man ikke vende om, men måtte videre. Doktoren ønskede heller ikke andet, end at der havde været en storm, som kunne have ført ham bort over dette land. Ved slutningen af denne dag havde *Victoria* ikke tilbagelagt tredive engelske mil.

Hvis man blot ikke havde savnet vand! Men nu var der kun tre gallons Note 7) tilbage. Når den ene af dem reserveredes til drikkevand, kunne man med de andre to kun frembringe fire hundrede og firs kubikfod gas, og blæserøret forbrugte omtrent ni kubikfod i timen. Man kunne således ikke flyve længere end fireoghalvtreds timer. Alt dette kunne beregnes med matematisk nøjagtighed.

"Fireoghalvtreds timer!" sagde Fergusson til sine rejsekammerater. "Men da jeg er fuldt og fast bestemt på ikke at rejse om natten af frygt for at passere forbi en bæk eller en kilde, så er det tre og en halv dags rejse, vi har tilbage, i løbet af hvilke vi for en hvilken som helst pris må finde vand. Jeg har troet at burde underrette jer om denne ubehagelige situation, mine venner, for jeg reserverer ikke mere end en eneste gallon vand til vor tørst, og vi må således finde os i et meget knapt forbrug."

Ved aftensmåltidet blev vandet derfor også nøjagtigt afmålt til hver enkelt.

I løbet af natten hvilede gondolen på et udstrakt plateau, der længere borte viste en stærk fordybning. Dets højde var næppe otte hundrede fod over havfladen, denne omstændighed gav doktoren på ny lidt håb, da den mindede ham om den af geograferne opstillede hypotese, at der eksisterede en stor vandmasse i hjertet af Afrika. Men selv om denne sø fandtes, måtte man dog under alle omstændigheder nå den, og på den ubevægelige himmel mærkedes der ikke mindste forandring.

Efter den fredelige nat med dens stjernepragt fulgte der en klar dag og brændende solstråler. Temperaturen blev utålelig allerede ved daggry. Klokken fem om morgenen gav doktoren

signal til afrejse, men *Victoria* forblev en god stund endnu ubevægelig i den blytunge atmosfære.

Doktoren havde kunnet undgå denne overdrevne varme ved at stige op i højere luftlag, men han havde da måttet anvende et større kvantum vand, hvilket var umuligt. Han nøjedes derfor med at holde ballonen hundrede fod over jorden, hvor en svag luftstrøm drev den hen mod den vestlige horisont.

Morgenmaden bestod af lidt tørt kød og pemmikan.

Ved middagstid var *Victoria* kun nået nogle mil fremad.

"Vi kan ikke komme hurtigere frem end dette," sagde doktoren. "Det er ikke længere os, der bestemmer – vi har nu blot at adlyde."

"Dette er vist en af disse lejligheder, hvor en propel ville have været os til stor nytte."

"Utvivlsomt, Dick, men kun hvis den ikke behøvede vandt for at kunne dreje rundt, ellers ville vor stilling være nøjagtig som den er nu. Desuden er der endnu ingen, der har opfundet noget brugbart af den slags. Balloner befinder sig endnu på det stade, skibene var på før dampmaskinens opfindelse. Det tog seks tusinde år at opfinde propeller og skruer, så det kan endnu komme."

"Pokkers varme!" sagde Joe, idet han aftørrede den sved, der strømmede ned ad hans pande.

"Hvis vi havde vand, ville denne hede være os til gavn, for den udvider gassen i ballonen, og formindske den mængde, der skal bruges til cylinderen. Åh, den forbandede neger, der kostede os den vandtank!"

"Du fortryder vel ikke, hvad du gjorde?"

"Nej, Dick, vi reddede den stakkels mand fra en forfærdelig død. Men den mængde vand, vi kastede over bord kunne være os til megen nytte nu; det kunne vare i tretten eller fjorten dage, og det ville være nok til at bringe os frelst over denne ørken."

"Vi har allerede gennemført halvdelen af rejsen, ikke sandt?" spurgte Joe.

"Hvad afstanden angår, ja, men den vil vare meget længere, hvis vinden hører helt op ... og den er allerede ved at lægge sig."

"Vi må ikke beklage os," sagde Joe, "vor rejse har indtil nu forløbet temmelig let; og vi skal nok finde vand, det tror jeg ganske sikkert."

Jorden blev dog fladere og fladere for hver mil de kom frem; foden af bjerget, hvor de havde fundet guld svandt ind og blev til slette. Græs afløste de smukke træer, de havde set øst på; kun nogle få hårdføre urter kæmpede endnu mod sandet, og enorme sten, der var rullet ned fra fjerne tinder og var blevet knust i faldet, var blevet til små skarpe sten, der igen gik over i groft sandt, før de endte som støv.

"Her ser du det Afrika, du havde forestillet dig, Joe! Havde jeg så ikke ret?"

"Jo, herre, det er som jeg troede, varme og sand. Hvad andet skulle man søge i et land som dette? Jeg troede ikke på Deres skove og sletter, de passede sig ligesom slet ikke. Hvorfor tage til Afrika for at se det samme som hjemme i England? Dette er det første, jeg har set, der ligner det rigtige Afrika, og jeg er ikke ked af at have set det!"

Hen imod aften fandt doktoren, at hele den lange dags rejse kun beløb sig til tyve engelske mil. Mørke omgav ballonen, så

snart solen var forsvundet bag horisonten, der aftegnede sig som en lige linje.

Den følgende dag var den 1. maj, en torsdag. Dagene gik hen med fortvivlet ensformighed, og den ene morgen var aldeles lige som den anden. Vinden blev intet øjeblik stærkere end hidtil.

Doktoren søgte at holde modet oppe i disse sørgelige dage. Med kikkerten for øjet undersøgte han hvert punkt i horisonten. Han så de sidste bjergtoppe umærkeligt forsvinde ligesom de sidste spor af plantevækst. Foran ham udstrakte sig hele den umådelige ørken.

Det ansvar, som hvilede på ham, foruroligede ham meget, skønt han ikke sagde noget. Havde han handlet rigtigt ved at føre disse to mænd bort fra hjemmet? Var ikke denne rejse et forsøg på at trænge frem ad forbudne veje, ville han ikke med den overskride det muliges grænse? Men var det da umuligt at vende om igen? Fandtes der ikke højere oppe luftstrømme, som kunne føre ham til mindre tørre egne? Han kendte det land, han havde passeret, men ikke det, som kom, og da hans samvittighed talte med høj stemme, besluttede han åbent at forhandle med sine to ledsagere om sagen.

"Hvad min herre lider, kan også jeg lide og mere til," svarede Joe; "hvorhen han går, kan også jeg gå."

"Og du, Kennedy?"

Også skotten erklærede, at han ikke havde været ukyndig om foretagendets farer, at man burde søge at nå målet, og at hans ven kunne stole på ham.

"Tak, mine brave venner!" svarede doktoren, "jeg havde ventet det af jer, men jeg havde brug for at høre jeres mening."

Og de tre venner trykkede varmt hinandens hænder.

"Hør mig da," vedblev Fergusson. "I følge mine beregninger er vi ikke mere end tre hundrede mil fra Guinea-bugten. Ørkenen kan altså ikke vare ved i det uendelige, tilmed da kysten er beboet og kendt en vis strækning indefter. Hvis det behøves, vil vi styre kursen til denne kyst, og det skulle være mærkværdigt, om vi ikke fandt en eller anden oase, en eller anden brønd, hvor vi kunne få nyt vandforråd. Hvad vi savner, er imidlertid vind; uden den hænger vi blot dødstille mellem himmelen og jorden."

"Vi må vente og se," sagde jægeren.

Alle tre rejsende spejdede forgæves ud i rummet i denne endeløse dag. Men der viste sig intet, som kunne vække håb. De sidste ujævnheder i jordoverfladen forsvandt med den nedgående sol, der kastede sine lange, ildrøde stråler over det enorme flade land. Dette var Ørkenen!

Vore rejsende havde denne dag næppe tilbagelagt femten engelske mil; de havde, som den foregående dag, fremstillet et hundrede og femogtredive kubikfod gas til brug for cylinderen, og en smule af det resterende vand var anvendt til at slukke deres brændende tørst.

Natten forløb roligt, alt for roligt; men doktoren sov ikke.

25.

En smule filosofi – En sky i horisonten – Midt i tågen – Den uventede ballon – Signalerne – *Victorias* spejlbillede – Palmetræerne – Karavanespor – Brønden i ørkenens spejlbillede – Palmetræerne – Karavanespor – Brønden i ørkenen.

Den følgende dag var himlen lige så klar og luften lige så ubevægelig. *Victoria* steg til en højde af to hundrede fod, men dens bevægelse mod vest var næppe kendelig.

"Vi befinder os midt i ørkenen," sagde doktoren. "Se blot disse uendelig vidder af sand! Naturen er forunderlig – hvorfor er der steder med overvældende mængder af plantevækst, mens der her kun er tørke, og tilmed på den samme breddegrad og under den samme sol?"

"*Hvorfor* interesserer mig kun lidet," sagde Kennedy, "årsagen interesserer mig mindre end fakta. Det *er* således, det er det vigtigste."

"Åh, man må vel have lov at filosofere en smule, Dick, det skader ingen."

"Jamen, så lad os blot filosofere, hvis du synes; vi har tiden for os, vi bevæger os næppe ud af stedet, vinden sover!"

"Dette kan dog umuligt vare længe ved," sagde Joe, "og det forekommer mig også, at jeg kan ane nogle skystriber i øst."

"Joe har ret," svarede doktoren.

"Glimrende!" sagde Kennedy, "herlige skyer, der vil give os en let regn og frisk vind i ansigtet!"

"Lad os nu først se, Dick."

"Men det er jo fredag, herre, jeg er bange for fredage!"

"Nuvel, jeg håber, at denne fredag vil gøre dig fri for den slags overtro."

"Det håber jeg også, herre," sagde han, idet han tørrede sveden af panden, "varme er ellers en god ting, især om vinteren – om sommeren skal man ikke overdrive med det."

"Frygter du ikke, at ballonen vil udvide sig for meget i denne varme?" spurgte Kennedy nu doktoren.

"Nej, guttaperkaen, som stoffet er overtrukket med, kan tåle langt højere temperaturer end dette. Jeg har udsat den for temperaturer helt op til 65 grader uden problemer."

"En sky! En rigtig sky!" råbte Joe i samme øjeblik.

En tyk og tydelig stribe hævede sig også virkelig over horisonten. Men det var kun en samling af små skyer, der uforanderlige bibeholdt den første form, de var dannet i, hvoraf doktoren sluttede, at der ikke fandtes nogen luftstrømme indenfor deres område.

Denne skymasse havde vist sig klokken otte om morgenen, og først klokken elleve nåede den solskiven, der helt og holdent forsvandt bag dette tætte forhæng. I samme øjeblik slap skyens nedre kant horisontranden, der strålede i klart lys.

"Det er kun en enkelt sky," sagde doktoren, "og man må ikke gøre for megen regning på den. Den bebuder hverken regn eller blæst, i hvert tilfælde ikke for os. Og desuden holder den sig stadig i en temmelig betydelig højde."

"Men om vi opsøgte denne sky, der ikke vil nedlade sig over os?"

"Jeg tror ikke, det vil gavne os stort," svarede doktoren. "Det vil sikkert kun forårsage et tab af gas og følgelig et endnu større tab af vand. Men i den situation, hvori vi befinder os, må man ikke forsømme noget. Vi må hæve os."

Doktoren ledte hele blæserørets lue ind i slangens spiraler. En stærk varme udviklede sig, og snart hævede ballonen sig. I omtrent femten hundrede fods afstand fra jorden stødte den på skyens mørke masse og trængte ind i en tæt tåge, men fandt heller ikke dér det mindste vindpust. Tågen syntes endog at være berøvet al fugtighed, og genstande, der var udsat for dens berøring, blev dårligt nok beduggede.

Doktoren så med bedrøvelse, hvilket ubetydeligt resultat han havde opnået ved sin manøvre, da han i det samme hørte Joe råbe med et udtryk af den højeste overraskelse:

"Hvad skal dette sige?"

"Hvad er der, Joe?"

"Hr. Doktor! Hr. Kennedy! Det var mærkværdigt!"

"Hvad er det da?"

"Vi er ikke alene her; dette er bedrageri. Man har stjålet vor opfindelse fra os!"

"Er du blevet gal?" spurgte Kennedy.

Joe så ud som et billede på forfærdelse og stod aldeles ubevægelig.

"Se, herre," sagde han og pegede på et punkt ude i rummet.

"Ved den hellige Patrick!" udbrød Kennedy nu også, "det er utroligt! Samuel, Samuel, så se dog!"

"Jeg ser," svarede doktoren roligt.

"En anden ballon! Andre rejsende ligesom vi!"

I to hundrede skridts afstand svævede virkelig en ballon i luften med sin gondol og sine rejsende. Den fulgte aldeles samme vej som *Victoria*.

"Der står nu kun tilbage," sagde doktoren, "at give dem signaler. Tag flaget, Kennedy, og lad dem se vore farver."

Det syntes som de rejsende i den anden ballon havde haft den samme tanke, for nøjagtig den samme hilsen gentoges med det samme flag, af en hånd, der svang det på den samme måde.

"Hvad betyder det?" spurgte jægeren.

"Det betyder," svarede Fergusson leende, "at det er dig selv, der har givet dette signal der ovre, det vil sige, at det er os selv, som er i den anden ballon. Det er ganske simpelt vor *Victoria*. Hvis du ikke vil tro mig, Joe, så gå hen til rælingen og sving med armene, så skal du se."

Joe gjorde det og så øjeblikkeligt og nøjagtigt sine bevægelser gentaget.

"Det er kun en luftspejling," sagde doktoren, "intet andet, et almindeligt optisk fænomen, der beror på luftlagenes ujævne fortynding, det er det hele."

"Ja, De kan nu sagtens forklare sagen på Deres måde," sagde Joe, "men underligt er og bliver det dog alligevel."

Lidt efter lidt udviskedes imidlertid dette billede, skyerne hævede sig endnu mere og forlod *Victoria*, der ikke forsøgte på at følge dem. Efter en times forløb forsvandt de i rummet.

Vinden, der tidligere næppe havde været mærkbar, syntes at blive endnu svagere. Fortvivlet nærmede doktoren sig jorden.

De rejsende, der var blevet lidt adspredte af luftspejlingen, faldt atter tilbage i deres bekymrede tanker.

Omtrent klokken fire opdagede Joe en genstand, der hævede sig på den umådelige sandslette, og snart var han sikker på, at to palmetræer rejste sig i ringe afstand.

"Palmer!" sagde Fergusson, "så findes der ganske sikkert også en kilde." Han tog sin kikkert og overbeviste sig om, at Joes øjne ikke havde narret ham.

"Endelig," udbrød han. "Vand! Vand! Vi er reddet, for hvor langsomt vi end kommer af sted, af sted kommer vi dog, og til slut vil vi nå denne oase."

"Hvad mener De så, herre, om vi drak lidt i mellemtiden? Luften er virkelig kvælende."

"Lad os drikke, min ven!"

Ingen lod sig nøde. En hel liter tømtes, og herved indskrænkedes forrådet til kun tre og en halv liter.

"Ah! Det gjorde godt!" sagde Joe. "Barclay & Perkins har aldrig fremstillet øl, der smagte så godt som dette."

"Der har du fordelen ved at være sat på ration." sagde doktoren i et moraliserende tonefald.

Klokken seks svævede *Victoria* over palmetræerne.

Men det var kun to små, hentørrede træer, to spøgelser uden liv, mere døde end levende. Fergusson betragtede dem med forfærdelse. Ved siden af dem så man tydeligt sten af en brønd, men disse sten var søndersmuldrede af solens hede, og der var ikke det mindste spor af fugtighed at se. Der gik som et stik gennem doktorens hjerte, og han skulle netop til at meddele sine rejsekammerater disse sørgelige opdagelser, da deres udbrud vakte hans opmærksomhed. Vest ude, så langt øjet kunne nå, strakte sig en bel række af hvide ben; rester af skeletter omgav kilden. En karavane havde nået oasen og viste

sin vej med denne række af ben. De svageste var efterhånden segnet i sandet, de stærkeste, der var nået til den så længselsfuldt ventede kilde, havde fundet en forfærdelig død ved randen af den.

De rejsende så blegnende på hinanden.

"Lad os ikke lande her," sagde Kennedy, "men hellere undgå dette uhyggelige syn. Der findes ikke en dråbe vand på dette sted."

"Nej, Dick, vi må have det på det rene. Vi kan lige så vel tilbringe natten her som andetsteds. Vi vil undersøge brønden lige til bunden. Der har været en kilde her, og måske findes der noget vand tilbage endnu."

Victoria dalede ned til jorden, og Joe og Kennedy skyndte sig ned i brønden. Men kilden syntes at være udtørret for mange år siden. De gravede i det tørre og løse sand, men der fandtes ikke spor af fugtighed.

Doktoren så dem komme tilbage, dækkede med et fint støv, nedslagne, modløse, fortvivlede. Han forstod, at deres undersøgelser havde været frugtesløse. Han havde ventet det og sagde intet, men han følte, at han fra dette øjeblik måtte have mod og udholdenhed for tre.

De talte ikke et ord, mens de spiste aftensmad, og de spiste uden særlig appetit. Og dog havde de endnu ikke prøvet tørstens virkelige lidelser.

26.

45 grader – Doktorens tanker – Desperat søgen – Blæserøret går ud – 50 grader – Ørkenen – En nattevandring – Ensomhed – Almindelig svækkelse – Joes forslag – Han giver sig selv endnu en dag.

Den vej, *Victoria* den foregående dag havde tilbagelagt, var højst ubetydelig. Lørdag morgen gav doktoren igen tegn til afrejse.

"Blæserøret kan ikke arbejde mere end seks timer endnu," sagde han. "Hvis vi ikke inden den tid har fundet vand, så ved Gud alene, hvad der skal blive af os."

Det var aldeles blikstille. Heden blev utålelig, termometret viste 45 grader i skyggen under teltet.

Udstrakt ved siden af hinanden søgte Joe og Kennedy i en slags dvale at glemme situationen. Tørstens lidelser begyndte at føles, og brændevinen forøgede dem snarere end den stillede dem. Der var næppe to liter vand tilbage, og alle tre sendte de begærlige blikke efter disse kostbare dråber, men ingen vovede at væde sine læber med dem. To liter vand og midt i ørkenen!

Hensunket i tanker stillede Fergusson sig det spørgsmål, om han havde handlet uforsigtigt. Havde det ikke været bedre at spare det vand, som han nu havde brugt uden nytte for at holde sig oppe i luften?

"Man må gøre en sidste anstrengelse," tænkte han, hen imod klokken ti om morgenen, "man må endnu engang forsøge at opdage en luftstrøm, der kan føre os herfra. Selv om vi skal

sætte vore sidste ressourcer på spil, må det gøres. Her kan det dog under alle omstændigheder ikke nytte at blive."

Mens hans kammerater sov, lod han gassen udvide sig. Ballonen rundede sig og steg lige op mod solens lodrette stråler. Men forgæves søgte doktoren et vindpust fra hundrede fods til femten tusind fods højde. Hans udgangspunkt forblev stadig lige under ham, og en absolut ro syntes at herske lige til de yderste grænser af den luft, som man kunne indånde.

Endelig var vandet til gasdannelsen udtømt, og blæserøret slukkedes af mangel på gas. Det buntzenske apparat holdt op med at virke, *Victoria* trak sig sammen og sank sagte ned på sandet i den samme fordybning, som gondolen tidligere havde gravet.

Det var middag. Man befandt sig på 19° 35' længde og 6° 51' bredde, næsten fem hundrede engelske mil fra søen Tchad, og mere end fire hundrede mil fra Afrikas vestlige kyst.

Da ballonen stødte mod jorden, vågnede Dick og Joe af deres tunge dvale.

"Standser vi?" spurgte skotten.

"Vi bliver vel nødt til det," svarede Fergusson alvorligt.

De rejsendes vægt blev erstattet af en tilsvarende vægt af sand, hvorefter de steg ud af gondolen.

Alle tre hensank de i dybe tanker, og i flere timer talte de ikke et ord. Joe beredte aftensmåltidet, der bestod af biscuits og pemmikan, men som ingen af dem rørte. En enkelt mundfuld skoldende varmt vand fra deres sidste lager fuldendte dette dystre måltid.

Om natten holdt ingen vagt, og heller ingen sov. Varmen var kvælende. Den følgende dag var der ikke mere end en halv pot

vand tilbage, som man besluttede ikke at røre før i det yderste nødstilfælde.

Det varede dog ikke længe, før Joe udbrød:

"Jeg kvæles, og varmen bliver blot værre og værre! Men," tilføjede han, idet han så på termometret, "det er ikke til at undre sig over, nu viser det 60 grader!"

"Sandet er brændende hedt," sagde Kennedy, "ganske som om det kom ud af en ovn. Og ikke en sky på den brændende himmel, det er til at miste forstanden over!"

"Lad os ikke fortvivle," sagde doktoren, "på denne breddegrad følger uundgåeligt storme på en sådan hede, og de kommer med lynets fart. Trods himlens fortvivlende klarhed kan en stor forandring indtræffe på mindre end en time."

"Men der måtte vel så," indvendte Kennedy, "vise sig tegn til at det ville ske."

"Det forekommer mig også," svarede doktoren, "som om barometret har en svag tendens til at falde."

"Vind, vind," råbte Joe, "blot til at føre os til en kilde, til en brønd, så savner vi ingen ting! Levnedsmidler har vi tilstrækkeligt af, og hvis vi blot får vand, kan vi blive her en måned uden at lide noget som helst."

Det var imidlertid ikke blot tørsten, men også den uophørlige betragtning af ørkenen, der trættede sindet. Der var ikke den svageste forhøjning på den uendelige slette, og efterhånden begyndte den såkaldte "ørkensyge" at indfinde sig, denne sygdom, der fremkaldes ved det nedslående indtryk, ensformigheden frembringer. De ulykkelige begyndte endog at føle symptomer på sindsforvirring; deres øjne udvidedes, og deres blik blev usikkert.

Da natten kom, besluttede doktoren at bekæmpe disse ildevarslende symptomer med en hurtig spadseretur; han ville i nogle timer vandre hen over denne sandslette – ikke for at søge, men blot for at gå.

"Kom," sagde han til sine rejsefæller, "tro mig, det vil gøre jer godt."

"Umuligt," svarede Kennedy, "jeg vil ikke kunne tage et eneste skridt."

"Jeg vil hellere sove," sagde Joe.

Trods alle overtalelser kunne doktoren ikke formå dem til at følge med, og han begav sig da alene på vej midt i nattens gennemsigtige klarhed. Hans første skridt var besværlige som hos et afkræftet menneske, der er uvant med at gå, men han følte snart, at denne bevægelse ville være ham til lykke. Han gik en halv mils vej i vestlig retning, og han følte sig allerede betydelig oplivet, da han pludselig blev grebet af svimmelhed. Han syntes at stå bøjet ud over en afgrund og selv at udgøre centrum i en uendelig cirkel. *Victoria* forsvandt fuldstændigt i skyggen. Doktoren blev grebet af en uovervindelig forskrækkelse, han, den dristige, rolige rejsende. Han ville vende om, men forgæves. Ikke engang et ekko svarede ham, og hans stemme døde hen i rummet som en sten i et bundløst svælg. Han lagde sig afmægtig ned på jorden, midt i ørkenens dybe tavshed.

Ved midnatstid kom han atter til bevidsthed og fandt sig i armene på sin tro Joe, der, urolig over doktorens lange fravær, havde fulgt hans i sandet tydeligt aftegnede spor, og endelig fundet ham.

"Hvad fattes Dem, herre?" spurgte han.

"Intet, Joe, det var kun et øjebliks svaghed!"

"Støt Dem til mig og lad os vende tilbage til *Victoria*."

Undervejs udviklede den brave fyr for doktoren, hvad han havde tænkt sig at ville gøre for muligvis at frelse dem fra den ulykkelige situation, hvori de befandt sig.

"Min plan er meget simpel," sagde han. "Jeg vil nemlig tage levnedsmidler med mig og gå lige frem, indtil jeg kommer et eller andet sted hen, hvor vi kan få vand. Hvis Himlen i mellemtiden sender Dem en gunstig vind, skal De ikke vente på mig, men rejse. Kommer jeg til en eller anden by, skal jeg nok klare mig, hvis De vil skrive nogle arabiske ord op til mig, og derpå bringer jeg Dem hjælp. Hvad siger De til mit forslag?"

"Det er uudførligt, men værdigt dit gode hjerte, Joe; det er umuligt, og jeg vil ikke have, at du forlader os."

"Nuvel, herre, jeg skal vente en dag endnu, men heller ikke længere. Nu er klokken et, og det er mandag. Hvis vi ikke kommer af sted tirsdag, så begiver jeg mig ud på vandringen – det er min faste beslutning."

Doktoren svarede ikke. Han kom snart tilbage til gondolen og tog plads i den ved siden af Kennedy, der var sunket hen i en tavshed, som ikke kunne være søvn.

27.

Forfærdelig hede – Hallucinationer – De sidste dråber vand – En fortvivlet nat – Forsøg på selvmord – Samum – Oasen – Løven og løvinden.

Det første, doktoren gjorde dagen efter, var at rådføre sig med barometret. Kviksølvet var næppe faldet så meget, at det kunne anes.

"Intet!" sagde han, "intet!"

Han steg ud af gondolen og så på vejret. Der herskede den samme ro, samme uforanderligt klare luft.

"Bliver vi da nødt til at fortvivle her?" udbrød han.

Joe var hensunket i tanker, grundede på sin påtænkte ekspedition og sagde ikke et ord.

Kennedy rejste sig. Han led forfærdeligt af tørst. Hans opsvulmede tunge og læber kunne næppe fremstamme en lyd.

Endnu fandtes der nogle dråber vand tilbage. De vidste det alle tre, tænkte på det og følte sig draget hen mod dem, men ingen vovede at gøre skridtet.

Disse tre rejsekammerater, disse tre venner betragtede hinanden med stive, stirrende blikke, med en følelse af dyrisk begær, der især viste sig hos Kennedy, hvis kraftige legemsbygning hurtigt bukkede under for disse svære savn. Han befandt sig hele dagen i en fuldstændig omtåget tilstand, han gik frem og tilbage, udstødte hæse råb, bed sig i hænderne og var nær ved at åbne sine pulsårer for at drikke sit eget blod.

"Ak," råbte han. "Du tørstens land, du skal snart kaldes fortvivlelsens!"

Derefter faldt han i en dyb afmagt, og man hørte fra hans indtørrede læber intet andet end lyden af hans åndedrag.

Hen imod aften blev også Joe grebet af begyndelsen til vanvid. Sandørkenen forekom ham som en umådelig sø med klart og gennemsigtigt vand, og mere end én gang kastede han sig ned for at drikke og rejste sig op med munden fuld af sand.

"Fordømt!" råbte han, "det er saltvand."

Mens Fergusson og Kennedy blev liggende ubevægeligt udstrakte, blev han grebet af et uimodståeligt begær efter at drikke de få dråber vand, som endnu fandtes tilbage. Han nærmede sig krybende gondolen, slugte med øjnene flasken, hvori vandet gemtes, greb den og førte den til sine læber.

I dette øjeblik hørte man i en hjerteskærende tone ordene: "Vand, vand!"

Det var Kennedy, der slæbte sig hen til ham. Han anråbte hans medlidenhed, han bad ham på sine knæ, han græd.

Joe rakte ham flasken, og den ulykkelige tømte indholdet af den lige til den sidste dråbe.

"Tak!" sagde han hæst.

Men Joe hørte ham ikke, han var ligesom den anden faldet tilbage på sandet.

Hvad tildrog der sig vel i løbet af denne forfærdelige nat?

Det ved man ikke, men tirsdag morgen så de ulykkelige deres lemmer lidt efter lidt tørre hen under det ildhav, solen sendte ned over dem. Da Joe ville rejse sig, var det umuligt for ham, og han kunne ikke iværksætte sin plan.

Han så omkring sig. Doktoren sad som tilintetgjort i gondolen med armene over kors og stirrede med stift blik ud i rummet. Kennedy var det forfærdeligt at se på; han bevægede hovedet frem og tilbage som et vildt dyr i bur.

Pludselig faldt hans blik på karabinen, hvis pibe stak frem over gondolens ræling.

"Godt," råbte han og rejste sig op med overmenneskelig anstrengelse.

Han styrtede sig over våbnet, forvirret, vanvittig, og rettede dets munding mod sit bryst.

"Herre, herre!" skreg Joe og skyndte sig hen til ham.

"Lad være! Hænderne væk!" sagde skotten med rallende stemme.

De kæmpede med hinanden om karabinen.

"Slip, eller jeg dræber dig," gentog Kennedy.

Men Joe holdt sig kraftigt fast til ham. På denne måde vedblev kampen, uden at doktoren næsten et helt minut kunne se dem, og pludselig gik skuddet af. Ved knaldet rejste doktoren sig i vejret som et spøgelse og så sig om.

Pludselig oplivedes hans blik, hans hånd straktes ud mod horisonten, og med en stemme, der ikke længere havde noget menneskeligt udtryk råbte han:

"Der, der borte!"

Der lå en sådan kraft i hans ord, at Joe og Kennedy slap hinanden og stirrede ud i den angivne retning.

Sletten bevægede sig som et hav i raseri på en stormdag; bølger af sand skummede over hinanden, en umådelig søjle kom fra sydøst og hvirvlede fremad med voldsom hastighed;

solen forsvandt bag en mørk sky, hvis kæmpestore skygge strakte sig lige til *Victoria*.

En stråle af håb lyste i Fergussons øjne.

"Samum!" råbte han.

"Samum!" gentog Joe uden rigtig at forstå meningen.

"Så meget desto bedre," faldt Kennedy ind med fortvivlet raseri, "så meget desto bedre, så får vi da lov til at dø!"

"Nej, nej, tværtimod," svarede doktoren, "det er livet, den bringer os."

Han begyndte hurtigt at kaste sandet ud, der holdt gondolen ned til jorden. Hans kammerater forstod ham endelig, forenede sig med ham og tog plads ved siden af ham.

"Og nu, Joe," sagde doktoren, "må du kaste en halvtreds pund ud af dit guld."

Joe nølede ikke, men følte alligevel noget, der lignede bedrøvelse. Ballonen hævede sig.

"Det var på høje tid!" udbrød doktoren.

Samum-vinden nærmede sig virkelig med lynets hast, og et øjeblik efter ville *Victoria* have været tilintetgjort. Den umådelige sandhvirvel var nær ved at nå ballonen, der overskylledes med en hagl af sand.

"Kast mere ballast ud," råbte doktoren til Joe.

"Det skal jeg," svarede denne og lod en mægtig kvartsblok falde.

Victoria steg hurtigt op over sandhvirvlen og førtes med uberegnelig hast bort over det skummende sandhav.

Samuel, Dick og Joe talte ikke. De følte atter håbet dæmre i deres hjerter.

Stormen hørte op klokken tre. Sandet faldt atter til jorden, idet det dannede en utallig mængde små høje, og himlen fik atter sin tidligere ro.

Victoria svævede igen ubevægelig, men nu med en oase i sigte, en grøn ø, der steg op af dette hvide ocean.

"Vand! Der findes vand!" sagde doktoren.

Han åbnede straks den øvre ventil, lod gassen strømme ud og gik sagte ned i to hundrede skridts afstand fra oasen.

På fire timer havde de rejsende tilbagelagt en strækning på 240 engelske mil.

Kennedy sprang straks ud, fulgt af Joe.

"Tag jeres bøsser med og vær forsigtige!" sagde doktoren.

Dick greb sin karabin og Joe tog et af geværerne. De gik hurtigt hen imod træerne og trængte ind mellem det friske grønne, der vidnede om rigelige kilder. De friske spor, som hist og her var aftegnet i den fugtige jord, bemærkede de ikke.

Pludselig hørtes et brøl i tyve skridts afstand fra dem.

"En løve!" sagde Joe.

"Så meget desto bedre!" svarede jægeren. "Så kommer vi til at slås! Man er stærk, når det gælder at forsvare sig."

"Vær forsigtig, hr. Dick," sagde Joe; "på den enes liv beror alles."

Men Kennedy hørte ham ikke. Han gik fremad med flammende øjne og spændt karabin. Under et palmetræ stod en stor løve klar til angreb. Næppe havde den opdaget jægeren, før den sprang, men den var heller ikke kommet ned til jorden igen, før den var truffet af en kugle i hjertet og faldt død om.

"Hurra! hurra!" råbte Joe.

Kennedy styrtede hen til brønden, lod sig glide ned ad de fugtige trappetrin og bøjede sig ned over en kilde, hvori han begærligt vædede sine læber. Joe fulgte hans eksempel, og man hørte derpå længe intet andet end en slubren med tungen ligesom hos drikkende dyr.

"Vi må tage os i agt, hr. Dick," sagde Joe og trak vejret, "vi må ikke være for grådige."

Men Dick tav og drak. Han dyppede henrykt hoved og hænder i det velgørende vand.

"Men doktoren!" sagde Joe.

Dette ene ord kaldte Kennedy tilbage til bevidsthed. Han fyldte en flaske, som han havde taget med sig, og skyndte sig igen op ad trappen.

Men hvor forfærdet blev han ikke! Et mørkt legeme lukkede åbningen. Joe, som fulgte ham, veg ligeledes tilbage.

"Vi er lukket inde!"

"Det er umuligt! Hvad skal dette betyde?"

I det samme bragte et forfærdeligt brøl skotten til at forstå, med hvilken fjende han havde at gøre.

"En anden løve!" råbte Joe.

"Nej, det er en løvinde! Fordømte dyr, men vent blot!" sagde jægeren og ladede på ny sin karabin.

Et øjeblik efter fyrede han, men dyret var forsvundet.

"Fremad!" råbte han.

"Nej, hr. Dick, De har ikke dræbt den med Deres skud, for legemet ville i så fald være rullet ned til os. Den står parat til at kaste sig over den første af os, som viser sig, og så er vi fortabt."

"Men hvad skal vi da gøre? Vi må ud, og Samuel venter på os."

"Lad os lokke dyret herhen. Tag min bøsse og lån mig Deres karabin."

"Hvad har du i sinde?"

"Det skal De få at se."

Joe tog sin trøje af, hængte den på spidsen af våbnet og holdt den som lokkemad op over åbningen af brønden.

Det rasende dyr kastede sig over den. Kennedy hentede det i springet og gennemborede det med en kugle. Med et brøl faldt løvinden ned på trappen og væltede Joe omkuld, der allerede troede at føle dyrets mægtige kløer, da et nyt skud lød og doktor Fergusson viste sig i åbningen med sin bøsse i hånden.

Joe rejste sig hurtigt op igen, klatrede hen over dyret og rakte sin herre den med vand fyldte flaske.

At føre den til sine læber og at tømme den halvt i ét drag, var for Fergusson et øjebliks sag, og de takkede alle Forsynet, der på så mirakuløs vis havde frelst dem.

28.

En dejlig aften – Joes køkken – Om råt kød – James Bruce – Bivuakken – Joes drømme – Barometret falder og stiger atter – Forberedelser til afrejsen – Orkanen.

Det var en herlig aften, der blev tilbragt i den friske skygge, efter et styrkende måltid, ved hvilket the og grog ikke spillede den mindst vigtige rolle.

Kennedy havde gennemvandret den lille oase i alle retninger og gennemsøgt buskene. Vore luftskippere var de eneste levende væsner i dette jordiske paradis, de strakte sig ud på deres tæpper og nød en rolig nat, der bragte dem til at glemme alle overståede lidelser.

Den følgende dag, den 7. maj, lyste solen i al sin glans, men dens stråler formåede ikke at trænge gennem det tætte løvværk.

Da der fandtes levnedsmidler i tilstrækkelig mængde, besluttede doktoren at afvente en gunstig vind her.

Joe havde bragt sit transportable køkken hen til oasen; han hengav sig til en mængde kulinariske kombinationer, og brugte vand med sorgløs ødselhed.

"Hvilken besynderlig skiften mellem sorg og glæde," sagde Kennedy. "Denne overflødighed efter en sådan mangel! Denne luksus efter en sådan elendighed! Jeg forsikrer jer, jeg var virkelig nær ved at blive vanvittig."

"Min kære Dick," svarede doktoren, "uden Joe ville du ikke have været i stand til nu at anstille disse refleksioner."

"Min ærlige ven!" sagde Dick og rakte Joe hånden.

"Å, hvad er det nu værd at tale om," svarede denne.

"Vi har holdt tappert ud," bemærkede doktoren. "Havde det så endda været levnedsmidler, vi havde manglet, men vand, det er netop det, et menneske mindst af alt kan undvære."

"Det tror jeg også," sagde Joe, "og desuden spiser man i påkommende tilfælde alt, hvad man træffer på, endog sine medmennesker, skønt det rigtignok ikke må være et synderlig appetitligt måltid."

"De vilde finder det vist meget behageligt," bemærkede Kennedy.

"Ja, men de er vilde og vant til at spise råt kød, hvad jeg meget ville betakke mig for."

"Det er virkelig også så modbydeligt," sagde doktoren, "at ingen ville fæste lid til de første Afrika-rejsendes beretninger, der omtalte, at flere folkestammer levede af råt kød. Det var under disse omstændigheder, at James Bruce havde et meget ejendommeligt eventyr."

"Fortæl det for os, herre! Vi har god tid til at høre på det," sagde Joe, idet han med velbehag strakte sig ud i det friske græs.

"Gerne! James Bruce var en skotte fra grevskabet Stirling. I årene 1768 til 1772 gennemrejste han hele Abessinien lige til søen Tyana, for at søge efter Nilens kilder, og vendte derpå tilbage til England, hvor han imidlertid først offentliggjorde sine rejser i 1790. Hans beretninger blev modtaget med den største mistro, en mistro, der åbenbart også er forbeholdt vor. Abessiniernes sæder og skikke syntes så forskellige fra de engelske, at ingen ville tro på dem. Blandt andre enkeltheder havde James Bruce meddelt, at folkeslagene i det østlige Afrika

spiste råt kød, og denne omstændighed bragte alle mennesker til at tage parti imod ham. Han kunne sagtens fortælle den slags historier, da man ikke var i stand til at kontrollere dem! Bruce var en meget modig mand, men havde tillige et meget letbevægeligt gemyt, og denne tvivl om hans ord opirrede ham i høj grad. I en salon i Edinburgh genoptog en skotte en dag i hans nærværelse dette stadige konversationsemne, og med hensyn til det rå kød erklærede han ganske simpelt, at sagen hverken kunne være mulig eller sand. Bruce sagde ingen ting. Han gik ud og kom en stund efter tilbage med en rå bøf, bestrøet med peber og salt på afrikansk vis. – "Min herre," sagde han til skotten, "ved at betvivle en ting, som jeg har fortalt, har De tilføjet mig en grov fornærmelse, og hvis De tror, at den er umulig, så tager De fuldstændig fejl. For at bevise det for alle her tilstedeværende, fordrer jeg, at De straks spiser denne rå bøf eller også står mig til ansvar for Deres ord." – Skotten blev bange og adlød, dog ikke uden mange grimasser. Med den største kulde af verden tilføjede Bruce da: "Selv om De antager, at det ikke er sandt, min herre, vil De forhåbentlig nu ikke længere påstå, at det er umuligt."

"Godt sagt," faldt Joe ind. "Hvis skotten havde fået fordøjelsesbesvær, havde det ikke været mere, end han havde fortjent. Men tænk, om man nu ved vor tilbagekomst til England tvivler om vor rejse."

"Nå, hvad vil du så gøre, Joe?"

"Jeg vil lade de vantro spise stykkerne af *Victoria* og det oven i købet uden salt og peber."

Man lo af Joes svar, og dagen gik fremdeles hen på den behageligste måde. Mindet om de overståede lidelser svandt for

glade tanker om, hvad der forestod.

Joe erklærede, at han gerne for bestandig ville blive på dette sted. Her havde han fundet sine drømmes land, her følte han sig hjemme. Hans herre måtte give ham nøjagtige oplysninger om oasens beliggenhed, og i sin notesbog indførte han med dyb alvor: 15° 43' længde og 8° 32' bredde.

Kennedy klagede blot over en ting: At han ikke kunne jage i denne miniatureskov, for efter hans mening manglede der på dette sted aldeles vilde dyr.

"Men kære Dick," indvendte doktoren, "glemmer du da rent løven og løvinden?"

"Bah!" svarede han med den sande jægers foragt for det allerede fældede vildt. "Men at vi har truffet dem her i denne oase kan virkelig bringe mig til at tro, at vi ikke er særlig langt borte fra mere frugtbare egne."

"Et dårligt bevis, Dick, for disse dyr tilbagelægger ofte betydelige afstande, når de drives af hunger eller tørst, og hvad den kommende nat angår gør vi klogest i at holde god vagt og tænde bål."

"I denne varme!" udbrød Joe. "Nu vel, hvis det behøves, så gør vi det naturligvis, men det vil virkelig smerte mig at se en del af denne smukke skov, som har været os til så megen glæde, gå op i luer."

Joe gik for at samle brænde til bålet, men han samlede dog ikke mere end højst nødvendigt. Man tændte, men heldigvis viste denne forsigtighedsregel sig at være unødvendig, og de tre rejsende faldt snart i en dyb søvn.

Heller ikke den følgende dag forandredes vejret. Ikke et vindpust rørte sig, og ballonen holdt sig vedblivende

fuldstændig ubevægelig.

Doktoren begyndte igen at blive urolig. Hvis rejsen således blev ved at trække ud, ville man til sidst ikke have flere levnedsmidler.

Snart så han dog kviksølvet synke i barometret, og der viste sig tydelige tegn til en nær forestående forandring i temperaturen. Han besluttede derfor at træffe forberedelser til afrejsen, for at man kunne benytte den første gunstige lejlighed til at komme af sted.

Begge vandbeholderne blev igen fyldt. Endvidere måtte man atter sørge for ballonens ligevægt, og Joe blev på ny nødt til at ofre en betydelig del af sine kostbare sten.

"Det er til dem, der kommer efter os," sagde han. "De vil sikkert blive noget forundrede over at finde en formue på dette sted."

"Tænk," sagde Kennedy, "om en eller anden lærd rejsende fandt et af disse stykker."

"Ja, min kære Dick, du kan være sikker på, at han ville blive meget forundret og vist nok også udtale sin forundring på tryk. En skønne dag hører vi nok tale om opdagelsen af guldholdigt kvarts midt i Afrikas sandørkener."

"Og det bliver Joe skyld i."

Tanken om at kunne narre en eller anden lærd trøstede staklen, der endnu ikke holdt af at miste sin skat, og bragte ham atter til at le.

Resten af dagen ventede doktoren forgæves på en forandring i atmosfæren. Temperaturen steg, og ville have været uudholdelig, hvis man ikke havde haft oasens skygge.

Termometret viste 65° celsius i solen. Det var den højeste varmegrad, man hidtil havde haft på rejsen.

Om natten indtraf der intet mærkværdigt mens doktoren og Kennedy havde vagt, men omtrent klokken tre, da Joe havde overtaget den, sank temperaturen pludselig. Himlen dækkedes med skyer, og mørket tiltog.

"Vågn op!" råbte Joe og vækkede sine to rejsekammerater. "Vågn op! Vi har vind!"

"Endelig," sagde doktoren og betragtede himlen. "Det bliver en storm," tilføjede han.

"Til *Victoria*, til *Victoria*!"

Det var på høje tid. *Victoria* tumlede frem og tilbage, og hvis en del af ballasten tilfældigvis var bleven slynget ud af gondolen, ville ballonen være fløjet bort, og alt håb om nogensinde at genfinde den ville være tabt.

Men den letfodede Joe sprang så hurtigt han kunne op og standsede gondolen. Doktoren indtog sin sædvanlige plads, tændte sit blæserør og kastede den overflødige ballast ud.

De rejsende kastede et sidste blik på oasens træer, der allerede bøjede sig under stormens kraft. Ballonen blev grebet af vinden i to hundrede fods højde, og snart var oasen forsvundet i natten.

29.

Tegn på plantevækst – En fransk forfatters fantastiske ide – Et smukt landskab – Kongeriget Adamova – Speke, Burton og dr. Barths opdagelser forenes – Atlantika-bjergene – Floden Benoué – Byen Yola – Bagélé – Bjerget Mendif.

Lige fra afrejsen havde de rejsende bevæget sig med stor hastighed, og de længtes også inderligt efter at forlade denne ørken, der havde truet med at blive deres fordærv.

Klokken ni om morgenen viste der sig tegn til plantevækst. Man så flydende planter på dette sandhav, og de forkyndte for dem, ligesom tidligere for Columbus, at der var land i nærheden. Grønne pletter tittede umærkeligt frem mellem sten, der selv udgjorde klipper i dette ocean. I horisonten viste der sig enkelte høje punkter. De var ikke høje, men brød dog den ensformighed, der hidtil havde præget landskabet.

Doktoren hilste med glæde dette nye land, og ligesom en sømand på udkig var han ved at råbe: "Land i sigte! Land!"

En time senere bredte kontinentet sig ud for hans blik. Det havde ganske vist endnu et vildt udseende, men det var dog mindre fladt, mindre nøgent, og der aftegnede sig endog hist og her nogle træer mod den grå himmel.

"Vi befinder os da omsider igen i et civiliseret land," sagde jægeren.

"Civiliseret, hr. Dick? Man ser da i hvert tilfælde endnu ikke mennesker."

"Med den hastighed, vi nu kommer frem, vil det ikke vare længe, før vi får dem at se," sagde doktoren.

"Men er vi endnu i negrenes lande?"

"Naturligvis. Vi rejser i dem lige til vi kommer til de distrikter, som bebos af arabere."

"Arabere, herre, virkelige arabere, med kameler?"

"Nej, ikke særlig mange kameler. De er sjældne, for ikke at sige ukendte i disse egne, og vi må nogle grader længere mod nord for at finde dem."

"Det var kedeligt."

"Hvorfor det?"

"Fordi de kunne være os til nytte, hvis vi fik modvind."

"Hvad mener du?"

"Jo, vi kunne jo spænde dem for gondolen og lade os bugsere af dem. Hvad siger De til det?"

"At en anden har tænkt det samme før dig, min kære Joe. Forsøget er blevet gjort af den talentfulde franske forfatter Méry – men ganske vist kun i en roman. Rejsende lader sig i romanen trække i ballon af kameler, og der kommer så en løve, som sluger kamelerne, får bugsertovet i halsen og bugserer i kamelernes sted osv. Du ser imidlertid, at alt dette er fantasier, som ikke har noget at gøre med vor befordringsmåde."

Joe følte sig noget nedslået ved tanken om, at hans ide allerede var undfanget i en anden hjerne og grundede over, hvilket dyr mon dernæst kunne sluge løven. Men han så sig ikke i stand til at finde ud af det og gav sig derfor på ny til at betragte landet.

En temmelig stor sø udbredte sig for hans blik, omgivet af et amfiteater af høje, der endnu ikke kunne gøre fordring på at

kaldes bjerge. Mellem dem slyngede der sig talrige frugtbare dale med de mest forskelligartede træer.

Den afrikanske oliepalme rejste sig over alle de andre med sine femten fod lange blade, kapoktræet fyldte luften med de fine fibre fra sine frøkapsler; skruepalmens blomsterstande – arabernes *kenda* sendte deres duft helt op til *Victoria*; der var sterculia, som giver os kolanødden; baobabtræer og banantræer fuldendte denne udstilling af tropernes storslåede flora.

"Et formidabelt land!" sagde doktoren.

"Se, der er dyr!" udbrød Joe pludselig. "Så kan menneskene heller ikke være langt borte."

"Det er elefanter – og prægtige elefanter!" råbte Kennedy. "Skulle der ikke kunne fås lejlighed til at jage lidt?"

"Hvorledes vil du have, at vi skal kunne standse, min kære Dick, under en så heftig luftstrøm? Nej, foreløbig bliver du virkelig nødt til at finde dig i at prøve Tantalus kvaler."

Her var der virkelig noget, som nok kunne ægge en jægers fantasi. Bøffelokserne væltede sig i græsset, der var så højt, at de undertiden forsvandt i det. Grå, sorte eller gule elefanter arbejdede sig frem gennem de tætte skove, og på højdernes skrænter løb der talrige mindre strømme, i hvilke flodhestene badede sig. Rundt omkring i træer og buske glimrede det af brogede fugle.

Af denne naturens ødselhed så doktoren, at det måtte være det herlige kongerige Adamova.

"Vi kommer nu til de nyere opdagelsers områder," sagde han. "Jeg har genfundet de rejsendes spor, og det var et lykkeligt tilfælde, mine venner, for vi kan nu forbinde kaptajnerne Burton og Spekes arbejder med doktor Barths opdagelser. Vi

har forladt englænderne for at genfinde en hamburger, og vi kommer snart til det yderste punkt, som denne dristige videnskabsmand nåede."

"Jeg synes," sagde Kennedy, "at der ligger en stor landstrækning mellem disse to punkter, hvis jeg tør dømme efter den vej, vi har tilbagelagt."

"Det er let at beregne. Tag kortet og se, på hvilken længdegrad du finder den sydlige ende af søen Oukereoue, der blev nået af Speke."

"Den ligger omtrent på den 37. grad."

"Og hvor ligger byen Yola, som vi vil få at se i aften, og hvortil Barth nåede?"

"Omtrent på 12 grader østlig længde."

"Forskellen udgør således femogtyve grader. Når vi regner tres engelske mil for hver grad, bliver det femten hundrede engelske mil."

"En ganske net tur," sagde Joe, "hvis man skulle vandre den til fods."

"Det lader sig imidlertid gøre. Livingstone og Moffat trænger stadig frem mod det indre af landet. Nyassa, som de har opdaget [Note 8)], ligger ikke synderlig langt fra søen Tanganyika, der blev opdaget af Burton, og før århundredets slutning vil disse umådelige strækninger sikkert være undersøgt. Men," tilføjede doktoren med et blik på kompasset, "jeg beklager, at vinden fører så langt mod vest. Jeg havde hellere set, at vi var kommet længere mod nord."

Efter endnu tre timer befandt *Victoria* sig på grænsen af Nigritien. Indbyggerne i dette land, chua-araberne, lever her et nomadeliv med deres hjorder. Op over horisonten ragede de

høje toppe af Atlantikabjergene, som endnu ingen europæers fod har betrådt, og hvis højde ansættes til tretten hundrede favne [Note 9)].

Endelig viste der sig en virkelig flød for de rejsendes blik. Doktoren så, at det måtte være Benoué-floden, en af de største bifloder til Niger, som af de indfødte bliver kaldt "Vandenes kilde".

"Denne flod," sagde doktoren til sine rejsekammerater, "vil engang blive den naturlige vej til det indre af Nigritien. Dampbåden *Plejaden* er allerede under en af vore raske kaptajners befaling gået op ad den lige til byen Yola. I ser altså, at vi er i et laud, der er kendt."

En mængde slaver syslede med markarbejde og dyrkede navnlig sorghum, en slags linser, der udgør deres væsentligste fødemiddel. Alle vegne på hele den vej, som *Victoria* fløj over med et meteors hastighed, viste der sig den største forundring. Om aftenen standsede de rejsende fyrre engelske mil fra Yola og foran den, men i afstand rejste de skarpe toppe af Mendif sig.

Doktoren lod kaste anker og gjorde sig fast til toppen af et højt træ, men en stærk vind kastede *Victoria* frem og tilbage, så at ballonen lagde sig horisontalt og undertiden gjorde gondolens stilling yderst farlig. Fergusson lukkede ikke sine øjne hele natten. Ofte var han ved at kappe ankertovet og flygte bort fra stormen. Omsider lagde den sig imidlertid, og ballonen kom atter i ro.

Den følgende dag var vinden mindre voldsom, men fjernede de rejsende fra byen Yola, der for nylig var blevet genopbygget

og i højj grad pirrede Fergussons nysgerrighed. Men han måtte alligevel finde sig i at gå mod nord, ja endog lidt mod øst.

Kennedy foreslog ham at gøre holdt i dette jagtens land og Joe påstod, at man følte trang til fersk kød, men befolkningens vilde skikke i forbindelse med nogle skud, som blev affyret mod *Victoria*, bestemte doktoren til at fortsætte rejsen, og man færdedes nu gennem en egn, der stadig er skueplads for mord og brand og kampe, under hvilke barbariske sultaner sætter deres magt på spil.

Talrige, tætbefolkede byer af lange, lave bygninger strakte sig mellem markerne. Man førtes fortsat mod nordøst i retning af bjerget Mendif, der forsvandt i skyerne, og hvis høje toppe skiller Nigerflodens vandområde fra søen Tchads bassin.

Snart efter kunne man se Bagélé med sine atten landsbyer omkring sig som en hel børneflok, der klynger sig til deres moders bryst – et betagende syn for de rejsende, der fra gondolen kunne overskue det hele på én gang.

Klokken tre befandt *Victoria* sig midt for dette bjerg. Man havde ikke kunnet undgå det, men måtte overstige det. Ved en temperatur, der bragtes op mod hundrede grader, fik doktoren ballonen til at stige til mere end otte tusind fod. Det var den største højde, man havde nået under rejsen, og temperaturen faldt så betydeligt, at de rejsende måtte tage deres tilflugt til tæpperne.

Fergusson skyndte sig at dale igen, idet ballonen truede med at briste, men han havde alligevel tid til at iagttage dette bjergs vulkanske oprindelse. Store masser af guano gav dets sider udseende af kalkklipper; der var rigeligt af guano til at gøde samtlige lande i det Forenede Kongerige.

Klokken fem dalede *Victoria* langsomt ned langs skrænten og standsede endelig på en stor slette, langt fra enhver menneskelig bolig. Så snart den berørte jorden, gjorde man hvad der var nødvendigt for at få den til at blive der, og Kennedy begav sig ud på sletten med sin bøsse i hånden. Det varede ikke længe, før han vendte tilbage med et halvt dusin ænder og nogle bekkasiner, som Joe som sædvanlig lavede udmærket til. Måltidet var behageligt, og om natten nød man en dyb søvn.

30.

Mosfeia – Sheiken – Denham, Clapperton, Oudney – Vogel – Hovedstaden i Loggum – Toole – Vindstille over Kernak – Herskeren og hans hof – Angrebet – Brændende duer.

Dagen efter, den 11. maj, genoptog *Victoria* sin eventyrlige færd, og de rejsende nærede samme tillid til den som sømanden til sit fartøj.

Under forfærdelige storme, tropisk hede, farlige opstigninger og endnu farligere nedstigninger havde den overalt klaret sig på bedste måde. Man kunne sige, at Fergusson styrede den med en gestus, og skønt han ikke kendte rejsens endepunkt, nærede han ikke videre bekymring for, at den ville bringes heldigt til ende. Men i dette land, beboet af barbarer og fanatikere, bød alligevel klogskaben at iagttage den højeste grad af forsigtighed, og han anbefalede derfor sine rejsekammerater hele tiden at holde et vågent øje med alt.

Vinden førte dem noget mere mod nord, og omtrent klokken ni så de et glimt af den store by Mosfeia, der er bygget på en høj, som ligger indesluttet mellem to høje bjerge. Dens beliggenhed gør den uindtagelig, og den eneste vej til den går mellem en sump og en skov.

I det øjeblik de rejsende kom forbi holdt en sheik sit indtog i den, fulgt af en rytterskare, som var klædt i strålende dragter, og med trompetere og løbere foran sig.

Doktoren lod ballonen dale for at kunne betragte disse indfødte på nærmere hold, men alt eftersom *Victoria* kom dem

nærmere, viste de tegn på en høj grad af forskrækkelse, og de søgte at komme væk så hurtigt det lod sig gøre.

Kun sheiken rørte sig ikke. Han greb sin lange musket, spændte hanen og ventede stolt. Doktoren nærmede sig ham indtil en afstand på halvandet hundrede fod, og tiltalte ham med høj stemme på arabisk.

Da han hørte disse ord lyde til sig ligesom fra himlen, steg sheiken af hesten, kastede sig næsegrus ned på jorden og begyndte at tilbede de rejsende.

"Det er," sagde Fergusson, "let forklarligt, at disse mennesker antager os for overnaturlige væsener; de første europæere, som kom til dem, anså de for at tilhøre en overmenneskelig race. Og når sheiken senere taler om dette møde, vil han næppe undlade at forstørre sagen med alle de udsmykkelser, som en arabisk fantasi er i stand til at finde på. I kan så selv tænke jer, hvad deres legender engang vil komme til at berette."

"De talte," sagde Joe, "om de første europæere, der besøgte dette land. Vil De ikke sige os, hvem det var?"

"Vi befinder os på major Denhams rute," sagde doktoren, "og det var netop i Mosfeia, at han blev modtaget af sultanen af Mandara. Han havde forladt Bornu, fulgte sheiken på hans ekspedition mod Fellataherne og deltog i et anfald på byen, der imidlertid gjorde tapper modstand og drev sheikens tropper på flugt. Majoren blev fuldstændig udplyndret og klædt af, og ville aldrig være kommet tilbage til Kuka, Bornus hovedstad, hvis han ikke havde haft en hest, under hvis bug han holdt sig fast og som ved sin stærke galop gjorde det muligt for ham at undslippe sejrherrerne."

"Hvem var da denne Denham?"

"En uforfærdet englænder, som fra 1822 til 1824 ledede en ekspedition i Bornu sammen med kaptajn Clapperton og doktor Oudney. De afrejste fra Tripolis i marts, kom til Murzuk og derpå den 16. februar 1823 til Kuka i nærheden af søen Tchad. Denham gjorde forskellige opdagelser, rejste i Bornu, i Mandara og på søens østlige bredder. Den 15. december 1823 trængte kaptajn Clapperton og doktor Oudney ind i Sudan lige til Sackatu, men Oudney døde desværre af anstrengelse og udmattelse i byen Murmur."

"Denne del af Afrika har krævet en anselig tribut af ofre for videnskaben," sagde Kennedy.

"Ja, det er en skæbnesvanger egn for rejsende. Vi styrer lige mod kongeriget Barghimi, som Vogel gennemrejste i 1856 for at trænge ind i Wadai, hvor han forsvandt. Denne unge mand var i en alder af treogtyve år blevet sendt ud for at assistere doktor Barth. De traf hinanden den 1. december 1854, hvorefter Vogel begyndte sine undersøgelser i landet. I 1856 tilkendegav han i sine sidste breve ønsket om at lære kongeriget Wadai at kende, hvortil endnu ingen europæer var trængt frem. Han siges at være nået lige til hovedstaden Wara, hvor han ifølge nogles påstand blev taget til fange, men ifølge andres derimod dræbt, fordi han havde søgt at komme op på et helligt bjerg. Efter de seneste oplysninger, der er kommet fra Munzinger, leipzigerekspeditionens leder, lader det desværre til, at man ikke kan tvivle om denne påstands rigtighed."

Mens doktoren fortalte dette var Mosfeia allerede for længe siden forsvundet i horisonten, og Mandara udviklede for de rejsendes øjne sin forbavsende frugtbarhed. Floden Shari, som

firs engelske mil længere borte løbe ud i Tchad, rullede her sit brusende vand.

Doktoren lod sine kammerater følge dens løb på de af Barth optagne kort.

"Ser I," sagde han, "denne lærde mands arbejder er overordentlig nøjagtige. Vi styrer lige mod distriktet Loggum og måske endog mod dets hovedstad Kernak. Dér døde den stakkels Toole næppe toogtyve år gammel. Han var englænder, underløjtnant ved det firsindstyvende regiment og havde nogle uger tidligere forenet sig med major Denham i Afrika, hvor han snart fandt døden. Man kan med god grund kalde dette umådelige land for europæernes kirkegård."

Nogle kanoer af halvtreds fods længde sejlede ned af Shari. *Victoria* tildrog sig ikke de indfødtes opmærksomhed, da den svævede tusind fod over jorden. Imidlertid begyndte vinden at lægge sig.

"Hvad om vi nu endnu engang fik fuldstændigt vindstille?" sagde doktoren.

"Nå ja, herre, vi behøver da hverken at frygte for vandmangel eller ørkenen denne gang."

"Nej, men så meget desto mere for ildesindede folkeslag."

"Se der," sagde Joe, "er noget, der ligner en by."

"Det er Kernak. Vindens sidste pust fører os hen til den, og hvis vi ønsker det, kan vi optage et nøjagtigt kort over den. Hvis jeg blot drejer lidt på blæserørets hane, vil vi snart dale ned til den."

Og *Victoria* svævede virkelig også snart ubevægelig to hundrede fod over byen.

"Vi er nu nærmere Kernak," sagde doktoren, "end en person i St. Pauls-kuplen er London. Vi kan nu se os om i al bekvemmelighed."

"Hvad er det for en summen, man hører fra alle sider?"

Joe så sig opmærksomt om og fandt, at den fremkaldtes af en hel mængde vævere, der under åben himmel arbejdede på deres over store træstammer udspændte væve.

Hovedstaden i Loggum kunne her overskues i sin helhed ligesom på et oprullet kort. Det var en virkelig by med huse i rækker og temmelig brede gader. På et stort torv holdtes der slavemarked, og der var en betydelig tilstrømning af købere, for mandara-negrene, hvis fødder og hænder er overordentlig små, er meget efterspurgte og sælges med stor fortjeneste.

Synet af *Victoria* fremkaldte på ny den samme virkning som ved flere foregående lejligheder.

Først hørtes der råb og skrig, men derpå fulgte en dyb, tavs forbavselse. Forretningerne blev forladt, arbejdet lagdes til side, larmen ophørte. De rejsende forblev ubevægelige på det samme sted og ikke den mindste detalje af denne folkerige by undgik deres blik. De dalede endog helt ned til tres fod over jorden.

Da trådte guvernøren i Loggum ud af sin bolig, fulgt af sine musikanter, der tudede rædsomt i nogle store bøffelhorn, og viklede sit grønne flag ud.

Folkemassen samledes omkring ham. Fergusson ville tale, men det var ham umuligt.

Befolkningen, der havde høj pande, krøllet hår og ørnenæse syntes at være stolte og intelligente, men *Victoria*s nærværelse foruroligede dem meget. Man så ryttere sprænge af sted i alle

retninger, og man var snart på det rene med, at herskeren samlede sine tropper for at bekæmpe en formentlig fjende.

Sheiken, omgivet af sit hof, fordrede imidlertid stilhed og holdt en tale, hvoraf doktoren dog ingen ting forstod. Han kunne imidlertid af de gestus, hvormed den ledsagedes, tænkte sig til, hvad den indeholdt. Det var en opfordring til at fjerne sig, og han havde gerne fulgt denne opfordring, men af mangel på vind var det umuligt for ham. Hans ubevægelighed forbitrede sheiken, hvis hofmænd begyndte at hyle for at formå luft-vidunderet til at flygte.

Disse hofmænd så højst besynderlige ud, med deres fem-seks brogede skørter og deres kolossale maver, af hvilke nogle så ud til at være udstoppede. Doktoren vakte sine venners forbavselse ved den oplysning, at det var deres måde at smigre herskeren på. Mavens omfang var en gradmåler for personens underdanighed.

Soldater, bevæbnet med buer og pile, opstillede sig i slagorden, men *Victoria* hævede sig allerede roligt udenfor skudvidde. Sheiken greb da et gevær og rettede det mod ballonen, men Kennedy tog godt sigte og knuste våbnet i sheikens hånd med en kugle fra sin karabin.

Ved dette uventede skud blev der en almindelig flugt. Alle vendte så hurtigt som muligt tilbage til deres boliger, og resten af dagen forblev byen fuldstændig øde.

Natten kom. Man måtte bestemme sig til at forblive ubevægelig tre hundrede fod over jorden. Ikke et lys skinnede i mørket, og en dødens tavshed herskede rundt omkring. Doktoren fordoblede sin forsigtighed, for denne ro kunne skjule en fælde.

Og han havde god grund til at våge. Hen imod midnat syntes hele byen at stå i luer. Hundreder af ildstriber krydsede hinanden som raketter og dannede et forfærdeligt virvar.

"Det var besynderligt!" sagde doktoren.

"Men Gud forlade mig," tilføjede Kennedy, "man kunne være fristet til at påstå, at denne brand stiger i vejret og nærmer sig os."

Sammen med forfærdelige råb og musketskud hævede denne ildmasse sig ganske rigtigt op mod *Victoria* og Fergusson fandt snart en forklaring på fænomenet.

Tusinder af duer, til hvis hale man havde bundet brændbare stoffer, var blevet sendt op mod *Victoria* og sværmede gennem luften, idet de betegnede deres vej med ildlinjer. De vrimlede allerede omkring ballonen, hvis sider kastede skinnet tilbage og syntes at være indsvøbt i et ildnet.

Doktoren nølede ikke, men kastede en stor kvartsblok ud og holdt sig derved langt borte fra de farlige fugle. I et par timers tid så man dem flyve frem og tilbage i natten, men lidt efter lidt formindskedes deres antal, og de forsvandt.

"Nu kan vi sove i fred," sagde doktoren.

"Det var ikke ilde fundet på, af vilde at være," sagde Joe.

"De anvender temmelig ofte disse duer for at tænde ild på halmtagene i byerne, men denne gang lå *byen* alt for højt."

"En ballon behøver bestemt ikke at frygte nogen som helst fjende."

"Jo," svarede doktoren.

"Hvem da?"

"De uforsigtige personager, som den fører med sig i gondolen. Mine venner, jeg beder jer aldrig glemme, at

årvågenhed og omsigt er den væsentligste betingelse for vor rejse."

31.

Afrejse om natten – Alle tre – Kennedys instinkt – Forholdsregler – Sharifloden – Tchad-søen – Søens vand – Flodhesten – En spildt kugle.

Omtrent klokken tre om morgenen så Joe, der havde vagt, endelig byen forsvinde under sine fødder. *Victoria* fortsatte sin rejse. Kennedy og doktoren vågnede.

Den sidste rådspurgte kompasset og fandt til sin tilfredsstillelse, at vinden førte dem mod nord-nordvest.

"Vi har heldet med os," sagde han, "alt lykkes for os, og vi vil endnu i dag opdage søen Tchad."

"Er det en stor sø?" spurgte Kennedy.

"Meget betydelig," svarede doktoren. "I sin største længde og bredde holder den vist nok hundrede og tyve engelske mil."

"Det vil skaffe os nogen afveksling i vor rejse, at vi således kommer til at flyve over en vandflade."

"Det forekommer mig dog ellers, at vi ikke har noget at klage over. Den har hidtil været så afvekslende, som vi kan ønske det, og frem for alt går den for sig under de bedste forhold."

"Ganske rigtigt, Samuel; når vi undtager den historie i ørkenen har vi endnu ikke været udsat for nogen alvorlig fare."

"Sikkert er det, at vor smukke *Victoria* hele tiden har opført sig fortræffeligt. Vi skriver i dag den 12. maj, og vi afrejste den 18. april; det udgør i alt en rejse på femogtyve dage. Når der er gået en halv snes dage til, vil vi være ved målet."

"Men hvor da?"

"Det ved jeg ikke, og det gør da i grunden heller ingen ting."

"Du har ret, Samuel. Lad os overlade til Forsynet at styre vor rejse og stadig holde os raske. Vi ser jo ikke just ud, som om vi har gennemrejst de usundeste egne på Jorden."

"Nej, vi fik en mulighed for at komme frem og op i verden, og det kom vi!"

"Hurra for at rejse i luften!" råbte Joe. "Her er vi, efter femogtyve dag i den bedste kondition, udhvilede og mætte. Faktisk synes jeg, at jeg er lidt for udhvilet, for mine ben er begyndt at føles svage, og det ville være godt med en lille løbetur – blot en tredive mil eller så ..."

"Det kan du gøre derhjemme i London, Joe, men her er vi alle tre sammen, som Denham, Clapperton og Overweg; som Barth, Richardson og Vogel – og vi er mere heldige end dem, for vi er her alle tre endnu. Men vi må ikke skilles. Hvad, hvis en af os var ned på jorden, og *Victoria* pludselig var nødt til at gå op for at undvige en eller anden pludselig fare, hvem ved, om vi da nogensinde så hinanden igen? Det er også derfor, jeg ikke bryder mig om at lade Kennedy gå alene på jagt."

"Men Samuel, du må tillade mig at følge min lyst af og til. Det er ingen skade til at fylde vore lagre op. Desuden lovede du mig, før vi rejste, at der ville være glimrende mulighed for at jage, men foreløbig har jeg næsten gjort."

"Kære Dick, din hukommelser fejler dig, eller også får din beskedenhed dig til at glemme dine egne bedrifter. Selv bortset fra småvildt, har du da allerede en antilope, en elefant og to løver på din samvittighed."

"Hvad betyder det for en virkelig jæger her i Afrika, der ser allehånde skabninger fare omkring lige under løbet på hans

karabin. Se blot der – en hel flok giraffer!"

"Hvis de ikke var så små, skulle man virkelig tro, at det var giraffer der nede," sagde Joe.

"De ser kun så små ud, fordi vi er tusind fod over dem, men hvis vi var nærmere, ville du få at se, at de er tre gange så høje som du."

"Og hvad siger du om gazelleflokken der nede," udbrød Kennedy, "og strudsene dér, der løber om kap med vinden."

"Strudse!" sagde Joe; "det er høns, slet ikke andet end høns."

"Hør, sig mig engang Samuel, kan vi ikke komme lidt nærmere?"

"Jo, men ikke helt ned. Til hvad nytte ville det desuden være at dræbe disse dyr? Hvis der var tale om at skyde en løve, en tiger eller en hyæne, så kunne jeg forstå det, for det var altid et farligt dyr mindre. Men når du dræber en antilope eller en gazelle har du ikke andet udbytte end at tilfredsstille dine jægerlyster. Men alligevel, min ven, vi vil holde os hundrede fod over jorden, og hvis du ser et eller andet dyr, der går alene, har du lov til at sende det en kugle i hjertet."

Victoria dalede lidt efter lidt, men standsede dog i en betryggende højde. I et vildt og tætbefolket land må man være forberedt på alle mulige farer.

De rejsende fulgte nu direkte Sharis løb og flodens fortryllende bredder forsvandt under trætoppe i forskellige farver. Talrige lianer slyngede sig overalt og frembragte besynderlige farveblandinger. Krokodillerne fordrev tiden midt i solskinnet eller dukkede under vandet med en øgles behændighed og gik midt under legen i land på de talrige grønne øer, der fandtes i floden.

Man passerede distriktet Maffatay, og omtrent klokken ni om morgenen nåede doktor Fergusson og hans venner omsider den sydlige del af søen Tchad.

Dette var altså omsider Afrikas Kaspiske Hav, hvis tilværelse så længe havde været henvist til eventyrenes verden, denne indsø, til hvilken kun Denhams og Barths ekspeditioner er nået frem.

Doktoren forsøgte at bestemme søens nuværende form, der er meget forskellig fra den, den havde i 1847. Det er imidlertid umuligt at optage noget kort over den, for den er omgivet af store moradser, i hvilke Barth var nær ved at omkomme. Fra det ene år til det andet går disse moradser, der er dækket med siv og papyrus, over til at blive sø. Undertiden bliver også de byer, der ligger ved dens bredder, halvvejs oversvømmede, således som det gik med Ngornu i 1856. Nu ser man flodheste og alligatorer dykke ned på det samme sted, hvor Ngornus huse før stod.

Solen lod sine hede stråler falde på dette stille vand, og mod nord syntes de to elementer at glide sammen i en fælles horisont.

Doktoren ville undersøge beskaffenheden af vandet, som man længe havde troet var salt. Der var heller ingen fare ved at nærme sig søens overflade, og gondolen strøg hen over den i fem fods afstand.

Joe lod en flaske glide ned i vandet og trak den atter halvfyldt op. Man smagte på det, men fandt det kun lidet drikkeligt. Navnlig havde det en stærk bismag af natron.

Mens doktoren optegnede resultatet af sine undersøgelser, hørtes der et bøsseskud ved siden af ham. Kennedy havde ikke

kunnet modstå lysten til at sende en kugle efter en umådelig flodhest, der trak frisk luft i største ro, men forsvandt ved larmen af skuddet, uden at jægerens spidskugle for øvrigt syntes at forurolige den.

"Det ville have været bedre at harpunere den," sagde Joe.

"Hvordan skulle det gå til?"

"Med et af vore ankre; det havde været en passende krog for et sådant dyr."

"Ja," sagde Kennedy, "det var en ide som ..."

"Som jeg beder jer ikke sætte i værk!" afbrød Fergusson dem. "Dyret vil hurtigt have ført os ned, hvor vi ikke har noget at gøre."

"Især nu, da vi har skaffet os vished om beskaffenheden af vandet. Men sig mig, hr. doktor, kan den fisk spises?"

"Den fisk, Joe, er ganske simpelt et pattedyr af tykhudernes orden. Man påstår, at dets kød skal være fortræffeligt, og det er genstand for en betydelig handel mellem stammerne på søens bredder."

"Så er det jo kedeligt, at hr. Dicks skud ikke lykkedes bedre."

"Dyret kan ikke såres undtagen i bugen og i låret, og Dicks kugle har ikke engang givet det en flænge. Men hvis det går an, vil vi gøre holdt ved søens nordlige ende, og der kan Dick holde sig skadesløs i et helt menageri."

"Nå," sagde Joe, "så vil jeg virkelig ønske, at hr. Kennedy må skyde nogle flodheste. Jeg kunne nok have lyst til at smage på det amfibiums kød, for ærligt talt er det dog lidt underligt at trænge ind i hjertet af Afrika for at leve af bekkasiner og agerhøns, ganske som i England."

32.

Bornus hovedstad – Biddiomaernes øer – Gribbene – Doktorens bekymringer og hans forholdsregler – Et angreb i luften – Ballonen rives op – Faldet – Virkelig selvopofrelse – Søens nordlige bred.

Efter at være nået til søen Tchad havde *Victoria* mødt en luftstrøm, der gik mere imod vest. Nogle skyer dæmpede dagens hede, og på den vidtstrakte vandflade mærkede man af og til et vindpust. Men hen imod klokken et var ballonen kommet tværs over søen og svævede atter over land.

Doktoren, der i begyndelsen var ked af dette, tænkte dog ikke på at beklage sig, da han fik Kuka, den berømte hovedstad i Bornu, at se. Han kunne et øjeblik skimte den, omgivet af sine hvide lermure. Nogle temmelig grimme moskeer hævede sig tungt over den mængde kvadrater, som de arabiske huse danner. I gårdene og på de offentlige pladser voksede der palmer og kautchuktræer med løvfulde kroner, der er mere end hundrede fod brede. Joe bemærkede, at disse enorme parasoller var meget passende i denne sol, og tilføjede nogle fromme ord om Forsynets godhed mod sine skabninger.

Kuka består egentlig af to forskellige byer skilte fra hinanden ved en *dendal*, en tre hundrede favne bred boulevard, der for øjeblikket var overfyldt med fodfolk og ryttere. På den ene side strakte den rige by sig med sine høje, luftige huse, på den anden var den fattige del trængt sammen og frembød for øjet en

sørgelig samling hytter, hvor en elendig befolkning henslæber sit liv. Kuka har nemlig hverken handel eller industri.

Kennedy mente, at byen lignede Edinburgh, hvis denne havde ligget på en slette, med sine to skarpt adskilte bydele.

De rejsende fik imidlertid kun lige et flygtigt glimt af den at se, idet de pludselig blev grebet af en modsatrettet vindstrøm, der atter førte dem omkring fyrre mil ud over Tchad.

Rundt omkring i søen lå der talrige øer, som er beboet af *biddiomaerne*, blodtørstige og meget frygtede sørøvere, der er lige så frygtede af de omkringboende, som tuaregerne er det i Sahara.

Disse udmærkede folk beredte sig til at tage mod *Victoria* med pile og sten, men ballonen passerede så hurtig forbi, at de ikke nåede det.

I dette øjeblik så Joe ud mod horisonten og sagde, idet han vendte sig til Dick:

"Hr. Dick, De, der stadig drømmer om jagt, her findes noget specielt for Dem."

"Hvad er det da, Joe?"

"Og denne gang vil min herre ikke nægte Dem at skyde."

"Men hvad er det da?"

"Ser De der ude den flok store fugle, der kommer imod os?"

"Fugle?" spurgte doktoren og greb sin kikkert.

"Jeg ser dem," svarede Kennedy; "der er mindst et dusin."

"Fjorten, når De tæller rigtigt efter," sagde Joe.

"Hvis det nu blot er rovfugle, så Samuel ikke skal gøre indvendinger."

"Jeg skal ingen ting sige," svarede Fergusson, "men jeg så unægtelig hellere, at disse fugle var langt borte fra os."

"Er De bange for den slags fyre?" spurgte Joe.

"Det er lammegribbe, Joe, af den største slags, og hvis de angriber os ..."

"Nuvel, så forsvarer vi os," sagde Kennedy. "Vi har et helt arsenal til vor disposition, og jeg antager ikke, at der kan true os nogen fare fra deres side."

"Hvem ved?" svarede doktoren blot.

Ti minutter efter var flokken kommet indenfor skudvidde. De fjorten fugle opfyldte luften med deres hæse skrig og nærmede sig *Victoria*, øjensynlig mere irriterede end skræmte af dens nærværelse.

"Sikke et spektakel, de dog laver!" sagde Joe. "De synes formodentlig ikke om, at man besøger deres regioner, og at man tager sig den frihed at flyve ligesom de."

"Sandt at sige," sagde jægeren, "ser de temmelig vilde ud, og jeg ville betragte dem som farlige nok, hvis de var forsynet med karabiner."

"Dem behøver de ikke," svarede Fergusson, der blev mere og mere alvorlig.

Gribbene fløj i store cirkler, hvis omkreds efterhånden trak sig sammen omkring *Victoria*.

De ilede gennem luften med forbavsende hurtighed, snart styrtende fremad som en kugle, snart brydende den lige linje i en skarp og dristig vinkel.

Doktoren var urolig og besluttede at hæve sig op i luften for at undgå dette farlige naboskab. Men efterhånden som ballonen steg, steg også gribbene, der slet ikke syntes tilbøjelige til at lade deres fjende undslippe dem.

"De er vist ude på noget," sagde jægeren og spændte hanen på sin karabin.

Og ganske rigtigt, de kom nærmere og nærmere – flere af dem kom nærmere end halvtreds fod, som om de ville vise, at de ikke var bange for skydevåben.

"Jeg føler en voldsom lyst til at skyde," sagde Kennedy.

"Nej, Dick, nej; dril dem ikke uden grund; det ville netop være at ægge dem imod os."

"Men jeg kunne snart ordne de fyre!"

"Det mener du, Dick, men du tager fejl."

"Jamen, jeg har en kugle til hver af dem!"

"Og hvad ville du vel sige, hvis de styrtede sig imod den øverste del af ballonen? Hvordan ville du så ramme dem? For en rejsende i luften er de lige så farlige som en flok løver på sletten for den, der rejser på jorden eller en stime hajer i havet er for den skibbrudne."

"Lad os da vente!"

"Ja, vent. Hold dig klar i tilfælde af angreb, men skyd ikke, uden at jeg giver dig tilladelse."

Fuglene samlede sig nu på kort afstand. Det var af den største slags. De var mere end tre fod lange og indersiden af deres hvide vinger strålede i solen. Man kunne have antaget dem for bevingede hajer, med hvilke de havde en foruroligende lighed.

"De følger os," sagde doktoren, da han så dem stige op ad med ballonen, "og hvor højt vi end hæver os, vil deres vinger være i stand til at føre dem lige så højt."

"Nå, hvad skal vi da gøre?" spurgte Kennedy.

Doktoren svarede ikke.

"Hør, Samuel," vedblev jægeren, "der er fjorten af disse fugle, og vi har sytten skud til vor disposition, hvis vi bruger alle vore våben. Kan det ikke lade sig gøre at skyde dem eller jage dem på flugt? Jeg påtager mig den største del af dem."

"Jeg tvivler ikke om din dygtighed, Dick, men som sagt, hvis de retter deres angreb mod den øverste del af ballonen, er faren der alligevel, for du kan så ikke se dem. De vil rive ballonen i stykker, og vi befinder os tre tusind fod oppe."

I dette øjeblik fo'r en af de vildeste fugle lige imod *Victoria* med åbent næb og udspændte klør, klar til at bide og rive.

"Skyd! Skyd!" råbte doktoren.

Han havde næppe udtalt dette ord, før fuglen, dødeligt ramt, tumlede ned gennem luften.

Kennedy havde grebet det ene dobbeltløbede gevær, og Joe lagde an med det andet. Forskrækkede ved skuddet spredtes gribbene, men med fordoblet raseri vendte de i næste øjeblik igen tilbage til angreb. Kennedy sendte en kugle i halsen på den ene af dem, og Joe knuste vingen på en anden.

"Nu er der ikke mere end elleve tilbage," sagde han.

I samme øjeblik forandrede fuglene deres taktik og fløj alle på engang op over *Victoria*. Kennedy så på Fergusson. Trods sin energi og sin koldblodighed blegnede denne, og et øjeblik opstod der en uhyggelig tavshed. Derpå hørte man en lyd, som når man river silke i stykker, og gondolen vaklede under de tre rejsendes fødder.

"Vi er fortabt," udbrød Fergusson og fæstede øjnene på barometret, der hurtigt begyndte at stige.

"Kast ballasten ud!" råbte han. "Hurtigt!"

Nogle øjeblikke efter var de sidste af Joes kvartsstykker forsvundet.

"Vi synker stadig! ... Tøm vandbeholderne ... Joe, hører du ... Vi styrter ned i søen!"

Joe adlød. Doktoren bøjede sig ud over rælingen og så, at gondolen nu ikke var mere end to hundrede fod over søen.

"Provianten! Provianten!" råbte han.

Også den forsvandt.

Faldet blev nu mindre hurtigt, men de ulykkelige sank dog stadig.

"Kast mere ud!" råbte doktoren endnu engang.

"Der findes ikke mere," sagde Kennedy.

"Jo, der er!" svarede Joe lakonisk og pegede hurtigt på sig selv.

Og i det samme forsvandt han over gondolens ræling.

"Joe, Joe!" råbte doktoren forfærdet. Men Joe kunne ikke længere høre ham. *Victoria,* der nu var befriet fra en stor vægt, fortsatte sin stigende bevægelse og hævede sig til tusind fod. Vinden, der bruste ind i det sammensunkne hylster, førte den bort mod søens nordlige ende.

"Fortabt!" udbrød Kennedy fortvivlet.

"Fortabt, for at frelse os!" sekunderede Fergusson.

Disse så uforfærdede mænd følte store tårer trænge frem i deres øjne. De så ned i dybet for at søge at opdage et eller andet spor af den ulykkelige Joe, men de var allerede alt for langt borte.

"Hvad skal vi nu gøre?"

"Gå ned til jorden, så snart det bliver muligt, Dick, og derpå vente."

Efter at have fløjet endnu tres engelske mil dalede *Victoria* ned over en øde bred på den nordlige side af søen. Ankrene huggede sig fast i et lavt træ, og Kennedy sørgede for, at de ikke kunne slippe løs igen.

Natten brød frem, men hverken Fergusson eller Kennedy kunne finde et øjebliks hvile.

33.

Gisninger – Ballonen kommer atter i ligevægt – Doktor Fergussons nye beregninger – Kennedys jagt – Tchadsøen undersøges – Tangalia – Tilbagekomsten – Lari.

Dagen efter, den 13. maj, undersøgte de rejsende først og fremmest den del af kysten, hvor de befandt sig. Det var et løsrevent stykke fast land midt i en umådelig sump, og netop denne sump gjorde *Victoria* sikker.

De to venner havde endnu ikke vovet at tale om deres ulykkelige rejsekammerat. Kennedy meddelte først doktoren sine gisninger.

"Joe er måske ikke død," sagde ban. "Det er en rask fyr og en så dygtig svømmer som kun få. Han ville ikke tage i betænkning at svømme over Firth-of-Forth ved Edinburgh. Vi vil få ham at se igen. Jeg ved ikke hvornår og hvor, men jeg er sikker på, at vi vil få ham at se, og vi bør intet forsømme, der kan hjælpe ham til at komme tilbage."

"Gid dine gisninger må være rigtige, Dick," svarede doktoren med bevæget stemme. "Vi vil gøre alt i verden for at genfinde vor ven. Men først og fremmest må vi befri *Victoria* for dens ydre hylster, der ikke længere er til nogen nytte. Vi bliver derved fri for en byrde på sekshundrede og halvtreds pund, og det har, som du kan tænke dig, ikke så lidt at sige for os."

Doktoren og Kennedy gik i gang, men mødte store vanskeligheder. Man måtte stykke for stykke rive det stærke stof bort og skære det i smalle bånd for at gøre det løs fra

nettets masker. Revnen, der var revet af rovfuglene, havde en længde på flere fod.

Dette arbejde varede næsten fire timer, men endelig var den indre ballon fuldstændig frigjort og syntes ikke at have lidt nogen skade. *Victoria* var blevet en femtedel mindre, en forskel, der var stor nok til at vække Kennedys forbavselse. Han udtalte også denne for doktoren, men den uforfærdede rejsende svarede, at der intet var at være ængstelig for, og at hvis den stakkels Joe kom tilbage, ville de i hans selskab fortsætte rejsen på sædvanlig vis.

"Hvis jeg mindes rigtigt, Samuel," sagde skotten, "var vi ikke langt borte fra en ø, da vi styrtede ned."

"Det er ganske sikkert," svarede doktoren, "men denne ø er uden tvivl, ligesom alle i Tchad, beboet af en vild sørøverstamme. Disse folk har sikkert været vidne til vor ulykke, og hvis Joe falder i deres hænder, hvad skal der så blive af ham, såfremt deres overtro ikke beskytter ham."

"Jeg gentager, at jeg stoler på hans klogskab og behændighed, og jeg føler mig sikkert overbevist om, at han nok vil vide at klare sig."

"Det håber jeg også. Nu, Dick, kan du jage her i egnen, dog uden at fjerne dig for langt bort. Det er nødvendigt, at vi forsyner os med nye levnedsmidler i stedet for dem, vi måtte kaste ud."

"Godt, Samuel, jeg skal ikke blive længe borte."

Kennedy tog et dobbeltløbet gevær og gik igennem det høje græs hen imod en temmelig nærliggende skov – tæt på hinanden følgende skud underrettede snart doktoren om, at jagten var heldig.

Imidlertid beskæftigede denne sig med at undersøge, hvad der endnu fandtes tilbage i gondolen. Der var endnu omtrent tredive pund pemmican, noget the og kaffe, omtrent halvanden gallon cognac og en fuldstændig tømt vandbeholder. Alt det tørrede kød derimod var forsvundet.

Doktoren vidste, at hans opdrift var blevet formindsket med omtrent ni hundrede pund ved tabet af den ydre ballons gas, og han måtte således bygge sine beregninger på denne forskel for atter at tilvejebringe ligevægt. Den nye *Victoria* holdt syvoghalvtreds kubikfod og indesluttede treogtredive tusind, fire hundrede og firs kubikfod gas. Udvidelsesapparaterne syntes at være i god stand, og hverken det elektriske apparat eller slangen var blevet beskadiget. Den nye ballons opdrift udgjorde omtrent tre tusind pund. Ved at sammenlægge apparatet og de rejsendes tyngde, vandforrådet, gondolen og dens tilbehør samt tyngden af halvtreds *gallons* vand kom doktoren til en totalvægt af to tusind og otte hundrede og tredive pund. Han kunne således medføre hundrede og halvfjerds pund ballast for uforudsete tilfælde, og ballonen befandt sig da i ligevægt med den omgivende luft.

Joes vægt erstattedes ved forøgelse af ballast, og hele dagen anvendtes til disse forskellige forberedelser, der først afsluttedes ved Kennedys tilbagekomst. Denne havde haft en heldig jagt og tillavede nu det forskellige vildt, som han havde ført med sig tilbage. Den følgende dag skulle han komplettere sit forråd.

Aftenen overraskede de rejsende midt under disse arbejder. Deres aftensmåltid bestod af pemmican, biscuits og the, og anstrengelserne, der havde givet dem appetit, forskaffede dem

også en rolig søvn. Den vagthavende holdt nøje udkig i mørket og troede af og til at høre Joes stemme, men ak, denne stemme, som de så gerne ville have hørt, var langt borte.

Ved dagens frembrud vækkede doktoren Kennedy.

"Jeg har grundet på," sagde han, "hvad vi bør gøre for at genfinde vor rejsekammerat."

"Hvad du end foreslår, Samuel, går jeg ind på," svarede skotten.

"Det er nødvendigt, at han får at vide, hvor vi er."

"Men på hvilken måde?"

"Vi vil atter indtage vor plads i gondolen og stige op i luften."

"Men hvis nu vinden fører os bort?"

"Det gør den heldigvis ikke. Den vil atter føre os ud på søen, og dette, der i går kun kunne være os ubehageligt, er i dag så heldigt, som det kan være. Vor opgave vil da indskrænke sig til, at vi holder os hele dagen over denne udstrakte vandflade. Joe kan ikke undgå at se os, for hans blik er sandsynligvis uophørligt rettet mod himlen. Måske lykkes det ham oven i købet at underrette os om sit opholdssted."

"Hvis han er alene og fri, vil han ganske sikkert gøre det."

"Og også hvis han er fanget, vil han se os," vedblev doktoren. "De indfødte plejer nemlig aldrig at lukke deres fanger inde."

"Men," fortsatte Kennedy, for man må forudse alt, "hvis vi nu ikke finder noget spor af ham, hvad skal vi så gøre?"

"Vi vil da søge at komme tilbage til søens nordlige del og gøre alt for at han kan få os at se. Der vil vi tillige vente og undersøge bredderne på det omhyggeligste."

"Lad os da begive os på vej," svarede jægeren.

Doktoren bestemte nøje beliggenheden af det stykke fastland, som han nu agtede at forlade. Af kortet og af sine beregninger kom han til det resultat, at han måtte være nord for Tchad, mellem byerne Lari og Negemini, der begge er blevet besøgt af major Denham. Imens kompletterede Kennedy forrådet af fersk kød, men skønt omegnen viste spor efter flodheste og næsehorn, fik han dog ikke lejlighed til at støde på nogle af disse dyr.

Klokken syv om morgenen gjordes ankeret løs fra træet, gassen udvidede sig, og den nye *Victoria* steg to hundrede fod op i luften. I begyndelsen ligesom nølede den og svingede rundt, men endelig blev den grebet af en god vind, svævede hen over søen og førtes snart bort med en hastighed af tyve engelske mil i timen.

Doktoren holdt sig hele tiden i en højde, der vekslede mellem to hundrede og fem hundrede fod. Når de passerede øerne, nærmede de sig dem så meget som muligt for at forsikre sig om, at de ikke drog forbi deres forsvundne rejsekammerat.

"Der synes ikke at være noget at se," sagde Kennedy efter to timers forgæves søgen.

"Lad os vente, Dick, og ikke tabe modet. Vi kan ikke være langt borte fra det sted, hvor ulykken indtraf."

Klokken elleve havde *Victoria* tilbagelagt halvfems engelske mil, og der mødte den da en ny luftstrøm, som i en næsten ret vinkel drev den omtrent tres engelske mil mod øst. Ballonen svævede over en temmelig stor og folkerig ø, som doktoren troede måtte være Farram, hvor biddiomaernes hovedstad ligger. Han ventede at se Joe komme flygtende ud af hver en busk. Hvis han var fri, ville man uden vanskelighed kunne føre

ham bort, og hvis han var fange, ville man dog snart kunne befri ham ved at gentage de manøvrer, som man havde anvendt, da missionæren blev ført bort fra de vilde. Men man så ingen Joe, og begge de rejsende var nær ved at fortvivle.

Klokken tre fik *Victoria* Tangalia i sigte, en by, der ligger på den østlige bred af Tchad, og som var det yderste punkt, Denham vovede sig til på sin opdagelsesrejse.

Doktoren blev urolig over denne vindens vedholdende retning. Han så sig allerede i tankerne drevet tilbage til hjertet af Afrika, til de endeløse ørkener.

"Vi må nødvendigvis," sagde han, "for Joes skyld se at komme tilbage til søen og altså forsøge at finde en modsat luftstrøm."

I mere end en time søgte han i forskellige højder. Endelig lykkedes det ham tusinde fod oppe at finde en stærk vind, der førte ballonen mod nordvest.

Det var ikke sandsynligt, at Joe holdtes tilbage på nogen af øerne i søen, hvor han ganske sikkert ville have fundet udvej til at give sin nærværelse til kende. Måske havde man ført ham til fastlandet. Således ræsonnerede doktoren, da han genså søens nordlige bred.

Hverken Kennedy eller Fergusson troede, at Joe var druknet. Men derimod opstod der hos dem begge en anden uhyggelig tanke. Doktoren var den første, som udtalte den.

"Krokodillerne træffes kun på øernes og på søens bredder," sagde han, "og vi vil håbe, at Joe har forstået at undgå dem. For øvrigt er de ikke så farlige, som man i almindelighed antager, og afrikanerne bader ubekymret uden at frygte deres angreb."

Kennedy svarede ikke; han foretrak at tie i stedet for at tale om denne forfærdelige mulighed.

Omtrent klokken fem om aftenen så man byen Lari. Indbyggerne var foran deres hytter beskæftiget med bomuldshøsten og syntes ikke at lægge mærke til ballonen, der førtes hurtigt af sted. Denne samling af omkring halvtreds beboelser lå i en fordybning i terrænet; en slags dal mellem to bjerge. Vinden bar doktoren længere væk, end han ønskede, men sprang så pludselig om igen, og *Victoria* blev, mærkeligt nok, ført tilbage til den samme ø, hvor man havde tilbragt den forrige nat. Idet de dalede ned, greb ankeret fat i nogle seje vandplanter i mudderet, hvor det satte sig fast.

Man havde en del besvær med at holde ballonen rolig, men hen imod aften stilnede blæsten af, og de to venner søgte at finde hvile, men tankerne om den forsvundne Joe holdt dem vågne begge to.

34.

Orkanen – Tvungen afrejse – Et tabt anker – Sørgelige tanker – Beslutsomhed – Sandstormen – Den begravede karavane – Modsatte vinde – Atter mod syd – Kennedy er på sin post.

Klokken tre om morgenen gik vinden over til storm og blev så voldsom, at *Victoria* ikke uden fare kunne blive i nærheden af jorden.

"Vi må bort herfra," sagde doktoren.

"Men Joe da?" indvendte hans ven.

"Jeg lader ham ikke i stikken. Selv om stormen fører os hundrede mil mod nord, vil jeg vende tilbage igen. Her kan vi imidlertid under de forhåndenværende forhold kun sætte alles sikkerhed på spil."

"Rejse uden ham!" udbrød skotten med dyb smerte.

"Tror du da ikke," vedblev Fergusson, "at mit hjerte bløder lige så vel som dit? Det er kun en tvingende nødvendighed, der fører mig bort."

"I Himlens navn da," svarede jægeren, "lad os tage af sted."

Afrejsen frembød imidlertid store vanskeligheder. Ankeret havde hugget sig så hårdt fast, at man ikke kunne få det løs igen, og ballonens opdrift blev hele tiden større og større. Kennedy formåede ikke at få den løs, og desuden blev hans forsøg derpå meget farlige i det øjeblik, da *Victoria* truede med at gå til vejrs, før han var kommet ombord.

Doktoren, der så faren, lod ham stige op i gondolen og bestemte sig til at kappe ankertovet. I det samme gjorde *Victoria*

et spring på tre hundrede fod op i luften og tog vejen lige mod nord.

Fergusson måtte følge stormen. Han lagde armene over kors og sank hen i bekymrede tanker.

Efter nogle øjeblikkes dyb stilhed vendte han sig om til den lige så tavse Kennedy.

"Vi har måske fristet Gud," sagde han. "Det står måske ikke i menneskets magt at foretage en sådan rejse."

Og et smerteligt suk steg op fra hans beklemte bryst.

"Det er kun nogle få dage siden," sagde jægeren, "at vi lykønskede hinanden med at have undgået mange farer og glade trykkede hinandens hænder."

"Stakkels Joe! Hvor god og fortræffelig en natur havde han ikke! Og så at tænke sig, at han er borte, og at vinden med uimodståelig hast fører os endnu længere bort fra ham!"

"Men hvis vi nu antager, at han befinder sig i god behold hos søens folkestammer, vil han så ikke kunne gøre ligesom de rejsende, der har besøgt dem før os, en Denham, en Barth? De genså jo begge deres fædreland."

"Du glemmer, at Joe ikke kan et ord af disse folks sprog, at han er ene og uden hjælpemidler. De rejsende, som du taler om, trængte ikke frem uden i forvejen at sende en mængde gaver til høvdingene, og de var desuden omgivet af et talrigt, bevæbnet følge, der var udrustet til disse ekspeditioner. Og alligevel kunne de ikke undgå lidelser og prøvelser af enhver art. Hvad tror du så, at der vil blive af vor ulykkelige rejsefælle?"

"Men vi vil komme tilbage til ham, Samuel."

"Vi vil komme tilbage, selv om vi skal forlade *Victoria* og blive nødt til at vende tilbage til Tchad til fods for at sætte os i

forbindelse med sultanen i Bornu."

"Jeg følger dig, Samuel," svarede jægeren. "Joe har opofret sig for os; det er da ikke mere end billigt, at vi til gengæld opofrer os for ham."

Denne beslutning gengav atter de to venner nyt mod, og Fergusson bestræbte sig af yderste evne for at komme ind i en modsat luftstrøm, der kunne føre ham nærmere til Tchad. Men det var umuligt. Selv det at lande var umuligt på en slette helt blottet for træer, og med en sådan orkan.

Victoria gennemfløj da landet Tibbou, gik over Belad-el-Djerid, en ø, der danner grænsen til Sudan, og kom ind over sandørkenen, der er furet af spor efter karavaner.

Det sidste spor af plantevækst tabte sig snart i horisonten, ikke langt fra den største oase i denne del af Afrika, hvis halvtreds brønde beskygges af prægtige træer; men det var umuligt at standse der. En arabisk lejr var kommet de rejsende i forkøbet. *Victoria* fo'r da af sted som en faldende stjerne og tilbagelagde på denne måde en strækning af tres engelske mil på tre timer, uden at Fergusson formåede at beherske dens fart eller styre dens kurs.

"Er da Himlen så afgjort mod vort foretagende," udbrød han, da han så ørkenens sand rejse sig mod nord som en tæt tåge og hvirvle omkring under påvirkning af de hinanden modsatte vinde.

Midt i denne hvirvel forsvandt en karavane fuldstændigt, styrtet om og knust under sandlavinerne. Kamelerne, der løb omkring imellem hinanden, udstødte dumpe og klagende skrig, og fortvivlede råb lød ud fra den kvælende sandsky. Hist

og her glimtede et stykke broget tøj frem af dette virvar, og stormens brølen forøgede denne forfærdelige scenes rædsel.

Snart hobede sandet sig sammen i kompakte masser. På det samme sted, hvor nylig en jævn slette udbredte sig, hævede der sig nu en umådelig gravhøj over en opslugt karavane.

Doktoren og Kennedy så, blege af forfærdelse, på dette skuespil. De formåede ikke mere at manøvrere deres ballon, der hvirvlede omkring imellem de hinanden krydsende vinde og ikke længere adlød gassens forskellige udvidelser. De under teltet ophængte instrumenter slog imod hinanden med fare for at knuses. Slangens rør bøjede sig og var nær ved at briste, og vandbeholderen kastedes idelig frem og tilbage under et larmende spektakel. I to skridts afstand kunne de rejsende ikke høre hinandens ord, og idet de krampagtigt greb fat i tovværket, søgte de at holde sig oppe mod stormens raseri.

Kennedy så frem for sig uden at tale. Men doktoren havde genfundet sin ro midt under faren, og på hans ansigt kunne man ikke se spor af de voldsomme sindsbevægelser i hans indre. Nordenvinden havde nu fået overhånd og drev ballonen af sted med samme hurtighed som før.

"Hvor kommer vi hen?" udbrød Kennedy pludselig, da han opdagede den forandrede retning.

"Lad os overlade det til Forsynet, Dick. Jeg gjorde uret i at tvivle på det, for det ved bedre, hvad der gavner os. Vi vender nu om til de egne, som vi troede aldrig mere at få at se."

Sandet var nu ujævnt og bølgende som havet efter en storm. Rundt omkring på ørkenens flade så man rækker af små høje. Vinden blæste voldsomt, og *Victoria* fløj hurtigt af sted gennem rummet.

Den retning, de rejsende nu fulgte, var noget forskellig fra den, de havde taget om morgenen, og i stedet for klokken ni at genfinde Tchads bredder, så de endnu ørkenen udbrede sig foran dem.

Kennedy gjorde en bemærkning i så henseende.

"Betyder intet," svarede doktoren. "Det vigtigste er, at vi atter kommer mod syd."

"Når du er tilfreds, så er jeg det også," svarede jægeren, "men Gud give, at vi ikke må blive nødt til at rejse igennem ørkenen ligesom disse ulykkelige arabere! Det var et forfærdeligt syn, vi så."

"Et syn, der ofte gentages, Dick. Rejserne gennem ørkenerne er helt anderledes farlige end rejserne på oceanet. Ørkenen frembyder alle havets farer, også den at blive opslugt, og desuden er man dér udsat for uudholdelige anstrengelser og savn."

"Det forekommer mig," sagde Kennedy, "som om vinden er i færd med at stille af. Sandhavet er mindre kompakt, dets bølger formindskes, og horisonten klarer op."

"Så meget desto bedre. Vi må nøje se os omkring med kikkerten og ikke lade et eneste punkt undgå vor opmærksomhed."

"Det påtager jeg mig, Samuel, og jeg skal underrette dig om det første træ, der bliver synligt."

Kennedy tog nu plads i forenden af gondolen, stadig med kikkerten for øjet.

35.

Joes historie – Biddiomaernes ø – Tilbedelsen – Den sunkne ø – Søens bredder – Slange-træet – Rejse til fods – Svære lidelser – Moskitoer og myrer – Sult – *Victoria* kommer og forsvinder atter – Fortvivlelse – Sumpen – Et sidste skrig.

Hvad var der blevet af Joe under hans herres forgæves efterforskninger?

Da han styrtede ned i søen og atter kom op til vandfladen, var det første han gjorde, at stirre op i luften. Der så han *Victoria* hurtigt stige højere og højere op, lidt efter lidt formindskes og snart, grebet af en hurtig vind, forsvinde mod nord. Hans herre og hans ven var frelst.

"Det var heldigt," tænkte han, "at jeg fik den ide at kaste mig i Tchad. Det kunne også være faldet hr. Kennedy ind, og han ville ganske sikkert ikke have betænkt sig på at gøre ligesom jeg. Det er jo så naturligt og ganske i sin orden, at ét menneske opofrer sig for at frelse to andre. Det er jo blot matematik!"

Beroliget i så henseende, begyndte Joe at tænke over situationen. Han befandt sig midt i en uhyre sø, omgivet af ubekendte og formodentlig vilde folkeslag, hvilket var en yderligere grund til ikke at stole på andre end sig selv. Og for øvrigt plejede han heller aldrig at være bange af sig.

Før rovfuglenes angreb havde han opdaget en ø i horisonten. Han besluttede følgelig at sætte kursen mod den og begyndte at anvende al sin behændighed i svømmekunsten, efter at han først havde befriet sig for den besværligste del af sine klæder.

Han var slet ikke urolig for en lille svømmetur på en fem-seks engelske mil, og så længe han befandt sig i åben sø, tænkte han ikke på andet end med kraftige tag at svømme lige fremad.

Efter halvanden times tids forløb var afstanden, der skilte ham fra øen, blevet betydeligt formindsket.

Men alt eftersom han nærmede sig land, blev hans sjæl fyldt af en i begyndelsen flygtig, men efterhånden mere og mere vedholdende tanke. Han vidste, at søens bredder var beboet af umådelige alligatorer, og han kendte disse dyrs glubskhed.

Til trods for sin vane med at finde alt i denne verden ganske naturligt, følte dog den skikkelige fyr en vis vågnende frygt for, at hvidt kød kunne falde særlig i krokodillernes smag, og han fortsatte derfor sin vej med den yderste forsigtighed. Han havde kun omtrent hundrede favne tilbage til den af grønne træer beskyggede bred, da et vindpust førte en gennemtrængende moskuslugt lige hen til ham.

"Se så," tænkte han, "der har vi, hvad jeg frygtede! Krokodillerne kan ikke være langt borte."

Og han dukkede hurtigt ned, men dog ikke hurtigt nok til at undgå at berøre et stort legeme, hvis takkede hud strejfede ham i forbifarten. Han anså sig for fortabt og begyndte at svømme med fortvivlet hast. Han kom atter op til vandfladen, trak vejret og forsvandt på ny. På denne måde tilbragte han et kvarterstid i en ubeskrivelig angst, som han med al sin filosofi ikke formåede at overvinde. Det forekom ham, at han bagved sig hørte krokodillernes åbne kæber klapre, rede til at gribe ham. Han dukkede netop under vandet så tyst som muligt, da han pludselig følte sig grebet i den ene arm og derefter midt om livet.

Stakkels Joe! Han sendte endnu en sidste tanke til sin herre og gav sig til at kæmpe med fortvivlelsens energi på samme tid, som han følte sig trukket, ikke ned til bunden af søen, således som krokodillerne plejer at gøre for at sluge deres bytte, men tværtimod op til vandfladen.

Næppe havde han taget det første åndedrag og åbnet øjnene, før han så sig i hænderne på to negre, der holdt ham sikkert fast og udstødte forunderlige råb.

"Hvad nu?" kunne Joe ikke lade være med at udbryde. "Negre i stedet for krokodiller! Nå ja, det har jeg for resten ingen ting imod! Men hvor tør de fyre vove at bade her i vandet?"

Joe var uvidende om, at beboerne af øerne i Tchad, ligesom mange andre negerstammer, går i vandet hvor alligatorerne opholder sig uden at bekymre sig om deres nærværelse. Amfibierne i denne sø bliver ikke uden grund betragtet som temmelig uskadelige dyr.

Men havde Joe ikke undgået én fare for at falde i en anden? Dette overlod han skæbnen at afgøre og fulgte med ind til bredden uden at vise nogen som helst frygt.

"Uden tvivl," tænkte han, "har disse mennesker set *Victoria* stryge hen over søen som et luftens vidunder; de har på afstand været vidne til mit fald, og de må ganske naturligt nære respekt for et menneske, der er faldet ned fra himlen."

Så langt var Joe nået i sine refleksioner, da han steg i land midt i en larmende skare af begge køn og alle aldre, men derimod ikke af alle farver. Han befandt sig nemlig hos en stamme biddiomaer, der var sorte som ibenholt, og han behøvede ikke at rødme ved sin lette påklædning, for hans nye værter var adskilligt lettere påklædt end han.

Før han endnu havde fået tid til at tænke sig rigtigt om, opdagede han, at han var genstand for tilbedelse, hvilket i høj grad beroligede ham, skønt han jo ganske vist nok erindrede sig begivenheden i Kazeh.

"Nu skal vi få at se," sagde han, "at jeg nok igen kommer til ære og værdighed som en søn af Månen eller en anden guddommelig personlighed. Nå ja, lige så godt det som noget andet, når man ikke har lejlighed til at vælge. Det eneste rigtige er at vinde tid. Hvis *Victoria* kommer tilbage, skal jeg nok sørge for at benytte min nye stilling og skænke mine tilbedere synet af en himmelfart."

Mens Joe ræsonnerede på denne måde, flokkede de sorte sig omkring ham. Man kastede sig ned på jorden, man hylede, følte på ham og blev familiær, og faldt endelig på den tanke at invitere ham til et prægtigt festmåltid, bestående af sur mælk og ris, dyppet i honning. Den skikkelige fyr følte ingen grund til ikke at lade disse retter smage sig godt. Det forekom ham desuden passende at vise dette folk, at guderne ved højtidelige lejligheder besidder evner til at spise langt mere end almindelige dødelige.

Da aftenen kom, tog øens troldmænd ham ærbødigt ved hånden og førte ham til en slags hytte, omgivet af talismaner, men før Joe trådte ind i den, kastede han et temmelig uroligt blik på de bunker af knogler, som lå omkring denne helligdom. Han havde i øvrigt god tid til at overveje sin stilling, idet han nemlig straks efter blev lukket inde i hytten.

I løbet af aftenen og en del af natten hørte han festsange, samt lyden af en tromme og klapren af jernplader, der fremkaldte en musik, som nok var mere behagelig for

afrikanske øren end for hans. Hylende kor ledsagede de danse, der opførtes omkring den hellige hytte. Gennem væggene, der bestod af ler og siv, kunne Joe høre dette bedøvende bulder. Måske ville han under andre omstændigheder have moret sig ret godt over disse besynderlige ceremonier, men nu foruroligedes han af temmelig ubehagelige tanker. Trods sin tilbøjelighed til at se alt fra den lyseste side, fandt han det både kedeligt og sørgeligt at være ene i dette vilde land, midt blandt sådanne folkestammer. Kun få af de rejsende, der havde vovet at trænge frem til disse egne, havde genset deres fædreland. Og kunne han vel stole på den tilbedelse, som han var genstand for? Han havde god grund til at tænke på forgængeligheden af den menneskelige storhed; og det var jo slet ikke umuligt, at tilbedelsen i dette land gik så vidt, at man til slut spiste den tilbedte genstand.

Trods denne ubehagelige udsigt sejrede efter nogle timers grublen trætheden over de mørke tanker, og Joe faldt i en temmelig dyb søvn, der formodentlig ville have varet lige til morgenstunden, hvis ikke en uventet fugtighed havde vækket den sovende.

Denne fugtighed blev snart til vand, der stod så højt, at det gik Joe til midt på livet.

"Hvad betyder nu dette?" sagde han til sig selv. "Er det en oversvømmelse, en skypumpe eller en ny straf af negrene? Lige meget, jeg kan under alle omstændigheder ikke vente, til det går mig op over hovedet."

Med disse ord stemte han skuldrene mod væggen, stødte den ud og befandt sig – hvor? Midt i søen! Af øen sås der ikke spor

længere, den var sunket i løbet af natten, og dens plads indtoges nu af Tchads umådelige flade.

"Dette er et ubehageligt land for jordbesiddere," tænkte Joe og begyndte atter på det kraftigste at benytte sig af sine evner i svømmekunsten.

Et af disse fænomener, der temmelig ofte forekommer i Tchad, havde befriet ham. Mere end én ø, der syntes at eje klippens fasthed, er på denne måde forsvundet, og befolkningen på bredderne har ofte måttet modtage de ulykkelige, der undslap fra en sådan forfærdelig katastrofe.

Joe var uvidende om denne ejendommelighed, men han undlod ikke at drage fordel af den. Han opdagede en forladt båd og nærmede sig hurtigt til den. Det var en groft udhulet træstamme. Heldigvis fandtes der et par pagajer, og Joe, der traf på en temmelig stærk strøm, lod sig drive frem med den.

"Nu må vi se at orientere os," sagde han. "Polarstjernen, der viser hele verden vejen mod nord, vil nok hjælpe mig."

Han så med tilfredsstillelse, at båden førte ham mod den nordlige bred af Tchad. Omtrent klokken to om morgenen gik han i land på en odde, der var dækket med tornbesatte planter, som syntes temmelig ubehagelige selv for en filosof. Men op over dem ragede der et træ, der stod ligesom om det specielt var bestemt til at byde ham et leje på sine grene. Joe klatrede op i det og afventede der dagens første stråler, for resten uden at sove synderlig godt.

Morgenen brød frem med den hurtighed, der er ejendommelig for ækvatoriallandene, og da Joe kastede et blik på træet, som havde beskyttet ham i løbet af natten, forfærdedes han ved et ganske uventet syn. Træets grene var

bogstavelig talt dækket med slanger og kamæleoner, bladene kunne ikke ses for det myldrende kryb, og man kunne næsten være fristet til at tro, at det var et helt nyt slags træ, der bar dyr i stedet for frugter. Joe følte en betagende forskrækkelse, blandet med afsky og sprang ned på jorden, mens dyrene, der var blevet vækket ved solens opgang, hvæsede ad ham.

"Se der har vi da igen et eventyr, som man ikke skulle tro kunne hænde for noget menneske," tænkte han.

Han vidste ikke, at doktor Vogel i sine sidste breve havde omtalt denne særegenhed ved Tchads bredder, hvor krybdyrene er talrigere end på noget andet sted i verden. Efter denne sidste episode besluttede Joe sig til at se sig bedre for en anden gang, og efter at han havde beregnet solens stilling, begyndte han at gå mod nordvest, men undgik med den største omhyggelighed alt, hvad der kunne tjene til opholdssted for menneskelige væsener.

Hvor mange gange stirrede hans blik ikke op i luften. Han håbede at få *Victoria* at se, og skønt han under hele denne dags vandring forgæves havde søgt den, hørte han dog intet øjeblik op med at stole på sin herre. Men han behøvede stor karakterstyrke for at tage sagen så filosofisk. Sulten forenede sig med trætheden, for et menneske holder ikke sine kræfter ved lige ved blot at fortære nødder og planter, og skønt han ikke havde fået andet at spise, havde han allerede vandret omtrent tyve engelske mil mod nordvest. Hans legeme bar på mangfoldige steder spor af de tusinder af torne, hvormed søens akacier og mimoser var besat, og hans blødende fødder gjorde vandringen overordentlig smertelig. Men han overvandt

alligevel disse plager og besluttede at tilbringe natten på bredden af Tchad.

Der måtte han udholde højst generende stik af en myldrende mængde insekter. Fluer, moskitoer og en halv tomme lange myrer dækkede bogstavelig talt jorden, og efter to timers forløb fandtes der ikke en smule tilbage af de klæder, Joe havde haft på; insekterne havde slugt det alt sammen. Det var en forfærdelig nat, og den trætte vandrer nød ikke en times søvn. Hele tiden hørte han rundt omkring sig støj af vildsvin, vilde bøfler og ajuber, en slags temmelig farlige søkøer. Joe vovede ikke at bevæge sig. Hans resignation og hans tålmodighed var næsten ikke tilstrækkelige i denne ubehagelige situation.

Endelig brød dagen frem på ny. Joe rejste sig hurtigt, og man kan tænke sig den væmmelse, han følte, da han så, hvilken sovekammerat han havde haft om natten. Det var en padde, en padde der var fem tommer bred, et vidunderligt frastødende dyr, der betragtede ham med sine store runde øjne. Med hurtige skridt ilede Joe bort for at dukke ned i søens vand. Badet stillede delvis den kløe, som plagede ham, og efter at han havde tygget på nogle blade, fortsatte han sin vandring med en ihærdighed, for hvilken han ikke var i stand til at gøre sig selv rede. Han havde ikke længere klar bevidsthed om, hvad han gjorde, men ikke desto mindre følte han en kraft, der var stærkere end fortvivlelsen.

Imidlertid blev han dog snart overfaldet af en forfærdelig sult; hans mave, der havde mindre let ved at resignere end han selv, klagede højt, og han blev tvunget til at binde en ranke fra en art vild vin fast omkring livet. Heldigvis kunne han ved hvert skridt slukke sin tørst, og idet han mindedes lidelserne i

ørkenen, trøstede han sig med, at det dog var forholdsvis heldigt for ham, at han for øjeblikket ikke var situeret som dengang.

"Hvor kan *Victoria* være?" spurgte han sig selv. "Vinden er nordlig, og den burde komme tilbage over søen. Formodentlig har doktoren haft noget besvær med atter at tilvejebringe ligevægt, men dagen i går skulle man dog tro måtte have været tilstrækkelig til dette arbejde, og det var således ikke umuligt, at i dag ... Dog, jeg vil handle, som om jeg aldrig mere får ham at se. Hvis det blot i det mindste kunne lykkes mig at nå til en af de store buer ved søen, ville jeg dog i hvert tilfælde ikke være værre faren end de rejsende, om hvilke min herre har fortalt. Hvorfor skulle jeg ikke kunne klare mig lige så godt som de? Der er jo folk før mig, som er kommet tilbage ... blot mod!"

Just som den uforfærdede Joe talte således og stadig vandrede fremad, fik han inde i skoven øje på en skare vilde. Han standsede i tide og blev ikke opdaget. Negrene var i færd med at forgifte deres pile med euphorbia-saft, hvilket for folkene i disse egne er en meget vigtig beskæftigelse, der sker under en slags højtidelig ceremoni.

Joe stod ubevægelig med tilbageholdt åndedrag, skjult i et buskads, da han pludselig slog øjnene op og gennem en åbning i løvværket så *Victoria*. Det var virkelig *Victoria*, der styrede hen imod søen næppe hundrede fod over Joe! Men det var umuligt for ham at give sig til kende for vennerne deroppe.

En tåre perlede frem i hans øje, ikke af fortvivlelse, men af taknemmelighed: Hans herre søgte efter ham, hans herre forlod ham ikke! Han måtte imidlertid vente til de sorte

fjernede sig; så kunne han forlade sit skjulested og ile tilbage til bredden af Tchad.

Men *Victoria* forsvandt allerede igen. Joe besluttede at vente, for den ville ganske sikkert komme tilbage. Det gjorde den virkelig også, men længere mod øst. Joe sprang, gestikulerede, råbte, men alt forgæves. En heftig vind førte det frelsende luftskib bort med en fart, som berøvede ham alt håb.

For første gang svigtede energien og fortrøstningen den ulykkelige, der anså sig for fortabt og troede, at hans herre havde fjernet sig for bestandigt. Han vovede ikke mere at tænke, han ville glemme alt.

Med blødende fødder og rifter over hele kroppen vandrede han hele dagen og en del af natten af sted som en vanvittig. Han slæbte sig frem, snart på knæene og snart på hænderne og forudså allerede det øjeblik, da kræfterne ville svigte ham og han måtte dø.

Efter længe at have vandret fremad således, befandt han sig endelig ved et morads. Natten var brudt frem for flere timer siden. Uformodet stødte han på noget sejt dynd, og trods sine anstrengelser, trods sin fortvivlede modstand følte han, hvorledes han lidt efter lidt sank dybere og dybere ned i dette morads, der nogle minutter efter allerede nåede ham til midt på livet.

"Nu kommer altså døden," tænkte han, "og hvilken død!"

Den ulykkelige kæmpede med fortvivlelsens raseri, men alle hans anstrengelser hjalp kun til at sænke ham dybere ned i denne grav, som han gravede for sig selv. Der fandtes ikke det mindste træ, som kunne standse ham, ikke et siv, som han

kunne holde sig fast ved. Han forstod, at det var ude med ham .... Hans øjne lukkede sig.

"Herre, herre, hjælp!" råbte han.

Men dette fortvivlede, næsten kvalte råb døde hen i nattens mørke.

36.

Noget i horisonten – En trop arabere – Forfølgelsen – Det er ham! – Hestens fald – Den kvalte araber – En kugle fra Kennedys karabin – En behændig manøvre – Fanget op i luften – Joe er frelst.

Efter at Kennedy atter havde indtaget sin observationsplads i den forreste ende af gondolen, vedblev han opmærksomt at undersøge horisonten. Efter nogen tids forløb vendte han sig om og sagde til doktoren:

"Hvis jeg ikke tager fejl, er der henne noget, der bevæger sig, men det er endnu umuligt for mig at skelne, om det er mennesker eller dyr. I hvert tilfælde er der noget på færde. Se, der er formelig en hel sky af støv."

"Det kan vel ikke være en ny modvind, eller en skypumpe, der atter vil føre os mod nord," sagde doktoren og rejste sig op for at se ud.

"Det tror jeg ikke, Samuel, det er snarere en flok gazeller eller vilde okser."

"Måske, Dick, men de er i hvert tilfælde så langt borte fra os, at jeg ikke kan se dem med kikkerten."

"Jeg vil ikke tabe dette punkt af sigte. Det kunne jo muligvis også være en kavalerimanøvre. Ja," fortsatte han efter et øjebliks forløb, "jeg tager ikke fejl, det er virkelig ryttere. Se der!"

Doktoren stirrede opmærksomt i den angivne retning.

"Jeg tror, at du har ret," sagde han. "Det er en afdeling arabere eller tibbouer, der bevæger sig af sted i samme retning som vi,

men vi kommer frem med større hastighed og kan let indhente dem. Inden en halv time vil vi tydeligt kunne se dem og bestemme, hvad der skal gøres." Kennedy havde atter taget kikkerten og stirrede opmærksomt ud i rummet. Rytterskaren kom nærmere og nærmere.

"Det er tydeligvis en manøvre eller en jagt. Man kunne være fristet til at påstå, at disse mennesker forfølger nogen eller noget, og jeg har nok lyst til at vide, hvad det kan være."

"Tålmodighed, Dick! Det kan ikke vare ret længe, inden vi når dem. Vi farer af sted med en hastighed af tyve engelske mil i timen, og det kan ingen hest præstere."

Kennedy fortsatte sine iagttagelser og ytrede efter nogle minutters forløb:

"Det er arabere, der rider så hurtigt de kan. Jeg ser dem tydeligt, der er omtrent halvtreds. Deres hvide burnusser flagrer omkring i vinden. Anføreren rider hundrede skridt foran dem, og de andre styrter efter ham, så hurtigt de kan."

"Under alle omstændigheder behøver vi ikke at frygte dem, Dick, og hvis det bliver nødvendigt, stiger jeg højere op."

"Vent, vent lidt, Samuel! Det er besynderligt," tilføjede Dick, efter at han på ny havde set ud, "det forekommer mig mere og mere, som om disse arabere forfølger nogen. Ja, ja, jeg tager ikke fejl! Det er ingen rigtig jagt, men en menneskejagt. Der er ikke nogen anfører foran troppen, men et menneske, der flygter."

"Et menneske, der flygter!" udbrød doktoren.

"Ja!"

"Lad os ikke tabe ham af sigte, men afvente begivenhedernes gang."

Victoria havde snart vundet tre-fire engelske mil ind på rytterne, det imidlertid vedblev at fare af sted med overordentlig stor fart.

"Samuel, Samuel," råbte Kennedy med rystende stemme.

"Hvad er der, Dick?"

"Er det indbildning eller er det muligt?"

"Hvad mener du?"

"Vent!"

Jægeren pudsede hurtigt kikkertens glas og så derpå atter gennem den.

"Nå?" spurgte doktoren.

"Det er ham, Samuel!"

"Ham?" udbrød doktoren.

Ham sagde alt; man behøvede ikke at nævne ham ved navn.

"Det er ham! Og til hest! Næppe hundrede skridt foran hans fjender! Han flygter."

"Ja, det er virkelig Joe!" sagde doktoren blegnende.

"Hans flugt forhindrer ham i at se os!"

"Men han skal få os at se," sagde Fergusson, idet han skruede blæserørets flamme ned.

"På hvilken måde mener du?"

"Inden fem minutter vil vi være halvtreds fod fra jorden og efter femten minutter lige ovenover ham."

"Vi må underrette ham om vor nærværelse ved et geværskud."

"Nej, han kan ikke vende om, hans retræte er afskåret."

"Hvad skal vi så gøre?"

"Vente."

"Vente? Og araberne?"

"Dem når vi, og vi når også forbi dem. Vi er nu ikke to engelske mile fra dem, og såfremt blot Joes hest holder ud ..."

"Store Gud!" udbrød Kennedy.

"Hvad er der?"

Kennedy havde udstødt et skrig af fortvivlelse, da han så Joe styrte til jorden. Hans hest var segnet, overvældet af træthed.

"Han har set os," råbte doktoren. "Da han rejste sig, gjorde han tegn til os."

"Men araberne vil nå ham. Hvad venter han på? Ah, den prægtige fyr! Hurra!" råbte jægeren, der ikke længere formåede at lægge bånd på sig.

Joe var sprunget op umiddelbart efter sit fald, næsten i samme øjeblik, som en af de hurtigste ryttere styrtede hen imod ham. Han gjorde et spring som en panter, undgik behændigt sin fjende, hoppede op i sadlen, greb araberen i struben, kvalte ham, kastede ham ned på jorden og fortsatte sin åndeløse flugt.

Man hørte et forfærdeligt hyl fra araberne. Men fuldt optaget af forfølgelsen, som de jo var, havde de ikke set *Victoria*, der kom fem hundrede fod bagved dem og næppe tredive fod over jorden. Selv er de næppe tyve hestelængder fra den flygtende.

En af dem nærmede sig stadig mere og mere Joe og var netop i begreb med at gennembore ham med sin lanse, da Kennedy sendte en kugle, som strakte ham til jorden. Joe vendte sig ikke engang om ved skuddet. En del af troppen standsede og kastede sig ved synet af *Victoria* næsegrus ned på jorden, men de øvrige fortsatte forfølgelsen.

"Men hvad gør Joe?" råbte Kennedy. "Han standser ikke?"

"Han gør noget, der er bedre end det, Dick. Han vil holde sig i samme retning som ballonen og stoler på vor klogskab. Den brave fyr! Vi vil bortføre ham lige for næsen af disse arabere; vi har ikke mere end to hundrede fod tilbage, før vi er derhenne."

"Hvad skal vi gøre?" spurgte Kennedy.

"Læg dit gevær til side."

"Vel," svarede jægeren, og lagde våbnet fra sig. "Kan du holde halvandet hundrede pund ballast i favnen?"

"Mere, hvis det behøves."

"Nej, det er nok," sagde doktoren og stablede sandsækkene op i favnen på Kennedy.

"Stil dig agterud i gondolen og vær parat til at kaste ballasten ud på en gang. Men gør det for Himlens skyld ikke, før jeg siger det."

"Vær du kun rolig."

"Ellers vil Joe være fortabt."

"Stol på mig!"

Victoria befandt sig næsten lige over rytterskaren, der i vild galop fo'r efter Joe. Doktoren stod forrest i gondolen med rebstigen i hånden, parat til at lade den falde ned i det rette øjeblik. Der var endnu en afstand på halvtreds fod mellem Joe og hans forfølgere. *Victoria* passerede forbi dem.

"Giv agt!" sagde Samuel til Kennedy.

"Jeg er klar."

"Joe, Joe!" råbte doktoren med rungende stemme og kastede rebstigen ned, så den berørte jorden.

Ved doktorens råb vendte Joe sig om uden at standse hesten. Stigen kom hen til ham, og i samme øjeblik han greb fat i den, råbte doktoren til Kennedy:

"Kast ballasten!"

"Jeg har gjort det!"

Victoria, som nu var blevet befriet for en større vægt end Joes, hævede sig hundrede og halvtreds fod op i luften.

Joe klamrede sig fast til stigen, mens denne beskrev store cirkler, klatrede derpå med en akrobats behændighed op og nåede sine rejsekammerater, der modtog ham i deres arme.

Araberne udstødte et skrig af overraskelse og forbitrelse. Byttet var blevet dem berøvet, og *Victoria* fjernede sig hurtigt.

"Herre, herre! Gode hr. Kennedy!" sagde Joe og sank derpå besvimet om, mens Kennedy ude af sig selv af glæde råbte:

"Frelst! Frelst!"

"Ja, nu har vi da fået ham tilbage igen," sagde doktoren, der allerede havde genvundet sin sædvanlige ro.

Joe var næsten nøgen. Hans arme var blodige, hans legeme dækket af sår, alt talte om de lidelser, han havde udstået. Men doktoren forbandt ham og lagde ham ind i teltet.

Han vågnede snart op af sin besvimelse og forlangte et glas cognac, som doktoren ikke ville nægte ham. For Joe var ikke et menneske, der kunne behandles som alle andre. Efter at han havde drukket, trykkede han sine to rejsekammeraters hænder og erklærede sig beredt til at fortælle sin historie.

Men man tillod ham ikke at tale, og han faldt snart i en dyb søvn, som han også syntes i højeste grad at trænge til.

Victoria tog nu retning mod vest. Under påvirkning af en heftig vind kom den atter til randen af ørkenen, og efter at den havde tilbagelagt næsten to hundrede engelske mil, siden Joe blev bortført, overskred den hen imod aften den tiende længdegrad.

37.

Vejen mod vest – Joe vågner – Joes stædighed – Enden på hans historie – Tagelel – Kennedys uro – Mod nord – En nat i nærheden af Aghades.

I løbet af natten stilnede vinden af, og *Victoria* standsede over toppen af et stort sycomor-træ. Doktoren og Kennedy vågede skiftevis, mens Joe benyttede lejligheden til at tage sig en styrkende søvn, der varede uafbrudt i fireogtyve timer.

"Dette er netop det lægemiddel, han trænger til," sagde Fergusson; "han har en så god natur, at den nok for resten vil sørge for hans helbredelse."

Ved dagens frembrud blev vinden atter temmelig heftig, men skiftede uophørligt. Den sprang lige om fra nord til syd, men endelig førtes *Victoria* mod vest.

Med kortet i hånden fandt doktoren, at de var i kongeriget Damerghu, et bølget og meget frugtbart område, hvor byernes hytter var bygget af lange siv, indflettet med asclepias-grene.

Man nåede snart byen Zinder, der kendes på sin store henrettelsesplads. Midt på pladsen rejser dødstræet sig. Bøddelen våger ved foden af det, og enhver, der kommer under dets skygge, bliver øjeblikkelig hængt.

Kennedy rådspurgte kompasset og bemærkede:

"Så, nu tager vi atter vejen mod nord."

"Hvad gør det, når vi blot kommer til Timbuktu, har vi ingen grund til at beklage os. Aldrig er så smuk en rejse blevet udført under så gunstige omstændigheder."

"Ikke heller i sanitær henseende," faldt Joe ind, idet han fornøjet stak hovedet ud gennem teltets forhæng.

"Nå, der har vi jo vor redningsmand!" udbrød jægeren. "Hvordan går det med dig nu?"

"Som sædvanlig," sagde Joe, "som sædvanlig. Jeg har aldrig befundet mig bedre. Der er ingen ting, der gør et menneske så rask som en lille lystrejse efter et bad i Tchad. Ikke sandt, hr. doktor?"

"Modige Joe!" svarede Fergusson og trykkede hans hånd. "Hvor megen angst og uro har du ikke forårsaget os."

"Og tror De da, at jeg har været rolig for Deres skæbne?"

"Det var din opofrelse, der frelste os, for *Victoria* ville være styrtet ned i søen, og når den én gang var der nede, så ville ingen kunne have bragt den op igen."

"Nå, hvis min kolbøtte har frelst Dem, så har den også frelst mig selv: Vi er her jo alle tre i god behold igen."

"Men nu må du i det mindste fortælle din historie for os," vedblev doktoren.

"Det skal jeg gerne, hvis det kan more Dem, men allerførst må jeg sørge for, at den fede gås dér bliver ordentligt stegt. Jeg ser, at hr. Kennedy har brugt tiden godt."

"Ganske rigtigt, Joe."

"Nå, vi får nu at se, hvorledes det afrikanske vildt tager sig ud i en europæisk mave."

Gåsen blev snart stegt ved blæserørets ild og kort efter spist. Joe tog for sig af den som en mand, der ikke har fået mad i flere dage. Og da derpå teen og groggen var blevet ekspederet, meddelte han rejsekammeraterne sit eventyr, idet han stadig betragtede begivenhederne på sin sædvanlige filosofiske måde.

Doktoren kunne ikke afholde sig fra flere gange at trykke hans hånd, når han hørte, hvorledes den brave tjener havde været mere optaget af tanken om sin herres frelse end om sin egen. Angående den forsvundne ø forklarede doktoren Joe, at dette fænomen ofte forekommer på søen Tchad.

Under fortsættelsen af sin beretning kom Joe omsider til det øjeblik, da han sank ned i moradset og udstødte et sidste fortvivlelsens råb.

"Jeg troede, at jeg var fortabt, herre," sagde han, "og mine tanker søgte Dem, og jeg begyndte at arbejde af alle kræfter. Hvorledes det gik til, kan jeg ikke sige, men jeg var fuldt og fast bestemt på ikke godvilligt at dø, da jeg to skridt fra mig opdager – hvad tror De? Et nylig afhugget stykke tov. Jeg gør en sidste anstrengelse cg kommer på en eller anden måde hen til det. Jeg tager fat i det og kommer endelig op, hvor jeg har fast grund under fødderne. Ved enden af tovet fandt jeg et anker, og jeg genkendte det straks. Det var et af *Victorias*! De havde været i land netop på dette sted.

Jeg havde genvundet mine kræfter og samtidig mit mod, og en lang tid af natten vandrede jeg stadig længere og længere bort fra søen og nåede endelig til udkanten af en stor skov. Den var indhegnet, og indenfor hegnet græssede en hel del heste i al fredsommelighed. Der gives øjeblikke i livet, da alle mennesker forstår sig såre godt på at ride. Jeg spildte ikke et minut, men sprang op på et af disse dyr og ilede i flyvende fart af sted mod nord. Jeg jager over tilsåede marker, sætter over grøfter og hegn, driver på hesten og ægger den fremad. Jeg når til grænsen for det dyrkede land. Godt! Jeg er ved ørkenen, men hvad bryder jeg mig vel om det. Der er jeg jo i stand til at se længere

frem for mig. Og jeg håber hele tiden at opdage *Victoria*, krydsende for at tage mig op. Men der viser sig ingen ballon. Efter tre timers forløb kommer jeg som en vanvittig til en araberlejr. Hvilken jagt! De kan tro hr. Kennedy, en jæger ved ikke, hvad en jagt vil sige, førend han selv engang er blevet jaget. Min hest snublede af træthed, man blev ved at forfølge mig og jeg sprang op i sadlen hos en araber. Jeg ville ham ikke noget ondt, og jeg håber, at han ikke bærer nag til mig, fordi jeg kvalte ham, men jeg havde set Dem og det gjaldt jo så for enhver pris at holde ud nogle øjeblikke endnu. Resten kender De. *Victoria* svævede over mig og De fangede mig i flugten som en rytter tager en ring. Gjorde jeg så ikke ret i at stole på Dem? De ser, hr. doktor, hvor simpelt alt dette er. Intet i verden kan være naturligere, og jeg er beredt til at begynde forfra igen, hvis det kan være Dem til nogen nytte."

"Brave Joe!" svarede doktoren bevæget, "vi gjorde ikke uret i at stole på din klogskab og din behændighed."

Under Joes beretning var ballonen imidlertid hurtigt faret hen over en betydelig landstrækning, og Kennedy opdagede snart i horisonten noget, der så ud som en by. Doktoren så på sit kort og fandt, at det var staden Tagelel i Damerghu.

"Her," sagde han, "kommer vi atter ind på Barths rute. Der skilte han sig fra sine to ledsagere, Richardson og Overweg; den første skulle tage vejen mod Zinder, den anden til Maradi, og som I kan huske, var Barth den eneste af disse tre rejsende, der genså Europa."

"Altså," sagde jægeren, idet han fulgte *Victoria*s vej på kortet, "går vi atter lige mod nord."

"Fuldstændig rigtigt, min kære Dick."

"Foruroliger det dig slet ikke?"

"Hvorfor skulle det det?"

"Fordi den vej fører mod Tripolis og over den store ørken."

"Vi kommer ikke så langt, det håber jeg i det mindste ikke."

"Men hvor agter du da at standse?"

"Hør, sig mig Dick, kunne du ikke have lyst til at besøge Timbuktu."

"Timbuktu?"

"Ja, naturligvis," faldt Joe ind. "Man kan da ikke godt rejse i Afrika uden at besøge Timbuktu!"

"Du bliver i så tilfælde den fjerde eller femte europæer, der har set denne hemmelighedsfulde by."

"Nuvel, så lad os da rejse til Timbuktu."

Efter tre timers forløb fo'r *Victoria* med stor hastighed ind over en stenet egn med høje, nøgne granitbjerge. Enkelte spidser nåede endog en højde af flere tusinde fod. Giraffer, antiloper og strudse hoppede med stor behændighed omkring i skove af akacier, mimoser og daddeltræer. Vegetationen blev nu igen overordentlig frugtbar. Dette land tilhørte Kailuaerne, som dækker deres ansigter med et bomuldsklæde ligesom deres farlige naboer, tuaregerne.

Efter en rejse på to hundrede og halvtreds engelske mil standsede *Victoria* klokken ti om aftenen ved en betydelig by, af hvilken man ved månens skin kunne se en del, der halvvejs lå i ruiner. Nogle moskékupler og minareter rejste sig hist og her, ramt af en månestråle. Doktoren tog stjernernes højde og fandt, at han var på højde med Aghades.

Denne by, der tidligere var centrum for en betydelig handel, begyndte allerede at blive ruin på den tid, da doktor Barth

besøgte den.

Victoria, der i mørket ikke var blevet set, dalede ned til jorden et stykke oven for Aghades på en stor hirsemark. Natten var temmelig rolig og ved tretiden om morgenen brød dagen frem, mens en let vind vuggede ballonen mod vest-sydvest.

Fergusson skyndte sig at benytte sig af den gode lejlighed. Ballonen hævede sig hurtigt og ilede bort i solskinnet.

38.

Hurtig rejse – Fornuftige beslutninger – Karavaner – Vedholdende regn – Gao – Nigerfloden – Golberry, Geoffroy, Gray – Mungo Park – Laing – René Caillié – Clapperton – John og Richard Lander.

Den syttende maj hengik roligt uden nogen bemærkelsesværdig begivenhed. Ørkenen begyndte igen. En let brise førte *Victoria* mod sydøst, og ballonens skygge viste en fuldstændig lige linje på sandet.

Før afrejsen havde doktoren været så forsigtig at fylde vandbeholderne, idet han nemlig frygtede for, at han ikke kunne gå ned til jorden i disse egne, hvis beboere var krigeriske tuaregstammer.

Plateauet ligger atten hundrede fod over havfladen, men blev lavere mod syd. De rejsende, der havde krydset hele vejen fra Aghades til Murzuk, nåede om aftenen til seksten graders bredde og fire grader og femoghalvtreds minutters længde efter at have tilbagelagt en strækning på et hundrede og firs engelske mil.

I løbet af denne dag tilberedte Joe de sidste stykker vildt, som hidtil kun havde undergået en forberedende behandling og serverede til aften nogle meget appetitlige, stegte bekkasiner.

Vinden var god, og da det næsten var fuldmåneskin, besluttede doktoren at fortsætte rejsen om natten. *Victoria* steg til en højde af fem hundrede fod og vuggede sig ganske roligt endnu tres engelske mil fremad i løbet af natten.

Søndag morgen medførte en ny forandring i vindens retning; den sprang nu om til nordvest. Man mødte nogle skrigende ravne, og ude i horisonten opdagede man en flok gribbe, der imidlertid heldigvis blev ved at med holde sig i lang afstand.

Synet af disse fugle gav Joe anledning til at lykønske sin herre på grund af hans ide om at benytte to balloner.

"Hvorledes skulle det være gået os," sagde han, "hvis vi kun havde haft den ene? Denne anden ballon er som skibets chalup; i tilfælde af skibbrud kan man altid redde sig ved hjælp af dén."

"Du har ret, min ven, men denne chalup gør mig alligevel lidt urolig, den kan dog ikke sammenlignes med fartøjet selv."

"Hvad mener du?" spurgte Kennedy.

"Jeg mener, at vor nye *Victoria* ikke er så god som den gamle. Hvad enten nu stoffet er blevet for stærkt strammet, eller guttaperkaen er smeltet på grund af varmen fra røret, forekommer det mig, at jeg kan mærke, at vi stadig taber gas. Vi har en vis tilbøjelighed til at dale, og jeg er nødt til at udvide gassen mere for at holde os oppe."

"For pokker," sagde Kennedy, "det er jo en meget betænkelig ting."

"Det er det virkelig, min kære Dick, og derfor gør vi også bedst i at skynde os, ja endog så vidt muligt undgå at standse om nætterne."

"Er vi endnu langt borte fra kysten?" spurgte Joe.

"Hvilken kyst, min ven? Ved vi vel, hvor tilfældet fører os hen? Alt, hvad jeg kan sige dig, er, at Timbuktu endnu ligger fire hundrede engelske mil mod vest."

"Og hvor lang tid behøver vi for at nå dertil?"

"Hvis vinden ikke driver os alt for meget ud af den retning, vi nu har, gør jeg regning på at nå denne by hen imod tirsdag aften."

"Altså," sagde Joe og pegede på en lang række dyr og mennesker, der slyngede sig hen over ørkenen, "kommer vi dertil før denne karavane."

Fergusson og Kennedy bøjede sig ud over rælingen og så en stor samling levende væsener af alle slags. Man kunne tælle mere end halvandet hundrede kameler af dem, der for tolv mutkals i guld (hundrede og femogtyve francs) gå fra Timbuktu til Tafilet med en byrde af fem hundrede pund på ryggen. Alle havde under halen en pose, bestemt til at modtage deres ekskrementer, der er det eneste brændsel, man kan være sikker på at skaffe i ørkenen.

Disse tuaregkameler er af det bedste slags. De kan undvære vand i fra tre til fem dage og føde i to dage. Deres hurtighed overtræffer hestens, og de adlyder meget villigt khabiren, karavanens vejviser. De er dér i landet kendt under benævnelsen *mehari*.

Doktoren meddelte disse oplysninger, mens hans rejsekammerater betragtede denne skare af mænd, kvinder og børn, det møjsommeligt vandrede hen over sandet, som næppe holdtes sammen af nogle få tidsler, hentørrede planter og dværgagtige buske. Vinden udviskede næsten øjeblikkeligt sporene af deres skridt.

Joe spurgte, hvorledes araberne kunne finde vej i ørkenen og finde brøndene, der ligger spredt omkring i dette øde land.

"Araberne," svarede Fergusson, "har af naturen fået et mærkværdigt instinkt til at finde vej. Der, hvor en europæer

ville være fuldstændig desorienteret, går de frem med den største sikkerhed. En sten, en lille græsplet, den forskellige farve på sandet er tilstrækkeligt til at vejlede dem. Om natten viser Polarstjernen dem vej. De vandrer kun to engelske mil i timen og gør holdt i den værste middagshede. I kan således selv dømme om, hvilken tid de må bruge for at gennemvandre ørkenen, der er mere end ni hundrede engelske mil."

Victoria var imidlertid allerede forsvundet for de forbavsede araberes øjne, der vel måtte misunde den dens hurtige fremdrift meget. Den efterfølgende nat passerede hun 2° 20' østlig længde, og i løbet af natten lagde hun en længdegrad bag sig.

Om mandagen forandredes vejret fuldstændigt, og det begyndte at regne stærkt. Man måtte finde sig i denne syndflod og bære den forøgede tyngde, hvormed den belastede ballon og gondol. Denne vedholdende regn forklarede tilsynekomsten af de talrige sumpe, som man nu traf på. Vegetationen bestod atter af mimoser, baobabtræer og tamarinder.

"Vi får nu snart Nigerfloden at se," sagde doktoren. "Landet forandrer sig altid i nærheden af de store floder."

Ved middagstid passerede *Victoria* over en samling af temmelig usle hytter, der fordum udgjorde den store hovedstad Gao.

"Der," sagde doktoren, "gik Barth over Nigerfloden på sin tilbagerejse fra Timbuktu. Her løber denne berømte flod, Nilens rival, som befolkningens overtro tillægger guddommeligt udspring. Ligesom Nilen har den altid været genstand for geografernes opmærksomhed, og déns undersøgelse har også kostet talrige ofre."

Nigeren flød mellem to vidt fra hinanden adskilte bredder. Men de hurtigt fremadilende rejsende kunne næppe nå at få et glimt af den.

"Jeg ville gerne fortælle jer om denne flod," sagde dr. Fergusson, "og nu er den allerede langt væk. Den gennemflyder enorme landområder under navne som Djouleba, Mayo, Egghireou, Quorra og mange andre. Alle disse navne betyder simpelthen "Floden" i de landes dialekter, som den flyder gennem."

"Fulgte dr. Barth denne rute?" spurgte Kennedy.

"Nej, Dick; efter at have forladt Tchad-søen gik han gennem forskellige byer i Bornu, og kom over Niger ved Say, fire grader lavere end Goa; derpå trængte han ind i de uudforskede riger, som Nigeren gemmer i sin store slyngning, og efter otte måneders udmattende rejse nåede han Timbuktu. Hele denne rejse vil vi kunne gennemføre på tre dage, hvis vinden holder."

"Har man fundet Nigerens kilder?" spurgte Joe.

"For længe siden," svarede doktoren. "Lysten til at lære Nigerfloden og dens bifloder at kende har lokket talrige ekspeditioner til, af hvilke jeg nu kun skal nævne de vigtigste. Fra 1749 til 1758 undersøgte Adamson floden og besøgte Gorée. Fra 1785 til 1788 gennemrejste Golberry og Geoffroy Senegambiens ørkener og trængte helt op til de egne, hvor Saugnier, Brisson, Adam, Riley, Cochelet og så mange andre var blevet myrdet. Så kom den berømte Mungo Park, Walter Scotts ven og skotte ligesom han. 1795 blev han udsendt af "Det afrikanske Selskab" i London, nåede til Bambarre, så Nigeren, rejste fem hundrede engelske mil med en slavehandler, undersøgte floden Gambia og kom tilbage til England 1797. Han

afrejste på ny den 30. januar 1805 med sin svoger Anderson, maleren Scott og en mængde arbejdere. Han kom til Gorée, forenede sig med en afdeling soldater på 35 mand og genså Niger den 19. august, men der var da ikke mere end elleve tilbage af de oprindelige fyrre. Den 16. november kom det sidste brev fra Mungo Park til hans kone, og et år efter erfarede man gennem en købmand i landet, at den ulykkelige rejsende, som den 23. december havde nået Boussa ved Nigerfloden, var blevet dræbt der af de indfødte."

"Og dette forfærdelige endeligt holdt ikke andre rejsende tilbage?"

"Tværtimod, Dick, for efter den tid havde man ikke blot floden at opdage, man skulle også om muligt genfinde den rejsendes papirer. Allerede i 1816 udrustedes der i London en ekspedition, hvori major Gray deltog. Den kom til Senegal, trængte ind i Futa-Dhiallon, besøgte fulla- og mandingo-folkene, men vendte uden noget resultat tilbage til London. 1822 undersøgte major Laing hele den del af det vestlige Afrika, der grænser til de engelske besiddelser og var den første, der nåede frem til Nigerens kilder. Ifølge hans opgivelser er den umådelige flods kilde ikke fulde to fod bred."

"Så kan man altså springe over den," sagde Joe.

"Ja, meget let," svarede doktoren. "Men hvis man tør fæste lid til traditionen, så vil den, der forsøger at springe over denne kilde, straks blive opslugt, og den, der vil hente vand fra den, føle sig stødt tilbage af en usynlig hånd."

"Men man har vel lov til at lade være med at tro på det?" spurgte Joe.

"Naturligvis! Fem år senere begav major Laing sig tværs igennem Sahara, trængte frem lige til Timbuktu og blev myrdet nogle mil oven for byen af Ulad-Shiman-folket, der ville tvinge ham til at blive muslim."

"Altså endnu et offer!" sagde jægeren.

"Det var på denne tid, at en modig ung mand med små hjælpemidler gav sig ud på og fuldendte den mest forbavsende rejse i nyere tider. Jeg mener franskmanden René Caillié. Efter flere forsøg i årene 1819 og 1824 afrejste han den 19. april 1827 fra Rio Nunez. Den 3. august kom han til Timé, så udmattet og syg, at han ikke kunne fortsætte sin rejse før i januar 1828, det vil sige seks måneder senere. Han sluttede sig da, beskyttet af sin østerlandske dragt, til en karavane og fulgte denne lige til Timbuktu, som han nåede den 30. april. En anden franskmand, Imbert, og englænderen Robert Adams havde ganske vist nok set denne besynderlige by, den ene i 1670, den anden 1810, men René Caillié var den første europæer, som gav bestemte oplysninger om den. Den 4. maj forlod han denne ørkenens dronning, og den 9. fandt han netop det sted, hvor major Laing var blevet myrdet. Den 19. kom han til El-Arawan og forlod igen denne handelsby for under tusinde farer at gennemrejse de vidtstrakte ødemarker mellem Sudan og Afrikas nordlige dele. Omsider nåede han til Tanger og indskibede sig den 28. september til Toulon. På nitten måneder havde han således trods hundrede og firs dages sygdom gennemrejst Afrika fra vest til nord."

"Det var virkelig en dygtig ung mand," sagde jægeren. "Men hvad blev der senere af ham?"

"Han døde i en alder af 39 år som følge af overanstrengelse. Man troede i Frankrig at have gjort nok for ham ved i 1828 at tilkende ham *Det geografiske Selskab*s prisbelønning. Havde han været englænder, vilde man ganske sikkert have bevist ham de største hædersbevisninger. I øvrigt blev, mens han iværksatte denne mærkværdige rejse, planen til det samme foretagende udkastet af en englænder, der virkelig også senere udførte den med lige så meget mod, om end han ikke med samme held. Det var kaptajn Clapperton, Denhams ledsager. År 1829 trængte han atter ind i Afrika, fulgte Mungo Parks og Laings spor, genfandt i Boussa de dokumenter, som konstaterede den førstes død, nåede den 20. august til Sokoto, hvor han blev holdt tilbage som fange og udstødte sit sidste suk i armene på sin tro tjener Richard Lander."

"Og hvad blev der af denne Lander?" spurgte Joe med megen interesse.

"Det lykkedes ham atter at nå kysten, hvorfra han vendte tilbage til England, medførende kaptajnens papirer og en nøjagtig beretning om sin egen rejse. Han tilbød derefter regeringen sin tjeneste for at fuldende undersøgelsen af Nigerfloden. Han sluttede sig sammen med sin broder John, og de fulgte da fra 1829 til 1831 floden lige fra Boussa til dens munding."

"Disse to brødre undgik altså de andres skæbne?" spurgte Kennedy.

"Ja, i det mindste på denne opdagelsesrejse. For i 1833 foretog Richard en tredje rejse til Nigeren og blev da i nærheden af flodens munding ramt af en kugle. I ser altså, mine venner, at dette land, hvorigennem vi rejser, har været vidne til højsindede

opofrelser, der alt for ofte ikke har fået anden belønning end døden."

39.

Ved Nigerfloden – En fantastisk udsigt over Homboribjergne – Kabra – Timbuktu – Dr. Barths kort – En by i forfald – Hvorhen Himlen vil.

I løbet af denne kedsommelige mandag morede doktor Fergusson sig med at give sine kammerater en mængde oplysninger om det land, de rejste igennem. Det flade terræn lagde ingen hindringer i vejen for dem. Doktorens eneste bekymring var nordøstenvinden, der blæste skarpt og fjernede dem fra Timbuktu.

Efter at Nigerfloden er gået mod nord lige til den nævnte by, bøjer den af og løber ud i det atlantiske ocean. Indenfor den bue, floden danner, er landet meget afvekslende, undertiden yppigt og frugtbart, undertiden yderst tørt. På store uopdyrkede strækninger følger majsmarker, der atter efterfølges af brede flader bevokset med durra af den slags, der anvendes til fremstilling af koste. Alle slags vandfugle – pelikaner, vildænder, isfugle og en mængde andre – ses i store skarer på flodens bredder.

Af og til så man en lejr af tuareger. Dens mandlige beboere lå dovent under teltene, mens kvinderne havde beskæftigelse udenfor cg navnlig malkede kamelerne, samtidig med at de røg af piber med store hoveder.

Klokken otte om aftenen var *Victoria* kommet mere end to hundrede engelske mil mod vest, og de tre luftskippere blev nu vidne til et pragtfuldt syn.

Nogle månestråler banede sig vej gennem en revne i skyerne, listede sig frem mellem de linjer, der tegnedes af den nedstrømmende regn, og faldt på Homboribjergkæden. Man kan vanskeligt få noget mere ejendommeligt at se end disse bjergkamme af basalt, der aftegner sig med fantastiske konturer mod den mørke himmel. Man kunne være fristet til at antage dem for ruiner efter en umådelig by fra middelalderen omtrent således som polarhavets isbjerge i mørke nætter præsenterer sig for den forbavsede tilskuer.

"Det er som et maleri til *Udolphos Mysterier,*" sagde doktoren. "Selv Ann Radcliffe ville ikke kunne beskrive disse bjerge med et mere skrækindjagende udseende."

"Ja, jeg havde ikke," sagde Joe, "lyst til at spadsere alene om aftenen i dette fantomernes land. Men derimod havde jeg nok lyst til at tage dette landskab med til Skotland, hvis det ikke var for tungt. Der ville det tage sig ud på bredderne af Loch Lomond, og jeg er sikker på, at der ville strømme rejsende til i store skarer."

"Desværre er vor ballon ikke stor nok, til at du kan realisere denne drøm. Men det forekommer mig, at vor kurs er ved at forandres. Nå, så meget desto bedre."

Victoria tog nu virkelig igen en mere nordlig retning og passerede den 20. om morgenen over en hel labyrint af kanaler og bifloder til Niger. Flere af disse kanaler var dækket med tæt græs og så ud som fede enge. Her genfandt doktoren Barths rute, da denne indskibede sig på floden for at begive sig til Timbuktu. Nigerfloden var her otte hundrede favne bred og flød mellem bredder, der var dækket med yppig plantevækst.

Gazellernes krogede horn tittede her op mellem det høje græs, hvor alligatorerne i tavshed lurede på dem.

Lange rækker af æsler og kameler, belæsset med handelsvarer fra Djenna bevægede sig fremad under de smukke træer. Snart fremtrådte der ved en drejning af floden et amfiteater af lave huse, på hvis terrasser og tage alt det foder, der var høstet i den omliggende egn, syntes at være opstablet.

"Det er Kabra!" udbrød doktoren glad, "det er Timbuktus havn, og byen selv ligger ikke fem engelske mil herfra."

"Er De så tilfreds, herre?" spurgte Joe.

"Henrykt, min ven."

"Godt, så kan vi andre også sagtens være det."

Klokken to timer udbredte sig virkelig for de rejsendes blik det hemmelighedsfulde Timbuktu, denne ørkenens dronning, der engang lige så vel som Rom og Athen har haft sine skoler af lærde og sine filosofiske lærestole.

Fergusson fulgte de mindste enkeltheder på det af Barth selv optagne kort og bekræftede dets overordentlige nøjagtighed.

Byen danner en stor trekant på en umådelig slette af hvidt sand. I omegnen er alt øde, man ser næppe et græsstrå, nogle enkelte dværgagtige mimoser og hentørrede buske.

Hvad selve Timbuktus udseende angår, kan man danne sig en forestilling om det, hvis man tænker sig en høj af kugler og terninger. Således var det indtryk byen frembød i fugleperspektiv. De temmelig trange gader er omgivet af huse, der kun er en etage høje cg bygget af teglsten, tørret i solen, samt med hytter af halm og strå, en del kegleformede, andre firkantede. På terrasserne lå nogle indbyggere mageligt henstrakt i deres brogede dragter og med lansen eller geværet

ved hånden. Derimod så man på denne tid af dagen ingen kvinder.

"De tre tårne, I ser der," sagde doktoren, "tilhører de tre eneste moskéer, som er blevet tilbage af et betydelig større antal. Byen har intet tilbage af sin fordums glans. Ved trekantens spids rejser Sankore-moskéen sig med sine gallerier, der bæres af arkader i temmelig ren stil. Længere borte i nærheden af kvarteret Sane-Gongu ligger Sidi Yahias moské og nogle toetages huse, men derimod det er ikke umagen værd at se efter paladser eller offentlige bygninger. Sheiken er en ganske almindelig købmand, og hans kongelige bolig er et handelskontor."

"Det forekommer mig, at jeg kan se nogle halv-ødelagte fæstningsværker," sagde Kennedy.

"De blev ødelagt af fullanerne i året 1826. Byen var da en tredjedel større end nu, for Timbuktu, der lige fra det ellevte århundrede har været genstand for almindelig erobringssyge, har efterhånden tilhørt tuareger, sonrayaer, marokkanere og fullaner, og dette store midtpunkt for civilisationen, hvor den lærde Ahmed Baba i det sekstende århundrede ejede et bibliotek med sekstenhundrede håndskrifter, er nu blot et depot for Centralafrikas handel."

Byen syntes også at befinde sig i temmelig betydeligt forfald. Forstæderne fremviste allerede en anselig mængde ruiner.

Da *Victoria* fløj forbi, lagde man ganske vist mærke til nogen bevægelse, og man hørte også trommen gå, men den sidste lærde på stedet havde næppe tid til at observere dette nye fænomen. De rejsende blev hurtigt drevet bort af vinden og

fulgte atter flodens bugtede løb. Timbuktu var snart kun et flygtigt minde fra deres rejse.

"Og nu," sagde doktoren, "må Himlen føre os hvorhen den vil."

"Så længe det blot bliver mod vest," tilføjede Kennedy.

"Bah," sagde Joe, "selv om vi skulle vende den samme vej tilbage til Zanzibar eller rejse over oceanet til Amerika, ville det da slet ikke forskrække mig."

"Men vi måtte da først og fremmest være i stand til at gøre det, Joe."

"Og hvad mangler vi i så henseende?"

"Gas, min ven. Ballonens opdrift bliver mærkbart mindre og mindre, og hvis vi ikke er yderst påpasselige, vil den ikke kunne føre os helt ud til kysten. Jeg bliver endog nødt til at kaste ballast ud; vi er nemlig alt for tunge."

"Ja, det er følgen af ingen ting at tage sig for og hele dagen ligge og drive som en døgenigt i sin hængekøje. Så bliver man fed og tung."

"Det er refleksioner, som er dig værdige, Joe," svarede jægeren; "men vent til enden kommer. Ved du, hvad Himlen har gemt til os? Vi er endnu langt fra målet for vor rejse. Hvor tror du, at du vil træffe på Afrikas kyst, Samuel?"

"Det falder mig virkelig vanskeligt at svare dig, for vi er overladt til nogle meget omskiftelige vindes forgodtbefindende, men jeg ville prise mig meget lykkelig, hvis jeg kunne komme til egnen mellem Sierra Leone og Portendick. Vi ville da kunne møde venner."

"Jeg skal love for, at det vil blive en glæde at trykke deres hænder. Men sig mig, føres vi nu af sted i den retning, som du

ønsker?"

"Ikke ganske, Dick, ikke ganske! Se på kompasset! Vi rejser for øjeblikket mod syd og følger Nigeren mod dens kilder."

"Det ville altså være en ypperlig lejlighed til at opdage dem," faldt Joe ind," hvis de altså ikke allerede var kendt."

"Vær I kun rolige," sagde doktoren, "jeg håber ikke, at vi skal komme hele vejen til dem."

Ved nattens frembrud kastede doktoren de sidste sandsække ud, og *Victoria* hævede sig atter. Men skønt blæserøret arbejdede med fuld flamme, var det næppe i stand til at holde ballonen oppe. Den befandt sig i dette øjeblik halvtreds mil syd for Timbuktu, og den følgende morgen vågnede de tre luftskippere over Nigerens bredder ikke langt fra søen Debo.

40.

Doktor Fergusson er urolig – Stadig retning mod syd – Græshopper – Djenna – Sego – Vinden slår om – Joes beklagelser.

Flodsengen var på dette sted af store øer delt i snævre grene med stærk strøm. På en af øerne stod der nogle hyrdehytter, men det var umuligt at anstille nøjagtige beregninger over deres beliggenhed, idet *Victoria*s hastighed stadig forøgedes. Uheldigvis drejede den endnu mere mod syd og passerede efter nogle øjeblikkes forløb søen Debo.

Fergusson forcerede sin gasudvidelse til det yderste for i forskellige højder at søge andre luftstrømninger, men det var forgæves, og han opgav hurtigt igen denne manøvre, der kun forøgede tabet af gas.

Han sagde intet, men blev meget urolig. Disse vindens hårdnakkede forsøg på at drive ham tilbage mod den sydlige del af Afrika, kuldkastede hans beregninger, og han vidste ikke længere, hvad han kunne regne med. Hvis han ikke nåede de franske eller engelske territorier, hvorledes ville det så gå ham midt blandt de barbarer, der hærger Guineakysten? Hvorledes skulle han der kunne afvente et fartøj, der kunne føre ham tilbage til England? Vindens retning jagede ham for øjeblikket mod kongeriget Dahomey blandt de vilde folkestammer og lige i hænderne på en konge, der ved offentlige fester ofrer tusinder af menneskeliv. Der ville han være redningsløst fortabt.

På den anden side følte doktoren tydeligt, at ballonen ikke mere adlød ham. Imidlertid blev vejret smukkere, og han håbede, at regnens ophør ville medføre nogen forandring i luftstrømningerne.

Det var derfor på en ubehagelig måde, han ved en bemærkning fra Joe blev ført tilbage til den rette følelse for sin stilling.

"Se så," sagde denne nemlig, "nu bliver regnen da til en formelig oversvømmelse, hvis man tør dømme efter den sky, som nærmer sig."

"Hvilket? Atter en sky?" udbrød Fergusson.

"Og en stor én oven i købet," tilføjede Kennedy.

"Jeg har aldrig set sådan en før," fortsatte Joe. "Dens rande er ligesom trukket efter en snor."

"Jeg ånder atter," sagde doktoren og lagde kikkerten bort. "Det er ikke nogen sky."

"Det var besynderligt!" udbrød Joe.

"Det vil sige, ikke nogen almindelig sky."

"Ikke nogen almindelig sky?"

"Det er kun en sky af græshopper."

"Hvad! Af græshopper?"

"Af milliarder af græshopper, der farer som en landeplage hen over disse egne og fuldstændig ødelægger de distrikter, hvor de slår ned."

"Det kunne jeg have lyst til at se!"

"Vent blot lidt Joe, om ti minutter har denne sky nået os, og så kan du dømme om den med dine egne øjne."

Fergusson havde ret. Den store, tætte, mørke sky nærmede sig under et bedøvende bulder og kastede sin skygge hen over

jorden. Det var utallige legioner af vandregræshopper. I hundrede skridts afstand fra *Victoria* steg de ned på en grøn mark. Et kvarter senere fortsatte de deres flugt og de rejsende kunne allerede på afstand se træer og buske fuldstændig afløvede og marken mejet ligesom med en le. Man kunne fristes til at tro, at en pludselig vind havde lagt landet øde.

"Nå, Joe?" sagde doktoren.

"Ja herre, det ser ganske vist meget mærkeligt ud, men det er alligevel i grunden ganske naturligt. Hvad én græshoppe kan gøre i det små, gør milliarder af dem i det store."

"Det er en forfærdelig regn," sagde jægeren, "langt værre end hagl, selv når den ødelægger allermest."

"Og så er det umuligt at beskytte sig imod den," bemærkede Fergusson. "De indfødte griber undertiden til den udvej at sætte ild på skovene, ja, endog på høsten, for at standse disse insekters flugt. De første rækker styrter sig da i luerne og slukker dem på grund af deres talrighed, hvorpå resten af skaren ganske roligt passerer videre. Heldigvis findes der her en erstatning for disse ødelæggelser, idet de indfødte opsamler græshopperne og spiser dem med god appetit."

"Det er altså en slags luftkrebs," sagde Joe, der beklagede, at han ikke kunne komme til at smage på dem, "naturligvis kun for at undersøge dem", tilføjede han.

Hen imod aften viste sandet sig endnu mere sumpet. Skovene veg pladsen for enkelte grupper af træer; på flodens bredder opdagede man nogle tobaksplantager og enge med godt foder. Endelig viste sig på en stor ø byen Djenna med de to tårne på dens lermoské, og man mærkede den ubehagelige lugt, som hidrørte fra millioner af svaler, der hoppede omkring på

dens mure. Mellem husene så man kronerne af nogle baobabtræer, mimoser og palmer, og også om natten syntes der at herske en betydelig virksomhed i byen. Djenna er kendt som en livlig handelsstad, der forsyner Timbuktu med alle nødvendige artikler.

"Hvis det ikke forsinkede vor rejse," sagde doktoren, "havde jeg nok lyst til at gå ned i denne by, hvor der skal findes mere end én araber, som har været i Frankrig eller England, og for hvem vor befordringsmåde måske ikke er ubekendt. Men, som sagt, det ville opsætte rejsen, og det tør vi ikke gøre."

"Vi må vente med denne visit til vor næste udflugt," sagde Joe leende.

"For øvrigt," vedblev doktoren, "forekommer det mig, at vinden har en svag tendens til at blive østlig, og vi må ikke forsømme en sådan lejlighed."

Doktoren kastede nogle tomme flasker og andre genstande, der ikke længere var nødvendige, ud, og det lykkedes at holde *Victoria* i en oppe i en region med en vindretning, der var temmelig gunstig for hans planer. Kl. 4 om morgenen belyste de første solstråler Sego, Bambarras hovedstad, der var let kendelig på de fire særskilte byer, af hvilke den dannes, på sine moskeer og på den stadige trafik af både, der fører indbyggerne frem og tilbage mellem de forskellige dele af staden. Men de rejsende fik lige så lidt af byen at se, som de selv blev set. De fjernede sig hurtigt i vestlig retning, og doktorens uro lagde sig efterhånden.

"To dage til i denne retning og med denne hastighed, og vi vil nå floden Senegal," sagde han.

"Og befinder vi os så i et venskabelig sindet land?" spurgte jægeren.

"Ikke ganske endnu. Men vi vil dog da, selv om *Victoria* skulle svigte os, uden særlig vanskelighed kunne nå de franske besiddelser, og hvis den kan holde nogle hundrede engelske mil til, vil vi uden besvær og uden fare kunne nå til den vestlige kyst."

"Og så vil det hele være forbi," sagde Joe. "Nå ja, så kan man fortælle om rejsen, og det er da altid noget. Men sig mig, herre, tror De, man vil fæste lid til vore beretninger?"

"Hvem ved, min ven! En ting forbliver dog altid ubestridelig: Tusinder af mennesker har set os afrejse fra den ene side af Afrika, og tusinder vil se os komme frem på den anden."

"Og så," tilføjede Kennedy, "forekommer det mig vanskeligt at påstå, at vi ikke har rejst hele vejen igennem landet."

"Ak, hr. doktor," fortsatte Joe med et dybt suk, "jeg vil mere end én gang komme til at savne mine guldklumper. De ville unægtelig i en betydelig grad have givet vore beretninger eftertryk. Med et gram guld for hver tilhører ville jeg påtage mig at samle en anselig skare, der både hørte på mig og beundrede mig!"

41.

Man nærmer sig Senegal – *Victoria* daler – Alt kastes ud – Marabuten El Hadji – Messieurs Pascal, Vincent og Lambert – Muhammeds rival – Vanskelige bjerge – Kennedys våben – En manøvre af Joe – Ophold over en skov.

Den 27. maj, omtrent kl. 9 om morgenen frembød landet et nyt skue. De langstrakte, skrånende sletter gik over til høje, som lod ane, at der fandtes bjerge i nærheden. Man måtte nu styre over den bjergkæde, der skiller Nigerflodens vande fra Senegals og bestemmer strømmenes løb enten til Guineabugten eller til bugten ved Kap Verde.

Lige til Senegal er denne del af Afrika kendt som meget farlig. Doktor Fergusson vidste det fra sine forgængeres beretninger, for de havde lidt tusinde afsavn og undergået tusinde farer mellem disse barbariske negerfolk. Desuden havde det slette klima også dræbt en stor del af Mungo Parks ledsagere. Fergusson var derfor også fast bestemt på ikke at besøge dette ugæstmilde land.

Men han havde ikke et øjebliks ro. *Victoria* sank mærkbart, og man måtte atter udkaste en mængde genstande, der var mindre nødvendige, især når man skulle passere en bjergtop.

Og således fortsatte det de næste et hundrede og tyve engelske mil; de steg og sank igen i en uendelighed; hver gang de lettede den, sank den atter mod jorden som en Sisyphossten. Lidt efter lidt aftog ballonens former i fyldighed, den blev

mere aflang og vinden gravede store fordybninger i det slappe stof.

Kennedy kunne ikke lade være med at lægge mærke til dette.

"Skulle ballonen muligvis have fået en eller anden revne?" spurgte han.

"Nej," svarede doktoren, "men varmen har åbenbart efterhånden smeltet eller blødgjort guttaperkaen, og gassen slipper mere og mere ud."

"Hvorledes skal vi forebygge det?"

"Det kan ikke forebygges. Vi må formindske vor tyngde, det er alt, hvad der kan gøres. Lad os kaste alt ud, hvad der kan kastes ud."

"Ja, men hvad?" spurgte jægeren og så sig om i den næsten tomme gondol.

"Vi vil skille os af med teltet, det tynger temmelig betydeligt."

Joe fik befaling til at udføre dette og klatrede op over ringen, der holdtes sammen på nettets tove. Der lykkedes det ham let at løsne teltets tætte forhæng og kaste det over bord.

"Dette her må jo kunne gøre en hel negerstamme lykkelig," sagde han, "det er stort nok til at give klæder til hele tusinder af indfødte, for som bekendt har hver enkelt af dem ikke meget på."

Ballonen havde atter hævet sig lidt, men man indså dog snart, at det ikke kunne nytte synderligt.

"Lad os gå ned til jorden," sagde Kennedy, "og se, hvad der kan gøres ved ballonen."

"Jeg gentager, Dick, at den ikke kan repareres," sagde Fergusson.

"Hvad skal vi så gøre?"

"Vi må ofre alt, hvad der ikke er aldeles uundværligt for os, for jeg vil for enhver pris undgå et ophold i denne egn. De skove, over hvilke vi i dette øjeblik svæver, er alt andet end betryggende."

"Er der løver eller hyæner her?" spurgte Joe med foragt.

"Værre end det, min ven, mennesker, som er de vildeste i hele Afrika."

"Hvorfra ved man det?"

"Gennem de rejsende, som har været her før os. Endvidere har de franskmænd, der bebor kolonien i Senegal, sat sig i forbindelse med de omgivende folk, og under oberst Faidherbes administrationstid foretog man recognosceringer dybt ind i landet. Officerer som Pascal, Vincent og Lambert har givet værdifulde oplysninger om deres ekspeditioner i disse egne, hvor krig og plyndringer ikke har ladet andet tilbage end ruiner."

"Hvad har der da tildraget sig her?"

"Det skal jeg sige dig. En marabut ved navn El Hadji, der påstod at være inspireret ligesom Muhammed, opæggede i 1854 alle stammerne til krig mod de vantro, det vil sige europæerne, og spredte fordærv og ødelæggelse over hele egnen mellem floden Senegal og dens biflod Faleme. Tre fanatiske stammer gennemstrejfede landet under hans ledelse, plyndrede og myrdede og skånede hverken nogen by eller nogen hytte. Han trængte endog frem i Niger-dalen lige til buen Sego, der længe truedes. I 1857 gik han længere mod nord og belejrede det af franskmændene på flodens bredder anlagte fort Medina, der forsvaredes af helten Paul Holl, som uden proviant og næsten uden ammunition holdt stand lige til det øjeblik, da oberst

Faidherbe kom ham til hjælp. El Hadji og hans bande vendte da tilbage og kom til Kaarta for at fortsætte deres røverier og deres myrden. Egnen her er netop den, han trak sig tilbage til med sine banditskarer, og I kan være sikre på, at det ikke vil være rådeligt at falde i hænderne på ham."

"Vi vil undgå det," sagde Joe, "selv om vi skal ofre alt for at gøre *Victoria* lettere."

"Vi er ikke langt fra floden," sagde doktoren, "men jeg tror ikke ballonen kan føre os over den."

"Lad os først og fremmest nå bredden, så er i det mindste det vundet," svarede jægeren.

"Vi er netop i begreb med at gøre det," sagde doktoren, "men der er en ting, som foruroliger mig meget."

"Og det er?"

"At vi må passere over bjerge, hvilket bliver meget vanskeligt, da jeg ikke kan forøge ballonens opdrift, ikke engang ved at frembringe den størst mulige varme."

"Stakkels *Victoria*!" sagde Joe, "jeg har knyttet mig til ballonen som en sømand til sit fartøj, og jeg kan ikke uden smerte skilles fra den. Den er ganske vist ikke længere, som da vi begyndte rejsen, men lige meget, den har gjort os store tjenester, og mit hjerte truer med at briste ved tanken om at skulle forlade den."

"Vær du kun rolig, Joe, hvis vi forlader den, sker det kun imod vor vilje. Vi vil benytte den, så længe dens kræfter ikke er udtømt. Jeg forlanger kun fireogtyve timer til."

"Den bliver stadig mattere," sagde Joe og betragtede ballonen. "Stakkels ballon!"

"Hvis jeg ikke tager fejl," sagde Kennedy, "så kan man ude i horisonten se de bjerge, du talte om, Samuel."

"Ja, det er dem," sagde doktoren, efter at han havde betragtet dem gennem kikkerten. "De forekommer mig meget høje, og vi vil få stor vanskelighed med at komme over dem."

"Kan man ikke undgå dem?"

"Det tror jeg ikke, Dick. Se blot, hvilket umådeligt megen plads, de optager: Næsten halvdelen af horisonten."

"De synes endog at slutte sig sammen omkring os," sagde Joe, "de strækker sig både til højre og venstre."

"Vi *må* nødvendigvis over dem."

Disse farlige forhindringer syntes at nærme sig med overordentlig hast eller, rettere sagt, den hastige vind jog *Victoria* frem mod de skarpe spidser. Man måtte for enhver pris stige, såfremt ballonen ikke skulle støde imod dem.

"Vi må tømme vor vandbeholder," sagde Fergusson, "og ikke beholde mere end det, der er nødvendigt til én dag."

"Det er gjort!" svarede Joe.

"Hæver ballonen sig?" spurgte Kennedy.

"Lidt, omtrent halvtreds fod," svarede doktoren, der ikke et øjeblik vendte sit blik fra barometret. "Men det er ikke nok."

De høje bjergtoppe nærmede sig virkelig de rejsende på en sådan måde, at man kunne tro, de skulle styrte sig over dem, og der manglede endnu mere end fem hundrede fod i, at ballonen var kommet op over dem.

Vandforrådet til blæserøret kastedes ligeledes over bord, og man beholdt kun nogle få potter tilbage; men også dette var utilstrækkeligt.

"Vi må dog for enhver pris over dem," sagde doktoren.

"Lad os kaste beholderne ud, siden de alligevel er tomme," sagde Dick.

"Ja, kast dem ud!"

"Se så!" sagde Joe, "men det er virkelig sørgeligt, sådan at miste alt, stykke for stykke."

"Joe," udbrød doktoren pludselig, "sværg mig til, at hvad der end sker, vil du ikke for anden gang opofre dig for os."

"Vær De kun rolig, herre, vi vil aldrig mere forlade hinanden."

Victoria var steget omtrent tyve favne, men bjergets kam rejste sig endnu stadig over den. Som en formelig mur stod den mere end to hundrede fod over de rejsende.

"Om ti minutter," tænkte doktoren, "er vor gondol knust imod disse klipper, hvis vi ikke forinden når over dem."

"Hvad skal vi nu gøre?" spurgte Joe.

"Behold kun forrådet af pemmican, men kast alt kødet ud; det tynger blot!"

Ballonen blev yderligere omtrent halvtreds pund lettere og hævede sig kendeligt, men det havde kun lidt at sige, hvis den ikke nåede over bjergets højeste kam. Situationen var forfærdelig.

Doktoren så sig om i gondolen.

Den var næsten tom.

"Hvis det bliver nødvendigt, Dick," sagde han, "må du være rede til at ofre dine våben."

"Ofre mine våben!" udbrød jægeren bestyrtet.

"Min ven, når jeg forlanger det, så er det fordi det er nødvendigt."

"Samuel, Samuel!"

"Dine geværer, dine forråd af kugler og krudt kunne koste os livet."

"Vi kommer nærmere!" råbte Joe, "vi kommer nærmere!"

Ti favne! Bjerget hævede sig endnu ti favne over *Victoria*.

Joe tog tæpperne og kastede dem ud. Uden at sige noget om det til Kennedy, lod han ligeledes flere poser med kugler og hagl følge efter. Ballonen steg atter og svævede over den farlige bjergkam, mens dens øverste del belystes af solens stråler. Men gondolen befandt sig endnu noget under klipperanden, mod hvilken den uundgåeligt måtte blive knust.

"Kennedy, Kennedy!" råbte doktoren, "kast dine geværer ud, ellers er vi fortabt!"

"Vent endnu et øjeblik!" hørte de Joe udbryde, og idet de vendte sig, så de Joe forsvinde ud over rælingen

Kennedy vendte sig om og så ham forsvinde ud over gondolens kant.

"Joe, Joe!" råbte han.

"Den ulykkelige!" udbrød doktoren.

Bjergplateauet kunne på dette sted have en bredde på tyve fod, og den anden side var mindre stejl. Gondolen nåede op i højde med dette plateau og gled hen over en del skarpe sten, der ridsede gondolen.

"Vi kommer over! Det går! Alt er klart!" råbte en stemme, der bragte Fergussons hjerte til at banke af glæde.

Den modige fyr holdt sig med hænderne fast i gondolens nederste del og sprang til fods over bjergets top, hvorved han befriede ballonen for hele sin tyngde. Han var endog nødt til med al sin kraft at holde den tilbage, idet den truede med at slippe fra ham.

Da Joe kom til den modsatte skrænt, og afgrunden viste sig under ham, hævede han sig med et rask tag, klamrede sig fast til tovværket og kom atter op til sine rejsekammerater.

"Nå, så synderlig vanskeligt var det jo ikke," sagde han.

"Min modige Joe, min ven," udbrød doktoren varmt.

"Hvad jeg nu gjorde," svarede denne, "var ikke for dem, men for hr. Dicks karabin. Jeg skyldte ham det efter affæren med araberne. Jeg ville gerne betale min gæld og nu er vi kvit," tilføjede han og rakte jægeren hans yndlingsbøsse. "Det ville volde mig alt for stor sorg at se Dem berøvet den."

Kennedy gav ham et kraftigt håndtryk uden at kunne sige et ord.

Victoria behøvede nu kun at dale, og det gik let nok. Ballonen var omtrent to hundrede fod over jorden, og befandt sig da i ligevægt. Terrænet syntes at være stærkt medtaget af vulkanske kræfter og frembød en mængde ujævnheder, som var meget vanskelige at undgå om natten med en ballon, der ikke længere adlød de styrende. Aftenen brød hurtigt frem, og trods sin utilbøjelighed til det, måtte doktoren dog bestemme sig til at standse til den følgende morgen.

"Vi vil finde et passende sted, hvor vi kan overnatte," sagde han.

"Nå, så du bestemmer dig endelig til det."

"Ja, jeg har længe tænkt på et forslag, som vi vil sætte i værk. Klokken er endnu ikke mere end seks, og vi har således tid til det. Kast ankrene, Joe!"

Joe adlød, og de to ankre hang neden for gondolen.

"Der er store skove der," sagde doktoren. "Vi vil se at hage os fast i et eller andet træ, for jeg vil på ingen måde tilbringe natten på jorden."

"Men vi kan vel gå ud af gondolen?" spurgte Kennedy.

"Hvortil skulle det nytte? Jeg gentager, at det ville være farligt at skilles, desuden behøver jeg jeres hjælp til et vanskeligt stykke arbejde."

Victoria, der strøg tæt hen over de umådelige skoves toppe, standsede snart. Dens ankre havde hugget sig fast, og da vinden hen imod aften sagtnede, lå ballonen næsten ubevægelig over den store grønne flade.

42.

Kappestrid i ædelmodighed – Det sidste offer – Hele Fergussons apparatur kastes ud – Joes behændighed – Midnat – Fergussons nattevagt – Kennedys nattevagt – Han falder i søvn – Branden – De indfødtes hyl – Uden for rækkevidde.

Doktor Fergusson begyndte med at bestemme sin position efter stjernernes højde. Han befandt sig næppe femogtyve engelske mil fra Senegal.

"Alt, hvad vi kan gøre, mine venner," sagde han, efter at have gjort en optegnelse på sine kort, "er at passere over floden, men da der hverken findes bro eller både, må vi for enhver pris søge at komme over med vor ballon, og af den grund må vi søge at gøre den endnu lettere."

"Men jeg indser ikke, hvordan det skal gå til," svarede jægeren, der frygtede for sine våben, "såfremt ikke en af os er til sinds at opofre sig og blive tilbage ... og nu er det mig, der gør fordring på denne ære."

"Men," faldt Joe ind, "er jeg da ikke allerede vant til det?"

"Der er ikke tale om at kaste sig ud af gondolen, min ven, men om at nå vestkysten af Afrika til fods, og jeg er en førsteklasses fodgænger og en god jæger."

"Jeg samtykker aldrig i dette!" svarede Joe.

"En kappestrid i ædelmodighed er overflødig, mine venner," sagde Fergusson. "Jeg håber, at vi ikke skal blive bragt til en sådan yderlighed, og hvis det behøves, vil vi i hvert tilfælde ikke skilles, men tvært imod sammen gennemvandre dette land."

"Vel talt," sagde Joe. "En lille spadseretur kan da heller ikke gøre os nogen skade."

"Men forinden," vedblev doktoren, "vil vi anvende et sidste middel til at gøre *Victoria* lettere."

"Og hvilket er det?" spurgte Kennedy, "det er jeg virkelig nysgerrig efter at få at vide."

"Vi må befri os for kasserne til blæserøret, for det buntzenske apparat og slangerne. Det udgør næsten ni hundrede pund, og ni hundrede pund er ikke så lidt at slæbe gennem luften."

"Men Samuel, hvorledes vil du så kunne udvide gassen?"

"Jeg vil ikke mere udvide den, vi må hjælpe os uden den."

"Men ..."

"Hør mig, mine venner! Jeg har meget nøje beregnet den opdrift, vi har tilbage, og den er tilstrækkelig til at bære os alle tre med de få sager, som vi må have med os; vi vejer næppe fem hundrede pund, deri indbefattet vore to ankre, som jeg nødig vil give slip på."

"Min kære Samuel," svarede jægeren, "du forstår dig bedre på den slags ting end vi, og du kan alene bedømme situationen, sig os derfor, hvad vi skal gøre, så gør vi det."

"Jeg er til Deres tjeneste, herre," tilføjede Joe.

"Jeg gentager det, at hvor alvorlig denne beslutning end er, så må vi dog beslutte os til at ofre vort apparat."

"Lad det da ske!" svarede Dick.

"Til værket!" sagde Joe.

Det var ikke noget ubetydeligt arbejde, for man måtte tage apparatet ned stykke for stykke. Først borttoges blandingsbeholderne, derefter det, der hørte til blæserøret og endelig beholderne til vandets opløsning. Dette arbejde

krævede tre mænds forenede kræfter, men Kennedy viste sig så stærk, Joe så behændig og Samuel så opfindsom, at deres foretagende endelig lykkedes. De forskellige stykker kastedes efterhånden ud af gondolen og forsvandt, idet de frembragte store huller i sycomorernes løvværk.

"Negrene vil blive meget forbavsede," sagde Joe, "ved at finde sådanne sager her i skovene, og de vil nok lave sig afguder af dem."

Dernæst måtte man tænke på rørene, der var ført ind i ballonen og forenede med slangen. Det lykkedes Joe at afhugge kautchukledningerne nogle fod over gondolen, men det var vanskeligere med hensyn til rørene, der ved hjælp af ståltråd var gjort fast til selve ventilkransen.

Ved denne lejlighed viste Joe en overordentlig behændighed. Med nøgne fødder lykkedes det ham ved hjælp af nettet og til trods for ballonens svingninger at klatre op til dens højeste top, hvor han endelig løsnede de yderste skruer, der fastholdt rørene. Og det var nu let at tage dem bort.

Befriet fra denne anselige tyngde, hævede *Victoria* sig atter og spændte ankertovet stramt ud.

Hen imod midnat var disse arbejder heldigt afsluttede, skønt med en del anstrengelse. Man indtog et hurtigt måltid bestående af pemmican og kold grog, for doktoren havde ikke længere nogen ild at stille til Joes disposition.

Desuden var både han og Kennedy nær ved at bukke under af træthed.

"Gå til hvile, mine venner," sagde Fergusson. "Jeg tager den første vagt. Klokken to vækker jeg Kennedy, og klokken fire

vækker Kennedy Joe. Klokken seks begiver vi os på vej, og Himlen vil nok våge over os også denne sidste dag."

Uden at lade sig nøde lagde doktorens to kammerater sig på bunden af gondolen og sov hurtigt ind.

Natten var rolig. Nogle få skyer blev spredt af månen, der var i sidste kvarter, men dens svage stråler kunne næppe trænge igennem mørket. Fergusson støttede armen imod gondolen og så omkring sig. Han gav opmærksomt agt på det mørke løvtæppe, der udbredte sig for hans fødder og betog ham udsigten til jorden. Den mindste støj forekom ham mistænkelig, og han søgte at gøre sig rede for alt lige til løvets lette rysten.

Han befandt sig i en af disse sindsstemninger, som ensomheden gør endnu mere urolige og under hvilke en ubestemt frygt stiger op i sjælen. Ved enden af en sådan rejse, efter at man har overvundet store hindringer og i det øjeblik, man er i færd med at nå sit mål, er sindsbevægelserne stærkere, frygten mere levende og endepunktet for rejsen synes at forsvinde bort for ens øjne.

Den situation, hvori han befandt sig, frembød i øvrigt også kun ringe tryghed for luftskipperne, der var midt i et barbarisk land og kun havde et transportmiddel, der kunne svigte dem hvilket øjeblik det skulle være. Doktoren stolede ikke længere på sin ballon. Den tid var forbi, da han manøvrerede den med dristighed, fordi han var sikker på den.

Mens han opfyldtes af disse indtryk, forekom det af og til doktoren, at han kunne høre ubestemte lyde i den store skov, og det syntes ham endog, at han så en stærk ild lyse imellem træerne. Han stirrede skarpt frem for sig og satte sin natkikkert

for øjet, men han så dog ingen ting, og der indtrådte også en endnu dybere tavshed end tidligere. Da hans vagt var forbi, vækkede han Kennedy, opfordrede ham til den yderste påpasselighed og tog plads ved siden af Joe, der sov dybt som et barn.

Kennedy tændte roligt sin pibe og gned sine øjne, som han havde vanskeligt ved at holde åbne. Han satte sig op i et hjørne og begyndte ivrigt at ryge for at forjage søvnen.

Rundt omkring ham herskede der den fuldstændigste stilhed. En let brise bevægede træernes toppe, vuggede sagte gondolen og indbød jægeren til den søvn, som overfaldt ham imod hans vilje. Han ville stå imod og åbnede flere gange øjnene, men sov dog til slut ind, overvældet af træthed.

Hvor længe havde han været hensunken i denne dvale? Han kunne ikke gøre sig rede for det, da han pludselig vågnede som følge af en uventet knitrende lyd.

Han gned atter sine øjne og rejste sig op. Et stærkt ildskær slog ham i møde. Skoven stod i lys lue.

"Brand! Brand!" råbte han, uden endnu at forstå, hvad det hele egentlig skulle betyde.

Hans to kammerater rejste sig hurtigt.

"Hvad er der på færde?" spurgte doktoren.

"Ildebrand!" sagde Joe. "Men hvem kan ...?"

I dette øjeblik hørtes der vilde hyl under det stærkt oplyste løvværk.

"Ja så, de vilde!" råbte Joe. "De har tændt ild på skoven for at kunne brænde os op."

"Det er uden tvivl Talibas – El-Hadjis marabuter," sagde doktoren.

En ildcirkel omgav *Victoria*. De tørre grene gnistrede. Lianerne, løvet, hele den levende del af vegetationen vred sig i det rasende elements flammer, og blikket opfattede kun et hav af luer. De store træer med deres af glødende kul dækkede grene, viste sig sorte mod ildskæret. Hele denne ildmasse med dens vældige luer afspejlede sig i skyerne, og luftskipperne troede sig omgivet af en ildklode.

"Lad os flygte!" råbte Kennedy. "Ned på jorden! Det er vor eneste udsigt til frelse!"

Men Fergusson holdt ham med kraftig hånd tilbage, styrtede hen til ankertovet og kappede det med et øksehug. Luerne strakte sig op mod ballonen og slikkede allerede dens oplyste sider, men *Victoria,* som nu var befriet for de bånd, der havde holdt den tilbage, steg mere end tusinde fod op i luften. Nede fra skoven hørte man forfærdelige råb, efterfulgt af en heftig skyden med geværer. Ballonen blev grebet af vinden, der friskede op og førte dem bort i nordvestlig retning.

Klokken var da fire om morgenen.

43.

Marabuterne – Forfølgelsen – Et øde land – Vinden løjer af – *Victoria* synker – Den sidste proviant – Den hoppende ballon – Bøsseskud – Vinden frisker op – Floden Senegal – Vandfaldene – Varm luft – Over floden.

"Hvis vi ikke havde været så forsigtige i går aftes at formindske ballonens tyngde," sagde doktoren, "ville vi nu have været redningsløst fortabt."

"Der ser man, hvor det kan være godt at gøre en ting i rette tid," faldt Joe ind; "derved redder man sig, og intet kan være naturligere end det."

"Vi er endnu ikke uden for al fare," svarede Fergusson.

"Hvad er det da, du frygter?" spurgte Dick. "*Victoria* kan ikke dale uden din tilladelse, og hvis den virkelig skulle dale ...?"

"Hvis den skulle dale! Dick, se der!"

Man havde netop ladt skoven bag sig, og de rejsende kunne nu se omtrent tredive ryttere, klædt i vide benklæder og flagrende burnusser, nogle bevæbnet med lanser, andre med lange musketter. På deres fnysende heste fulgte de i kort galop *Victoria*, der blev drevet fremad med jævn hastighed.

Ved synet af de rejsende udstødte de vilde råb og svang deres våben. Vrede og trusler stod at læse i deres mørkebrune ansigter. De satte uden besvær over de lave plateauer og de kun lidet stejle terrasser, der fører ned til Senegal-floden.

"Det er virkelig dem," sagde doktoren, "det er virkelig Talibas, El-Hadjis vilde marabuter! Jeg ville hellere være midt i skoven

mellem en flok vilde dyr end falde i disse banditters hænder."

"De ser ikke ligefrem blide ud," sagde Kennedy, "og det er kraftige karle."

"Heldigvis kan de fyre ikke flyve," bemærkede Joe, "og det er altid en god ting."

"Se blot," sagde Fergusson, "disse byer i ruiner, disse opbrændte hytter! Det er deres værk. Hvor landet før var frugtbart og opdyrket, har de skabt en ørken."

"De kan imidlertid ikke nå os," sagde Kennedy," og hvis det kan lykkes os at lægge floden mellem dem og os, vil vi være i sikkerhed."

"Ganske rigtigt, Dick, men så må vi ikke synke," svarede doktoren og kastede et blik på barometret.

"I hvert tilfælde," tilføjede Kennedy, "skader det ikke, at vi har vore våben i orden."

"Nej, det kan helt sikkert ikke skade, hr. Dick. Vi kan være glade over, at vi ikke kastede dem fra os på vejen."

"Jeg håber aldrig at skulle behøve at skille mig ved min karabin," udbrød jægeren.

Kennedy ladede den med den største omhyggelighed. Han havde endnu kugler og krudt tilbage i tilstrækkelig mængde.

"I hvilken højde befinder vi os nu?" spurgte han Fergusson.

"Vi er omtrent syv hundrede og halvtreds fod oppe, men vi er ikke længere i stand til at søge gunstigere vinde ved at stige eller dale. Vi er fuldstændig i ballonens vold."

"Det er kedeligt," fortsatte Kennedy. "Vinden er temmelig svag. Hvis vi havde truffet på en orkan, som for nogle dage siden, ville disse banditter for længe siden have været os ude af sigte."

"De karle følger os stadig uden besvær," sagde Joe.

"Hvis vi var inden for skudvidde," sagde jægeren, "ville det more mig at kaste den ene efter den anden af sadlen."

"Vi ville i så tilfælde også være udsat for deres skud," svarede Fergusson, "og vor *Victoria* ville frembyde et alt for let mål for kuglerne fra deres lange musketter. Og jeg overlader til dig selv at dømme om, hvorledes vor stilling ville være, hvis de skød ballonen itu."

Marabuterne fortsatte deres forfølgelse hele formiddagen. Omtrent klokken elleve var luftskipperne ikke nået femten engelske mil længere mod vest.

Doktoren lagde mærke til de mindste skyer i horisonten, for han frygtede stadig en forandring i vinden. Hvorledes skulle det gå, hvis han blev drevet tilbage mod Nigerfloden? Han så desuden, at ballonen viste en kendelig tilbøjelighed til at synke. Efter afrejsen var den allerede sunket mere end tre hundrede fod, og til Senegal havde man endnu omtrent tolv engelske mil. Med den ubetydelige fart, ballonen nu havde, måtte man således beregne yderligere tre timers rejse.

I dette øjeblik fængsledes doktorens opmærksomhed ved et skrig; marabuterne var i stærk bevægelse og piskede på deres heste.

Doktoren så på barometret og fandt grunden til de hyl, der blev udstødt dernede.

"Daler vi?" spurgte Kennedy.

"Ja," svarede doktoren.

"Så for en ulykke!" tænkte Joe.

Efter et kvarters forløb var gondolen ikke mere end hundrede og halvtreds fod over jorden, men vinden var nu blevet en hel

del stærkere.

Marabuterne jagede fremad på deres heste, og musketsalver rystede snart luften.

"Det er for langt hold, dumrianer," råbte Joe, "men jeg syntes for resten nok, her kunne være grund til at holde de fyre på tilbørlig afstand."

Han sigtede på en af de nærmeste ryttere og skød. Hans ledsagere standsede, og *Victoria* forøgede den afstand, som skilte den fra dem.

"De er forsigtige," sagde Kennedy.

"Fordi de tror sig sikre på at få fat i os," svarede doktoren, "og det vil også lykkes dem, når vi falder ned. Vi må altså nødvendigvis stige."

"Men hvad skal jeg kaste ud?" spurgte Joe.

"Alt hvad der er tilbage af pemmicanforrådet. Det er da altid omtrent tredive pund, vi derved befrier os for."

"Ud med det, herre," sagde Joe og adlød sin herres befaling.

Gondolen, der næsten rørte ved jorden, hævede sig atter under marabuternes hyl. Men en halv time senere dalede *Victoria* igen hurtigt, og gassen strømmede ud gennem stoffets porer.

Snart strøg gondolen langs med jorden, og El-Hadjis negre styrtede frem imod dem, men som det så ofte hænder under lignende omstændigheder, havde *Victoria* næppe berørt jorden, før den atter hævede sig med et spring for igen at dale ned et godt stykke længere borte.

"Vi skal da således ikke undslippe dem," sagde Kennedy forbitret.

"Kast vort reserveforråd af cognac ud, Joe," råbte doktoren, "vore instrumenter, alt, hvad der vejer det mindste og også vort sidste anker, siden det er aldeles nødvendigt."

Joe kastede barometret og termometret ud, men dette udgjorde kun en ubetydelighed, og ballonen, som hævede sig et øjeblik, sank snart atter ned til jorden.

Marabuterne fløj frem i dens spor og var snart ikke mere end to hundrede skridt fra den.

"Kast de to geværer ud!" råbte doktoren.

"Ikke, før jeg i det mindste har skudt dem af," svarede jægeren.

Fire skud efter hinanden traf rytterskaren, og fire marabuter faldt under bandens vanvittige skrig.

Victoria hævede sig atter og gjorde nu uophørligt store spring ligesom en umådelig elastisk bold, der springer tilbage fra jorden. Det var et besynderligt syn at se disse ulykkelige væsener, der med kæmpeskridt søgte at flygte bort og ligesom Antæus syntes at genvinde ny kraft, hver gang de nåede jorden. Men også dette måtte få en ende. Det var nær ved middag. *Victoria* svandt og blev tommere og længere.

"Himlen forlader os," sagde Kennedy; "vi falder ned."

Joe svarede ikke, men betragtede sin herre.

"Nej," sagde denne, "vi har endnu mere end hundrede og halvtreds pund at kaste ud."

"Hvad er da det?" spurgte Kennedy, der et øjeblik var nær ved at tro, at hans ven var blevet vanvittig.

"Gondolen!" svarede doktoren. "Vi kan holde os fast i nettet og på den måde nå floden. Hurtigt, hurtigt!"

Og disse dristige mænd nølede ikke med at forsøge dette sidste redningsmiddel. De klamrede sig til nettet, som doktoren havde sagt; Joe holdt sig fast med den ene hånd og afskar med den anden tovene til gondolen, der faldt i samme øjeblik, som ballonen var i færd med for bestandig lægge sig på jorden.

"Hurra! Hurra!" råbte han, da ballonen igen steg tre hundrede fod op i luften.

Marabuterne sporede deres heste, der satte af sted i strakt galop, men *Victoria* stødte på en friskere vind, fik forspring og svævede hurtigt hen imod et højdedrag, der begrænsede horisonten mod vest. Dette var meget gunstigt for de rejsende, som kunne komme over dette højdedrag, mens El-Hadjis bande nødsagedes til at lægge vejen mod nord for at omgå denne sidste hindring.

De tre venner holdt sig fast ved nettet, som det var lykkedes dem at få bundet sammen under sig.

Da de var kommet over højdedraget, udbrød doktoren pludselig:

"Floden! Floden! Senegal, mine venner!"

To engelske mil foran dem strømmede virkelig flodens brede vandmasse. Den modsatte bred var lav og frugtbar og viste dem steder nok, hvor de sikkert kunne lande.

"Et kvarter til," sagde Fergusson, "og vi er frelst."

Men det skulle ikke gå således. Den tomme ballon faldt lidt efter lidt ned på den for al vegetation næsten blottede jord, der bestod af lange skrænter og stenede sletter. Der fandtes her kun nogle enkelte bække, og det tætte græs var hentørret af solheden.

Victoria stødte flere gange mod jorden og hævede sig atter, men springene formindskedes stadig i højde og længde, og ved det sidste greb den med den øverste del af nettet fat i de høje grene af et baobabtræ, det eneste, som fandtes i denne øde egn.

"Nu er det forbi!" sagde jægeren.

"Og det kun hundrede skridt fra floden!" sagde Joe.

De tre ulykkelige steg ned på jorden, og doktoren førte sine to kammerater hen imod Senegal.

På dette sted hørte man et langtrukkent drøn, og da doktoren nåede hen til bredden, så han, at de befandt sig ved Guinafaldene.

Ikke en båd fandtes på bredden, ikke et levende væsen kunne man opdage.

Med en bredde på to tusinde fod styrtede Senegal sig under en bedøvende brusen ned fra en højde af halvandet hundrede fod. Den flød fra øst til vest, og klipperne, som lukkede dens løb, strakte sig fra nord til syd. Midt i faldet rejste sig underligt formede klipper ligesom umådelige antediluvianske dyr, der var forstenet midt i vandmasserne.

Det syntes at være fuldstændig umuligt at komme over denne afgrund., Kennedy kunne ikke undertrykke en fortvivlet bevægelse, men doktor Fergusson udbrød med en stemme, der ligesom dirrede af dristighed og kraft:

"Endnu er ikke alt tabt!"

"Det vidste jeg nok," sagde Joe med den tillid til sin herre, der aldrig forlod ham.

Synet af det tørre græs havde indgivet doktoren en dristig tanke; det var den eneste udvej til frelse. Han førte hurtigt sine ledsagere tilbage til ballonen.

"Vi har mindst en times forspring for disse banditter," sagde han. "Lad os ikke spilde tiden, mine venner! Hent mig en del af det tørre græs; jeg behøver mindst hundrede pund."

"Hvortil skal det nytte?" spurgte Kennedy.

"Jeg har ikke mere gas, og derfor tænker jeg på at gå over floden med varm luft."

"Bravo, Samuel!" udbrød Kennedy, "du er i sandhed en usædvanlig mand!"

Joe og Kennedy gik i gang, og snart var en umådelig stak stablet op i nærheden af baobabtræet.

Imidlertid havde doktoren udvidet ballonens åbning ved at afskære den nedre del. Han sørgede først for, at den gas, der måtte findes tilbage, blev drevet ud gennem ventilen, hvorefter han stablede en mængde tørt græs op under ballonen og tændte ild til det.

Man behøver ikke lang tid for at fylde en ballon med varm luft. Hundrede graders varme er tilstrækkelig til halvvejs at formindske tyngden af den indelukkede luft ved at fortynde den. *Victoria* begyndte også kendeligt at få sin runde form igen. Græs var der rigeligt af. Doktoren friskede ilden op, og ballonen voksede for hvert minut.

Klokken var da kvart i ét.

I dette øjeblik sås marabutskaren i en afstand af to engelske mil mod nord. Man hørte deres råb og hestenes hurtige galopperen.

"Om tyve minutter er de her!" sagde Kennedy.

"Græs, græs, Joe! Om ti minutter må vi være oppe i luften."

"Her, herre, her!"

Victoria var nu to tredjedele fyldt.

"Mine venner, lad os hænge os fast i nettet ligesom vi gjorde før," sagde doktoren.

Efter ti minutters forløb antydede nogle stød ballonens tilbøjelighed til at hæve sig. Marabuterne nærmede sig og var nu næppe fem hundrede skridt borte.

"Hold jer sikkert fast!" råbte Fergusson.

"Vær du blot ikke bange," svarede Kennedy.

Doktoren stødte med foden yderligere en bunke græs ind i ilden. Ballonen, der var blevet fuldstændig udspændt ved den forøgede varmegrad, svævede opad og berørte baobabtræets grene.

"Fremad!" råbte Joe.

En musketsalve svarede ham, og en kugle strejfede endog hans skulder, men i det samme affyrede Kennedy sin karabin og strakte endnu en fjende til jorden.

Vanvittige skrig, der ikke kunne beskrives, fulgte ballonen, da den fløj bort og steg til næsten otte hundrede fods højde. Den blev grebet af en frisk vind og gjorde foruroligende svingninger, mens den uforfærdede doktor og hans rejsekammerater betragtede den afgrund, katarakterne åbnede under dem.

De vekslede ikke et ord med hinanden, før de ti minutter senere lidt efter lidt dalede ned mod den anden flodbred.

Der stod her en gruppe på omtrent ti overraskede og forbavsede mennesker, som bar fransk uniform. Man kan tænke sig deres forundring, da de så denne ballon hæve sig på flodens højre bred. De var næsten tilbøjelige til at tro, at det var et eller andet himmelsk fænomen, men deres chefer, to marineløjtnanter, havde gennem europæiske aviser fået

underretning om doktor Fergussons dristige foretagende, og de forstod straks, hvad der var på færde.

Ballonen dalede lidt efter lidt ned med dens uforfærdede rejsende, der stadig holdt sig fast i nettet. Det var endnu tvivlsomt, om den kunne nå land, og derfor styrtede også franskmændene sig ud i floden og modtog de tre englændere i deres arme i samme øjeblik *Victoria* dalede ned nogle favne fra den venstre flodbred.

"Doktor Fergusson!" udbrød løjtnanten.

"Ham selv," svarede doktoren roligt, "og hans to venner!"

Franskmændene førte de rejsende op fra floden, mens den halvt tømte ballon blev grebet af et kraftigt vindpust og fløj bort som en umådelig boble for sammen med Senegals vand at opsluges i Guinafaldene.

"Stakkels *Victoria!*" udbrød Joe bekymret.

Doktoren kunne ikke undertrykke en tåre. Han åbnede sine arme, og de to venner kastede sig stærkt bevægede i hans favn.

44.

Slutning – Protokollen – Den franske koloni – Fortet Medina – *Basilic* – Saint Louis – Den engelske fregat – Tilbagekomst til London.

Den ekspedition, der befandt sig på flodens bred, var blevet udsendt af guvernøren i Senegal. Den bestod af to officerer, nemlig Dufraisse, løjtnant ved marineregimentet, og Rodamel, underløjtnant; desuden en sergent og syv soldater. I to dage havde de været beskæftigede med at opsøge den gunstigste plads for en eventuel fremskudt post ved Guina, da de blev vidne til doktor Fergussons ankomst. Man kan let danne sig en forestilling om de lykønskninger og omfavnelser, der blev de tre luftskippere til del. Franskmændene, der selv havde haft lejlighed til at overbevise sig om det dristige foretagendes afslutning, blev Samuel Fergussons naturlige vidner. Doktoren forlangte også først og fremmest, at de officielt skulle bevidne hans ankomst til Guinafaldene.

"De vil vel ikke modsætte Dem at undertegne en rapport?" spurgte han løjtnant Dufraisse.

"Jeg står til Deres tjeneste," svarede denne.

Englænderne førtes til en provisorisk oprettet station ved flodbredden, hvor de fandt den omhyggeligste pleje og proviant i overflod. Der opsattes her den protokol, som nu findes i *Det geografiske Selskab*s arkiv i London og lyder således:

Vi undertegnede erklærer, at vi i dag har set doktor Fergusson og hans to ledsagere Richard Kennedy og Joseph Wilson komme hertil, holdende sig fast i nettet af en ballon, der dalede ned nogle skridt fra os i selve floden, blev drevet bort med strømmen og sank i Guinakatarakterne. Som bevis herpå har vi til yderligere sikkerhed i overværelse af de nævnte personer og sammen med dem undertegnet denne protokol.

Katarakterne ved Guina den 24. maj 1862.

Samuel Fergusson

Richard Kennedy

Joseph Wilson

Dufraisse, løjtnant ved marineregimentet

Rodamel, underløjtnant

Dufay, sergent

Flippeau, Mayor, Pelissier, Lorois, Rascagnet, Guillon, Lebel, soldater

Her ender doktor Fergussons og hans modige ledsageres forunderlige rejse, der er bekræftet af uigendrivelige vidnesbyrd. De befandt sig nu sammen med venner mellem mindre fjendtligtsindede stammer, der ofte er i forbindelse med de franske kolonister.

De var kommet til Senegal lørdag den 24. maj, og den 27. i samme måned nåede de fortet Medina, der ligger noget længere mod nord ved floden.

Der modtog de franske officerer dem med åbne arme og med al den gæstfrihed, som de var i stand til at udvise. Doktoren og hans ledsagere kunne næsten straks gå ombord på den lille damper *Basilic*, der gik ned ad Senegal lige til flodens munding.

Fjorten dage senere, den 10. juni, kom de til St. Louis, hvor guvernøren modtog dem på en yderst forekommende måde, og de blev nu i stand til fuldstændig at komme sig efter de sidste anstrengelser. Joe sagde til alle, der ville høre på ham:

"Det var i det hele taget en noget ensformig rejse, vi var på, og den, der har smag for sjælerystende oplevelser, vil jeg ikke råde til at foretage en lignende. Det vil alligevel blive lovlig trættende. Hvis vi ikke havde haft eventyrene ved Tchad og Senegal, tror jeg sandelig, vi ville være døde af kedsomhed."

En engelsk fregat lå parat til at afgå, og de tre luftskippere gik ombord. Den 25. juni ankom de til Portsmouth og dagen efter til London.

Vi skal ikke beskrive den modtagelse, som de fik i *Det kongelige Geografiske Selska*b eller den nysgerrighed, de blev genstand for. Kennedy rejste straks hjem til Edinburgh med sin bemærkelsesværdige karabin. Han måtte skynde sig for at berolige sin gamle husholderske. Doktor Fergusson og hans tro Joe fortsatte med at være, som vi har lært dem at kende, men alligevel var der foregået en stor forandring i deres forhold til hinanden: De var ikke længere herre og tjener, men venner.

Alle Europas aviser udtømte sig i begejstring over disse tapre opdagelsesrejsende, og *Daily Telegraph* trykte et oplag på

377.000 eksemplarer den dag, da den bragte et uddrag af rejseberetningen.

Doktoren afgav ved *Det kongelige Geografiske Selskab*s almindelige sammenkomst beretning om sin ballontur og modtog til sig selv og sine to ledsagere den guldmedalje, der var bestemt til belønning for den mest bemærkelsesværdige opdagelsesrejse i året 1862.

Det fremmeste resultat af doktor Fergussons ekspedition var, at den på en meget præcis måde bekræftede de kendsgerninger og geografiske opdagelser, som d'hrr. Barth, Burton, Speke og andre. Og takket være nyere ekspeditioner foretaget af Speke og Grant, de Heuglin og Munzinger, som er nået frem til Nilens kilder og er trængt ind til selve Afrikas midte, vil vi snart kunne få bekræftet doktor Fergussons beretninger om sine opdagelser i det umådelige område mellem den fjortende og den treogtredivte østlige længdegrad.

Bilag: Kort

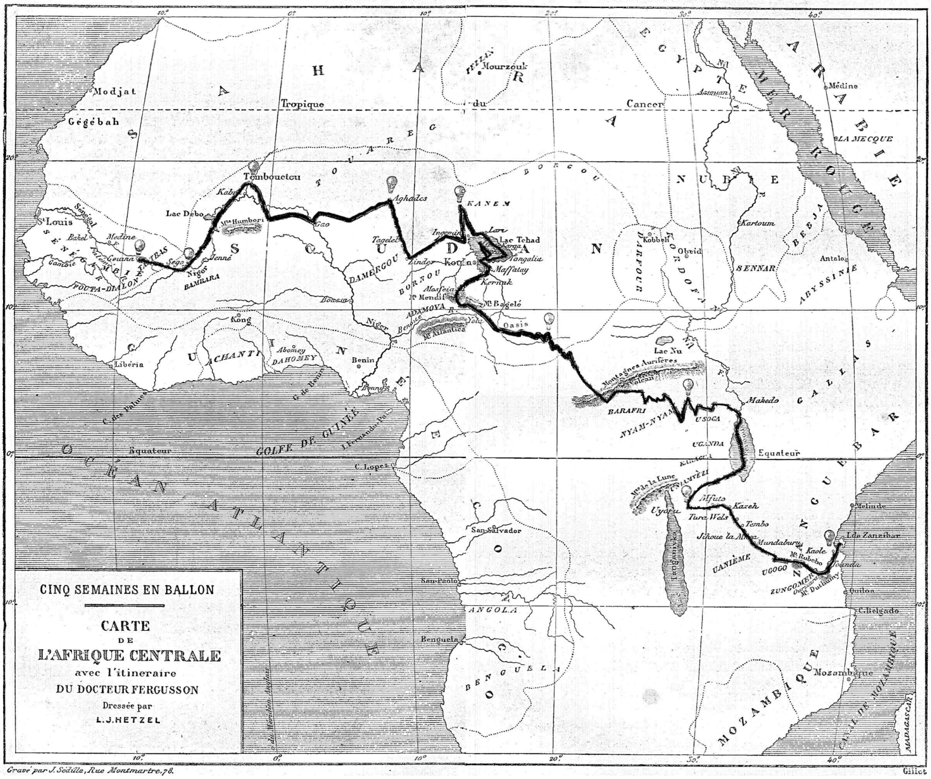

Kort over Afrika med dr. Fergussons rute indtegnet.

Om "Fem uger i ballon"

Forfatter: Jules Verne (1828-1905).
Org.titel: *Cinq semaines en ballon, voyage de découvertes en Afrique par trois Anglais. Rédigé sur les notes du docteur Fergusson.* J. Hetzel, Paris 1863.
Denne udgave baseret på: Jules Verne: *Fem uger i Ballon.* Andr. Schous Forlag, København 1874.
Oversætter: Antagelig Richard Kaufmann (1846-1900). Det fremgår ikke af bogen, men oplyses af Erland Munch-Petersen: "*Bibliografi over oversættelser til dansk 1800-1900*" (som dog ikke altid er helt pålidelig, og ikke oplyser sine kilder).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Edouard Riou (1833-1900): "*Le Victoria remorqué par un éléphant*".

ISBN 978-87-7979-812-0

2. ebogsudgave, erstatter ISBN 978-87-7979-042-1.

© 2022 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk

Note 1: Efter dr. Fergussons afrejse har det vist sig, at von Heuglin på grund af en uoverensstemmelse tog en anden rute end det var planlagt, og en hr. Munzinger fik derfor overdraget ledelsen af ekspeditionen.

Note 2: **2 linjer:** Ca. 4 mm. *Red.anm.*

Note 3: **Stenregn:** De indfødtes betegnelse for hagl.

Note 4: **Jemadar:** Karavanefører.

Note 5: **Simes:** Lange sabler med savtænder.

Note 6: **Nyanza Victoria:** Victoriasøen.

Note 7: **3 gallons:** Ca. 14 liter. *Red.anm.*

Note 8: **Nyassa, som de har opdaget:**
Livingstone opdagede Nyassasøen i september 1859. *Red.anm.*

Note 9: **Favn:** En favn er 3 alen eller ca. 2 meter. *Red.anm.*